א' בשבט תשמ"ח, 20.1.1988 מיספר 2629 המחיר 4.50 שקל חדש (כולל מע"מ) שנה 52

העולם הזה

ראיסה גורבצ'וב

שבתאי קלמנוביץ

קלמנוביץ: "ראיסה גורבצ'וב טילפנה אליי!"

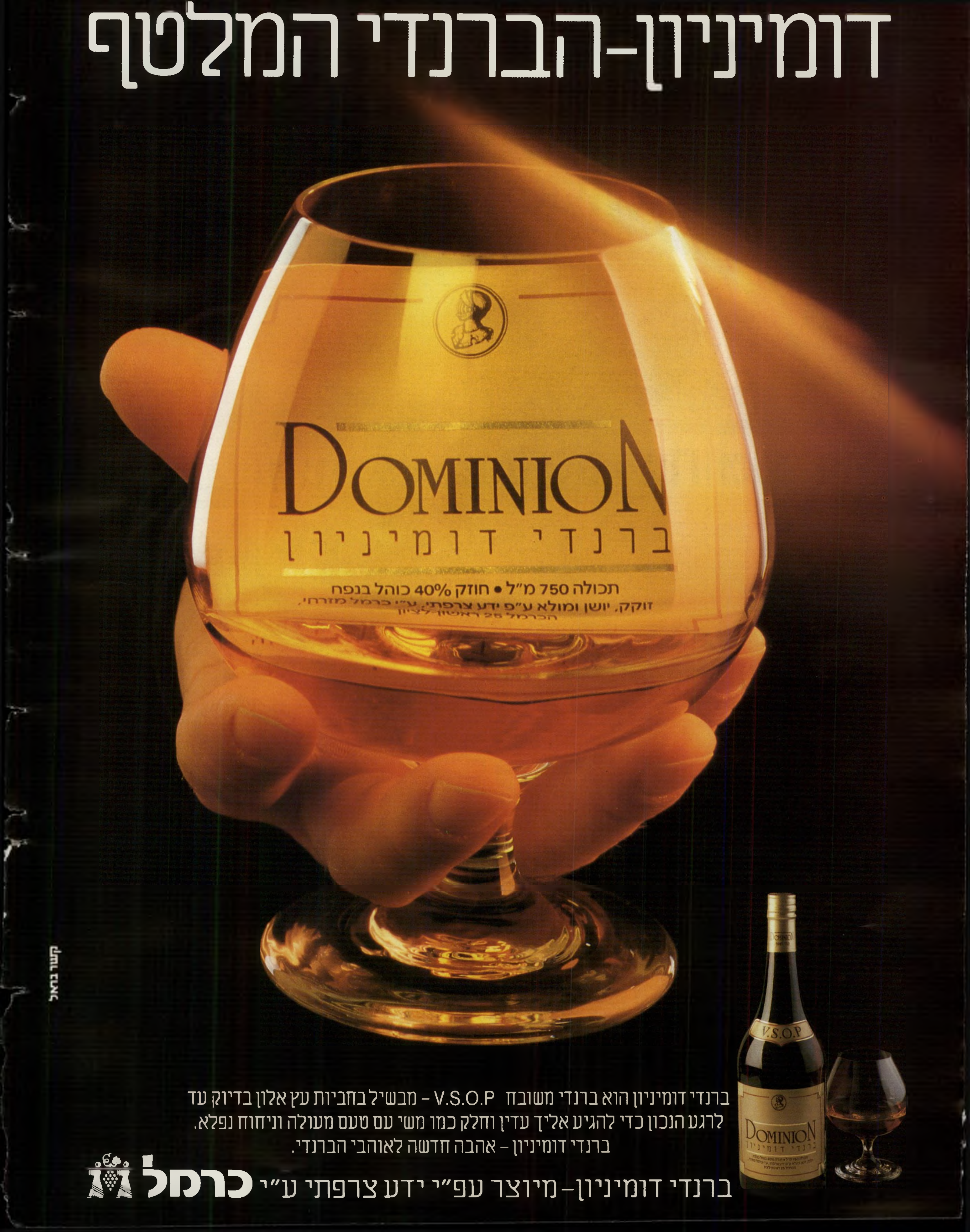

דומיניון-הברנדי המלטף
DOMINION
ברנדי דומיניון
תכולה 750 מ"ל • חוזק 40% כוהל בנפח
זוקק, יושן ומולא ע"פ ידע צרפתי, ע"י כרמל מזרחי,
V.S.O.P
DOMINION
ברנדי דומיניון
ברנדי דומיניון הוא ברנדי משובח V.S.O.P – מבשיל בחביות עץ אלון בדיוק עד
לרגע הנכון כדי להגיע אליך עדין וחלק כמו משי עם טעם מעולה וניחוח נפלא.
ברנדי דומיניון – אהבה חדשה לאוהבי הברנדי.
ברנדי דומיניון–מיוצר עפ"י ידע צרפתי ע"י כרמל

מיכתבים

טובת האומה

עוד על המרי בשטחים (העולם הזה 16.12.87 והלאה).

אירועי השבועות האחרונים חייבים להוציא אותנו מאדישותנו הקולקטיבית. הדריכה במקום חייבת להדאיג אותנו, קורבנותיה הפוטנציאליים של המילחמה הבאה.

...אמצעים שיגרתיים „להשבת הסדר על כנו" שוב אינם הולמים את המצב. ועל־מנת למנוע אסון, חייבים מנהיגינו לנקוט בגישה חדשה ושונה מן הקצה אל הקצה מגישותיהם השיגרתיות.

...היה זה מנחם בגין, שציטט בסיפרו, המרד, את זאב ז'בוטינסקי (אם כי בהקשר אחר): „...ואם טובת האומה דורשת שתושיט את ידך לאויבך, אל תתן לזיכרונך להיות ,שחור'. שכח מה שחייבים לשכוח והושט לו את ידך!"

זאב רפאל, חיפה

● ● ●

הצהרת בלפור

ועוד על המרי בשטחים (העולם הזה 16.12.87 והלאה).

...מן הראוי לזכור שבהצהרת־בלפור, שאותה אימץ העם היהודי ללא שום הסתייגות, שני חלקים — בית לאומי לעם היהודי בארץ־ישראל ואי־פגיעה בזכויות התושבים הלא־יהודיים.

החלק הראשון הוגשם ואילו מהחלק השני מתעלמים שליטי ישראל והעם היהודי.

אין לי ספק שלוא הכבוד וזכויות־האדם (לפחות) של תושבי־השטחים לא היו נרמסים, לא היה מתלקח מרד עממי נואש ואלים.

שלום זמיר, אמירים

● ● ●

הנמקה מאוששת

על שיבתו האפשרית של מוטה גור לממשלה („מה הם אומרים", העולם הזה 13.1.88).

האם השתנה משהו מאז התפטר מוטה גור ־ מממשלת יצחק שמיר בהנמקה שתחת ראש־ממשלה שאינו מוכן למקר את האחריות בפרשיות השב"כ אין הוא, גור, מוכן לשרת?

לא רק שלא השתנה דבר, אלא שראיונותיו של יוסי גינוסר בשבוע האחרון רק אוששו נקודה זאת, יותר מאי־פעם.

אז מדוע אין גור מודיע חד־משמעית שלא ישוב לממשלת שמיר?

יעקב קלמפר, ראשון־לציון

● ● ●

מדיניות חדר־המיטות

על הטיפול בנושא הדמוגראפי („שרון יתמקד בבעייה הדמוגראפית", „תשקיף", העולם הזה 6.1.88).

התפלאתי לקרוא כי גם אריק שרון הצטרף לאלה הקוראים לפתור את הבעייה הדמוגראפית דרך חדר־המיטות („לעודד את הילודה היהודית באמצעות פיתויים כספיים").

הלא במלאכה הזאת בקיאים גם הערבים ומה נעשה, כאשר הם יפעלו לפי העקרון של אני אוקלי, אשת לפידות — „כל מה שאתם יכולים לעשות, אני יודעת לעשות טוב יותר!"

טובה ויסמן, תל־אביב

● ● ●

אלוהים עכשיו

על ביטוי שכיח של עורך העולם הזה **(„יומן אישי",** העולם הזה 13.1.88).

שמתי לב כי עורך העולם הזה מבקש לאחרונה יותר ויותר את עזרתו של הקדוש־ברוך־הוא. זה קורה בעיקר בקטעים במדורו יומן אישי, כאשר הוא כותב על עניין המזעזע אותו באופן מיוחד. כמו הופעתו של האלוף יהושע שגיא, במוקד בטלוויזיה, שבעיקבותיה הוא עמד על טיבו האינטלקטואלי של ראש אמ"ן לשעבר.

ואז, כאשר מר אבנרי מסיים את דיווחו, הוא מוסיף את שתי המילים ההולמות יותר חוזר בתשובה מאשר את עורך העולם הזה: אלוהים ישמור!

אם מר אבנרי זקוק כל־כך לסיועו של הקדוש־ברוך־הוא, יש לי הצעה בשבילו — ימליץ, בבחירות הקרובות, בעיתונו רב־ההשפעה על הצבעה למען המיפלגות הדתיות ואז תהיה לו השמירה האלוהית המבוקשת.

בנימין שלובסקי, נהריה

הנציב העליון

עם סיום שנת־המס מסר יאיר רבינוביץ, נציב מס־הכנסה, הצהרה ל**העולם הזה.** רבינוביץ שבר באחרונה את כל המיסגרות האפשריות – הוא עזב מישרד פרטי משגשג לטובת משכורת ממשלתית. לפני חצי שנה הוא עזב את ביתו. הוא לא יכול להסתיר את ההנאה שהוא מפיק מעבודתו, מחייו עם ידידתו, מהילד החדש שנולד להם, מהישגיו, מהצעות־העבודה שזורמות אליו ללא־הרף. באפריל 1989 הוא פתוח להצעות.

36

אתה והשקל גירושים — גם מארצות־הברית

הפסדים כבדים לענק־הטקסטיל האמריקאי יונייטד מרצ'נטס ● משה צפריר מועמד להחליף את שימעון רביד כמנהל חברת עובדים ● ליאון רקנאטי למד בניו־יורק את נושא הקומודיטיס ● קבוצתו של איש־העסקים ישעיהו לייבוביץ השתלטה על רשת־משחטות ● צפוייה החלטה על גירוש שלום גניש מארצות־הברית ● אמפ"ל בוחנת את רכישת משקיעי ישראל ● קשיים בהמרת החובות הישראליים לארצות־הברית.

26

גונב מגנב פטור

המשך קורותיה של נעמי ארווה בנווה־תירצה. היא מתארת את פגישותיה עם פזית בראון (בתמונה), המואשמת ברצח בעלה, עם סייגה (שם בדוי) שבגופה ובגוף בתה התינוקת נמצאו נוגדני־איידס, ואת גל־הגניבות שפשה בכלא, והותיר אסירות רבות ללא לבוש מתאים לחורף. הנהלת־הכלא מעדיפה שלא להתערב.

38

עלילות המאכער ועורך־הדין

נגד עורך־הדין רונלד חיים תלוי כתב־אישום המייחס לו פריצה למישרדי הטאבו, גניבת תיקים ממישרדו של עורך־דין ושוחד בענייני בית־המישפט לתעבורה. בכל אחת מפרשיות אלה היה יהודה פרנקל, שותפו של עורך־הדין חיים, המבצע העיקרי של העבירות. אך מדוע לא הוגש גם נגדו כתב־אישום?

35

דוקטורט בבדיחות

אבר דן קובל נגד ההתעלמות המוחלטת מצד התיקשורת. הוא לא זכה בכתובת בעיתונות, וגם לטלוויזיה לא הוזמן. אבל, בכל זאת, להופעה שהוא מעלה בימים אלה, אוזלים כבר הכרטיסים ימים מראש.

27

המדורים הקבועים:

מיכתבים — טובת האומה 3
איגרת העורך — יחזקאל סהר 4
תשקיף — שמיר כועס 5
במדינה — בלי ידי 6
הנדון — מוח אנאליטי 7
יומן אישי — שקט יחסי 11
אנשים — דוגמניות בישיבה 12
ראיון השבוע — משה עמירב 14
מה הם אומרים — מייקל לדין, משה ששון, פינצ'י מור 17
דף חדש — דן קדר 18
זה וגם זה — מחלה נחמדה 21
לילות ישראל — בשרים וזקניקים 22
אתה והשקל — גניש יגורש 26
תמרורים 26
הורוסקופ — בלתי־נוחה 29
תשבץ 32
מיכתבים לרותי — דירה ומכונית 32
קולנוע — משורר הדלות 33
חשבון־נפש — יאיר רבינוביץ 36
רחל מרחלת — על כל העולם 42

כתבת השער הקדמי:

סרט עלילתי רע

כל הסיפור הזה נראה כמו סרט עלילתי רע – או שמישהו – וזה יכול להיות גם שבתאי קלמנוביץ בעצמו – קרא יותר מדי סיפרי־ריגול וביים את הסיפור בהתאם. או שהיה מי שמצא בתדמית שלו גיבור מתאים, ועשה ממנו מרגל. אם הקג"ב זקוק לאנשים כמוהו, כנראה שמצבו הוא באמת בכי רע.

8

כתבת השער האחורי:

אהבת גברים

יוסי בן־גל היה הומו־סכסואל מוצהר. לא היה לו חבר קבוע והוא נזקק לשרותיהם של הומו־סכסואלים ערבים העובדים בזנות. חמישה צעירים ערבים עצורים עתה במישטרה בהקשר לרצח. שלושה מהם נתפסו כשהם נוהגים במכוניתו בליל־הרצח. שניים מתוכם קיימו עימו יחסי־מין. האם התמלאו זעם על השימוש שנעשה בהם? האם חשבו שהוא ניצל אותם ולכן רצו לנקום בו? מה בדיוק קרה ביום הרביעי בלילה?

40

מחכים לגודו

מה קרה למוח האנאליטי של יצחק רבין? שתי המשימות שהציג השבוע בתוכנית מוקד סותרות זו את זו באופן מוחלט. את דיכוי ההתקוממות הוא מנסה להשיג בכוח. ומה שלא הולך בכוח, אליבא דרבין, ילך ביותר כוח. את ה„פארטנרים" האפשריים למשא־ומתן הוא מגרש, ואילו משתפי־הפעולה חדלים באופן אוטומאטי מלהיות מנהיגים. למי מחכה רבין?

7

דף חדש על ציור, התפטרות ופייטן רוסי

ציפי שחרור ראיינה את דן קדר בסטודיו שלו ליד הים. מתבדל, אינדיבידואליסט, אבל שייך. על 40 שנה ועל הציור הראשון. התפטרות יהושע סובול בראי גוראלובקה. ד"ר יולי נודלמן ראיין את בולט אקודג'בה, סופר, משורר וזמר רוסי שהגיע לארץ.

18

רחל המרחלת מדווחת:

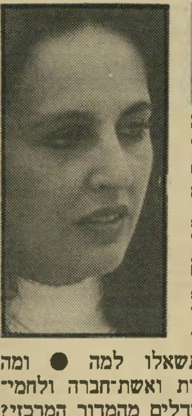

מסעותיה של מירה (הבאבא־סאלי, דני מדעוז...) לב (בתמונה) למיליונר בלוס־אנג'לס וחזרה ● למרות הכל, גילה לוי ואפי ארזי מתחתנים ● שמוליק ביבר עם אשה וילד, אבל בלי עבודה ● גברות מחפשות גינקולוגים. תשאלו למה ● ומה לדוגמנית ואשת־חברה ולחמישה מגודלים מהמדור המרכזי?

42

מעורר מהומות

ביום החמישי הסעיר משה עמירב את המדינה ואת תנועת־החרות כשהציע לקיים דיון אידיאולוגי במרכז תנועת־החרות. אין זו הפעם הראשונה שמעשיו גוררים תגובות כה היסטריות ונזעמות בתנועת־החרות. הפגישה שלו, ושל הח"כים דן מרידור ואהוד אולמרט עם פייצל אל־חוסייני וד"ר סרי נוסייבה גרמה לתגובות נסערות פי כמה. היו שהציעו לזרוק אותו מהתנועה.

14

שקט יחסי

בגדה המערבית אין כל חדש ● מאריו קאמפאנה שובת־רעב למען הפלסטינים ● ג'ודי סיגל לא מבינה מה פתאום זורקים אבנים על ביתה ● קארטל של דיקטים ● הטרור, כמו הפורנוגראפיה, הוא עניין של גיאוגראפיה ● ועוד סרט, הפעם רק חצי־רוסי — עיניים שחורות.

11

נביא בעירו

רוג'ר דירדן יודע מה תלבשי בעוד שלוש שנים, והוא יודע על מה הוא מדבר. דירדן שייך לקומץ אופנאים העוסקים בתחזיות־אופנה. הם מסתובבים בעולם, אוספים ומצלמים כל דבר חדש ומעניין. כאן הוא מגלה חלק מהסודות. מי יודע? אולי הבלותים שצילם בארץ יככבו בעוד שלוש שנים בקולקציה של מעצב מפורסם.

24

חוות־החיות של דובי

אל הפנסיון של דובי שיפמן בקריית־חרושת מגיעים כלבים מכל קצוות הקשת החברתית. אבל יותר מכל מפורסם הפנסיון בזכות ג'יני, שימפנזה מאולפת. היא בקיאה בספרות ובהילכות־נימוסין. מיומנת בנסיעה על אופניים וגלגיליות. את דיעותיה אין היא מסתירה. בתשדיר־שירות, שיוקרן בקרוב, תצא בגלוי נגד תאונות־הדרכים.

30

בלי משוא פנים

קורא יקר,

לחיים וייצמן — כמו לאחיינו — היתה לשון חדה ועוקצנית. היא לא עזרה לו — כשם שאינה עוזרת לאחיינו — לרכוש ידידים.

אחד הסיפורים על לשונו של חיים וייצמן נוגעת למי שהיה במשך זמן־מה שומר־ראשו, יחזקאל סתרוב, הוא יחזקאל סהר.

וייצמן לא טרח לבוא לארץ בימי מילחמת־העצמאות. אולם אחרי שנבחר כנשיא־המדינה, התכבד לבוא ולהיות לאזרח־ישראל. עד אז היה אזרח בריטי.

בנמל־התעופה לוד (מי חלם אז שייקרא על־שם בן־גוריון?) המתינה לנשיא החדש כל הצמרת החדשה והמפוארת של מדינת־ישראל. בין מקבלי־הפנים היה גם יחזקאל סהר, שחבש בגאווה את הכובע של האינספקטור ג'נרל של הפלסטיין פוליס, ובו קישוטי־זהב מבהיקים.

כשהגיע וייצמן אליו, שאל באידיש: „יחזקאל, מהו ההיטעל (כובע) הזה?"

סהר על דוכן־העדים (1956)
מכשיר של השילטון

„זהו הכובע של המפקח הכללי של מישטרת־ישראל," השיב סהר בגאווה.

„ובשביל הכובע הזה לא צריכים ראש?" שאל וייצמן.

נזכרתי בסיפור הזה בשבוע שעבר, כאשר ראיתי את יחזקאל סהר, קשיש מכובד ומרשים, מבכה את מר גורלו בטלוויזיה. הוא דיבר על הנסיבות שהביאו לסילוקו מן החיים הציבוריים, במאבק שהעולם הזה מילא בו תפקיד מרכזי.

בקיצור נמרץ: סהר, אז מפכ"ל המישטרה, הרבא להעיד במישפטו של עמוס בן־גוריון נגד שורת המתנדבים. בית־המישפט קבע שהעדות שלו היתה „טראגדיה". בית־המישפט העליון קבע, בעירעור, שסהר שיקר כדי להגן על עמוס בן־גוריון, סגנו.

בזה היה העניין נגמר ונקבר בתיקי מישרד־המישפטים, אלמלא ארכיבר צעיר ואידיאליסטי בשם חי חסידוף, שהביא להעולם הזה את תלי־פת־המיכתבים הסודית שבתיק מישרד־המישפטים. המיסמכים הוכיחו שיש קנוניה למנוע את העמדת סהר לדין.

היתה חקירה נמרצת (אני מניח שבאמצעות השב"כ). חי חסידוף נחשף, הועמד לדין, נדון ונשלח לכלא. אך לא היה מנוס מהגשת כתב־אישום נגד סהר. הוא הורשע בעדות־שקר. אחר־כך זכה בחנינה מידי הנשיא, וההרשעה נמחקה.

אין צורך להוסיף כי כל המוסדות האלה — המישטרה, השב"כ, מישרד־המישפטים ונשיא־המדינה היו אז כפופים לדויד בן־גוריון, והוא ניגן עליהם כמו על פסנתר.

עכשיו מתלונן סהר על כי בית־המישפט העליון גינה אותו מבלי לשמוע מה בפיו, וכי בית־המישפט המחוזי הרשיע אותו בעיקבות הגינוי של בית־המישפט העליון.

נרמה שאחרי כל השנים האלה לא הבין סהר את מהות המאבק ההוא. הבעייה העיקרית לא היתה אם שיקר בבית־המישפט או שהוטעה (כדבריו). הבעייה הגדולה היתה שהוא הפך את מישטרת־ישראל למכשיר עיוור בידי מיפלגת־השילטון. משום־כך יצאנו למאבק נגדו, והבאנו להדחתו. עניין שבועת־השקר היה רק פועל־יוצא.

חוששני שאת זאת לא יבין לעולם.

כלא ✶ הנשים

הסידרה של נעמי ארווה על שהותה בכלא־הנשים הזכירה לאילנה אלון, הכתבת שלנו לענייני־מישפט, חווייה שעברה בשעה שביקרה לפני כמה חודשים בפורטוגל.

וכך סיפרה:

קל למצוא את כלא הנשים בפורטוגל. הוא ממוקם באחד המקומות היוקרתיים ביותר במדינה: ליד הכביש המוביל מאסטוריל, עיירת־חוף שבה נמצא קאזינו מפורסם ועתיק, ושבה מתגוררים אחרים ממלכיה הגולים של אירופה, אל מועדון־התעופה האכסקלוסיבי של המדינה.

מול הכניסה למועדון־התעופה יש חומה, ובה שער. זוהי הכניסה לכלא־הנשים.

במדריכי־התיירות של פורטוגל כתוב שמי שמעוניין לקנות שטיח פורטוגלי לפי דוגמה עתיקה או מודרנית, יוכל לנסוע לכלא־הנשים ולקנות שם שטיח.

בכניסה יש לעבור על־פני שומר אחד במדים. הוא יושב בחדר קטן ליד השער הראשי. „לקנות שטיח?" הוא שואל, וקורא לנזירה.

הכלא מורכב מביתנים מרווחים, השוכנים בין גינות ועצים, והוא מנוהל על־ידי נזירות בלבד. רק כמה שומרים במדים ניצבים ליד השערים. אין הם מתקרבים לביתנים, הם רק שומרים על השער.

הנזירה מובילה את הקונים אל החנות בביתן שבו אורגות אסירות את השטיחים.

רוב האסירות נידונו על פשעים חמורים, והן יושבות בכלא במשך תקופות ארוכות. בכלא הן לומדות מיקצוע חרש, אריגת־שטיחים. הקונה יכול להתרשם מאוסף־הדוגמות הענקי המוצג לו. הוא יכול לבחור בדוגמה מהספר, ולהזמין שטיח. לפי גודל השטיח שבחר ייקבע זמן־המסירה. אם השטיח גדול במיוחד, הוא יימסר לקונה רק כעבור שנה. לקונים חסרי־סבלנות מציעה הנזירה שטיחים מוכנים, מאוסף קטן המוצג בחנות.

מלבד שומרי־השער אין מסביב כל סממנים של כלא — לא צריחים, לא מדים, לא מנעולים. התייר מתרשם מנשים חייכניות, האורגות שטיחים, ומנזירות אדיבות.

יתכן שמי ששולט בפורטוגלית יוכל לשמוע מילת־ביקורת מהאסירות, אבל לתיירים אין מספרים על־כך.

מיכתבים

דו"ח־תנועה בוואדי

על חיפה של ימינו („דחפורים בוואדי סאליב", העולם הזה 6.1.88).

השתפכות הכותב על זיכרונות־העבר נראית לי מגמתית.

אינני משתייך למיפלגתו של (ראש עיריית־חיפה) גוראל, אך להתגעגע למוכר התמר־הינדי עם המיתקן הנוצץ הקשור לגופו, שתפס את כל רוחב המידרכה בוואדי, הרי זה טיפשי או נובע מחוסר־רצון להשלים עם המציאות של ימינו, בה אחד כזה היה מקבל דו"ח־תנועה על חסימת־דרך.

...וכיצד אפשר להשוות בתי ואדי סאליב ליפו העתיקה, הנמצאת בפאתי העיר, ואילו הוואדי בלב־ליבה של חיפה, בצומת־דרכים, החוסם כל התפתחות של העיר.

חוץ משניים־שלושה בתים אין שם בתים הראויים לשימור ארכיטקטוני ומסיבות בטיחות אף בית אינו מותר לשימור. **יצחק שרוני**, חיפה

● ● ●

תשובה לשאלה

עוד על אמונתו של אבי עופרים („כוח עליון הציל את אבי עופרים", העולם הזה 20.12.87 והלאה).

ענת סרגוסטי, העולם הזה

אבי עופרים
כל בוקר, בשעה שש

איזו שאלה אווילית שואל הקורא לוי, בקשר לזהות אלוהיו של היהודי אבי עופרים.

את התשובה יכול לוי לקבל כל בוקר, בשעה שש, מפי הקריין של קול ישראל: „שמע ישראל! ה' אלוקינו, ה' אחד!" **יוסף קליין**, בני־ברק

● ● ●

גילוי אמריקה

על התנאים לרכישת בתים לצעירים („אתה והשקל", העולם הזה 6.1.88).

יגאל לביב גילה את אמריקה. הוא מדווח על הפרויקט החדש של הקבלן הישראלי זכריה דרוקר בניו־ג'רסי, המאפשר „גם לצעירים לרכוש בית ברמה גבוהה... כאשר רק 5% מהמחיר ישולם במזומן."

ביג דיל. גם בארץ היה מתאפשר לצעירים לרכוש בית ברמה גבוהה, לוא היו יכולים לקבל משכנתה בגובה של 95%.

אבי ברמן, תל־אביב

● ● ●

מרד המקבים הצלובים

על טיב התרגומים והשמות של הסרטים המיובאים לארץ („קיסרית בשם דואג'ר", „יומן אישי", העולם הזה 30.12.87).

מיקצוע תרגומי־הסרטים, שבו עסקתי שנים רבות בישראל, רווי פולקלור שמקורו בחוצפת־מתרגמים ועוד יותר בחוצפת המפיצים הישראליים.

זכורני סרט היסטורי איטלקי, בעל רמה נמוכה, מעין „היסטוריה־ספאגטי", בו כונתה מלכת מצריים „קאליפוטרה".

ועוד זוכר אני כיצד מפיץ אחד נטל סרט, אף הוא איטלקי, שעסק בצליבת ישו, גזר אותו ממש לחתיכות, השליך לפח את תמונת הצליבה וכינה את „יצירתו" מרד המקבים.

הסרט הוקרן בתל־אביב במשך שלושה שבועות רצופים, בהצלחה רבה.

מקסים גילן, פאריס

● ● ●

שטיח לקונסול

על מעשיו של יורד שנפטר („תמרורים", העולם הזה 13.1.88).

תמהוני, תמהוני, אבל חביב שיבר המנוח, הישראלי שביקש מיקלט מדיני בארצות־הברית, ידע גם לכלכל את מעשיו בממזריות לא קטנה.

כאשר, בדרכו מן הארץ לארצות־הברית, נתקע בשווייץ, וקונסול־ישראל בציריך לא נענה להפצרותיו לסייע לו בהמשך נסיעתו, נקם בו שיבר נקמה מקורית.

הוא התחזה לאיש־הקונסוליה והזמין בשמה, מחנות־שטיחים מקומית, שטיח אדום לקונסוליה.

נחום טולדנו, רמת־גן

● ● ●

רגל בריבוע

על מחיר דירות בניו־יורק („אתה והשקל", העולם הזה 13.1.88).

כתבי העולם הזה אינם מודדים מוסמכים. אחרת לא היו מדווחים, כפי שדווח באתה והשקל, כי קבלן ישראלי יורד דורש 350 דולר לרגל (פוט, באנגלית, שהיא מידת־האורך הארכאית המקובלת עדיין בארצות־הברית).

הכוונה היא, כפי שמקובל במדידת שטחים, לפוט מרובע (ולמי שרוצה את זה בעברית, לרגל מרובעת, שהיא קצת פחות מעשירית המטר המרובע).

מה שמעניין הוא, כי לפי חשבון זה מגיע מחיר מטר מרובע בניו־יורק לקצת יותר מ־3500 דולר, שהוא, בכל זאת, יותר ממחירי־השיא התל־אביביים, שמסתפקים עדיין ב־2000 עד 2500 דולר למטר מרובע. **אלי עיני**, ירושלים

■ ■ ■

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל־אביב, מיקוד — 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בטלפון — 232262 (03), בפקסימיליה — 972־3־245242. מנוי 2009, ובטלקס — RMYM IL 341667.

מדוע כל פשרה צולעת

נושא החוקה היה בחדשות גם לפני 25 שנה וח"כים בכנסת הרבו לשאת נאומים בזכות החוקה, אם כי הם היו מודעים לעובדה שהעדר חוקה בישראל הוא בעיקר תוצאה של פשרה עם הדתיים, המתנגדים, מטעמיהם הם, לחוקה. על טיבה של פשרה זו דיווח העולם הזה בגליונו שהופיע השבוע לפני 25 שנה, כאשר הוא ציטט בדיחה רלוונטית מפיו של ח"כ שתמך בחוקה ושנא פשרות:

מספרים על אשה שבאה אל בעלה להתייעץ איתו איזה נעליים היא צריכה לקנות – נעליים בעלות עקב גבוה או נעליים בעלות עקב נמוך.

אמר לה הבעל: „קני נעליים גבוהות־עקב."

אמרה האשה: „בנעליים גבוהות־עקב אני עלולה למעוד ולשבור את הרגל."

הציע הבעל: „אז קני נעליים בעלות עקב נמוך."

השיבה האשה: „נעליים כאלה אינן מודרניות."

אמר הבעל: „אם כך, קני זוג נעליים – נעל אחת בעלת עקב גבוה ונעל אחת בעלת עקב נמוך."

אמרה האשה: „אז אני אצלע!"

הסביר לה הבעל: „מה אפשר לעשות! זאת היא פשרה וכל פשרה – צולעת."

תשקיף

שמיר כועס על הנגבי

יצחק שמיר התבטא באוזני חברי־כנסת מתנועת־התחיה, המקורבים אליו, כי אינו מרוצה מפעולותיו ומהתבטאויותיו של ראש לישכתו, צחי הנגבי, בתיקשורת.

בימים האחרונים יצא הנגבי בהתקפות חריפות על משה עמירב וחברי־המרכז שכתבו מיכתב לשמיר, ובו ביקשו דיון במרכז התנועה בעניין השטחים הכבושים. הנגבי מנהל בעניין זה מסע נרחב בכל כלי־התיקשורת, ושמיר טען באוזני מקורביו כי הנגבי מתבטא יותר מדי בתחום לא לו.

בליכוד מתנהלת חקירה

חבריו של בנימין („ביבי") נתניהו, שגריר ישראל באו״ם, מנהלים חקירה כדי למצוא מי בליכוד ניסה להכפיש את שמו והדליף ידיעה מוטעית כאילו פלר, אשתו האמריקאית, אינה יהודיה כשרה.

השמועה אמרה שאשתו של נתניהו, שאביה יהודי ואמה לא, גוירה בגיור רפורמי. חקירה שנערכה גילתה שאת פלר גייר רב אורתודוכסי כשר למהדרין.

פת רצה לעכב

שר־המדע־והפיתוח, גידעון פת, ששהה בחו״ל בעת ישיבת הממשלה האחרונה, רצה בעצם להרוויח זמן כדי לנסות ולשכנע את חברי־הליכוד בממשלה לתמוך בהצעתו להורדת מס־היסף, ולא בהצעתו של גד יעקובי להעלאת המס.

שתי ההצעות הנגדיות, שהוצגו בפני הממשלה, לא הועלו להצבעה, מכיוון שפת נעדר מן הארץ, ושמיר אמר שאין אפשרות לדון בהצעה בהעדרו. היה סיכוי ששני שרים מן הליכוד — דויד לוי ומשה קצב — יתמכו בהצעתו של יעקובי, ופת רצה לנסות ולשכנעם לתמוך בהצעתו.

בחרות מעדיפים את שרון

חברים רבים בתנועת־החרות כעסו השבוע, כשנודע שמשה ארנס מונה כיו״ר מטה־הבחירות של התנועה.

בחרות מסבירים כי מינויו של אריאל שרון לתפקיד היה מוצלח יותר. שרון ידוע כאיש־אירגון מעולה, שיש לו אנשי־מיבצעים, והוא היה מסוגל למלא את התפקיד טוב יותר.

עם מינויו של ארנס, טוענים בחרות, ייצא שרון למסע־בחירות נפרד ומתוכנן ברחבי הארץ, כמו שעשה במערכות־בחירות קודמות.

„כך" מסיתה נגד סניורה

תנועת „כך" מפיצה בימים אלה כרוז, ובו תמונתו של חנא סניורה ומיספרי־הטלפון בביתו ובמישרדו.

בכרוז נאמר, בין השאר: „הציבור היהודי נקרא להתקשר אל חנא סניורה בכל שעות היממה, כדי להביע בפניו את עמדותיו כלפי מעשי ההסתה וההמרדה שלו. הנ"ל סוכן של אש"ף ומסית נגד עם ישראל."

חיקור־דין בעניין בלס

למרות שהסיכומים במישפטו של דויד בלס הסתיימו כבר לפני חודש, נראה השבוע כי כל הצדדים למישפט ייצאו בחודש הבא לבלגיה, לחיקור־דין של לזי עינבל.

רשימת שאלות של הסניגוריה, שהזמינה את העד, כבר אושרה על־ידי השופטת שושנה ברמן, והשופט החוקר הבלגי יציג אותן לעד. אחר־כך תבין התביעה שאלות בחקירה נגדית, והשופט הבלגי ישאל גם אותן למחרת.

הכתב לא היה בשטח

הידיעה, ששודרה פעמים אחדות בחדשות ביום השבת, כאילו במחסום ארז נערכו שתי הפגנות — האחת של תנועת „יש גבול" והשניה, נגדית, של „מתיישבים יהודיים ברצועת־עזה" — לא היתה מדוייקת והועברה לכתב קול־ישראל, מוטי אמיר, על־ידי מקורות מישטרתיים.

אמיר לא נסע לסקר את הפגנת „יש־גבול", שבה נכחו כ־200 מפגינים. מן הידיעה ששודרה ניתן היה להבין בטעות שההפגנה הנגדית היתה בסדר־גודל דומה, וכי המישטרה נאלצה להפריד בין שתי ההפגנות.

האמת היא שההפגנה הנגדית כללה רק את אבי פרחן, ממפוני ימית וחבר התחיה, וארבע נערות, כנראה בנותיו.

בול לזכר ח'ליל גובראן

השדולה הערבית בארצות־הברית מארגנת מסע ציבורי גדול כדי להכריח את הדואר האמריקאי להנפיק בול לזיכרו של הסופר ח'ליל גובראן.

גובראן, יליד לבנון, היגר לארצות־הברית, וכתב את יצירותיו באנגלית. הם תורגמו לשפות רבות, וגם לעברית. נמכרו יותר משיבעה מיליון עותקים מיצירותיו.

ח'ליל כתב את המישפט, שאותו אימץ לעצמו ג'ון קנדי: „אל תשאל מה יכולה אמריקה לעשות בשבילך. שאל מה אתה יכול לעשות בשביל אמריקה."

מאחר שהדואר האמריקאי לא מילא אחרי הדרישה, מתארגנת עכשיו עצומה גדולה של אנשי־רוח אמריקאיים למען הבול.

המערך יוציא עיתון בערבית

המחלקה הערבית של מיפלגת־העבודה מתכננת הוצאת עיתון בערבית לקראת הבחירות הקרובות לכנסת.

בינתיים עורכים אנשי המחלקה הערבית סקר־שווקים ומחפשים מימון וחברי־מערכת לעיתון. בין השאר נוהל משא ומתן עם לוטפי משעור, עורך אל־סינרה („הקרס") היוצא בנצרת, כדי שיערוך את העיתון החדש.

ההכנות נערכו בתחילה בלי לשתף את ח״כ עבד־אל־והאב דראושה.

חודשו המגעים בין הליכוד למערך

בימים אלה חודשו המגעים בין השרים יצחק נבון וחיים קורפו, כדי לנסות ולאשר נוסח משותף להצעת החוק לאישור ועד־מנהל חדש לרשות־השידור. ברשות אין ועד מאז 1.4.87.

קורפו עמד על כך שבהצעת־החוק ינתן למנכ"ל מעמד של עורך ראשי, אך אפשרות זו נפסלה. הליכוד מעוניין להכניס להצעת־החוק גם סמכויות נרחבות למנכ"ל הרשות, שיאפשרו לו למנות אנשים לתפקידים בכירים, שנעשו עד כה על־ידי ועדת־מיכרזים. המערך מתנגד.

לא תשוב לבעלה

צופיה לוגסי, אשתו של פרוספר לוגסי, העצור בפרשת הרצח הכפול בסופרמרקט בירושלים, אינה מתכוונת לשוב ולחיות בחברת בעלה, גם אם ישוחרר ממעצרו.

עדותה במישטרה סתרה את עדותו של בעלה, ובכך הפריכה את האליבי שלו. „נישואין אלה הם נישואיו השניים. אנחנו נשואים שנתיים, אף פעם לא חיינו טוב," אמרה, „לא מעניין אותי מה יהיה איתו ולא מעניין אותי אם הוא אשם או לא. אני לא אחזור לחיות איתו בכל מיקרה."

עשרות מכורים לקראק

כתבת תחקיר, שפורסמה בגיליון ינואר של עיתון השכונות „סעמוך", מגלה כי עשרות צעירים בני־השכונות משתמשים בסם קראק, שהוא צורה של הקוקאין.

בעיתון מפורסם סיפורו האישי של צעיר בן 30, המכור לסם.

המישרה תעבור במישפחה

הרב אליעזר סורוצקין הוא מועמד לתפקיד הרב האשכנזי הראשי של נתניה, אם וכאשר יקבל הרב ישראל לאו, רבה הנוכחי של העיר, את תפקיד הרב האשכנזי הראשי של תל־אביב. הרב סורוצקין נשוי עם בתו של הרב לאו.

שפרלינג היה מועמד למטה

שמו של יוסי שפרלינג, לשעבר יו״ר הסתדרות הסטודנטים, והיום עורך־דין, הועלה כמועמד לתפקיד מנהל מטה־הבחירות של המערך.

שפרלינג מקווה להיות במקום ריאלי ברשימת מיפלגת־העבודה לכנסת הבאה.

מועמדותו ירדה מן הפרק, כשהציע שימעון פרס, יו"ר־המיפלגה, את ח"כ אברהם כץ־עוז לתפקיד.

צנזורה חמורה ברשות השידור

בכל מערכות הרדיו והטלוויזיה מופעלת זה כמה שבועות צנזורה חמורה ביותר, בכל הנוגע להתקוממות בשטחים.

אין זו צנזורה צבאית מבחוץ, אלא צנזורה פנימית קפדנית ביותר, המופעלת על־ידי עורכי־תוכניות אשר אימת השילטון נפלה עליהם.

צנזורה זו חלה על כל התוכניות, שבהן שרר עד כה חופש של הבעת־דיעה. דיעות המותחות ביקורת חריפה על פעולות הממשלה מצונזרות ונגנזות. למעשה חזר המצב לימי בן־גוריון.

רמון וזווילי מאחורי ברעם

ח״כ חיים רמון וניסים זווילי, ראש מטה ההסברה של מיפלגת־העבודה, היו הדוחפים העיקריים שלחצו על עוזי ברעם, מזכ״ל המיפלגה, לחזור בו מהתפטרותו.

השניים ניהלו מסע לחצים ושיכנועים אינטנסיבי על ברעם, שלחו אליו מישלחות, הירבו לדבר איתו, ואף הקימו צוות־חירום לצורך העניין. מאמציהם הקשים נשאו לבסוף את הפרי המיוחל.

הסוכנות לא תשלם לדולצ'ין

קופת הסוכנות היהודית לא תממן פירסום מאמר של אריה דולצ'ין, היו״ר היוצא, בעיתונות בצורת מודעה בתשלום.

עם סיום הקונגרס הציוני, פנה דולצ'ין לשימחה דיניץ, היו״ר החדש, ושאל אותו אם הוא מסכים שנאומו הארוך בקונגרס יופיע בעיתונות. דיניץ אמר לו, לדבריו, שאינו מתנגד, אם העיתונים יסכימו לפרסם את המאמר. כעבור זמן הגיש דולצ'ין לגיזברות הסוכנות חשבון על כמה רבבות דולרים ואמר: „לפי הוראתו של דיניץ פירסמתי את הנאום בעיתונות בצורת מודעה בתשלום." הגיזבר הנדהם סירב לשלם, ופנה לדיניץ. דיניץ הורה שלא לשלם את החשבון בשום אופן. „שדולצ'ין ישלם את זה מכיסו הפרטי," אמר.

דובר הסוכנות, יורם דורי, אמר בתגובה: „הנאום פורסם בעיתון 'הארץ' ובעיתון 'ג'רוסלם פוסט'. המודעה הזו אף פעם לא תוכננה לתשלום על־ידי הסוכנות היהודית וההנהלה הציונית, והיא אכן לא שולמה ולא תשולם."

דולצ'ין אמר: „אני לא מוכן להגיב בשום אופן."

שלושה חודשים לפני תום כהונתו הוציאה „הספריה הציונית על־יד ההסתדרות הציונית העולמית" ספר הקרוי „בשירות האומה — חצי יובל לפועלו הציוני של אריה דולצ'ין." הספר המהודר כולל 494 עמודים בפורמאט גדול, ומכיל נאומים, מאמרים ואימרות שפר של דולצ'ין. תמונה גדולה שלו מתנוססת על שער הספר, ותמונה שנייה, גדולה עוד יותר, בפתח הדברים.

במדינה

העם

עשן על הר־הבית

בגלל שריפת דגל הרסה המישטרה את אחד ההישגים החשובים ביותר של ישראל. הטימטום משתולל.

נתי שוחט, סקופ 80

גאז מדמיע בהר־הבית
קו בר־לב עובר לפתח המיסגד

העולם כולו ראה את התצלומים והזדעזע.

ענני עשן של גאז מדמיע ריחפו בר־חבת הר־הבית. מבעד לעשן ביצבצו המיסגדים הקדושים לאיסלאם. בתוך העשן רדפו חיילים ושוטרים ישראליים אחרי מפגינים שיצאו מתוך מיסגד אל־אקצה („הרחוקה") המיסגד הקדוש השלישי של האיסלאם. (שני המיסגדים האחרים: המיסגדים במכה ובמדינה.)

כתבות העיתונאים, שליוו את התצ־לומים, סיפרו שחיילים ישראליים פר־צו אל תוך המיסגד, ירו גם בו גאז מד־מיע, פצעו עשרות מתפללים במ־כות־אלה.

מיליארד מוסלמים. בעיני הצי־בור הישראלי, כל זה לא עשה רושם רב. בסך־הכל אירוע אחד מני רבים, במ־ערכת הגדולה שהתלקחה ברצועת־עזה ובגדה־המערבית לפני שישה שבועות.

אולם זה היה אירוע מיוחד גם במיס־גרת זו. כי מיסגד אל־אקצה אינו קדוש רק לפלסטינים, וגם לא רק למאה מיליון ערבים. הוא קדוש למיליארד מוסלמים, מאינדונסיה ומאלאיה ועד לסנגאל ולליבריה.

במשך 21 שנים שמרה ישראל על שמה הטוב בתחום זה. היא הבליטה בתעמולתה את העובדה שמאמיני שלוש הדתות יכולים עתה להתפלל באין מפריע במקומות הקדושים להם בירושלים.

הקרב שהתחולל בהר־הבית, והפרי־צה למיסגד, ניפצו במכה אחת את הנ־כס הזה. אחרי ההרג, המעצרים ההמו־ניים, הגירושים והעוצר הכללי, באה הפגיעה הזאת בקודשי האיסלאם כדי לשפוך שמן על המדורה.

קו בר־לב. מדוע זה קרה?

במשך יממה נרתמו כל כלי־התיק־שורת במדינה למאמץ תעמולתי מרו־כז, מתואם מגבוה, שבא לספק הסבר. צולם והוקלט שוטר, שרדף אחרי „מת־פרע" אל פתח המיסגד, נלכד, נגרר פנימה, הוכה קשה. גם נישקו נלקח ממנו. היה צורך לירות בגאז מדמיע אל תוך המיסגד, כדי להצילו.

אולם סיפור זה לא שיכנע בחוץ־לארץ. הוא היה בלתי־אמין בעליל. שם שאלו שאלות פשוטות: מדוע הגיע השוטר הזה בכלל אל פתח המיסגד? מה האמת בגירסה זו כולה, לעומת תיאור עדי־הראייה הערביים, שהעידו כי השו־טר פרץ למיסגד עצמו, ברדפו אחרי המפגינים?

אך השאלה העיקרית היתה: מדוע בכלל היו השוטרים והחיילים שם? אחרי התפילה התארגנו המתפללים להפגנה בתוך רחבת הר־הבית. הם שרפו דגל ישראלי ודגל אמריקאי, והניפו דגל פלסטיני. איש אינו טוען שעשו יותר מזה.

הם לא הספיקו (ואולי כלל לא התכוונו) לצאת מרחבת הר־הבית. אילו יצאו החוצה, ניתן היה לבלום אותם מחוץ לשערים. אפשר היה לחסום גם את השערים עצמם.

לפי כל הסימנים החליטו השוטרים להסתער על ההפגנה עוד בפתח המיס־גד, בתגובה על שריפת הדגל בלבד. שר־המישטרה חיפה עליהם. קו בר־לב עובר עתה בפתח המיסגד.

בכך הנחיתו חיים בר־לב ואנשיו מכה נוספת על המדינה. אחרי 21 שנה, הם עזרו להחיות את התביעה לפיקוח בינלאומי על המקומות הקדושים בירו־שלים. הסירוב העולמי להכיר בריבו־נות הישראלית על ירושלים קיבל חי־זוק נוסף.

כאשר הדם מתחמם, אין גבול לטימ־טום.

ציד־מכשפות

המרי בלי ירי

מדוע אין הפלסטינים יורים, גם כשיש להם נשק וכשיש הזדמנות? התשובה מאלפת.

ההוכחה החותכת ביותר לשליטת אש"ף במאורעות בשטחים היא דווקא על דרך־השלילה.

בכל 42 ימי המרד עד כה, לא נורתה אף יריה אחת לעבר כוחות־הביטחון.

הדבר אינו נובע מחוסר־יכולת. אין ספק שבשטחים הכבושים יש בידי תו־שבים לא־מעטים נשק חם. תאי־מחתרת שונים מחזיקים בסליקים. קל היה לירות בחיילים, למשל בעת ההית־קלויות בסימטות הצרות של מחנות־הפליטים. קנאים מוסלמיים, למשל, שהסתערו בסכינים על חיילים חמו־שים, ושנהרגו בו במקום, בוודאי לא היו נרתעים מירי, שהוא פחות מסוכן.

בצורה הברורה ביותר הודגם הדבר השבוע, כאשר המפגינים במיסגד אל־אקצה (ראה לעיל) נטלו משוטר אקדח טעון, מוכן לירייה, אך לא השתמשו בו כדי לירות בו או בחבריו.

הדבר נובע מפקודה חד־משמעית של אש"ף: לא לירות.

ראשי אש"ף סבורים כי הרווח הפו־ליטי וההסברתי העצום, שהרוויח הענ־יין הפלסטיני מן ההתקוממות בגדה וברצועה, ובעיקר מהתגובה הקיצונית של השילטונות, יאבד אם יפתחו גם הפלסטינים עצמם באש.

הטענה החזקה ביותר של הפלסטי־נים טמונה בעובדה שב־40 ימים נהרגו 40 פלסטינים מאש כוחות־הביטחון הישראליים, בעוד שלא נהרג ואף לא נפצע קשה אף חייל ישראלי אחד.

אילו נהרגו חיילים, היה הדבר נותן אמתלה לכוחות־הביטחון לנקוט אמ־צעים עוד יותר חמורים, ויתכן שהיה מביא לאובדן התמיכה של חלק מן הציבור הפלסטיני.

מומחי־ביטחון רואים בציות מוחלט זה מצד כל הפלגים ברצועה ובגדה, ובינֵיהם קנאים מוסלמיים ואנשי האופוזיציה השמאלית, סימן מאלף לסמכותו של אש"ף.

מדיניות

כן שהוא לא

אפשר כיום לכונן את האוטונומיה כפי שאפשר לחבר מחדש את הקליפה של ביצה שבורה

ליצחק שמיר יש מדיניות עיקבית עד הסוף.

הוא מאמין שהמצב הקיים של קיום המימשל הצבאי בשטחים הכבושים, בלא סיפוח רישמי ובלא משא־ומתן לשלום, הוא הטוב ביותר האפשרי. הוא גם מאמין שזה יכול להימשך לנצח.

על כן נוקט שמיר בהצלחה רבה עמדה של בלימה טוטאלית. הוא מחבל בכל תזוזה בעודה באיבה. הוא אומר לאו רבתי לכל יוזמה.

עד לפני שישה שבועות הוא היה יכול לברך את עצמו. הוועידה הבינ־לאומית מתה, תהליך השלום נעצר ל־חלוטין, היוזמות החלושות של שימעון פרס, ארצות־הברית ומדינות־ערב, נב־למו על־ידי איש אחד: שמיר.

ואז באה ההתפוצצות. לפתע פתאום הסתבר כי הסטאטוס קוו הוא אשלייה. מתחת לפני השקט הטוטאלי הצטבר חומר־נפץ אדיר. ההתקוממות בשטחים הכבושים פוצצה את הסטאטוס קוו לרסיסים.

דוס ושלום. מול התפתחות זו לא החליט שמיר לשנות את הקו. אבל הוא החליט שצריכים לשנות את הסיגנון. תחת לאמור סתם „לא", צריך גם הוא, כמו שימעון פרס, להציג נוסחה כלשהי, שתסבר אוזני פתאים ותיצור את הרושם שגם שמיר והליכוד מוכנים לתהליך מדיני.

נוסחה חדשה זו היתה צריכה למלא כמה צרכים:

● היא צריכה להישמע כרצינית.
● היא צריכה להיות קבילה בעולם.
● ובעיקר: היא צריכה להיות בלתי־מעשית לחלוטין, כדי שחס ושלום לא תביא לתזוזה כלשהי.

הנוסחה הגואלת היתה מונחת ממש לפני האף: „האוטונומיה המלאה".

קליפה שבורה. בקמפ־דייוויד הוסכם שבמשך חמש שנים ייהנו תו־שבי השטחים הכבושים מ„אוטונומיה מלאה", מוסדות של מינהל עצמי ו„מישטרה חזקה". אחר־כך ינוהל מ־שא־ומתן על המעמד הסופי של שט־חים אלה. הכל כדי לספק את „הזכויות הלגיטימיות והצרכים המוצדקים של העם הפלסטיני", כפי שנאמר בהסכם.

שמיר לא חלם לקבל תוכנית זו, שהיתה מובילה בהכרח להקמת מדינה פלסטינית. הוא דחה אותה מכל וכל, התמרד במנחם בגין וסירב להצביע ב־עדה.

עכשיו הוא אימץ לעצמו לפתע את ההסכם הזה. מדוע?

יש לכך סיבה פשוטה: אפשר לכונן כיום את האוטונומיה הזאת כשם שאפשר לחבר מחדש את הקליפה של ביצה שנשברה.

יש לכך סיבות מדיניות מעשיות. בין השאר:

● המלך חוסיין התנגד להסכם בתוקף, מן הרגע הראשון. חוסיין הוא עכשיו בעל־הברית העיקרי של חוסני מובארכ. לא יעלה על הדעת שמובארכ יפגע עתה במלך, ולא יעלה על הדעת שהמלך ישנה את עמדתו לגבי האו־טונומיה.

● אחרי שממשלת־ישראל גירשה ועצרה את כל המנהיגים החשובים ב־

(המשך בעמוד 10)

הנדון:

מה קורה ליצחק רבין?

מוח אנאליטי

אחד המחזות הטראגיים ביותר שהייתי עד להם בחיי היה חורבנו של יגאל אלון.

הוא היה מצביא צעיר, דינאמי, יפה־תואר, בעל־מעוף, מנהיג טבעי של בני־אדם. במשך זמן־מה היה גם מפקדי שלי.

אחרי מילחמת ששת־הימים נשאר רק זכר קלוש מן האיש הזה. השר יגאל אלון היה חורבה אנושית. איש ממורמר, חסר־מעוף, חסר כושר־מחשבה. רוב הציבור התייחס אליו בבוז, והטיל דופי בכל מעשיו עוד לפני שעשה אותם. הוא הפך עבד נירצע של גולדה מאיר, הפטרון של משה לווינגר, יוצר קן־הצרעות בקריית־ארבע, ולבסוף הר חלוש של יצחק רבין, תלמידו.

יש לי ההרגשה שעכשיו קורה אותו הדבר ליצחק רבין. שהנה, לנגד עיניי, מתרחשת שוב טראגדיה מאותו הסוג.

■ ■ ■

בצעירותו נודע יצחק רבין כבעל „מוח אנאליטי".

אנאליזה פירושה, במקורה היווני, „פירוק מחדש" — משמע, לפרק בעייה לגורמיה, כדי לנתחה. אבא אבן אמר עליו פעם, בררכו המרושעת, כי הכישרון לפרק דברים לגורמיהם אינו זהה עם הכישרון להרכיב אותם מחדש. רבין לא נודע מעולם כאיש בעל תנופה של דימיון, בעל מעוף יצרני.

מה קרה למוח האנאליטי של יצחק רבין?

השבוע ראה אותו כל עם־ישראל במשך 30 דקות בתוכנית מוקד בטלוויזיה. מולו לא ישבו חוקרים אכזריים. הם היו מראיינים אוהדים, כמעט מתרפסים.

אך ב־30 הדקות האלה הצליח יצחק רבין לסתור את עצמו לפחות 30 פעמים.

(פעם אחת אף גלשה המחשבה האנאליטית שלו לתחום המחשבה האנאלית — מלשון אנוס, פי־הטבעת של בעלי־חיים, בלאטינית. הוא אמר כי המלך חוסיין צריך „להזיז את התחת" שלו.)

המוח האנאליטי של יצחק רבין הפך למבוך בלא־מוצא. הבה ננסה ללכת אחריו במבוך הזה, ולמנות את הסתירות העיקריות, אחת לאחת.

■ ■ ■

המאורעות ב„שטחים" לא היו צפויים, אמר שר־הביטחון. אי־אפשר היה לחזות אותם מראש.

„אני מציע לעצמנו לסייג את יכולת החיזוי שלנו והנבואה שלנו", אמר רבין.

(נא לשים לב: „אנחנו", „שלנו", „לעצמנו". הכל בלשון רבים. כל עם ישראל אשם במחדל.)

מדוע? מפני שהמאורעות לא היו יזומים. אי־אפשר לחזות מראש דברים שאינם יזומים.

כאשר מישהו יוזם פיגוע, השב"כ יכול לתפוס אותו ולגלות את הפרטים באמצעות „לחץ גופני מתון". אבל השב"כ אינו יכול להפעיל „לחץ גופני מתון" כלפי מיליון וחצי תושבי הרצועה והגדה.

זה נכון. אבל יצחק רבין אינו אחראי לשב"כ. (זה כפוף לראש־הממשלה). רבין אחראי לשילטון בשטחים הכבושים. תפקידו הוא לדעת, להבין, לתכנן.

כדי לדעת מה חושבים מיליון וחצי בני־אדם אין צורך בעינויים.

מי שהיה אחראי לשטחים הכבושים, ולא ראה שמצטבר בהם חומר־נפץ אדיר (כה אדיר עד כי לא ניתן לדכא את ההתקוממות גם אחרי שישה שבועות, אחרי ריכוז אדיר של כוחות צה"ל, עשרות הרוגים ומאות פצועים) — האם יוכל להתחמק מן האחריות בטענה שאינו נביא?

הדבר מעיד על חוסר־הבנה מוחלט של המתרחש בשטחים הכבושים, על בוז טוטאלי לאוכלוסיה, על מחדל בדרג העליון: הדרג של יצחק רבין עצמו.

בכך אי־אפשר להאשים כמה חוקרים מיסכנים של השב"כ, שלא השיגו די מידע ב„לחץ גופני מתון".

הפיזמון החוזר בראיון, שעליו חזר רבין כמה וכמה פעמים בלי שינוי מילולי, היה: „הם לא ישיגו שום דבר באלימות".

וכהשלמה: „רק ליד שולחן המשא־והמתן" הם יצליחו להשיג פיתרון.

הכיצד?

יצחק רבין הוא חבר מרכזי בממשלת־האחדות־הלאומית, שבה נקבע רישמית שאי־אפשר לקבל שום החלטה שהיא על תהליך־השלום. לא ועידה בינלאומית, לא משא־ומתן אחר, לא כלום.

מצב זה יימשך לפחות עד הבחירות של נובמבר 1988, ולפי כל הסימנים גם במשך ארבע השנים שלאחר־מכן, מפני ששום גוש לא ישיג רוב ואותה הממשלה תקום שוב.

כלומר: ישראל אינה הולכת למשא־ומתן, וגם אינה מציעה דבר לערבים בכלל ולפלסטינים בפרט.

על־כן הבשורה האמיתית של רבין לפלסטינים היא: לא תשיגו שום דבר במהומות אלימות, לא תשיגו גם שום דבר בתהליך המדיני.

בקיצור: לא תשיגו שום דבר. נקודה.

זהו, כמובן, מירשם בטוח להמשך ההתקוממות ולהתגברותה.

■ ■ ■

המשימה מס' 1, אליבא דרבין, היא, „הרגעת הרוחות בשטחים". אך באותו הזמן צריכים גם לחפש פיתרון. „הדברים צריכים להיעשות במקביל... ולהביא תוך שימוש בכוח לידי הרגעה".

הדרך להשיג את ה„הרגעה" היא, לפי תורת רבין: מה שלא הולך בכוח, הולך ביותר כוח. ומה שלא הולך ביותר כוח, הולך בעוד יותר כוח.

יותר הרוגים. יותר פצועים. יותר עצורים. יותר גירושים. יותר עוצר. יותר הרעבה. (בעוצר אין פרנסה. כשאין פרנסה, רעבים.)

ובמקביל: „ליצור תנאים כדי להגיע לפארטנר".

הפארטנר (בעברית: שותף) צריך להימצא בירדן או ב„יהודה, שומרון ועזה".

צריך אדם להיות אטום מאוד־מאוד כדי להאמין כי אווירה של הרג, פציעה, עוצר המוני, הרעבת אוכלוסיה וגירושים יכולה לטפח שיכבה של מנהיגי־ציבור שיסכימו להיות „פארטנרים" למי שמבצע מעשים אלה.

אווירה זו יוצרת שינאה. היא מונעת מכל אדם הגון בגדה וברצועה לקיים מגע עם שילטון־הכיבוש. היא קוברת מבחינה ציבורית כל אישיות החשודה בנכונות לקיים מגע כזה (כפי שכבר קברה את רשאד אל־שווא ואליאס פרג'.)

שתי המשימות של רבין סותרות זו את זו באופן מוחלט. ומכיוון שהמשימה מס' 1 (כדבריו) היא דיכוי ההתקוממות, כדי שהפלסטינים יבינו „שלא ישיגו דבר באלימות", הרי הדיבור על מציאת פארטנרים הוא קישקוש.

■ ■ ■

רבין שם את הדגש על הצורך למצוא „מנהיגות מקומית בשטחים", שתוכל להוות פארטנר להסדר־שלום.

הוא אמר זאת באותו היום שבו גורשו ארבעה מנהיגים („מסיתים"), כאשר חמישה מנהיגים („מסיתים") אחרים עומדים בתור לגירוש. באותו היום גם הורה לאסור את חנא סיניורה ושמונה עיתונאים אחרים, שהתכוונו לקיים מסיבת־עיתונאים.

זוהי, על כן, השיטה: מגרשים ו/או עוצרים את המנהיגים שישנם, וממתינים למנהיגים שאינם.

המוח האנאליטי היה צריך כאן לאמר דבר פשוט: אם אוסרים ומגרשים מנהיגים שאינם נוחים לשילטון־הכיבוש, הרי כל מנהיג שלא־נעצר ושלא־גורש חשוד (בצדק) כקוויזלינג, כמשתף־פעולה עם שילטון־הכיבוש. בכך הוא חדל אוטומטית מלהיות „מנהיג".

זהו מעגל קסמים. מילכוד 23. אם אתה מנהיג, אנחנו מחסלים אותך. אם איננו מחסלים אותך, אינך מנהיג.

אפשר גם לשאול: הרי במשך כמעט ארבע שנים היה יצחק רבין עצמו ראש־הממשלה. מדוע לא מצא אז את ה„פארטנרים", ולא עודד את הקמתה של „מנהיגות בשטחים"?

באותה התקופה נערכו — בניגוד מפורש לרצונו של רבין — בחירות עירוניות בגדה. החליט על כך שר־הביטחון דאז, שימעון פרס. בכל הגדה נבחרו אנשי־אש"ף (בסאם שכעה, פאהד קוואסמה, כרים ח'לף ועוד.)

מאותו הרגע עשה רבין את הכל כדי לחסל מנהיגות זו, והיא אכן חוסלה. פיסית.

■ ■ ■

מנהיג מקומי, שיהיה פארטנר לרבין, אסור לו שיהיה איש־אש"ף. רבין לא ינהל שום משא־ומתן עם אש"ף. כמו שימעון פרס. כמו יצחק שמיר. כמו אריאל שרון.

מה מקומו של אש"ף בתמונה?

לפי רבין, אש"ף לא אירגן את ההתקוממות. הוא רק רוכב עליה.

אבל באותו היום גירש רבין ארבעה מנהיגים, בטענה שהם אנשי אש"ף, ושהם ושכמותם הסיתו להתקוממות!

אם אש"ף הוא גורם שולי בהתקוממות, מה היה הטעם בגירוש המנהיגים, מעשה שגרם למהומה עולמית, לגינוי חריף מפי ארצות־הברית, לגינוי מועצת־הביטחון, לתגובה שלילית ביותר של דעת־הקהל בעשרות ארצות?

אם אש"ף אינו חשוב, מדוע לא להתעלם ממנו? איזה ערך יש למה שאומרים אנשיו?

■ ■ ■

מדוע פרצו ההפגנות האלימות? לדברי רבין, הרי זה ברור לגמרי: אש"ף נכשל במשך 22 שנים. הטרור שלו נכשל.

„הטרור נכשל, לכן פונים לשיטה הזאת."

יפה.

את ה„טרור" עשה אש"ף. מכאן נובע שמי שהחליט להחליף את הטרור בשיטה החדשה, זה אש"ף.

איך זה מסתדר עם הטענה שאש"ף כלל לא היה מעורב בהתפרצות המהומות, אלא רק רוכב עליהן בדיעבד?

■ ■ ■

ובכלל, אם לא אש"ף מנהל את ההתקוממות, מי מנהל אותה? הילדים?

לדברי רבין, לא צריכים להתפעל מן הצעירים האלה.

„הסיפורים על חשיפת החזה", הוא אמר, „הם המצאות. בכל מקום שירו, הם ברחו".

מעניין. בינתיים נהרגו 40 בני־אדם, מהם רבים נערים ונערות, ילדים וילדות. מאות נפצעו. איך?

אם הם לא חשפו את החזה שלהם, כשהם עומדים חסרי־נשק מול לוע הרובים של חיילי צה"ל, איך נהרגו ונפצעו?

אם ברחו ברגע שהחיילים ירו (באוויר, כנראה, או בכדורי־גומי), מדוע היה צורך להרוג אותם?

החיילים אינם יורים. רבין משבח את החיילים בני ה־18 על התאפקותם המוסרית ולבטיהם. והם קיבלו פקודה שלא לירות.

„לא באש! אבל כל מי שירצה לתקוף חייל או שוטר מג"ב... יש אישור לחיילים לפעול להגנתם בכל האמצעים העומדים לרשותם". 40 נהרגו. מאות נפצעו. אף חייל אחד של צה"ל לא נהרג ולא נפצע, מלבד פצעים קלים. האם בכל המיקרים האלה, ללא יוצא מן הכלל, החיילים „פעלו להגנתם בכל האמצעים העומדים לרשותם," כלומר, ירו כדי להרוג מפני שחייהם היו בסכנה ממש?

וזה מול נערים שברחו ברגע שירו, שלא חשפו את החזה, ושהיו פחדנים גמורים?

אבל חיילי צה"ל מתאפקים, למרות „שלא אומנו לתפקידי שיטור המביאים אותם לידי עימות עם ילדים, עם נשים, עם הפגנות המוניות של אנשים המטילים בקבוקי־תבערה, זורקים אבנים, שולפים סכינים..."

אין זו תמונת הפגנה של כמה ילדים פחדניים. זוהי תמונה של התקוממות של הציבור כולו, „הפגנות המוניות של אנשים".

לכן נאלצים החיילים לירות ולהרוג. אם כן, מה זה „לא באש"?

■ ■ ■

אם זוהי התמונה, איך זה מסתדר עם הקביעה של רבין שרוב האוכלוסיה בשטחים רוצה לעבוד, רוצה לפתוח את החנויות?

משמע: רק מיעוט קטן רוצה בהפגנות האלימות, רק מיעוט קטן שותף להתקוממות. הרוב הגדול רוצה בשקט, בחיים נורמליים, בשיתוף־פעולה עם הכיבוש.

אם כן, מדוע מטיל רבין עונשים קולקטיביים, הפוגעים דווקא ברוב הגדול? מדוע הוא מטיל עוצר על רבע מיליון בני־אדם?

מדוע הוא מונע מהם בכוח לצאת לעבודה, כאשר זוהי דווקא מטרת המיעוט הקטן?

מדוע הוא סוגר את חנויותיהם, כאשר המיעוט הקטן רוצה בכך? (ומדוע יש צורך לפתוח את החנויות בכוח, בין עוצר לעוצר, אם הרוב הגדול רוצה ממילא לנהל חיים שקטים ולפתוח את החנויות?)

ובכלל, אם זהו מצבו של הרוב הגדול, מדוע אין רבין מוצא את „הפארטנרים" המקומיים,

(המשך בעמוד 40)

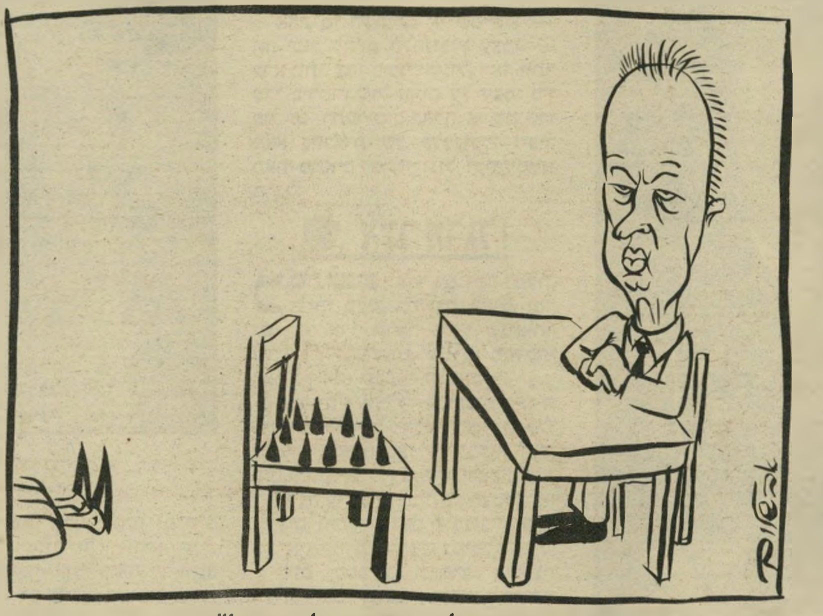

„אני מחכה לפארטנר פלסטיני!"

מאת אורי אבנרי

ד"ר יולי נודלמן:

כאשר ראיסה טילפנה לשבתאי...

איפי

ראיסה גורבאצ'וב

„חכה בבקשה רגע בחוץ..."

פגשתי עם שבתאי קלמנוביץ בלובי של מלון מפואר, בתל־אביב, בחורף 1972. נדמה לי שהיה זה מלון דן.

קיבלתי הזמנה ממחלקת־העליה של מיפלגת־העבודה לבוא לפגישה עם נציג של המחלקה. לא הבנתי בדיוק מדוע הוזמנתי דווקא למלון, אך בכל זאת הלכתי.

פגשתי שם בחור כבן 25, שאטני. זה היה קלמנוביץ. כבר בפגישה הראשונה עשה עלי רושם לא־רציני, משוויץ, אפילו משקר.

שאלתי אותו מדוע אנחנו נפגשים בלובי של מלון יקר, והוא ענה: „הסתכל סביבך. אתה רואה מי יושב מסביב? אלה הם אנשים חשובים מאוד, בעלי־ממון. כאשר אני יושב כאן הם מתרגלים אלי לאט־לאט, מתחילים לחשוב שאני אדם השייך לצמרת. לכן אני מקיים את כל הפגישות שלי כאן."

בסוף הפגישה התחיל כאילו לחפש בכיסו כסף, לא מצא וביקש ממני: „אולי תוכל לשלם עבור שני ספלי־הקפה? אין לי כרגע כסף קטן!"

אז אני, עולה חדש, שילמתי, וראיתי איך קלמנוביץ לוקח את החשבונית מהמלצר.

יותר לא רציתי לפגוש את קלמנוביץ, ולא הבנתי מה עשה במיפלגת־העבודה, ששלטה במדינה באותו הזמן.

● סרט קיטש

כל הסיפור על המרגל קלמנוביץ נראה כמו סרט עלילתי, אך סרט קיטשי מאוד.

אחת מן השתיים: או שמישהו — וזה יכול להיות קלמנוביץ עצמו — קרא יותר מדי סיפרי־ריגול, ראה יותר מדי סירטי־ריגול ובנה על עצמו סיפור לפי התסריטים האלה, או שמישהו מצא בתדמית של קלמנוביץ גיבור מאוד מתאים לסרט־ריגול, ועשה ממנו מרגל.

● אינני מרגל!

כמה שנים לאחר הפגישה במלון, הייתי פעיל במילגת לע"ם. (מה יש? כל אדם עושה בחייו שגיאות!) נודע לי, להפתעתי, שמרכז מחלקת־האירגון הוא שבתאי קלמנוביץ.

פעמיים הייתי עד למריבות בינו ובין משה רז, יו"ר מחלקת־האירגון. קלמנוביץ הואשם בענייני קבלות וכספים, וזרקו אותו ממחלקת־האירגון.

הרבה עולים מרוסיה לא הצטרפו אז ללע"ם, והסבירו: „אם קלמנוביץ אצלכם, אין לנו מה לחפש במיפלגה זו".

היום מספרים שראש מיפלגת לע"ם, ייגאל הורביץ, הודיע לשרותי־הביטחון שהוא חושד בשבתאי קלמנוביץ שהוא סוכן הקג"ב. יש שאף משבחים את השר הורביץ על היותו נביא, שראה לפני עשור שנים את מה שגילה השב"כ רק עכשיו. מעניין מדוע לא הגיב השב"כ על החשדות של ייגאל הורביץ.

באותה התקופה הוזמנתי אני לשב"כ, ונאמר לי שאחד מחברי־הכנסת הביא לשב"כ מידע על כך שאני סוכן הקג"ב. מאוחר יותר נודע לי שזה היה ח"כ אמנון לין, אז שותפו של הורביץ להנהגת לע"ם.

הסכמתי להיבדק בגלאי־שקר, ומאז יש לי „אישור" רישמי שאינני מרגל.

אינני יכול להבין מדוע לא נבדק אז קלמנוביץ באותה הצורה, כדי לבדוק את החשד של ייגאל הורביץ. נדמה לי שיותר סביר להניח שזאת היתה פשוט שיטה של חברי־הכנסת הנכבדים כדי לחסל חשבונות עם אנשים שלא מצאו חן בעיניהם.

אבי ולדמן, העולם הזה

קלמנוביץ (עם הקצין שימעון סביר) בבית־המישפט

„אם הוא מרגל סובייטי, מצב הקג"ב בכי רע!"

● הזמנה לפלאטו

פגישה נוספת עם קלמנוביץ היתה לי כשהוא התמנה כאיש של שמואל פלאטו־שרון, והזמין אותי להצטרף אליו.

כדי לשכנע אותי אמר קלמנוביץ: „יש לו המון כסף. נוכל להשתמש בכספיו כדי לקדם את עצמנו".

לא הצטרפתי, כמובן. אך שני פעילי־עלייה מברית־המועצות, מהנדס־תדיראן ויקטור פילבסקי והפרופסור לכימיה ויטאלי רייבסקי הצטרפו לפלאטו, ופעלו יחד עם קלמנוביץ.

לא רבים הצטרפו לפלאטו־שרון, ואחת הסיבות לכך היתה הרושם הכללי ששרר בקרב עולי ברית־המועצות לגבי איש־האירגון של פלאטו, שבתאי קלמנוביץ, איש לא־אמין, הרפתקן („אוונטוריסט").

● דברים נפלאים

אחרי תקופת פלאטו־שרון שוב פגשתי את קלמנוביץ במסיבה אצל חבר־הכנסת יגאל כהן בתל־עדשים.

יגאל כהן אמר עליו: „בחור נבון, חכם, חם, עושה דברים נפלאים! מה רוצים ממנו? מדוע לא מאמינים לו?"

זה היה אחרי שיגאל כהן וח"כים אחרים — אינני זוכר מי — נסעו על־פי הזמנתו של קלמנוביץ למדינת בופותאטסואנה, מדינת־החסות של

אבי ולדמן, העולם הזה

קלמנוביץ מחבק את חוקריו למען צלם „העולם הזה"

„יש לו המון כסף. אפשר להשתמש בזה!"

אבי ולדמן, העולם הזה

טניה קלמנוביץ השבוע ליד בית־המישפט (למעלה) ובימי הזוהר (למטה): מישחה קוסמטית וכסף מהיר

דרום־אפריקה. קלמנוביץ ככר עשה שם איזשהם עסקים, והזמין גם אותי לארגן קבוצה של רופאים, כדי לעבוד ולהרוויח טוב במדינה זו. (נראה שלא התייאש מכל הסירובים שלי.)

אחר־כך נודע לי שהוא באמת הביא לשם כמה רופאים, ונטש אותם שם, בלי עבודה ופרנסה.

● ידידת הפרופסור

על הנשים שמאחורי קלמנוביץ: טניה ירוסלבסקי, אז בת 32, הגיעה ארצה ב־1972, יחד עם בתה הקטנה.

בלנינגראד עבדה במחלקת־הנשים בבית־חולים, ומהר מאוד התאקלמה בארץ. היא התיידדה מאוד עם הפרופסור אריה הראל, מנהל בית־החולים איכילוב ושגריר־לשעבר של מדינת־

ענת סרגוסטי, העולם הזה

עסקנית גז
ידידות

ישראל במוסקווה.

הפרופסור עזר לרופאה הצעירה להתקדם בעבודה, וגם להיות מוכרת כמומחית לגינקולוגיה.

כעבור שנים אחדות התחתנה טניה עם קלמנוביץ, שהוא צעיר ממנה בשבע שנים.

היא ניסתה מייד לפתוח יחד עימו עסקים מיסחריים. כך ניסו לייצר ולמכור מישחה קוסמטית שיש בה הלוואה (אלוורה), שהביאו בדרום־אפריקה. (דומה ל־NATURE BEAUTY). הזוג הטרי היה שאפתני מאוד, ורצה להתעשר בכל מחיר.

נולדה להם בת נוספת, אחות חורגת לבת הגדולה של טניה.

● ידיד הח"כית

אחת הנשים שעזרה מאוד לקלמנוביץ היתה חברת־הכנסת לשעבר מתילדה גז, אז האחראית למחלקת־העלייה־והקליטה.

פגשתי את מתילדה גז וקלמנוביץ בבית המהנדסים בחיפה, בפגישה עם עולים מברית־המועצות. שבתאי דיבר ליד השולחן עם נשים־עולות, ומתילדה גז כעסה עליו מאוד, מפני שלא שם לב לדבריה.

דובר אז הרבה על הידידות האמיצה בין חברת־הכנסת הוותיקה והצעיר הנמרץ, קלמנוביץ. הוא נזרק מהמחלקה מפני שהקדיש תשומת־לב רבה מדי לרקדניות ולשחקניות.

● שיחה עם ראיסה

חבר שלי ישב בחדר־העבודה של קלמנוביץ בנציגות בופותאטסואנה, כאשר לפתע צילצל הטלפון.

שבתאי הניח את ידו על השפופרת ולחש לחברי: „ראיסה מצלצלת! חכה בבקשה כמה שניות בחוץ!”

הכוונה היתה, כמובן, לראיסה גורבאצ'ובה.

● בדיחה גרועה

בעיניי היה קלמנוביץ תמיד ממציא־סיפורים, פנטזיור, איש לא־רציני, לא־אמין, שיטחי מאוד, אך איש מצליח בחברה הפרימיטיבית שלנו.

תמיד התפלאתי איך מסוגלים אנשים כמו שבתאי קלמנוביץ להצליח, לבנות לעצמם מיסגרת של „חיים מתוקים”.

מעולם לא האמנתי שאנשים מסוגו יכולים להיות משהו רציני, כמו — למשל — מרגל סובייטי.

לכן נדמה לי — ויתכן שאני טועה — שכל הסיפור על שבתאי קלמנוביץ הוא בדיחה גרועה, הנחוצה אולי לחוגים מסויימים כדי להסיח את תשומת־הלב של הציבור מדברים בוערים יותר, וכדי להשיג מטרות הרחוקות מאוד מתפיסת מרגל סובייטי.

חדשות

אני מודאג מאוד מציד־המכשפות בקרב ציבור יוצאי ברית־המועצות. ציד זה עלול לפגוע — אם אפשר לפגוע יותר מזה — במטרה לאומית חשובה: עליית יהודים נוספים מברית־המועצות.

● מרגלים נטושים

ועוד הערה:

עורך־הדין אמנון זיכרוני סיפר בתוכנית ערב חדש בטלוויזיה החינוכית שהסובייטים נוהגים לדאוג היטב למרגלים שלהם, כאשר אלה נתפסים, ומחליפים אותם. כדוגמה הזכיר את ריכארד זורגה ואת אלוף־מישנה אבל.

חייב אני לתקן את הטעות של זיכרוני: הסובייטים השאירו את שני המרגלים האלה במשך שנים רבות בכלא של האוייב.

יעקב כץ, חדשות

פרופסור הראל
ידידות

סטאלין אישית לא הסכים להצלתו של זורגה (המרגל הגרמני־הקומוניסטי, שהשתיל את עצמו ביפאן ושהעביר לסטאלין בעוד מועד את המידע המדוייק על הפלישה הגרמנית המתוכננת לברית־המועצות. סטאלין התעלם מ־מידע זה, וכתוצאה מכך נגרמה שואה לברית־המועצות). זורגה הוצא להורג בכלא היפאני, באפריל 1944.

גם רודולף איוואנוביץ אבל הוחלף רק אחרי שישב בכלא במשך שמונה או תשע שנים, עד שהוחלף עם טייס־הריגול האמריקאי גארי פוארס.

כך שאם קלמנוביץ הוא באמת מרגל סובייטי, לפי המסורת אין לצפות לכך שהרוסים יגנו עליו.

מה עוד שאם הקג"ב זקוק לאנשים כמו קלמנוביץ לתפקידי ריגול, אז יש לי הרושם שמצב הקג"ב הוא בכי רע.

במדינה

(המשך מעמוד 6)

שטחים הכבושים, והמשיכה בגירושים אף השבוע, לא יימצא אף מנהיג פלסטיני אחד בגדה או ברצועה שיקבל את התוכנית.

● בוועידה־הפיסגה האחרונה, שבה התקבלה מצריים בחזרה לחיק המישפחה הערבית, נחתם פרוטוקול סודי, שבו הביעו ראשי כל המדינות הערביות את דבקותם בתוכנית־פיוס, הקובעת שהפיתרון היחידי הוא הקמת מדינה פלסטינית בשטחים הכבושים. אושר גם מחדש מעמדו של אש"ף כנציג בלעדי של העם הפלסטיני.

זעזועים בליכוד. על סמך העובדות האלה הודיע מובארכ באחרונה כי הסכם קמפ־דייוויד מת, מכיוון שישראל הפרה אותו בשעה שחוקקה את חוק־ירושלים וסיפחה את הגולן.

כל זה ידוע לשמיר היטב. לכן יכול היה להציע בלב שלם למובארכ לחדש את המשא־והמתן על כינון האוטונומיה, שהופסק לפני שנים בגלל סירובה המוחלט של ממשלת־הליכוד לדבר על אוטונומיה רצינית.

זה נשמע יפה. זה יעשה רושם טוב על בורים, בארץ ובחו"ל. ואין בכך כל סכנה לתזוזה של ממש.

נראה כי גם בליכוד עצמו התחילו להבין את חוסר־התוחלת שבמדיניות זו. אחרי הכרזות משה עמירב (ראה ראיון השבוע), ואחרי ששלמה („צ'יץ'") להט הודיע השבוע שהוא דוגל בהחזרת כל השטחים הכבושים, יצא השבוע גם אהוד אולמרט בזכות פינוי צה"ל מהערים ברצועת־עזה ומסירת השילטון בהן לתושבים.

ציון צפריר, העולם הזה

מפגינת הלאה הכיבוש בתל־אביב
„שבסוריה יתנו לכם לדבר ככה!"

ציון צפריר, העולם הזה

ציון צפריר, העולם הזה

מפגינת „יש גבול" ואבי פרחן ליד מחסום ארז
„שילחו את החיילים הביתה!"

הפגנות סוף שבוע הפגנתי

הגשם ירד על כל המפגינים: אנשי ימין, שמאל ויורשי ד"ש

יוסי עין־דור ■

יום השישי בצהריים, כיכר־דיזנגוף, תל־אביב.

קבוצה הקרויה „הלאה הכיבוש" קיימה עצרת־מחאה. 23 איש ואשה נושאי שלטים, וביניהם הפרופ' צבי רז — מרצה בחוג להיסטוריה כללית באוניברסיטת תל־אביב, עמדו בגשם הבלתי־פוסק וקראו סיסמות בגנות הכיבוש, המעצרים המינהליים, הגירושים, ההרג הבלתי־פוסק ונגד כל מה שכלול ב„מדיניות היד החזקה".

קבוצה קטנה של אנשים התגודדה סביבם. אחדים ניסו להוריד בכוח את השלטים. אחדים הסתפקו בקללות עסיסיות, ששלחו את המפגינים לגיהינום.

אשה היודעת פרקי אבות אמרה: „מהרסיך ומחריביך ממך יצאו! אני רוצה לראות שבסוריה היו נותנים לכם לדבר ככה!"

כיכר דיזנגוף לא המתה מזדהים. עם ישראל המשיך לשכון לבטח בביתו.

„העשן קרא לי!" יום השבת, שעות הצהריים, עצרת מחאה של תנועת „יש גבול" ליד מחסום־ארז, בדרך בואך עזה.

בשעה 10:30 התכנסו כמה עשרות ליד הדואר המרכזי ברחוב אלנבי בתל־אביב, כדי לצאת במרוכז למחסום. רבים מהם מוכרים מהפגנות קודמות.

אחרי שעת־נסיעה הגיעו למחסום. גשם־זלעפות ירד, השמים היו קודרים, כאילו היה בהם לספר את סיפור האירועים הקשים.

המחסום נראה כנקודת־גבול מאובטחת היטב. אנשי צבא ומישטרה ואנשי שב"כ המתינו למפגינים.

כ־200 מפגינים נאספו במקום, והניפו שלטים שנרטבו בגשם. ביניהם: „שלום ישראל־פלסטין", „שילחו את החיילים הביתה", „ישוחרר צ'ארלס לנצ'נר תיכף ומיד", „די להרג ילדים, די לרצח בשטחים".

הגשם והקור העז במקום לא הפריעו. בעזרת מגאפון התחילו בקריאת הסיסמות.

בין המפגינים היתה לאה לשם, אישתו של אורי אריב, ח"כ מתי פלד וחיים הנגבי מהרשימה המתקדמת לשלום.

חיילי המילואים נהנו, כך עובר להם הזמן מהר יותר.

אב ובנו הגיעו מהעיירה הבדואית רהט שבנגב: „העשן בשטחים הכבושים קורא גם לנו לבוא לכאן," אמר האב.

באה גם קבוצה ערבית מחיפה. הם קראו „רבין, רבין, התפטר — השלום שווה יותר".

תושבים עזתיים שעברו במחסום הביטו במפגינים בסקרנות. רכבים שאינם נושאים לוחיות־רישוי של עזה, או שאינם שייכים לתושבי גוש־קטיף, לא הורשו לעבור, והוחזרו כלעומת שבאו.

שעה קלה אחר־כך הגיע למקום אבי פרחן בליוויית ארבע נערות ובידיהן שלט הקורא למפגינים „בוגדים" ו„הסרבן הוא שפן". המתנחלים היהודיים בחבל־עזה שלחו את נציגם הבודד. הם עצמם העדיפו להישאר ספונים בבתיהם המחוממים.

האווירה התחממה, צוותי־טלוויזיה זרים נכנסו לפעולה, התחילו לצלם כדי להעביר את התמונות לארצותיהם.

הטלוויזיה הישראלית לא ראתה לנכון לשלוח למקום צוות־סיקור. גם לא הרדיו, שהודיע אחר־כך בחדשות „מתיישבים יהודים ברצועת־עזה קיימו במקום הפגנת־נגד", כאילו היו שם המוני מתנחלים, ושתי ההפגנות היו שוות בגודלן.

זיווה גולדובסקי, מחותמות „מיכתב השמיניסטים", הגיעה אף היא להפגין. היא עומדת להתגייס בחודש נובמבר, עדיין לא חושבת על סירוב.

צעיר אחר שעמד לידה סירב להזדהות בשמו. „אני לא רוצה שהסיווג הביטחוני שלי ייפגע." כנראה לא ידע שהוא מצולם על־ידי „גורמי הביטחון", וששעתו עוד תגיע.

לצד המפגינים עמד עורך־הדין גידעון כהן, כמשקיף מטעם „האגודה לזכויות האזרח", ששמר על המפגינים שלא תופר זכותם, ממתין להתערב אם יהיו מעצרים.

לצלילי מנגינת השיר „הגביע הוא שלנו" אילתרו במקום תמליל רלוונטי: „יאללה, יאללה, יאללה, יאללה / צאו מעזה וראמללה..." וחוזר חלילה.

שעה אחרי תחילת עצרת המחאה הודיע דובר „יש גבול", ישי מנוחין: „אנו קוראים לשחרר את חברנו עופר כסיף מהכלא הצבאי..." הכלוא הראשון מבין 160 חברי „יש גבול" שחתמו על סירוב לשרת בשטחים הכבושים, ושקראו לחיילי־צה"ל „להפסיק את פעולות־הדיכוי."

העצרת התפזרה. האיזור נישאר גשום וקודר.

החוקה של שלום חנוך. מסע הפירסום הגדול שערך „הוועד הציבורי למען חוקה לישראל" בשבוע האחרון קרא לאזרחים לבוא ולהפגין בעד חקיקת חוקה, בכיכר מלכי־ישראל בתל־אביב, שידעה ימים טובים של הפגנות המוניות, ללא הופעת אמנים. מסע־הפירסום האחרון ואירגון הערב עלה לוועד 15 אלף דולר, לדברי מנהל הוועד, יוסי וייסווסר. עד כה הוצא סכום של 200 אלף דולר לקידום העניין.

בשעה 19:30 התכנסו כ־10 אלף איש, רובם בני־נוער, תחת הגשר העובר בין עיריית תל־אביב לכיכר מלכי־ישראל. לצד בניין־העירייה הוצב שלט ענק, הקורא „בחר לך חבר־כנסת, ושלח לו גלויה". כל 120 חברי־הכנסת היו רשומים על לוח־הקיר. לידו ניצבו תיבות כדי להכיל את הגלויות שנשלחות. יעל זוהר, חיילת בת 19 וחצי, שלחה גלויה לח"כ שולמית אלוני: „הגעתי להפגנה כי כנראה זה חשוב. חשוב שתהיה למדינה הזו תקנה, ולא טיוח."

בקהל נראו קצין־החינוך־הראשי, תת־אלוף נחמיה דגן, ומפקד חיל־הים לשעבר, זאב אלמוג. קבוצה של נציגי מועצת תלמידי רמת־גן, המייצגת 10 בתי־ספר תיכוניים, עמדה ליד שלט הקורא לקבלת חוקה.

באו גם אנשים בעלי מודעות פוליטית, לא רק נוער שוחר הפנינג מוסיקלי.

אנשי חברת־האבטחה שנשכרו עבדו קשה כדי להרחיק את הקהל מהבימה.

עודד קוטלר עלה להנחות. בזה אחר זה עלו ראשי ערים ומועצות מקומיות לשאת נאומים קצרים. הקהל לא נתן להם אפשרות להאריך בדיבורים. שלמה להט, טדי קולק, פרוספר עזרן, אלי אללי, מאשה לובלסקי, גידעון בן־ישראל, והאיש העומד מאחורי הרעיון, הפרופ' אוריאל רייכמן. הוא קרא לחקיקת שלושה חוקים באופן מיידי: חוק זכויות־האדם, חוק בחירות ישירות לכנסת, וחוק בחירות ישירות לתפקיד ראש־הממשלה. הקהל מחא כפיים בהתלהבות. אך כשהוא דיבר על הצורך בצימצום מיספר המפלגות לכדי חצי, הקהל לא הגיב. ואז, כפוליטיקאי משופשף, הוא שלף את הנושא שיגרוף מחיאות־כפיים סוערות: „כהנא כאן לא יעבור, כהנא לא יהיה בכנסת." הקהל יצא מגדרו.

דגל של תנועת „כך", שהונף בקהל, הורד במהירות על־ידי שוטרי מישמר־הגבול.

הקהל היה צמא לאמנים, צמא לפורקן מהמתח של התקופה האחרונה. בזה אחר זה עלו חיים משה, שירד אחרי דקה בגלל בעיות במערכת־ההגברה, קורין אלאל, שלמה גרוניך, אריאל זילבר והגדול מכולם שהכל ציפו לו — שלום חנוך. הוא פתח בשיר משיח לא בא. שורה אחת מהשיר אומרת „הציבור מטומטם, ולכן הציבור משלם..." היא גרפה מחיאות־כפיים סוערות.

שלום חנוך, זמר־מחאה, נרתם כל־כולו לעניין החוקה. שיר חדש שלו, תנו לחיות, עבר הסבה ל„רוצים חוקה — תנו לחיות".

הקהל כולו השתתף. שלום חנוך עשה את הערב.

ציון צפריר, העולם הזה

מפגינים למען החוקה בתל־אביב
„כהנא לא יעבור!"

דרכי חיים
כולנו פליטים!

ליוסף שילוח יש מסר: כפליט יהודי הוא מבין את הפליטים האחרים

ענת סרגוסטי ■

„גם אני פליט!" אמר יוסף שילוח לכמה ידידים קרובים, שבאו לחזות בהצגת היחיד החדשה שלו. „גם אותי לקחו מהארץ שבה נולדתי, והביאו אותי הנה, לישראל, והתייחסו אלי כמו אל פליט!"

הצגתו החדשה של שילוח, המסע, מורכבת מקובץ שירים וסיפורים של סופרים ומשוררים פלסטיניים: ע'סאן כנפאני, מחמוד דרוויש, סמיח אל־קאסם, אמיל חביבי, בולנד אל־חיידרי.

הוא מספר, למשל, סיפור של ילד שגדל בכפר בגליל. הילד מתאר ילדות

(המשך בעמוד 35)

היום שרר שקט יחסי

במערב אין כל חדש הוא אחד הספרים החזקים ביותר שקראתי בחיי. הוא נכתב בידי חייל קרבי בשם קראמר (שהפך את סדר האותיות של שמו וקרא לעצמו רמארק). הוא כתוב בזעם עצור, בסערת־רגשות המסתתרת מאחורי מילים פשוטות, מישפטים קצרים, תיאור יבש, בלתי־רגשי לגמרי.

נראה כי הספר כולו, על 288 עמודיו (במקור הגרמני), נכתב אך ורק למען ארבע השורות המופיעות בסוף, ובהן נאמר מה היה סופו של החייל בספר (שסיפר את הדברים בגוף ראשון):

„הוא נפל באוקטובר 1918, ביום שהיה כל־כך שקט לאורך כל החזית, עד כי ההודעה היומית של המטכ"ל הצטמצמה במישפט אחד, שאין על מה לדווח מהמערב."

מכאן שמו של הספר, שהפך מושג בכל השפות.

זה היה שיא הזעם של רמארק: שגיבור הספר, חייל ששירת בחזית המערבית הנוראה במשך ארבע שנים תמימות, נהרג באחד הימים האחרונים של המילחמה — ביום שבו קבע המטכ"ל שבמערב אין כל חדש.

אני נתקף בזעם דומה, כאשר אני שומע את הפסוק העברי המקביל, הנשמע כיום מדי יום בהודעות צה"ל: „ביהודה ושומרון וחבל־עזה שרר שקט יחסי."

בדרך כלל נוספת למישפט זה ידיעה על הרוג אחד בעזה או בשכם, כמה פצועים, כמה וכמה עצורים. ואולי גם על גירוש קטן, והטלת עוצר על מחנות שבהם גרים 150 אלף איש ואשה.

יום של שקט יחסי. בגדה המערבית אין כל חדש.

ידידי מאריו

ידידי מאריו קאמפאנה הכריז על שביתת־רעב.

מאריו הוא אחד האנשים המעניינים ביותר שהיכרתי. הוא היה ממנהיגי מרד־הסטודנטים של סוף שנות ה־60 באיטליה. אולם, בניגוד לאחרים, שפנו אל דרך האלימות והטרור („הבריגדות האדומות") פנה קאמפאנה אל דרך אי־האלימות והפעולה הפוליטית.

הוא הקים מיפלגה בשם „דמוקרציה פרולטריה", שיש לה מחוייבות עמוקה למאבקים לשיחרור ולצדק בכל רחבי העולם.

קאמפאנה

היא מזמינה פעילים של מאבקים אלה לאיטליה, מפגישה אותם זה עם זה בכינוסים. בכל ועידה שנ־תית של המיפלגה מוקדש יום אחד להבעת סולידריות עם מא־בקים כאלה, ואליהם מוזמנים בדרך־קבע גם ישראלים ופלס־טינים. כך היכרתי את מאריו, איש לוחם, רגיש, רומאנטי.

יש למיפלגה זו רק שני אחו־זים בפרלמנט, אך דמותו של מאריו קאמפאנה זוכה בכבוד כה רב, עד כי נדמה שהוא מהווה מעצמה פרלמנטרית. (כמעט ההיפך קרה למיפלגה היריבה, המיפלגה הרדיקלית, שהכניסה לפרלמנט את הבדיחה העגומה ששמה צ'יצ'ולינה.)

על מאריו קאמפאנה מספרים סיפורים רבים, הנשמעים כאגדות, אף שכולם נכונים.

הכי התרשמתי מהסיפור הבא: בשיא המהומות של מרד־הסטודנטים, כאשר שררה שינאה תהומית בין הסטודנטים והשוטרים, נהרג שוטר בהפגנה.

קאמפאנה החליט להשתתף בהלווייה. הוא אמר שהשוטר אינו אוייב, שהוא בן למישפחה עניה, ומנוצל גם הוא על־ידי המימסד. יעצו לו שלא ללכת לשם, מכיוון שיהיו בהלווייה חבריו של ההרוג, שוטרים ופאשיסטים למיניהם.

מאריו הלך. לבדו. הופעתו במקום עוררה מהומה, אנשי־הימין התנפלו עליו, היכו אותו מכות־רצח. כמעט בנס יצא משם חי.

זהו סיגנונו של מאריו קאמפאנה. אישי מאוד. מצפוני מאוד. מחוייב מאוד.

עכשיו הוא שובת שביתת־רעב למען הפלסטינים הנרדפים בשטחים הכבושים.

לפני 40 שנה היה איש כזה שובת למען היהודים הנרדפים.

טרגדיה ישראלית

ג'ודי סיגל היא סיפור ישראלי. אולי הסיפור הישראלי.

ג'ודי ומישפחתה עלו לארץ מארצות־הברית. היא התיישבה בתלפיות־מיזרח, בירושלים, מעבר לקו הירוק, מול הכפר ג'בל־מוקאבר. יש לה חמישה ילדים.

ג'ודי היא אשה בעלת דיעות מתקדמות. היא מעידה על עצמה שהיא אוהדת שלום עכשיו.

באחד הבקרים השבוע הומטר לפתע מטר של אבנים על ביתה ועל הבתים הסמוכים. הזכוכיות נופצו. ג'ודי מיהרה להגיף את התריסים, אך תריס אחד לא נסגר כראוי, ואבן גדולה חדרה פנימה ופגעה בארון־הספרים.

הזורקים היו 50 ילדים ערביים, בני 10 או 12, מהכפר ג'בל־מוקאבר. הם הוסיפו ליידות אבנים בבתי־השכונה גם אחרי שהגיעו אנשי מישמר־הגבול. היה צורך בגאז מדמיע ובמירדף אישי אחריהם, כדי להחזירם לכפרם.

ג'ודי אינה מבינה מה קרה לה. מה פיתאום זורקים אבנים על ביתה, כשהיא אשה כל־כך מתקדמת, ואוהדת שלום עכשיו?

„הדבר הכי עצוב הוא שאלה הם ילדים קטנים, שמלמדים אותם לשנוא לפני שהם בכלל מבינים את הפוליטיקה," העירה בעצב.

הצרה היא שהילדים מבינים היטב את הפוליטיקה. ג'ודי סיגל היא שאינה מבינה אותה.

בעיני הילדים האלה, שנולדו כבר אחרי הכיבוש, האדמה שעליה בנתה ג'ודי סיגל את ביתה היא אדמה ערבית כבושה. יתכן שהיתה שייכת למישפחותיהם של ילדים אלה. יתכן שהיתה שייכת לכפרם. בעיני הילדים האלה ג'ודי היא פולשת, כובשת, מנשלת, אויבת. לא מישפחה שלווה ומתקדמת, שוחרת שלום

אורי אבנרי

יומן אישי

עכשיו, היושבת בביתה הקט, אלא מישפחה מתנחלת, היושבת על אדמה ערבית כבושה.

ג'ודי, שבאה לארץ אחרי מילחמת יום־הכיפורים, בוודאי אינה יודעת מהו הקו הירוק, ומה משמעותו. אבל הילדים הפלסטינים, שנולדו אחרי אותה מילחמה, יודעים היטב.

הבעייה אינה שהם אינם יודעים ואינם מבינים, אלא להיפך — שהם יודעים ומבינים יותר מדי, בגיל צעיר מאוד.

נראה שהכיבוש הוא מורה טוב.

מדינה של דיקטים

הכתבה המעניינת בטלוויזיה לפני שבוע על הקארטל של עץ־הלבוד סיפקה הרבה מזון למחשבה.

המרואיינים העצמאיים גילו את המובן מאליו: שכל קארטל פוגע בצרכנים, מעלה את המחירים ומוריד את האיכות. כאשר כמה יצרנים או ספקי־שרותים מתאגדים, המטרה היא תמיד להיטיב עם עצמם על־חשבון הציבור.

קארטל עץ־הלבוד חזק במיוחד, מפני שמאוחדים בו בני־החסות של שתי המיפלגות הגדולות גם יחד: התעשייה הקיבוצית, המממנת את מיפלגת־העבודה, והיצרנים הפרטיים, המממנים את הליכוד. אחד היצרנים העיקריים של עץ־הלבוד, יוסף קרמרמן המנוח, אף היה גיזבר תנועת־החרות.

מכאן רק צעד אחד קטן להבנת המערכת הפוליטית הישראלית כולה.

בראש המדינה הזאת עומד קארטל — קארטל של שתי מיפלגות גדולות וכמה מיפלגות קטנות. המונח „קואליציה" מחביא את מהותה האמיתית של ההתקשרות. ביסודו זהו קארטל של כמה פירמות פוליטיות גדולות. המטרה היא למנוע את עלייתם של מתחרים חדשים, להעלות את המחירים ולהוריד את האיכות.

עליית המחירים של השרותים הפוליטיים פירושה שוד כספי־הציבור על־ידי המיפלגות, המפקיעות למען עצמן חלק ניכר מהכסף שהמדינה גובה מהאזרחים. (הקצבה ישירה למוסדות המיפלגות, שילוב אלפי עסקנים בג'ובים, הפיכתם של מישרדי־הממשלה לאחוזות מיפלגתיות, סחיטת תרומות לפני הבחירות, גניבת כספי העם היהודי באמצעות הסוכנות, ועוד ועוד.)

הורדת האיכות מתבטאת בהתדרדרות כל השרותים הממלכתיים, התנוונות המיפלגות עצמן, ואי־יכולתן לפתור אף אחת מן הבעיות הבוערות של המדינה, החל ברצועת־עזה וכלה בסדינים של בית־החולים רמב"ם.

עם־ישראל אינו מתקומם נגד המונופולים והקארטלים הכלכליים, הקיימים בשטחים רבים. הוא רגיל להם, כשם שאיכר רוסי לפני מאה שנים היה רגיל לכינים. הוא התרגל. ואילו הקארטל הפוליטי מעורר בו ממש התלהבות. מכיוון שקארטל זה עטוף בדגל הלאומי, וקוראים לו „אחדות לאומית", הקורבנות מריעים לו הידד.

מי שמוכן למסור את גורל המדינה בידי קארטל של עסקנים בעלי איכות ירודה, מדוע יתרגש בגלל קארטל של דיקטים?

טרוריסטים מכובדים

אני מחבב את רוברט דסה, איש־הטלוויזיה שנמנה עם שפוטי העסק־ביש במצריים. הוא סבל קשה, בילה שנים בכלא המצרי (תענוג מפוקפק מאוד), נזנח על־ידי השילטון הישראלי, עד שלבסוף שוחרר ובא לארץ.

הוא פעל למען המדינה, על־פי הוראות שבאו מהארץ. מגיעה לו תודה.

אך אין פירוש הדבר שחייבים להסכים לכל דבריו.

לפני כמה ימים הגיב דסה בזעם על דברי אלמנתו של מקס בינט (או בנט). בינט ריגל מטעם ישראל במצריים. הוא היה שתול היטב ועבד באופן עצמאי. לא היה לו קשר עם הרשת של העסק־ביש. אך כשנלכדה הרשת, נתפס גם בינט. הוא נכלא, נחקר והתאבד.

אלמנתו ביקשה להבהיר שבינט, בניגוד לאנשי העסק־ביש, היה מרגל, ולא טרוריסט. מדבריה משתמע כי הריגול הוא עיסוק מכובד, אך לא כן הטרוריזם.

על כך הזדעק דסה. במיכתב למערכת קבע שהוא וחבריו לא היו טרוריסטים, אלא שליחי־המדינה, שפעלו על פי ההוראות שקיבלו מהארץ.

חוששני שדסה אינו מדייק בהגדרות.

הוא פעל בשליחות ישראל. הוא היה אידיאליסט. הוא מילא הוראות שניתנו על־ידי ראש־אמ"ן (או שר־הביטחון, תלוי בהשקפה). והוא היה טרוריסט.

הרשת הטמינה בקיץ 1955 פצצות במוסדות־תרבות אמריקאיים ובבתי־קולנוע במצריים. פצצות אלה יכלו לגרום למותם של אזרחים רבים. אם אלה אינם מעשי־טרור, מהם מעשי־טרור?

בעגה הישראלית המודרנית, דסה וחבריו היו „מחבלים", והם ביצעו „פיגועים".

טיב המעשים אינו נקבע על־ידי המניעים או זהות המבצעים או נותני־הפקודה. טרוריסט יכול להיות פרו־רוסי או פרו־אמריקאי, ישראלי או אנטי־שמי, שליח־ערפאת או שליח המוסד. מעשים הפוגעים באזרחים מיקריים, הם בלי ספק מעשי־טרור.

אין זה פוגע בכבודו של רוברט דסה וחבריו. טרוריסט יכול להיות אדם מכובד מאוד. עובדה היא שבראש מדינתנו עומד אדם מכובד, שהיה הארכי־טרוריסט של המאה ה־20. גם מניעיו היו פטריוטיים.

אילו קיבלנו את ההגדרות של דסה — טרוריסט הוא מי שפועל נגד המדינה, ואילו מי שפועל למען המדינה אינו יכול להיות טרוריסט — הרי היינו מגיעים למסקנה כי הטרור, כמו הפורנוגראפיה, הוא עניין של גיאוגראפיה.

סאבאצ'קה

אחרי שהמלצתי על שני סרטים רוסיים שונים (ושונים זה מזה) שראיתי בשבועות האחרונים, אובלומוב וסולאריס, אני מוכרח להמליץ על סרט רוסי נוסף. אבל יש לי תירוץ: הפעם זהו רק סרט חצי־רוסי.

עיניים שחורות („אוצ'י צ'ורנייה", כמו השיר ששרנו בנעורינו) הוא סרט מקסים. מה אפשר לעשות.

לא אספר כאן את העלילה, מפני שזה יקלקל את התענוג. די לאמר שגם אחרי יומיים־שלושה אני מוצא את עצמי תוהה מה ראיתי, בעצם. האם זה היה סיפור כפשוטו? או סיפור שהגיבור דימיין אותו? ואם כן, מה היה בו מדומיין ומה אמיתי? יש כמה אפשרויות, ואף אחת מהן אינה מספקת לגמרי.

אבל הקסם של הסרט אינו רק בתוכנו, אלא גם — ובעיקר — במירקם שלו.

לכל עם יש סיגנון משלו, „נשמה" משלו. זה אינו כולל רק את המילים של השפה, אלא גם את רוח השפה, שפת־הגוף, הגישה לחיים.

בסרט הזה נפגשות שתי נשמות לאומיות, מתמזגות ומשחקות זו עם זו.

לא רק מפני שהוא מתרחש בשתי ארצות, רוסיה ואיטליה. ולא רק מפני שהוא מבוסס על סיפורים של אנטון צ'כוב, שעובדו על־ידי תסריטאים רוסיים, ושבוימו על־ידי ניקיטה מיכלקוב הרוסי באיטליה, עם צוות שהוא בעיקרו איטלקי, אלא מפני שכל מירקם הסרט, על כל הסצנות שלו, הוא תערובת של שתי נשמות אלה, הרוסית והאיטלקית.

הגיבור, מרצ'לו מסטרויאני משחק (ועוד איך!) את הגבר האיטלקי בהא הידיעה — מקסים, בודה בדיות, מפוקח, משעשע,

מסטרויאני (ואנה מנגנו) ב„עיניים שחורות"

שחקן גם בחיי יומיום, ומתחת לכל — פסימי. ואילו הגיבורה, אלנה סופונובה, שחקנית רוסיה צעירה, היא הרוסיה האידיאלית — חלומית, מלאת־נשמה, טראגית, רחוקה.

אגב, בסיפור המקורי של צ'כוב אין שום איטלקים. שני הנאהבים הם רוסים, והם נפגשים בעיירת־קיט בקרים. הוא ממוסקווה, היא מעיירה קטנה.

יש בסרט סצנות הגובלות בפארסה. קבלת־הפנים של הגיבור בעיירה רוסית בראשית המאה נראית כמו סאטירה בנוסח המפקח בא של גוגול. תיאור הביורוקראטיה של סנט־פטרסבורג, שבה איש אינו מוכן לקבל את האחריות לשום דבר, היא די בגלוי סאטירה על הביורוקרטיה של סנט־לנינגראד בימינו.

הגברת בעלת הכלבלב (שם הסיפור הקצר של צ'כוב) גוררת אחריה את סאבאצ'קה, (כלבלבה ברוסית). נדמה לי שסאבאצ'קה זו תהפוך שם־דבר בעולמו של הצופה, גם אחרי שהרושם הראשון של הסרט ידהה.

אנשים

דוגמניות בישיבה ★ הדימוי השלילי של התיזמורת הפילהרמונית ★ אורה הרצוג לא רוצה להיות ה„מטאטא הלאומי"

■ אחרי הודעתו על כוונתו להתמודד בשנית על מישרת הנשיא, נטל **חיים הרצוג** את אשתו **אורה**, והשניים נסעו לחופשה בת שבוע באילת.

■ אורה הרצוג, אשה פעילה מאוד, נרתמה באחרונה למיבצע־ניקיון. מה שמפחיד אותה הוא שקריקטוריסטים ומשחיזי־לשון למיניהם יתלוצצו על חשבונה ועל חשבון המיבצע, כפי שהכתירו בזמנו את **שרה דורון**: „המטאטא הלאומי".

אבי ולדמן, העולם הזה

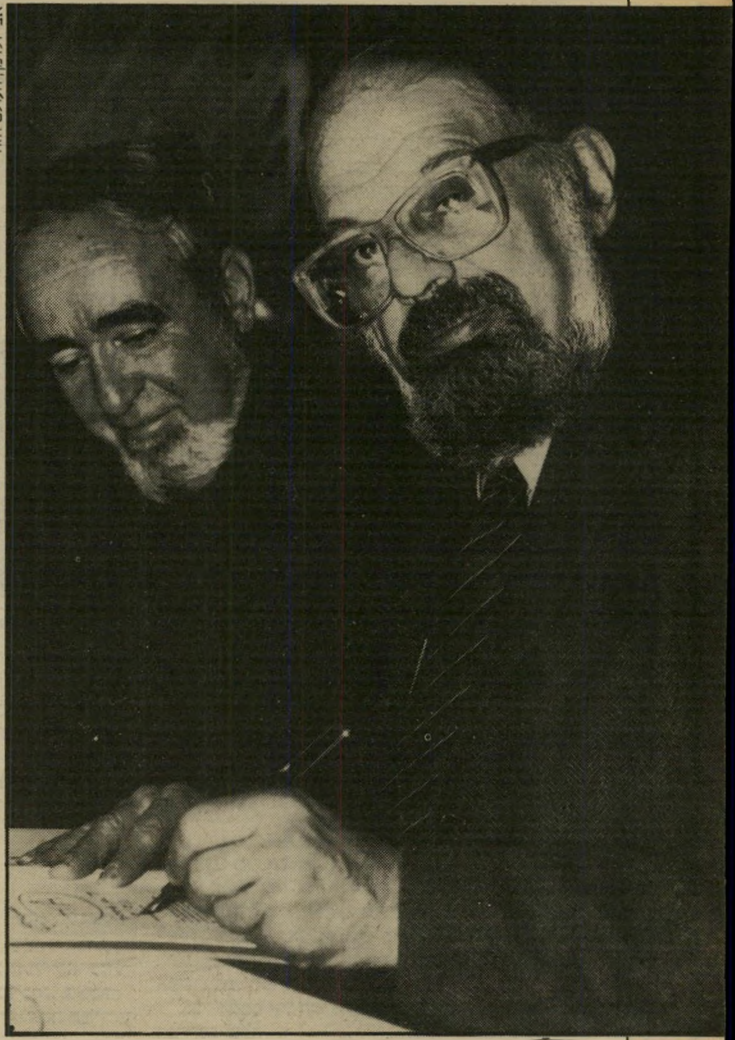

אלן גינזברג יחד עם מתרגמו נתן זך, חתמו על הספר „קדיש ושירים אחרים". גינזברג הוסיף לחתימתו סמלים בודהיסטיים, יהודיים ומוסלמיים, שיעלו בבוא העת את מחירי הספרים אצל אספנים. גינזברג עצמו הוא בודהיסט לפי הנוסח של טיבט, ומכנה עצמו „יהודי בודהיסטי", או להיפך.

■ הדי פרשת החומוס בכל־בוטק עדיין לא שככו. השבוע עבר איש כלבוטק עב־הכרס **רפי גינת** ליד מיסעדת־החומוס נרגילה. הסועדים הרבים שהיו במקום התחילו לצעוק לעברו: „רפי, בוא בדוק לנו את החומוס, כמה חיידקים יש בו?" גינת לא הגיב.

■ מה חיפשו הדוגמנית **סמדר גנזי**, מלכת־היופי **נילי דרוקר** ודוגמניות־צמרת נוספות בישיבת כפר גנים בפתח־תיקווה? הן לא היו שם כדי לחזור בתשובה. הדוגמניות הגיעו לישיבה כדי לדגמן. מתברר שפרנסי־הישיבה התחילו לפני שנתיים לבנות בניין־תפילה חדש. עתה נאלצו להפסיק את הבנייה בשל מחסור בכסף. הם החליטו לערוך תצוגת־אופנה כדי לגייס את המשאבים הדרושים. תלמידי הישיבה לא זכו לראות את הדוגמניות. הם נשלחו באותו היום הביתה.

■ עורכת־הדין **נירה לידסקי** מבקשת לקנות מכשיר־טלוויזיה שחור־לבן עבור הלקוח שלה, הקוקסינל **זלמן שרשי**, שנדון לחמש שנות־מאסר בעוון סחיטה. זלמן, העצור לבד בתא בבית־המעצר באבו־כביר, הגיש בקשה לקבל מכשיר לתאו, ונענה בחיוב.

■ לפני שבועיים צילצלו משגרירות בוליביה בישראל למועדון המרתף הקטן ביפו, וביקשו לסגור את המקום למסיבה פרטית, לכבוד יום־הולדתה של אשת השגריר. תשובת המועדון: מצטערים, המקום הובטח למישהי, העומדת לערוך מסיבת יום־הולדת לבעלה. אנשי השגרירות שאלו אם אפשר לעשות חגיגה משותפת. הם הופנו אל המזמינה, **מאירה אילן**, מזכירת איגוד אמני ישראל. אילן, אשה חברותית במיוחד, הסכימה מייד, אבל אמרה שאין מקום ל־12 איש, כפי שביקשו מהשגרירות, והסכימה לארח רק את השגריר **סימון סאחאס** ואשתו **גלאדיס**, ואת קונסול־הכבוד **יוסף ברזובר** ואשתו. היה שמח, היו הופעות של הזמרים **ורדינה כהן** ו**לוליק**, ולמחרת המסיבה התקשר השגריר עם מאירה והודה לה על הערב.

■ חבר־הכנסת **אהרון אבו־חצירא**, ששב ממסעותיו בחו"ל, רותק למיטתו במשך שבוע ימים. הוא לקה בהתקררות קשה מייד עם שובו מהחגיגות סביב קבר סבו במצריים.

■ **עטרה עזריה** — המוכרת יותר כ„אחותו של **אלי ישראלי**" — פתחה מישרד עצמאי ליחסי־ציבור. עזריה, שניהלה קודם־לכן את יחסי־הציבור של מלון־דניאל והיתה ביחסים קרובים עם המיליונר **ליאון תמן**, פרשה באווירה מתוחה, בגלל חילופי־גברי בהנהלת־המלון. השבוע סיפרה לידידים שבתקופה הקצרה שבין פרישתה לבין התאוששותה למדה לדעת מיהם ידידיה האמיתיים.

■ **דני שיף**, נכדו של המלונאי **חיים שיף**, חגג ביום־השבת את בר־המיצווה שלו במלון הנשיא בירושלים. הזוהרת ביותר מבין המוני הנוכחים היתה **איילה שיף**, אשתו־בנפרד של חיים. איילה הבלונדית לבשה שימלה בגוונים כחולים, וסיפרה שמרוב התרגשות לא נגעה בשפע־המאכלים שהיה במקום. האירוע בא בדיוק אחרי שנמסר לשיף כי המלונות שלו הורדו על־ידי ועדה מטעם מישרד־התיירות ממעמד של „חמישה כוכבים" לארבעה.

אבי ולדמן, העולם הזה

חיים קליין נציב־מישנה במישטרה ומפקד מרחב־השרון, פגש במסיבה את נציב שרות בתי־הסוהר לשעבר, רפי סוויסה, העוסק כיום בניהול מישרד־נסיעות. השניים התבדחו, למרות העובדה שקצין־המישטרה היה בין חוקריו של סוויסה על אי־סדרים בשרות בתי־הסוהר. סוויסה אמר בהומור שחבל שאין בנמצא אזיקים כדי שיוכל לשים על ידיו לצורך הצילום. אשתו אליס (במרכז) שמרה על סבר־פנים חמור בעת הפגישה.

■ עורך־הדין **יהודה רסלר**, שייצג את הקולנוען **שיש קולר** במישפטו נגד צה"ל על זכויות־ההפצה של הסרט שתי אצבעות מצידון, השמיע בדיון האחרון הערה שלא נרשמה בפרוטוקול: „צה"ל יכול אולי לכבוש את לבנון, אבל צה"ל לא יכול לכבוש בתי־קולנוע בניו־יורק ולחייב אותם להקרין את הסרט". השופט התרשם כנראה מהטיעון, פסק לטובתו של קולר וחייב את הנתבעים לשלם את כל ההוצאות. קולר מקווה עכשיו לכבוש יעדים בחו"ל ולקיים את ההסכם כלשונו.

■ לתצוגת־האופנה של מעצב־העילית **עודד פרוביזור**, שהכנסותיה הוקדשו לאגודת יד ביד, נמכרו יותר כרטיסים

הילל מיטלפונקט המחזאי וחברתו יעל דן היו בין האמנים ואנשי־הרוח שחתמו על עצומה הקוראת לאמנים בינלאומיים שלא לבטל את בואם עקב המצב בשטחים הכבושים. יענק'לה אגמון, האחראי לאירגון חגיגות שנת ה־40 של ישראל, יזם את מיבצע־ההחתמות עקב הודעותיהם של אמנים שונים על ביטול השתתפותם, כמחאה על מדיניות ישראל בגדה וברצועה. מאחר וההחתמה נערכה בטרקלין של תיאטרון „הבימה", שאין בו כורסות, לא מצאו החותמים מצע נוח עליו ניתן לחתום, ונאלצו לחתום איש על גבו של רעהו, כפי שעושה יעל דן בתמונה. הפירסומאי דויד אדמון, איש־הימין, חתם על העצומה בלי לקראה, בהודיעו ש„אם אשתו חתמה, זה בסדר."

ביש־פרקליט

אין ספק ששלמה תוסיה־כהן הוא מטובי הפרקליטים בישראל, אך המזל־ביש הפוקד אותו מדי פעם בודאי יעלה הירהור בקרב לקוחותיו הפוטנציאליים.

למשל: ביום הראשון היו צריכים להישמע הסיכומים במישפטו של רפי לוי, מי שהיה הממונה מטעם מישרד־הפנים על מחוז־ירושלים. אולם ביום השישי, יומיים קודם־לכן, החליק תוסיה־כהן, פרקליטו של לוי. התוצאה – שבר באגן־הירכיים. לפי שעה נדחה המשך המישפט, ולוי אוכל את ציפורניו מרוב מתח וציפייה.

אגב, לפני כמה חודשים החליק תוסיה־כהן ושבר עצם. לפני כמה שנים, במהלך מישפטו המפורסם של אהרון אבו־חצירא, הגיעה שעתו הגדולה של פרקליט מבטיח אז, רם כספי, כששותפו לסניגוריה – נכון, תוסיה כהן – החליק ונוטרל זמנית ממהלך המישפט.

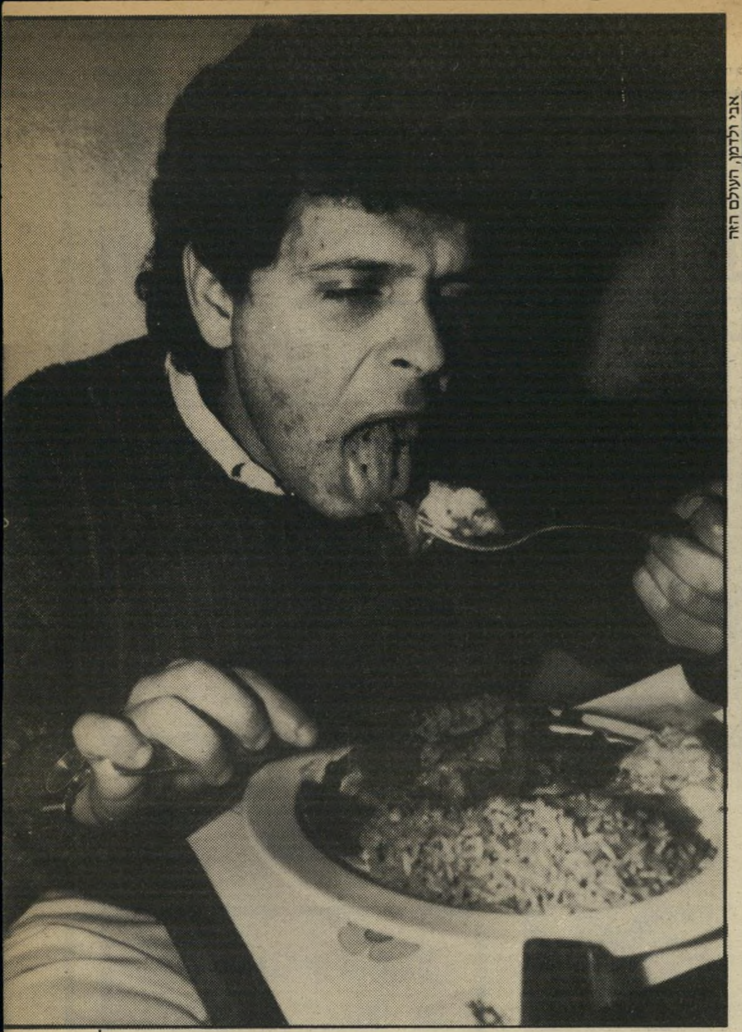

אבי ולדמן, העולם הזה

אלי לוזון עוזרו של שר־המישטרה, התפנה מעיסוקיו המישטרתיים לטובת הנאותיו הפרטיות. הוא הלך לחגוג בחברת עוזרי־שרים אחרים, וביניהם איתן רבל (בתצלום משמאל), עוזר סגן־שר־החקלאות, פתיחת פאב חדש בתל־אביב. כטוב ליבו בטקילה חבש על ראשו סומבררו מכסיקאי מעוטר והסתובב בין אורחים. לעומתו, העדיף חברו רבל להזדהות עם המאכלים המכסיקאיים שהוגשו.

ממיספר מקומות־הישיבה. נשים רבות שהגיעו לאירוע לא מצאו מקומות־ישיבה, ומחו על כך נמרצות. אשתו של מנתח־הלב **מוריס לוי** ניהלה עימות קולני עם **אילנה אס**, אשתו של תע־שיין־הנקניק **דב אס**. האחראים, שחששו לשמם הטוב, הביאו כיסאות נוספים.

■ הפיתגם „משנה מקום מש־נה מזל" לא פעל במיקרה של השחקן **משה איבגי**, שהיה מבעלי פאב מצליח ברחוב־העיר, ושהחליט לתקוע יתד ברחוב קרליבך. המזל לא האיר לו פנים במקום החדש, ולפני כמה ימים הודיע שהוא עוזב את הפאב שניהל במשך שלושה חודשים בלבד.

■ במסיבה גדולה שנערכה בנס־ציונה נראה גבר הדומה לשחקן האמריקאי **טלי סאבלס** (המפקח קוז'אק). החוגגים, וביניהם חבר־הכנסת **מיכה חריש** וראש־המועצה המקומית של נס־ציונה, **ניסו קרופבסקי**, התגודדו סביבו. הגבר הזדהה כ**משה נחום**, מיליונר רחובותי המתגורר זה שנים רבות בקנדה, והמכהן כחבר הקונגרס היהודי וכיושב־ראש הוועד להצלת יהודי־תימן.

■ למפעילי הטלוויזיה בכבלים יש גם צדדים אנושיים. את זאת גילתה **שלי חושן**, יושבת־ראש הקרן להצלת חיי אדם באירוע פרטי. חושן סיפרה על מפעיל של תחנת־כבלים בצפון שהסכים לגייס כספים עבור אשה הזקוקה להשתלת־כבד בפיטסבורג שבארצות־הברית על־ידי תשדיר שהראה את האשה ובני־מישפחתה. קריין תיאר את מצוקתם הכלכלית. בעל־התחנה, שסירב להזדהות מסיבות ברורות, הצליח לגייס תוך שמונה ימים סכום של 182 אלף דולר.

■ **אופירה נבון**, שליוותה עד לפני שבוע ימים, במשך חודש, את להקת המחול של אילת בסיבוב הופעותיה בארצות־הברית, הפתיעה את זמרת הלהקה, **רומי הלחמי**, דקות אחדות לפני שזו עלתה על הבימה, לשיר את הללויה. נבון הניחה על כתפיה של הזמרת, לקישוט, את צעיף־המשי הפרטי שלה, שעוצב לכבודה על־ידי מעצב־אופנה בינלאומי מפורסם, בתקופת היותה רעיית־הנשיא. זה קרה בהופעה חשובה של הלהקה, והצעיף, אגב, תאם בצבעיו — טורקיז־שחור־לבן — את שימלתה השחורה של הזמרת.

■ באותו סיבוב־ההופעות ראתה נבון את הלחמי מאפרת את עצמה. הזמרת, שהיא מאפרת מומחית, קצרה מחמאות מנבון, שאמרה לה: „איזה יופי! מה את עושה בדיוק?" באותו ערב אמור היה להגיע צוות־טלוויזיה כדי לצלם את הלהקה ולראיין את אופירה (בסופו של דבר הצוות לא הגיע, בגלל מזג־אוויר סוער). נבון ביקשה להיראות במיטבה וביקשה מרומי לאפר אותה. הזמרת טוענת שאופירה נראית נהדר, ולא היה הרבה מה לשפר באיפור שלה.

■ הנדבן האוסטרלי **ליאון מז** ערך מסיבת יום־הולדת לאשתו **פאם**. בין האורחים בלטה אשה בשם **צילה נטיס**, שסיפרה לחוגגים שבנעוריה בעיר ביאליסטוק בפולין היא למדה עם ראש־הממשלה **יצחק שמיר**. כשנשאלה איך היה כתלמיד, השיבה שהיה ילד שקט, ולא בלט במיוחד.

■ חודש קשה עבר על **דודו דותן** ואשתו **מירי**. אביו, **אריה ברגר**, נפטר בגיל 64 מסיבוך בריאות. למרות הנתק שהיה במשך שנים רבות בינו לבין אביו, נהג דותן לפי כללי האבלות, אירגן את ההלווייה וביטל הופעות במשך שבוע ימים. זמן קצר אחרי מות האב, נפטרה אמה של מירי, **אסתר**, מסרטן.

■ אחרי שידור מסך אישי בטלוויזיה עם דודו דותן, צילצל אליו הבדרן הוותיק **אלכסנדר יהלומי** והודה לו במילים נרגשות על שידור שירו של יהלומי, גולדנברג, בתוכנית. דותן בחר בקטע, מכיוון שכאשר היה ילד בן 10 בדימונה העלה אותו יהלומי, בעת הופעתו שם, על הבימה. „בדרך־כלל אני לא צופה בתוכנית, כי אשתי ואני יוצאים מהבית במוצאי־שבת," סיפר יהלומי לדותן, „אבל הפעם, ממש במיקרה, נשארנו בבית. משהו פנימי אמר לי לצפות בתוכנית הזאת."

■ שחקן בשם **שמואל לוי**, שהוא אלמוני בינתיים, עומד להיות כוכב סירטו החדש של הבימאי **דניאל וקסמן**, המיועד. וקסמן מצא בלוי „איכות־מישחק נדירה ונשמה יתרה", בחר בו מבין מועמדים רבים, ולא נרתע ממישקלו — 105 קילו. לוי בן ה־28, שגובהו 1.80 מטר, שמח כמובן על הבחירה, והתחייב להתייצב במשך חודשיים, עד לתחילת ההסרטה, במכון־בריאות. כיום, חודש אחרי, נראה שהבימאי יקבל בדיוק מה שהוא רוצה. השחקן מתעמל יום־יום ומתאמן על מכשירים, בפיקוחו האישי של מנהל המועדון **נתן אמסטר**, וגם שומר על הדיאטה המפורסמת לפי הספר רחה לתמיד. תוך חודש הוא הוריד 10 קילו ממישקלו וחיזק את שריריו הרכים. נותר לו חודש נוסף, שבמהלכו הוא חייב להוריד 10 קילו נוספים.

■ טקס־החנוכה של המעון לנשים מוכות בשכונת־וייצמן בהרצליה עבר בשלום. אך ימים אחרים לאחר מכן, כשהגיעה **רות גילעדי**, אשתו של המנתח הפלאסטי **עמי גילעדי**, שהיתה מיוזמי־המעון, היא נתקלה בקבוצה של נשים תושבות־השכונה, שגידפו אותה בלשון בוטה ביותר. הנשים תובעות לפנות את המעון, בטענה שערך הדירות בשכונה יורד בהדרגה, מאז שנפתח.

דפנה ברק, זוהר אוהליאב ונעמי רון ■

מי דין

לפני שהשופט אריה סגלסון נכנס לאולם־המישפטים, קפץ אחד הנאשמים ממקומו, התרומם מעל דוכן־השופט והחל שופך משהו מבקבוק פלאסטי על כיסאו של השופט.

מכיוון שנאשם זה היה חשוד בעבירות־הצתה, קפצו השוטרים ממקומם. הם חשדו כי הנאשם שפך חומר דליק על כיסאו של השופט, כדי להציתו. הם תפסו את האיש, לפתו את ידיו וחטפו את הבקבוק מידו.

בעוד שהשוטרים מרחרחים בנוזל המיסתורי, צעק הנאשם שיחזירו לו את הבקבוק. „זה מים של הבאבא סאלי!" אמר לשוטרים, והסביר להם כי זוהי תרופת־הפלא שלו להשגת זיכוי.

דנה סטיניה הדוגמנית הישראלית שהתפרסמה בתשדיר־השרות של ויצ"ו („החדר לא מסודר") נישאה בארצות־הברית בנשואי־דרכון, בגיל 18 במקום לשרת בצבא. אחרי הנישואין נסעה לארצות־הקור כדי לנסות את מזלה כדוגמנית. המזל, כנראה, האיר לה פנים. בגליון האחרון של ירחון־האופנה רב־היוקרה ווג נראתה הדוגמנית הישראלית מצולמת על־פני 10 עמודים.

משה עמירב, חבר מרכז תנועת־החרות, מי שהסעיר את המדינה במיכתבו ליצחק שמיר ובמגעיו עם הפלסטינים, מסביר את מניעיו, את תוכניתו לפיתרון ואת דעתו על תנועת־החרות וראשיה

„אני לא מהנסיכים, כי אבא שלי היה ברוסיה ולא באצ"ל. אבל גדלתי בבית רוויזיוניסטי"

„צחי הנגבי היה אמור להשתתף בפגישה גם עם דן מרידור ואהוד אולמרט, אבל ראש־הממשלה ביטלה"

„בשלב הזה אני לא אומר מי ידע, אבל אם אגיד אעשה זאת במסיבת־עיתונאים גדולה"

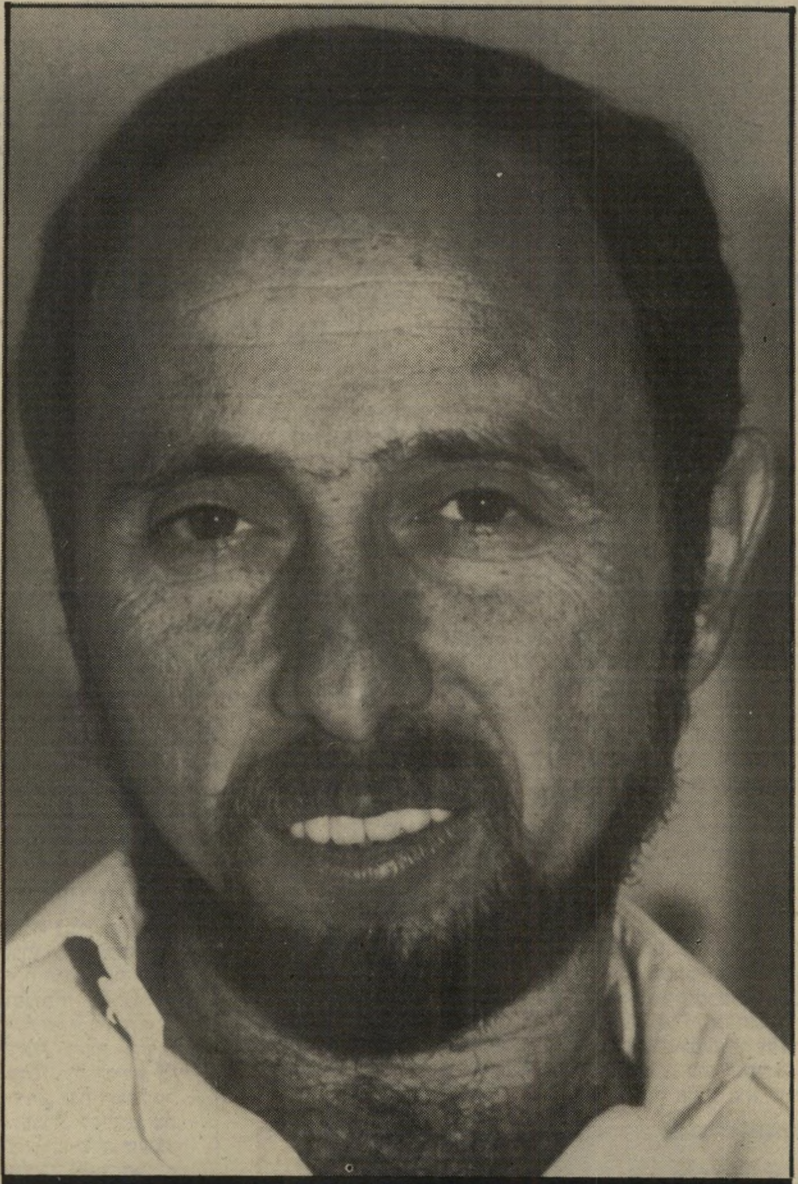

ענת סרגוסטי, העולם הזה

ראיינה ענת סרגוסטי

„אני כבר חצי שנה בלחץ לא־נורמלי. אני מפסיד כסף, כי יצאתי לעסקים פרטיים ואני לא מקבל משכורת"

„יש לי חלק חשוב בזה שהיום יש בישראל שעון־קיץ, כי אני ניהלתי מילחמה נגד הרב פרץ"

„רצו לרצוח אותי כשאמרתי שצריך להפסיק לסלול כבישים ביהודה ובשומרון"

„אני משלם מחיר כבד - וזה כדאי!"

כשנתנאל, בנו בן ארבעת החודשים של משה עמירב, התחיל לבכות, הודיע לי עמירב שהראיון הסתיים.

במשך השעות שבילית בביתו של משה עמירב ביום הראשון בבוקר, לא פסק הטלפון מלצלצל. עיתונאים מהארץ ומן העולם ביקשו לראיין אותו, לשמוע אותו, להיפגש איתו ולכתוב עליו. הוא לא יכול היה להיענות לכולם, אולי משום שמיספר השעות ביממה הוא מוגבל.

ביום החמישי שוב הסעיר עמירב את המדינה, ובעיקר את חברי תנועת־החרות, כאשר פורסם מיכתב שכתב לראש־הממשלה, שבו הוא מציע לקיים דיון אידיאולוגי במרכז תנועת־החרות.

„האווירה כיום בקרב מצביעי־הליכוד," כותב עמירב, בין השאר, „איננה בהכרח של הקצנה כלפי הערבים, אלא אווירת־ייאוש העלולה, גם היא, להביא לרצון לוותר כליל ולהיפטר מאחיזתנו ביהודה ושומרון... אנו יכולים וצריכים לבוא לקראתם (הפלסטינים) בהצעות־פשרה חדשות, לא בהכרח פשרה טריטוריאלית... רעיון האוטונומיה, במידה ויהיה רחב בסמכויותיו, יכול להיות מקובל עליהם. הכל מותנה בכך שמתוך חשבון־נפש פוליטי נבוא לידי הכרה נפשית שאנו מוכנים לוויתורים..."

על המיכתב היו חתומים, חוץ מעמירב בעצמו, עוד חמישה חברי מרכז־חרות: שימעון דרעי, ראש ההנהגה הארצית של בית"ר, אריה חכים, שבתאי עמדיטל, אילן רובין ונחשון זאדה.

מרגע פירסומו של המיכתב בכלי־התיקשורת, ומרגע שהגיע לידיעתם של ראש־הממשלה ואנשי לישכתו, התחיל מסע אינטנסיבי של הצהרות, ויכוחים, לחצים ושיכנועים.

חלק מהחברים הידועים של תנועת־החרות קראו לעמירב לעזוב את התנועה, טענו שהוא אינו מזדהה יותר עם התנועה ועם דרכה. אחרים, בוטים יותר בהצהרותיהם, קראו לתנועה לזרוק אותו משורותיה.

צחי הנגבי, ראש־לישכתו של יצחק

שמיר, עמד בראש החץ שקרא להוקיע את עמירב, את תוכניתו ואת החברים שהלכו איתו.

אחרים בתנועת־החרות ניסו להסביר לחברי־המרכז, שהצטרפו לעמירב בחתימותיהם, שהם צפויים לסכנה מבחינת עתידם הפוליטי. מספרים גם שניסו לסדר לחותמי־המיכתב, ולא לעמירב עצמו, פגישות אישיות עם ראש־הממשלה, מתוך מחשבה שאולי, בדרך זו, ניתן יהיה לשכנע אותם לחזור בהם מחתימתם. אמרו עוד שניסו ללחוץ עליהם באופן שלא יוכלו לסרב.

ח"כ יהושע מצא טען שחתימותיהם על המיכתב אינן מקובלות, משום שהם בעצם לא חתמו עליו. האמת היא שהחתימות לא הופיעו באופן פיסי על המיכתב מן הסיבה הפשוטה שעמירב הקריא לכל אחד מהם את המיכתב במלואו דרך הטלפון וכל אחד ואחד אישר באוזניו את חתימתו.

זו אינה הפעם הראשונה שעמירב נחשף בצורה כה רעשנית בכלי־התיקשורת. זו גם אינה הפעם הראשונה שמעשיו גוררים תגובות כה היסטריות ונזעמות בתוך תנועת־החרות.

זה התחיל לפני שנה בערך, כשעמירב, ביחד עם איש מחנה־השלום דויד איש־שלום, קיימו פגישות אחדות עם שני פלסטינים, מן הבולטים בגדה המערבית – פייצל אל־חוסייני, ראש־המרכז למחקרים ערביים, והד"ר סרי נוסייבה, אידיאולוג ומרצה באוניברסיטת ביר־זיית.

הקבוצה הישראלית־פלסטינית החליפה דעות ודיברה על אפשרויות שונות לפיתרון הסיכסוך. בחלק מן הפגישות, שנערכו לעיתים בביתו של עמירב בירושלים, השתתפו שני חברי־כנסת בכירים של חרות, שניהם מקורבים ביותר לראש־הממשלה – דן מרידור ואהוד אולמרט.

לכל המשתתפים היה ברור שהדיון נעשה על דעתם של ראשי־חרות.

הפלסטינים, מצידם, לא התחייבו וגם לא יכלו להתחייב בשם העם הפלסטיני או בשם אש"ף.

דבר קיומם של המיפגשים התפוצץ ברעש גדול, זמן קצר אחרי שנערך בז'נבה כינוס של אירגונים לא־פוליטיים מטעם האו"ם, שבו לקחו חלק מישלחות שונות מישראל וגם מישלחת של אש"ף ובראשה יאסר ערפאת, שנשא אז נאום בפני מליאת־הכינוס.

עוד במהלך שלושת ימי־הדיונים בז'נבה הודיע ח"כ צ'רלי ביטון מרק"ח שיש בידיו מסר מיאסר ערפאת ליצחק שמיר. המסר התגלגל בעיתונים, תפס כותרות ראשיות, קיבל תגובות של ראשי־המדינה ועוזריהם, והיה לפרשה התורנית שהכל דנו בה.

ימים אחדים אחר־כך פירסם העיתונאי שלום ירושלמי במקומון כל העיר בירושלים את דבר קיום הפגישות בין משה עמירב, חוסייני ונוסייבה. בכירים בתנועת־החרות קראו להעמיד את עמירב לדין, לזרוק אותו מהתנועה ועוד כהנה וכהנה הצעות שונות.

זמן קצר אחרי שנודע על קיום הפגישות נעצר פייצל חוסייני, ורבים בגדה־המערבית תלו אז את מעצרו בפגישות. חוסייני יושב היום־בבית־הסוהר בתוקף צו־מעצר מינהלי לחצי שנה. הד"ר נוסייבה הוכה מכות נמרצות על־ידי סטודנטים באוניברסיטת ביר־זיית.

עניינו של עמירב המשיך להתגלגל בבית־הדין של התנועה.

בדיון סוער שנערך אז בעניין בסניף־החרות בירושלים, תקף צחי הנגבי את עמירב בצורה חריפה. אל ההתקפה הצטרפו גם חברים אחרים. עמירב ביקש אז להשמיע את דברו, אך החברים לא רצו לתת לו אפשרות לדבר. בסופו של דבר, בלחץ של חברים אחדים מן הסניף הירושלמי, ניתנה לעמירב האפשרות להביע את דעתו.

למחרת בבוקר הופתעו רבים לשמוע כי עמירב התקפל והסכים לחתום על מיסמך־התנצלות, שבו הוא מצהיר כי ידוע לו שגרם נזק לתנועה. הוא הבטיח שזה היה אירוע חד־פעמי ואמר שלא יעשה זאת שוב. הוא

„אני חושב שיש לי תמיכה מועטה בתנועה, אבל אני עומד על זכותי לנסות ולהשיג תמוכה ולהגיד את דברי"

גם הצהיר במיכתב שאיש מלבדו לא היה מעורב במגעים עם הפלסטינים.

רבים חשבו אז שהעניין נסגר. אך חברים אחרים בחרות לא סלחו לו והתעקשו להעמידו לדין.

עמירב לא ישב בשקט. האש המשיכה לבעור בעצמותיו וכאיש הדבק בדרכו הופיע בערב חג־החנוכה, בלילה ירושלמי קר, מול ביתו של אריאל שרון בעיר־העתיקה בירושלים, והפגין נגד מגוריו של השר במקום. באותו הערב נערכה במקום חנוכת־הבית והדלקת נר ראשון בנוכחות מוזמנים רבים. מן העבר השני הפגינו אנשי השמאל לסוגיו, אך אין ספק שעמירב, בהפגנת־היחיד האמיצה שלו, גנב את ההצגה וקטף את הכותרות.

בחרות אומרים שלעמירב אין בעצם מה להפסיד. הוא אינו פעיל פוליטי במובן המקובל של המילה ואינו שואף להגיע לכנסת. עמירב מאשר דיעה זו. אומרים גם שאין לו בעיות כלכליות ואין הוא נזקק לעזרתם של ראשי־חרות כדי לקבל מינוי פוליטי זה או אחר. לכן הלחצים והאיומים הם חסרי־השפעה אמיתית.

למרות זאת היה עמירב אחד המועמדים לתפקיד ראש לישכת־העיתונות הממשלתית בעיקבות פיטוריו של הד"ר ישראל פלג, איש המערך, לפני חודשיים, אך מועמדותו ירדה מן הפרק.

מתנגדיו של עמירב טוענים נגדו שהוא רק רודף פירסומת וכותרות, אך גם אם טענה זו היא נכונה, הרי שעם הפירסומת הוא עלול לאבד את מקומו במרכז־התנועה בפרט ובחיים הפוליטיים בכלל.

עמירב נולד בהרי אוראל שברוסיה אחרי שהוריו ברחו לשם מווילנה בעיקבות מילחמת־העולם השניה. כשעמירב היה בן 4 עלתה המישפחה לארץ ב־1949. הוא גדל בנתניה והגיע לירושלים כדי ללמוד באוניברסיטה העברית. מאז הוא חי בבירה. יש לו בית רחב־ידיים ושטח־אדמה גדול ליד המעיין בשכונת עין־כרם.

יש לו בן, עירי (13), מנישואין קודמים, החי איתו. עירי קרוי על שם ירושלים עירי. יש לו בן נוסף, נתנאל, בן ארבעה חודשים, מנישואיו לאנה, צעירה שוודית נאה, שהיא, כך מספרים ידידיו וגם הוא עצמו, אישיות מעניינת בפני עצמה. היא הוציאה לא מזמן ספר והיא בת־סמכה בנושא הפמיניזם ופמיניסטית בעצמה.

עמירב היה בעבר דובר רשות־השידור, אחר־כך כיהן במשך חמש שנים כראש המינהל־לבטיחות, והיום הוא חבר במליאת רשות־השידור מטעם הליכוד.

בימים אלה מנהל עמירב את המאבק שלו למען השלום.

■ ■ ■

● **מה הם רוצים ממך?**

הם עושים לי מסע של רצח אופי פוליטי.

● **אתה מודאג?**

ממה?

● **שיזרקו אותך מהתנועה?**

זה סיכון מחושב שלקחתי כשהתחלתי את הדרך לפני שנה, ואני חושב שאשאר בחיים גם אם לא אהיה בליכוד.

● **למה אתה לא עוזב את חרות?**

אני לא מתנדב. בפעם האחרונה שהתנדבתי זה היה ליחידת־הצנחנים. וזהו. אם הם רוצים, שיזרקו אותי. אני לא אתן להם גם לשחק את המישחק הדמוקרטי ואת התענוג שאני אעזוב.

אבל זו לא הסיבה המרכזית. הסיבה המרכזית היא האמונה שלי. בניגוד למה שחושבים וטוענים נגדי כאילו הלכתי שמאלה, אני לא הלכתי שמאלה. אני מאלה שהעלו את הליכוד, אני גדלתי בבית"ר.

● **אתה מבית רוויזיוניסטי?**

כן. אני אומנם לא מהנסיכים, כי אבא שלי לא היה באצ"ל, הוא היה ברוסיה. אבל אני גדלתי בבית"ר וחינכתי בבית"ר בנתניה, עיר מגורי, דור של אנשים. את האידיאולוגיה של בית"ר אני מכיר, ולימדתי אותה, ומי שהלך ימינה זו התנועה ולא אני. אני נמצא בדיוק באותו המקום שבו הפסיק לצעוד זאב ז'בוטינסקי, שתורתו היא האידיאולוגיה של תנועת־החרות.

ז'בוטינסקי דיבר על ישות פלסטינית ועל הכרה בזכויות הפלסטינים, ואני עומד עכשיו עם חבורה כזאת כמו שמיר, שלא גדל בבית־מידרשו של ז'בוטינסקי ועם שרון, שאני מסופק אם קרא פעם ספר של ז'בוטינסקי, ועם צחי הנגבי, שבא מהתחיה ורוצה להפוך את הליכוד לתחיה והם זרים לתנועה הרוויזיוניסטית.

החבורה הזאת סוחפת את התנועה ימינה ואני מנסה להחזיק אותה שפויה. אני לא מוותר על אף שעל ואני מביא פיתרונות. בליכוד אסור להגיד „אש"ף", אסור להגיד „פשרה", ועכשיו אסור גם להגיד „חשבון־נפש". ומי שאומר את המילים האלה מת מבחינה פוליטית.

● **ומה עשית?**

כבר חודשיים אני אומר שצריך למצוא דרך חדשה ופיתרון אחר. כתבתי חוברת ובה הסברתי מה לדעתי צריך להיות הפיתרון. הרבה אנשים התלהבו מהחוברת. דן מרידור אמר, למשל, „תוכנית משה היא משב־רוח רענן." ומיכה רייסר הודיע לי שהוא מקיים ערב־דיון על התוכנית שלי במועדון היקב.

מחלקת האירגון של תנועת־החרות הדפיסה תקציר של התוכנית ושלחה אותו לכל חברי־המרכז תמורת 10 שקלים. כמה חודשים אחר־כך פתאום כולם מסתייגים.

● **מה קרה?**

אמרתי את השם המפורש „אש"ף". אמרתי שהתוכנית אפשרית אם ידברו עם אש"ף. פתאום הכל התפוצץ. פתאום עמירב, הבחור הטוב שהציעו לו כל מיני תפקידים, הוא כבר לא בחור טוב. ופתאום אני עומד לבד עם תוכנית שכבר קיבלה את בירכת כולם.

● **אבל גם בתוכנית כתבת אש"ף, אז מה בכל זאת קרה?**

בוודאי שכתבתי, אלא שפתאום הפכתי את העניין מתיאוריה למעשה. הלכתי ודיברתי עם שני פלסטינים, עם סרי נוסייבה ועם פייצל אל־חוסייני. חוסייני תירגם את התוכנית לערבית ושלח אותה לערפאת ושם אמרו שהתוכנית מקובלת עליהם.

חלק מהפגישות עם הפלסטינים נערכו כאן אצלי בבית, ובחלקם השתתפו גם אנשי־ליכוד, ופה, על הכורסה הזאת ישב אהוד אולמרט.

■ ■ ■

● **מה אומר המיסמך שלך?**

הוא אומר כמה דברים. הראשון, שאחרי מאה שנה תהיה הכרה של ישראל בפלסטינים, בזכויות הלגיטימיות שלהם ובאש"ף כנציג שלהם. והפלסטינים ואש"ף, מצידם, מכירים בזכות־הקיום של ישראל, ובגבולות 1967 והם מצהירים שהם בעד משא־ומתן ישיר.

הדבר השני הוא שביהודה ושומרון תקום ישות פלסטינית בשילטון עצמאי. הטריק של התוכנית הוא פשוט שזאת תהיה אוטונומיה כזאת שלפלסטינים היא תראה כמו מדינה ולנו היא תראה כלא־מדינה.

אני מציע להם ישות. ובטרמינולוגיה הערבית,

„להיות פטריוט זה לא רק להילחם על ארץ־ישראל, היום זה להילחם על השלום"

באימפריה העותומנית היה משהו דומה לזה — לא מדינה, אבל כמו מדינה. בערבית זה נקרא „קיוואן" וזו מילה חשובה מאוד בשפה הזאת. והם מוכנים לזה.

● **ומה יהיה באוטונומיה הזאת?**

כל הסמלים הלאומיים, בזה אני נדיב. יהיה להם דגל, מטבע והימנון. מה זה מפריע לי? חוץ מדבר אחד: דרכון, שזה סימן של מדינה עצמאית.

הנקודה השניה בתוכנית היא ביטחון. צה"ל ימשיך לשבת על ההר והירדן בצורה מצומצמת, שלא יראו אותו, אבל הוא השליט.

ומבחינה ריבונית, תהיה סמכות־החלטה משותפת למועצה הלאומית הפלסטינית ולכנסת־ישראל. אבל הכנסת תוכל לבטל את האוטונומיה, כשברור שהרעיון הוא להשאיר אותה.

נקודה נוספת היא נושא הבירה. בגין הציע להם את בית־לחם כבירה, אבל זה נאיבי לחשוב שהם יסכימו לזה. ירושלים חשובה להם. אז מיזרח־ירושלים תהיה הבירה בריבונות ישראלית. יהיו בה דגלים פלסטיניים. ז'בוטינסקי בעצמו מדבר על אפשרות שמקומות מסוימים בירושלים יהיו אכסטריטוריאליים, והוא הרחיק לכת יותר אף מהתוכנית שלי.

● **אבל ירושלים רגישה לא רק לליר־**

ציון צפריר, העולם הזה

אנה ומשה עמירב (1980)

„הבן שלי, בן ארבעת החודשים, הוא כבר מיעוטו!"

עמירב (משמאל) במדי בית"ר

„התנועה הלכה ימינה, לא אני!"

(המשך מעמוד 15)

כוד, היא רגישה לגופים הרבה יותר שמאליים.

היא רגישה גם לי. בשנת 1964 עליתי עם חבר, אורי צבי גרינברג, להר־ציון ותיכננו ללכת לכותל. אני נלחמתי בירושלים בשנת 1967 עם הצנחנים ונפצעתי ברוקפלר. קראתי לבן שלי, עירי, על שמה של ירושלים. האפוטרופוס של ירושלים הוא לא אריק שרון. עכשיו צריך אחדות של שכל בעניין ירושלים. אז לי לא יגידו שום

> **„שמיר הוא עכשיו המרגיע הלאומי, אומר שהכל בסדר, שבסך הכל השבאב קצת זורקים אבנים"**

דבר על ירושלים. גאולה כהן בדיבורים שלה תפוצץ את ירושלים. וגרשון סולומון, מנאמני הר־הבית, שהוא גם חבר שלי, רק מפוצץ את המצב.

● **והפלסטינים הסכימו לתוכנית שלך?**

כן. והתוכנית שלי קיבלה אישור מערפאת והוא הזמין אותי לז'נבה לדון בה ואמרתי שאני לא נוסע.

● **למה לא נסעת?**

כי אני לא מייצג אף אחד.

● **אבל גם אז נאמר שבכירים בלי־**

עמירב כסמל בצנחנים
„אני לא קורבן השלום!"

כוד היו שותפים למשא־ומתן לשיחות עם שני הפלסטינים.

נכון, אני דיווחתי על הדברים. אלה לא היו רק שיחות־סאלון, זה היה עניין פוליטי, שמטרתו היתה להביא לתוצאות.

● **אם גם בכירים בליכוד ידעו מדוע לא נסעת לז'נבה?**

כי אני לא מוסמך לנהל משא־ומתן עם אש"ף.

● **זה לא משא־ומתן, אלה גישושים.**

אם ראש־הממשלה היה קורא לי ושולח אותי לנהל גישושים, הייתי נוסע.

● **שאלת אותו?**

הבנתי שהוא נגד ולכן לא נסעתי. נאמר לי על ידו להפסיק את המגעים והפסקתי. אמרתי לחברי בואו ננסה, אני לא בעד אש"ף.

● **ומה קורה עם ההתנחלויות בתוכנית שלך?**

הן נשארות.

● **תחת איזו ריבונות?**

הריבונות על השטח היא ישראלית. הן יהיו בהסדר של ריבונות בתוך ריבונות. הם יקבלו את החשמל והמים שלהן מן הישות הפלסטינית, ואם הן לא ירצו, שיחזרו לתל־אביב. ערפאת מסכים לזה והוא הודיע שהוא מוכן שההתנחלויות ישארו. באתי עם הדברים לצחי הנגבי.

■ ■ ■

● **צחי הנגבי השתתף בפגישות?**

הוא רצה להשתתף באחת הפגישות שבה היו אמורים להיות גם דן מרידור ואהוד אולמרט. צחי רצה לבוא והזמנתי אותו אלי, אבל הפגישה בוטלה כי הופיע פירסום בעיתון על־המישמר שיש מגעים, וראש־הממשלה ביטל את הפגישה.

● **אם הוא ביטל את הפגישה, זאת אומרת שהוא ידע עליה ועל האחרות?**

יותר מזה לא אומר. תסיקי לבד את המסקנות.

● **מדוע, אחרי רצח־האופי שעושים לך, אתה לא מספר את הדברים?**

אני לא אומר בשלב הזה, וכשאגיד, אעשה זאת במסיבת־עיתונאים, ואז אספר בדיוק מי ידע על הפגישות. אבל זו לא מהות הדברים, זו הרכילות שבצידם. מה זה חשוב מי ידע? חשוב שיש תוכנית? חשוב שאש"ף מוכן? אז צריך לבדוק, לא?

● **דיברת עם אנשים מהמערך על התוכנית הזאת?**

דיברתי עם הרבה אנשים מכל המיפלגות.

● **מה היו התגובות?**

היו תגובות של אי־אמון מהול בתיקווה שיש בדברים משהו ושצריך לבדוק אותם. אבל אני לא הבודק הלאומי. פייצל אל־חוסייני הוא לא ילד. אם הוא מסכים לדברים הוא מתחייב בראשו. ואם הוא אומר שאש"ף יכיר בישראל תוך שבוע, אני מאמין לו שכך יהיה. ועמירב בא והצליח להביא את אש"ף לגשר עם הליכוד וזה לא ייאמן.

● **למה אתה נלחם בכלל?**

אני נמצא בשולי הפוליטיקה. אני לא רץ לכנסת. אילו רציתי לרוץ לכנסת הייתי עושה את זה. הייתי לפני רוני מילוא בהסתדרות־הסטודנטים ב־1970. אני ומיכה רייסר היינו בין החמישה שהקימו את צעירי־חרות.

● **למה אתה לא רץ לכנסת?**

הם מתאימים לזה יותר ממני. לי יש דברים אחרים בחיים. יש לי דונם שלם של אדמה ליד הבית, שאני רוצה לעבד. הייתי במשך שבוע באשראם בהודו, והיה לי יותר מעניין. נסעתי לאוורסט וזה יותר מעניין אותי. אני מצדיע להם שהם מוכנים להקריב.

● **אתה לא מוכן להקריב?**

לא.

● **אבל עכשיו אתה מקריב.**

עכשיו נקלעתי למצב שאני לא יכול להתקפל וללכת הביתה. אני עומד בצומת של עניינים. כבר חצי שנה אני בלחץ לא־נורמלי, אני מפסיד כסף, כי יצאתי לעסקים פרטיים, אני לא מקבל יותר משכורת ואש"ל מהממשלה. תראי איך צחי הנגבי מופיע בתיקשורת ומדבר על עניינים פוליטיים, הוא הרי פקיד ממשלתי, והוא מנהל את כל העניינים מתוך לישכת ראש־הממשלה. אני נקלעתי לזה ואצא מזה עוד מעט.

■ ■ ■

● **מה זאת אומרת נקלעת, זו היתה יוזמה שלך.**

תראי, אף פעם לא הייתי א־פוליטי. רציתי בתפקידים ציבוריים. אני חבר מליאת רשות־השידור, אני חבר בוועדת האתיקה של רשות־השידור. הייתי בין מנסחי מצע־הליכוד לכנסת האחרונה. חשוב שיזכרו את זה.

● **אבל אתה הרי לא נתון כולך לפוליטיקה?**

כי לא רציתי בזה. גם אין לי בעתיד תוכניות לרוץ לכנסת.

● **למה?**

אני לא אקדיש את חיי לפוליטיקה הזאת. אני לא יכול לנקוט עמדה כמו כולם. תמיד הייתי חריג. כשהייתי בבית"ר ריכזתי גרעין שהיה אמור ללכת לנח"ל. שבועיים לפני הגיוס כינסתי את כל הגרעין, ואמרתי להם שצריך לערוך חשבון־נפש — האם בית"ר הולכת עכשיו לקטוף עגבניות, או שהאנשים צריכים ללכת ליחידות קרביות. בסוף כולם הלכו לנח"ל ורק אני הלכתי והתנדבתי לצנחנים.

אני מאמין בארץ־ישראל השלמה, אני פטריוט כמו כל הפטריוטים בחרות. אפשר לשמור את ארץ־ישראל ואפשר לעשות שלום. החברים שלי פסימיים, הם לא מאמינים שאפשר לעשות שלום. אני טוען שאנחנו הפכנו להיות מן מדינה של ישראלים. תמיד היה לנו ראש יהודי, שהיה ממציא וחושב.

● **אתה היית בשוליים כל השנים?**

אבל עשיתי דברים. היום יש בישראל שעון־קיץ, לי יש חלק חשוב בזה. הרב פרץ האשים אותי ואמר שבגללי יש שעון־קיץ, כי אני העליתי את עניין תאונות־הדרכים. מהליכוד טילפנו ואמרו לי שארד מהרב פרץ, כי ניהלתי מילחמה גדולה בעניין שעון־הקיץ. במשך חמש שנים הייתי במינהל־הבטיחות. בתקופה שלי ירד מיספר התאונות, הייתי מינוי פוליטי ונלחמתי פוליטית נגד הממשלה. רצו לרצוח אותי כשאמרתי שצריך להפסיק לסלול את הכבישים ביהודה ובשומרון ולהעביר את הכספים לסלילת כבישים ארומים.

● **זו פעם ראשונה שרוצים להוציא אותך מהתנועה?**

תמיד עשיתי מהומות. פעם ראשונה שרצו להוציא אותי מהתנועה היתה כשהייתי בין אלה שהקימו את תנועת מענה (מטה על נגד הגזענות). ואז מאיר כהן־אבידוב שאל מי הסמיך את משה עמירב לדבר? אני לא שאלתי את אבידוב אם לנהל מילחמה, ולא שאלתי את שמיר אם לפגוש את הפלסטינים. אני עושה את הדברים כי אני חושב שצריך לעשות משהו. המהומה התחילה בגלל הפגישות שלי עם הפלסטינים.

● **אמרו שהתקפלת.**

חתמתי על מיכתב, שאותו ניסח שמיר, ובו נאמר שאני מכיר בזה שנגרם נזק לתנועה בפגישות שלי, כי התנועה מתנערת מהן. נאמר בו שאני מבטיח לא להיפגש עם תומכי־אש"ף בעתיד, ואני מסכים שזה היה מעשה חד־פעמי.

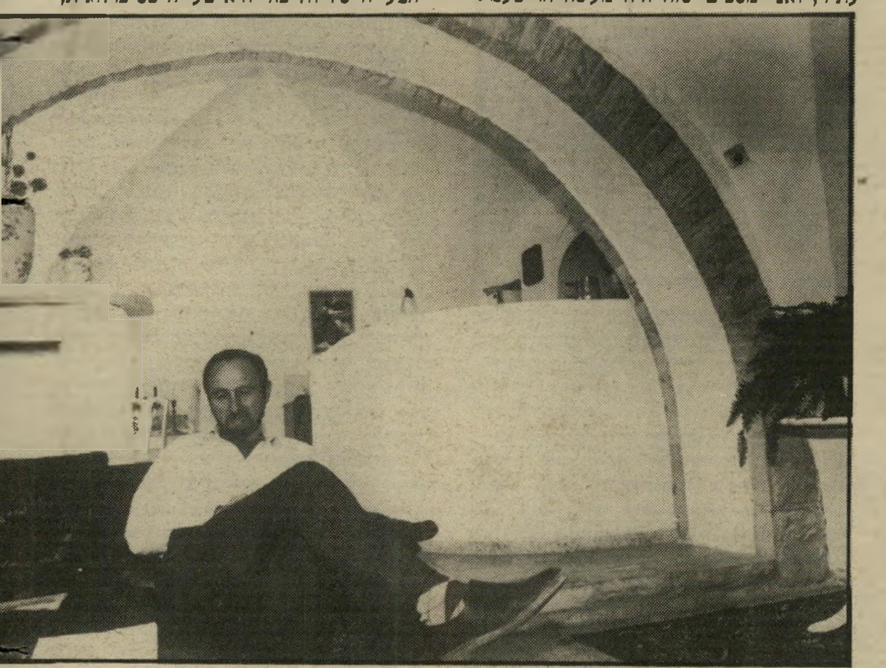

עמירב בביתו בעין־כרם
„אם הם רוצים, שהם יזרקו אותי!"

והנקודה השלישית במיכתב היתה שאף אחד מלבדי לא היה מעורב במגעים.

חשבתי שבעצם החתימה על המיכתב יגמר העניין. הבאתי את התוכנית, והיא הופצה, ומישהו בחרות שוב פתח את הכל ושוב התחילה המהומה. והפעם הזמינו אותי לבית־הדין הארצי של התנועה.

■ ■ ■

● **ומה אומרים אנשים בתנועת־החרות?**

מאות אנשים טילפנו אלי והביעו הזדהות. גם חברי־כנסת התקשרו.

● **למה הם לא מזדהים?**

הם אנוסים. חשבון ופחד.

אני רוצה לדעת מי יקבע אם אני נאמן, צחי? בית־המישפט? מי שצריך לקבוע זה מרכז תנועת־החרות. זה נושא פוליטי. וכבר מאז חודש אוגוסט אני מבקש משרון, יו"ר־המרכז, שיכנס את המרכז לדיון בנושא.

● **ועל מה ידברו בכינוס־המרכז?**

יהיה דיון אידיאולוגי. כבר שנים שלא נערך במרכז־התנועה דיון אידיאולוגי. גם בסניפים אין דיון כזה.

● **אתה חושב שיש ליוזמה שלך תמיכה רחבה בתנועת־החרות?**

לא, אני חושב שיש לי תמוכה מועטה, אבל אני עומד על זכותי לנסות ולהשיג תמיכה, אני עומד על זכותי להגיד את דברי, להסביר את עצמי. תיכננו דיון בנושא ליום חמישי הקרוב בסניף ירושלים, אז סגרו לנו את הסניף.

● **מה תעשה אם יזרקו אותך מהתנועה?**

אז אוכל לנוח.

● **יש סיכוי שתלך למיפלגה אחרת?**

אני לא רץ לכנסת, אני לא מחפש מיסגרת פוליטית, אני לא רוצה להיות ראש־ממשלה, כמו חברים אחרים, אבל אני רוצה להשפיע על מה שקורה במדינה. להיות פטריוט זה לא רק להילחם על ארץ־ישראל. היום להיות פטריוט זה להילחם על השלום.

● **למה אתה חושב שהם בפאניקה ממך?**

זה לא יעזור להם. את הנגיפים אני כבר משאיר בכל מקום. התנועה נגועה בנגיף השלום. הם יוציאו את עמירב, אבל לא יוכלו להוציא את כולם. תוך כמה שנים יחלו רבים במחלה של עמירב.

■ ■ ■

● **מה אתה אומר על דבריו של צ'יץ'?**

הוא אדם תכליתי, הוא מנהל עיר, הוא איש־צבא. לא לחינם רוב אנשי־הצבא קרובים לדעות שלי. דווקא עם אנשי־הצבא תמיד היתה לי לשון משותפת. אני לא מקבל את התשובה שלו לבעייה. לי יש פיתרון אחר. הוא מדבר על פשרה טריטוריאלית, ואני על פשרה פונקציונאלית. המילה „פשרה" איננה נמצאת במילון של הליכוד.

הנה, הבן שלי, נתנאל, בן הארבעה חודשים, הוא כבר מיעוט, אלא אם יצליחו להביא את כל היהודים מרוסיה ומאמריקה. יש הבדל בפיתרון ביני לבין צ'יץ', אבל שנינו מסכימים שצריך ללכת לקראתם ולוותר.

הבעייה של הליכוד היא בעייה פסיכולוגית, לא מדינית, כי יש פיתרונות מדיניים. הליכוד צריך להביא את השלום כי המערך לא יכול. ואני ראיתי שיש אפשרות להביא את השלום, וראיתי שבלי הליכוד אי־אפשר לגמור עניין. וגם ערפאת מבין את זה. אני משלם מחיר יקר כבר הרבה חודשים ומביא הצעה, וזה כדאי.

● **אתה לא מצטער?**

לא.

● **לאן זה יוביל אותך באופן אישי?**

אם אני לא רוצה להגיע לכנסת, אז לאן זה יכול להביא אותי? אני רוצה להגיע לאוורסט, אז מה זה מועיל לרצון שלי?

בשבוע האחרון יש היסטריה בלישכת ראש־הממשלה. רוני מילוא הופיע ביום השישי ואמר לא להוציא את הדברים מפרופורציה, שזה לא עניין כל־כך רציני.

אז אם זה לא רציני, למה עושים מהומות? למה

> **„הבעייה של הליכוד היא בעייה פסיכולוגית, לא מדינית, כי יש פיתרונות מדיניים"**

סוגרים לנו את הסניף? למה כל שלושה חודשים מזמינים אותי לבית־הדין של התנועה? זה טימטום. היו צריכים להניח לי בשקט, וחצי שנה איש לא היה שומע עלי. ואת כל הדברים אני עושה על חשבוני. יש משוגע שנלחם? תנו לו להילחם בשקט, מה אתם עושים אותו לגיבור לאומי? ואמרתי להם את זה. הם אמרו לי שבגללי הליכוד יפסיד מנדטים.

● **הם עשו דבר דומה לאריה נאור.**

אני ואריה נאור חברים. זו חבורה שנמצאת יחד הרבה שנים, אריה, ודן מרידור, ואהוד אולמרט ובני בגין.

● **אז במה סטית?**

בזה שאני מתקיף את המיפלגה. זה אסור. ובזה שאני מזכיר את המילה „אש"ף", שזה עוד מוקדם

(המשך בעמוד 30)

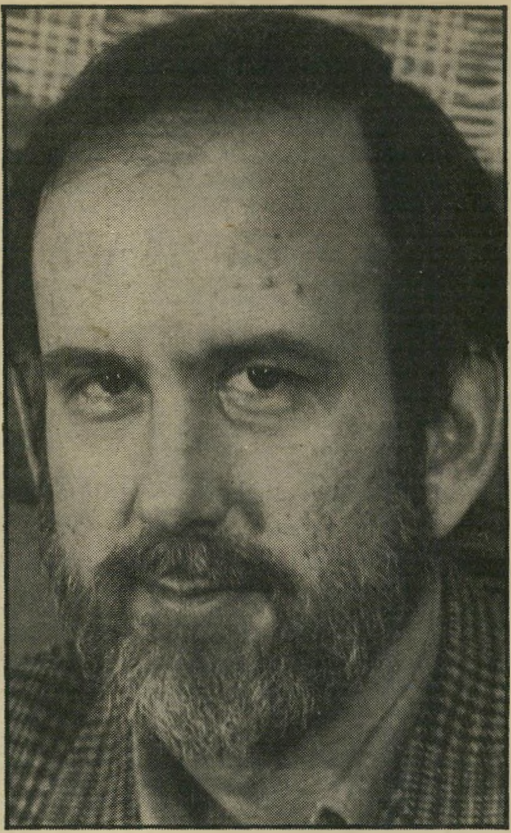

מייקל לדין:

„הפעם אני אהיה זה שישאל שאלות!"

כשנה אחרי שהתפוצצה פרשת הנשק האיראני, הוא שוב כאן – מייקל לדין, מי שנחשב לאבי החלק הישראלי בפרשה. לדין נחת בארץ, אחרי חודשים מתישים של עבודת ועדות־הסנאט השונות, כשמטרתו אחת ויחידה – לפגוש כמה שיותר אנשים המעורבים בפרשה, הפעם כמראיין. לדין כותב ספר על הפרשה.

פגשתי בו כמה שעות אחרי שהגיע ארצה.

● מה כבר ניתן לחדש כיום בפרשה הכל־כך מפורסמת ומדוברת?

לא ניתן לחדש בעיתונות היומית או השבועית, אך בספר אני יכול לתאר את הטיפוסים השונים, לאפיינם.

● הספר נמצא כבר בשלב של ביצוע?

כן, הוא ייצא בהוצאת מקמילן. כרגע אני נמצא בשלב התחקיר. לכן הגעתי לישראל — לפגוש את כל המעורבים בפרשה. הפעם

פרשת איראן

אני אהיה זה שישאל את השאלות. אחרי ששאלו אותי כל־כך הרבה שאלות, יש לי כבר ניסיון...

● במי בכוונתך לפגוש כאן?

ביקשתי לפגוש בשימעון פרס, וכבר נעניתי בחיוב. אבקש להיפגש עם יצחק רבין.

● עם יצחק שמיר?

אינני חושב. אולי בעצם כן. נפגשתי עם יעקב נימרודי ואל שווימר. אני מתכוון לטלפן גם לעמירם ניר, ולהודיע לו שכדאי לו להיפגש איתי, מכיוון שממילא אכתוב את הספר, עם גירסתו והסבריו ובלעדיהם.

● מבין הטיפוסים שפגשת במהלך הפרשה, ממי הוקסמת במיוחד?

ערנאן חאשוקג'י משעשע במיוחד. גם עם מנושאר גורבניפאר בכוונתי לשמור על קשר.

(דפנה ברק)

משה ששון:

„לא עושים לי פרצופים כועסים, אבל...!"

משה ששון, שגריר ישראל במצריים, נחת בארץ לכמה ימים, בעיצומה של המתיחות בין ירושלים וקאהיר, בעיקבות המהומות בשטחים הכבושים. אחרי שהתרווח ותפס מנוחה, שאלתי אותו אם באמת ניתן לחוש במצריים את מה שקורה כאן.

ועוד איך! ההבדל בין מה שמתרחש בשטחים לבין מה שקורה במצריים הוא שבמצריים יש מימד שאין בשום מקום אחר — המימד הרגשי. המצרים הם גם ערבים, ויש לכך השפעה חריפה מאוד. למצריים יש מחוייבות ריגשית לגבי הפלסטינים. הם נלחמו למענם כמה מילחמות.

● באורח אישי, אתה חש בשינויים מאז המהו־מות בשטחים?

מדיניות

ללא ספק! זה לא עניין, שאני מקבל פחות הזמנות לאירועים או לפגישות, וזה לא עניין שהפגישות נמשכות פחות זמן. זוהי הסתייגות מאוד מופגנת: לא כלפי, אלא הסתייגות מדינית.

● מה אתה חש כנציג הבכיר ביותר במצריים?

לא עושים לי פרצופים כועסים, אבל אני מרגיש, במגעים עם המצרים בכל הדרגים, את המישקע של מה שאנחנו רואים על מירקע־הטלוויזיה.

● זה גורם לך להרגשה כבדה?

זה לא מכביד עלי, או על המצרים — זה מכביד על הנציגים משני הצדדים!

● כמה זמן, להערכתך, הקור הזה יימשך?

לא אמרתי: „קור"! קור זה לא דבר ריגשי. הייתי מכנה את מה שאני מרגיש „מעורבות ריגשית". משך המעורבות הזאת תלוי בהתרחשויות בארץ, ובמאמצים שלנו לכיוון פיתרון מדיני.

דפנה ברק)

ציון צפריר, העולם הזה

פינצ'י מור:

„אני תלוייה, רגשית, מינית, ביתית ומוגבלת גופנית!"

מחקר חדש באוניברסיטת תל־אביב, שנערך על־ידי הד"ר סאשה ויטמן, קובע כי הנשיות בפירסומת היא קובץ של 10 תכונות שליליות. לדברי הד"ר ויטמן, העובדה שהשימוש השלילי אינו נתקל בהתנגדות גורמת לנשים לחקות את הדמויות המופיעות בפירסומות, וכך תורמת הפירסומת לדירדור שחל בשנים האחרונות במעמד האי־שה.

שאלתי את הדוגמנית פינצ'י מור מה דעתה על המחקר של הד"ר ויטמן.

דעתי על המחקר הזה היא כמו דעתי על הרבה מחקרים דומים. אבל דעתי על הד"ר בעצמו היא שהוא, כנראה, שונא ולא מבין נשים, ובזה הוא מפסיד, כמובן.

● בין התכונות השליליות הוא מונה מוגבלות, נסיגתיות, תלותיות, אי־תכליתיות, פגיעות, רגשנות, גשמיות, מיניות, שוליות וביתיות. איזה מתוך התכונות הללו יש לך, לפי דעתך?

נלך אחת אחת:

מוגבלות — אני מאמינה שיש לי מוגבלות פיסית לעומת

נשים

גברים. אני לא יכולה להרים 100 ק"ג והוא כן, ואני לא רואה למה זה שלילי.

נסיגתיות — אני לא מבינה מה זה.

תלותיות — אכן כן. אני תלויה בבעלי בהרבה דברים, וגם במשכורת שלו. אם אני אפסיק לעבוד, נצטרך להצטמצם קצת. אם הוא יפסיק לעבוד, לא נוכל לחיות.

מה יש עוד? אי־תכליתיות? אני לא יודעת למה בדיוק הוא מתכוון, אבל אם הוא מתכוון למה שאני מתכוונת, אז איך זה מתחבר עם הגשמיות שהוא מזכיר אחר־כך?

יש גם רגשנות שהיא תכונה נהדרת בעיניי.

מיניות — רק פסיכים חושבים שהיא תכונה שלילית.

ביתיות — מדוע ביתיות זה לא טוב? מה שלילי בלהיות טיפוס ביתי?

בקיצור, יש לי כנראה רוב התכונות שהד"ר המלומד הזכיר, ואני גאה בכל אחת ואחת מהן.

הרבר היחידי שמעצבן אותי זה שבשביל המחקר הזה הוא עשוי לקבל פרופסורה, הדוקטור המלומד.

(דניאלה שמי)

מגע החיים מתחילתם

„וכשאני בודק את עצמי מבעד לציור, מבעד לחיי, אני שואל: דן, במה אתה נוגע?"

ציפי שחרור מראיינת את דן קדר

עוד מעט יבואו הבולדוזרים של עיריית תל־אביב ויהרסו גם את הבית שבו ממוקם הסטודיו של הצייר דן קדר (מבטאים: קידר). מלח־הים, ובחורף גם מי־הים עצמם, כבר נוגסים בבטון נגיסות עבות. אין ספק, היום, שבו יוכרז כל המיבנה כבלתי־ראוי ואף מסוכן למגורים אינו רחוק. במקומו יקום כאן בוודאי עוד מלון או בניין מישרדים רב־קומות. ואולי מיגרש־חנייה נוסף בעיר סתומת־העורקים. בינתיים מתפרקר לו הים על אדן־החלון של סדנתו של קדר, מכר ותיק ואהוב. „מתפרקר" לו על דרך המליצה, אבל כמעט גם כפשוטו.

אני מטפסת במעלה־המדרגות עד לקומה העליונה, ומגיעה באפיסת־כוחות לסטודיו או לסדנה של קדר. ריח חזק של צבע־שמן עומד באוויר, אבל חזק ממנו ריח־הטחב העולה מן הקירות. ועל שניהם עולה ריחו המשכר של הים.

מאנשיה, או כמעט. לא, הוא לא גר כאן, כי אם בצפון העיר הישן, הבורגני והטוב. גם שם בקומת־גג, אבל כאן הוא עובד.

„את רואה," הוא אומר לי כשהוא מצית לעצמו סיגר עבה וריחני, „ככל שהמצב סביב נעשה גרוע יותר, אני בוחר לי סיגרים ומשקאות טובים יותר. אני רוצה ליצור מעין עולם־שכנגד, אנטיתיזה למצב הקיים."

„לשם מה לך אנטיתיזות כאלה כשיש לך מגע ישיר כזה עם הים," אני מצביעה לעבר החלון. „ומלבד זאת, מה בדבר כל עשרות הציורים הניצבים כאן, שעוגים זה על זה, כל אחד מהם וה,אנטי־תיזה למצב הקיים' שבו."

דן מתרגש בנקל. עיניו מתמלאות דוק של משהו לא־מוגדר והוא ממהר להציג לפני ציור שצייר לפני 40 שנה: מכונת־חישוב ישנה, שני תפוחים ובקבוקון.

הציור הראשון

„זהו הציור הראשון שלי..." הוא מסביר. „דומם פשוט ונאיווי שהיצגתי בבית־הספר (שנקרא „סטודיו לציור") של שטרייכמן וסטימצקי."

ומה בכך, אני שואלת את עצמי בלי קול.

דן כמו ניחש את שאלתי. „הנה כאן היא אותה ראשוניות שאני תמיד חושש לאבד ומצד שני — ממשיך לחפש אחריה... כל יום אני נכנס לסטודיו, מביט סביבי, נושם נשימה אחת ארוכה, ומקווה שעוד לא איבדתי אותה התפעמות ראשונה של הנער בן ה־17 שצייר את הציור הזה...לגעת שוב בשקיפות הזאת, לתת את הכיתום הנכון והקו הנכון והחריטה על הבד בעזרת עוקצו (הקנה) של המיכחול, והצבע המעובה, לתת שוב את המישחק הנכון של פני השטח, הטקסטורה, לחוש בכל פעם מחדש במגע הראשון של המיכחול והצבע.

„והיום כשאני כבר סב לנכד, אני רוצה עוד יותר את החוויה הראשונה הזאת, שהיא מגע־החיים מתחילתם, מראשיתם, גם את הגופני שבה — מן הגירוד הקל בכף היד, הגירוי בעור ועד למגעים האחרים שבחיים...ועד למישורים, כן, הפוליטיים אפילו. וכשאני בודק את עצמי מבעד לציור שלי, מבעד לחיי, אני שואל, דן, במה אתה נוגע? במה אתה רוצה כל הזמן לגעת? ואז אני מוציא את הציור הזה, ובו התשובה."

חשדנות

עכשיו הוא מביט בי בחשדנות, בוחן לראות

דן קדר וציור: ריאליסט חברתי שלא יניח לעצמו ולעולם להתמוטט

בפני את תגובתי לנוסטאלגיה החזקה כל־כך. הפורצת מתוך דבריו. האם אני מאשימה אותו בבנאליות? בסנטימנטאליות של גיל־העמידה?

„השד יודע מה הולך בראש של הצעירים האלה. ככה זה. יום אחד גם אני אדבר כך. מולי יישב או תשב אז איזו נערה או איש צעיר... אין זמן לפתח את המחשבה."

דן מסביר, כמו מצטדק: „אני מתעב נוסטאלגיה, הנוסטאלגיה היא האוייב. אבל המציאות היום עכורה כל־כך. הביטי, אני נולדתי אל תוך מציאות של מאורעות, מילחמות ועוני, ובכל זאת לא היתה בנו התחושה הזאת של נפילה לתהום שאני מוצא בי היום. כל יום אני צריך להדוף לאחור איזו אפלה חדשה, כדי שאוכל להתחיל את היום, כדי שאוכל לחיות."

הוא מושך בזקנו הכסוף, המטופח.

„והאור הזה שבציוריך זה המבצבץ תמיד באיזו פינה חבויה ולפעמים מציף את כל הציור?"

—„זה החלום שאני מבקש להעניק לצופה. אבל האמת היא: בי עצמי אין עוד כל חלום, במובן של אופטימיות."

אבל קדר מדבר עכשיו בנימה הנשמעת באוזני מאוששת, בוטחת. והוא מוסיף: „אופטימיות, חדווה, זה טימטום, על מה יש לשמוח. הדבר היחיד שנותר בי הוא רצון לשרוד. לפעמים קל יותר לתרגם זאת לאופטימיות."

והוא סותר את עצמו, כדרכם של יוצרים שההתחבטות והלבטים, הספק והחיפוש, אבל גם המודעות הכואבת שהזולת לא יבין מה שאתה רוצה לומר לו, היא להם לחם חוק.

הכאב

„תראי את הכאב, איזה קושי יש לה לארץ הזאת, תראי את הלחצים שהיא שרויה בהם תמיד, והרי כולנו משלמים על כך, כולנו, בלי יוצא מן הכלל."

דן מנסה להדוף בדבריו עוד איזה מסך של אפלה. קשה שלא לחוש משהו־שבמשהו מן העצב שלו, בייחוד כשגלי־הים שבחלון מתחילים להוריד באור־השקיעה.

„ולא יועילו לה גם ריגעי האושר והכאב שהם נחלתו של הצייר, ומישאלתו לצבוע את כל העולם בצבעים, לעשות אותו ראוי יותר למגורי אדם, לכבוד האדם. אילו אפשר היה לחיות כאן יום אחד בשלום...עם עצמך ובינינו לבין עצמנו ובינינו לבין העולם..."

ומוסיף: „תראי, אני הייתי תלמיד של טוני האלה, המנהלת הנערצת של תיכון חדש. היא זאת שהביאה אלינו את מרטין בובר ואת ברית שלום. והיא שביקשה כל חייה לחנך כאן דור של נערים ונערות להומאניזם, לתרבות אנוש. והיכן כל זה היום? אבל האם מותר לנו פשוט לומר באיזו צדקנות עצמית של טובעים: ,העולם של אתמול', ולהסתפק בכך?

„לכן אני חוזר שוב ושוב לציור הראשון שלי. אני רוצה שתביני. כדי להתיר איזה פלונטר, אדם צריך למצוא את קצה החוט. זהו קצה החוט שלי. לכן הראיתי לך את הציור הנאיווי הזה... באמת יכול להיות שאני כולי איזה מין פלונטר מהלך..."

פלונטר מהלך

דן קדר הצייר צמח מתוך הסטודיו המפורסם של אבני. משם עבר לסטודיו של שטרייכמן וסטימצקי. שם התחיל בשבילו החלום ושם הוא גם נגמר.

„הגישה שלהם בישרה את אופקים חדשים. למעשה, הם **היו** אופקים חדשים. ואני מלא הערכה והערצה להישגיהם. אבל אני הייתי חניך השומר הצעיר ומצאתי שהנושא החברתי־אידיאולוגי לא בא אצלם לידי ביטוי. נכון, הם גם התנגדו לעירוב חלום־האמנות המופשט עם אבק־המציאות. אבל אני עצמי הייתי אז מאוד ,אידיאולוגי.' עברתי ללמוד אצל ארדון בירושלים, בבצלאל. אם אצל שטרייכמן וסטימצקי הלך הצד התוכני, המציאותי ונעלם, ארדון נתן לנו במקומו סמלים. סמלים, סמלים ועוד סמלים.

„אני רציתי ללמוד כיצד מעצבים רעיונות בציור, מישאלה מאוד לא פופולארית באותם ימים מחוץ לחוגים שנקראו ריאליסטים־סוציאליסטיים. חיפשתי ולא מצאתי זאת באופקים חדשים. ולמען האמת, לא מצאתי גם אצל ארדון. אותן שנים עדיין לא הבנתי כי שום צייר ושום אסכולה ושום בית־ספר שבעולם לא ייתנו לי את התשובה, וכי עלי למצוא אותה בתוכי, תוך כדי עבודה, רק תוך כדי עבודה."

סוציאליסטים, קומוניסטים

„נפתלי בזם נתן ביטוי למציאות החברתית של אותן שנים. כולנו היינו סוציאליסטים קומוניסטיים והעיניים היו נשואות לברית־המועצות. ואז קראתי את אמנות וחברה של ז'דאנוב, שהרעיון המרכזי בו היה: אמנות מגוייסת למען השילטון, אומנם שילטון הפרולטאריון... ואילו אני בתוך מיסגרות פלאקאטיות, סיסמתיות, מגוייסות, מעולם לא יכולתי ליצור — גם אילו רציתי. אז גמלה בי ההחלטה לחדול מן הציור... 10 שנים לא ציירתי, לפחות 10 שנים. אולי משהו כבה בי אז."

ודן קדר נטש את הציור לטובת התיאטרון, סיים בהצטיינות את לימודי התיאטרון באולד ויק של בריסטול (להבדיל מן התיאטרון הלונדוני). במשך זמן־מה הוא ניהל את בית־הספר לאמנות־התיאטרון בית־צבי. הוא אפילו ביים ב„קאמרי" את אשת הסנדלר של לורקה, ביים בסמבטיון של ברלינסקי ובן־זאב, ומדי פעם — בלהקות צבאיות.

כל אותן שנים הוא לא צייר תמונות. במקום זאת, הוא צייר בסיפרי־הבימוי שלו את סצינות המחזה שאותו הוא ביים, את הדמויות, תיעד את עבודתו בתיאטרון.

וכעבור עשר שנים הוא התחיל לגשש בחזרה את דרכו אל הציור.

„פתאום, ביום בהיר אחד, כמו שאומרים, הרגשתי שהתיאטרון אינו יכול להוות בשבילי תחליף לציור. מכל מקום, לא לצמיתות. פתאום הרגשתי שהציור נתן לי אפשרות לביטוי אישי חזק יותר, שהרי בציור אדם אומר את דברו ללא שותפים. וכך, התעוררתי פתאום כמו חוני המעגל. אפשר להגיד שנולדתי מחדש. בין השאר, אל תוך עולם אמנות חדש, אנשים אחרים, גישות שונות מאלה שהיכרתי בעבר."

שפות חדשות

„הכל דיברו שפות חדשות, דיברו על מורכבויות, לא השתמשו עוד במונחים הישנים. ואני חייב להודות שהחידושים, הדברים שנאמרו, שבו את ליבי. אפילו הטרמינולוגיה. אז גם ראיתי לראשונה את עבודותיו של ראושנברג האמריקני. בתחילה הוא קומם אותי, עורר בי התנגדות, חשבתי שעבודותיו אינן אלא אוסף של תרגילים ושעשועי־שווא. לאט לאט נפתח לפני העולם, שהסתתר או היה נסתר מעיני, מאחורי מה שנראה לי כשעשועים ומישחקים. נזכרתי בהתפעמות, בחוויה העזה שהיתה כרוכה בציור הראשון שלי,

לא מצטערים ולא מברכים, אבל „ברוך שפטרנו"

ובכן, הדבר שמפניו יגורתי קם והיה: אין תיאטרון חיפה. מכל מקום, אין הוא קיים עוד וגם לא יתקיים בעתיד – לפחות בעתיד הנראה לעין – במתכונת שבה היה קיים ב־20 השנים האחרונות, ובייחוד בדמות שהעניקו לו שני אמני־תיאטרון יצירתיים אלה: יהושע סובול וגדליה בסר.

קשה לראות את הבימאי השכיר, בעל המצפון והחזון האמנותי שייאות להיכנס לנעליהם של שנים אלה, בתנאים שנוצרו. ומי שיקבל עליו את התפקיד המוצע עתה בדמי לא־יחרץ על ידי הז'דאנוב החיפני הקטן, יונה יהב והבוס הגדול שלו, ז'דאנובסקי־גוראל, בעידודה של מועצת העסקנים המתקראת ועד־מנהל, יעיד על עצמו עדות שממנה יקשה לו לטהר את עצמו כל שנות הנהלתו.

„לא מצטער ולא מברך," הגיב ראש עיריית־חיפה על הודעת ההתפטרות, אותה נחפז לקבל אפילו בלא גינוני הנימוס המקובלים של „ניסיונות לשכנע את הפורשים לחזור בהם מהחלטתם."

בכך קלע בלי ספק לנפש עירו. לא רק הצדיקים יודעים את נפש בהמתם, לפעמים יודעים אותה גם אלה הרוכבים על חמורים בחגיגות הפורימיאדה של סטודנטיהם.

כי חיפה מעולם „לא הצטערה ולא ברכה" את התיאטרון שבו זכתה כבהיסח הדעת. למען האמת, היא מעולם גם לא היתה ראויה לו.

דבריו של חבר הכנסת גלוי־הלב מאיר כהן־אבידוב, שהגיב על הודעת ההתפטרות ב„ברוך שפטרנו", מאפיינת גם את תגובתם של לא־מעטים מחבריו להנהלת־העיר שאינם דווקא בני־מפלגתו. בגוראלובקה ההבדלים בין מערך לליכוד, שמאל וימין, יונים וניצים, אינם חדים וברורים כל־כך. נראה שטבעו במי־המיזרקות הרבות שהוקמו בעיר בשנים האחרונות על חשבון הרכבת התחתית, הכרמלית, המושבתת.

בכך הקדימה שוב חיפה את מרכזי הארץ, שגם בהם הסתמן בשבועות האחרונים ביתר־שאת הקונצנסוס הקיים של הכובשים.

כל אלה יכולים עתה לנשום לרווחה: עוד „מבצר" של תרבות אופוזיציונית, מצפונית, יעילה, נפל בהסתערות הכללית שהחלה מעל דפי „כותרת ראשית" והקיפה כמעט את כל העיתונות הישראלית.

הם ובירויוני „התחיה" נתנו את האות – וגוראל ושלוחו, יהב, עשו את המלאכה.

גם זה מסימניה של ישראל החדשה, זו של 1988. מעניין שהדרך אל „התחייה" – שם־עצם הגזור, אחרי הכל, מן הפועל חיה, זרועה כל־כך הרבה גופות מתים.

התיאטרון העירוני בחיפה אינו האחרון שבהם.

נתן זך ■

והזיכרון היה זיכרון משחרר. כל האפשרויות נפתחו מחדש בעזרתו של האמריקני הזה שלא היה לו כסף לקנות לחם, שחי בעוני מוחלט, שלקח סדין־מיטה וירה עליו את כל הצבעים. זו היתה הצעקה, הפריצה החוצה של כל העוצמה והכאב."

10 שנים של ניתוק, של התרחקות. ופתאום — "אני מביט בדורות החדשים, בציירים המציירים עכשיו ואני אוהב אותם, ואני חש את מאבקם, את הישגיהם, את הפאתוס הנפלא הזה של הדבר הקרוי ציור.

"שלא תטעי בי," הוא פונה אלי פתאום כמו בתוכחה, "מעולם לא הייתי שבע־רצון או שלם לגמרי עם מה שעשיתי. לכן, בגילי, אני עדיין משתנה, לומד להכיר את עצמי ואת המקום שבו אני חי... האוייב־מיספר־אחד של הצייר הוא המאניירה, כוחו של הרגל. צייר שמתחיל לפהק אל מול הציורים שלו — ויש כאלה, כולנו יודעים זאת — מוטב שיחדל מלצייר. אומר זאת בצורה החריפה ביותר שאני מסוגל לה: מוטב לו שימות, שהרי על הבד, ומנגד לו, עומד להיוולד נפל מת."

הרחוב הוא המקום

דן קדר, מתבדל, אינדיבידואליסט. "מעולם לא השתייכתי לכנופיה, לקליקה של אמנים." אם מצא לנכון להציג תערוכה ברחוב — לא היסס, עשה זאת. "אני יודע שאמנות אינה מסוגלת לשנות או להשפיע, אבל אם הצלחתי בעבודתי להעשיר את חייו של אדם, ולוא רק במעט־שבמעט — דייני. הרחוב הוא המקום. אנשים חולפים, מגיחים, עוצרים, מסתכלים, מגיבים. האמנות אינה זקוקה לאווירה הסטרילית של המוסיאונים."

כך גם בתערוכתו האחרונה לפני כשנה. "תערוכה שחורה" קרא לה. הוא הציג במקום שבו נסגרה חנות־בגדים ועמדה להיפתח חנות כתר לספרים בין לבין. אמנות של בין הזמנים.

"מדוע?" הוא שואל ומשיב בעצמו. "היצגתי בה ציורים שצוירו על רקע או תשתית שחורה, כשהציבעוניות מבצבצת או בוקעת מתוכה. במילים אחרות: נקודת־המוצא היא בחושך, מכאן יוצאים הצבעים, נולד העולם. היו שאמרו לי שזה בומבאסטי, מנופח. אבל אני לא נרתעתי. הוספתי והכנסתי את הציורים גם לחדר אפל למחצה. רציתי שתהיה לאולם־התצוגה אסוציאציה לכנסיה גותית. ודרך אגב, הרבה כנסיות גותיות מוקמו ונבנו במקומות עירוניים מרכזיים, אפילו בשווקים. הרי האמנות היא חלק בלתי־נפרד מהחיים, על כל פנים בתפיסתי שלי. וכמו שבכנסיה חודר האור אל תוך האופל מבעד לחלונות הציבעוניים — ביקשתי אני שציורי האפלים יוּארו באור החודר מן החוץ ובאור שהם עצמם, בציבעוניות שלהם, מקרינים."

זאב בודד

בכניסה לאולם, אותה עטף ביריעות־בד שחורות, הותיר קדר חלל שהוא המעבר המזוכך מן הרחוב אל התמונות. אחרי הכל, המעבר מפה לפה כמוהו כמעבר ממציאות אחת למציאות אחרת, אף היא שרויה באפלה, בספק. מן החשיכה עשוי להיוולד רק עולם מבוהל, נרדף, כפייתי ודחוס באירועים צורמים. את כל אלה משקפים טלאים של צבע עבה, אטום, חד־משמעי... מקומיות מתפוררת של טיח מתקלף ועולם מתפוגג — ברחוב, בבית.

אבל הציור הזה לא הרגיע את־השקט, לא תיקן את הרגשת העיוות.

והוא מעיד על עצמו: "אני זאב בודד. לא הקמתי סביבי אסכולה ולא קמו סביבי 'דורות'. אני אמן ספקן מדי, ואי־הוודאות, אי־הרצון לומר דברים פסוקים וחתוכים הם לא מירשם למשיכת תלמידים. גם אינני אמן של מוסיאונים ושל פרסים. המימסד האמנותי מעולם לא קיבל אותי, כמו שאני מעולם לא קיבלתי אותו. אני תמיד רואה לנגד עיני את הצייר הנפלא הזה, דויד הנדלר זיכרונו לברכה, שנהג למכור את ציוריו מדלת לדלת, בפרוטות. אולי אין לי הכוח או האומץ לחיות כמו הנדלר, אבל בוודאי שגם אין לי הרצון לדפוק על ראשי אחרים. שהרי הנדלר דפק על דלתות, ואילו היום האמנים חובטים זה בראשו של זה. ואין צורך להזכיר שמות".

לפני שאנו נפרדים, אינני יכולה להימנע מלהציג את השאלה הצפויה: "דן, תצביע לי על ציור אחד הקרוב לך במיוחד, ציור המייצג את ה'אני מאמין' שלך כיום..."

דן קדר מציג לפני את החמסן. כלומר, איש החמס וגם האיש החומס. זה השם אותו נתן לציור הכולל רמזים עבים לפאוסט ולמפיסטו. ועם זאת הוא מזהיר אותי: "אל תטעי, הסיפור כאן הוא לא הצד החזק בציור. בסופו של דבר קובעים הצורה, הקו, הריתמוס."

"לפני כמה שנים נשדדתי," הוא מפתיע אותי. "בעל־גלריה שמכר את עבודותי, לא שילם לי אף פרוטה בתמורה. אני, שלא יכולתי לשאת את העוול, ציירתי גלויה ובה דמותו של החמסן בתור מפיסטו, השטן, ובמקביל צירפתי פסוק מתוך ספר התהילים: 'אדוני, מי יגור באהליך / מי ישכון בהר קודשך / הולך תמים ופועל צדק / ודובר אמת בלבבו.'

"פסוק נפלא, לא?!"

בעל־הגלריה פנה לבית־המישפט, ושם נאסר על האמן לפרסם את הגלויה. בינתיים היא הופיעה בכרבע מיליון הדפסים על דפי העיתונות. אחר־כך הולידה הגלויה את הציור.

●

דן קדר, אמן, לא פונק ולא השתייך. אבל שייך. עשה דרכו — לבד ועם רעים־לדרך — במשך 40 שנה. תערוכות־יחיד ותערוכות קבוצתיות. כאן ובאירופה. מדי פעם החליף סיגנון, גילה פן חדש בדמותו. ריאליסט חברתי שלא יניח לעצמו ולעולם להתמוטט, יוסיף להבטיח את המתח בין המאורגן והמפורק, ההארמוני והמתפורר, בצורות הנעות מן ההנדסי ועד להפשטה החופשית.

— שעה שגם הוא, האמן, לובש צורה ופושט צורה, מעמת ומפגיש. ומעל לכל, מאשר ומקבל ברידות וכמיהה.

תרבותק

תיקשורת, תודעה ואימבציליות

את מקום האופטימיות הלא־זהירה, שביצבצה עד כה מתוך דיבריהם של אנשי־התיקשורת, קובעי דעת־הקהל, תופסת עכשיו, בתום חודש של מהומות במיגזר הערבי, מידה לא מבוטלת של מפח־נפש, ייאוש וחרדה, אשר באו מהתפכחות־פתאום. את המתרחש בנפשם של קובעי המדיניות בדרג הפוליטי, אלה המתבצרים עכשיו בעמדתם, במקום להגמישה — הס מלהזכיר. הפעם יידונו, במעט, אמצעי־התיקשורת אשר נתגלו, כך נראה, כמי שאינם קובעים הרבה במישחקי חיים־ומוות אלה, אף ששטיח־הדמוקראטיה וחופש־הדיבור עדיין פרוס לרגליהם. דומה כי בשבועות האחרונים נתרוקנו הימ"חים של מערכות־הקומוניקאציה מכל אמצעי־החימוש. בשבועות אלה הוצאו, לא בלי היסטריה, כל שהכילו ארגזי־התחמושת: תוכחה, פרשנות, הסברה, ניתוחים, ניבויים, הערכות וכו', ונעשה בהם שימוש בזבזני "עד הכדור האחרון". כצפוי, ללא הועיל.

מותר להניח כי באינפלאציה־תיקשורתית זו, השוטפת מוחות מכל עבר, 24 שעות ביממה, אף אם יופיעו הכוחות הגדולים ביותר מקרב אנשי־הרוח, אנשי־מצפון ואנשי־מוסר, ויטלו חלק במערכת־הסברה אמיתית ונרגשת, שתתיימר "להזיז דברים" במדינה — אחת דינם להיכשל כישלון חרוץ, שכן כולנו נאלצים להכיר עכשיו בקיומו של חוק־הפרדה חרש: תיקשורת לחוד ומציאות לחוד; חוק הנובע מתופעה ישראלית אחרת, חמורה יותר, והיא, התפתחות דור של אזרחים/תיישים בעלי תודעה אימבצילית המגיבים על שיבושי אספקת דלק וחומוס בלבד. ויעיד על כך אותו שיוויון־נפש נדיר שנתגלה אצל כולנו באותם 52 ימי שביתת הרדיו והטלוויזיה. כי אם אכן מוסיפים ומתרחשים "אירועי" השטחים, כולל קבלת ההחלטות בדרג הממשלתי (החלטות אשר תוצאתן תכה, בבוא היום, על ראש כולנו), למרות החזית התיקשורתית של מאות מאמרי־גינוי בארץ ובעולם, אם על אף כל זאת נמשכים ה"אירועים" ובאותה עוצמה, מוטב להשליך את צעצועי־התיקשורת ולאחוז בנשק יעיל יותר, בעל השפעה של ממש.

תחלואיה של המציאות החברתית/פוליטית במדינה, כפי שאלה משתקפים בחיי היום־יום, כבר מחוסנים מפניהם של כל אנשי־התיקשורת, ויהיו חריפים, נועזים ושנונים ככל שיהיו: מאמרי־ניתוח, פרשנויות, חשיפות, איומים, עיצות, אזהרות, נבואות והוכחות של ממש, כל אלה, משעה שהופעתם בכלי־התיקשורת מתקבלת כפרי־תוכנית שטנית של המאפיה השמאלנית, לא זו בלבד שאינם משפיעים על מהלך העניינים, אלא שאינם מסייעים להעמיד דעת־קהל ברורה. תרכיב־החיסון מפני העיתונות הוזרק בימי מילחמת־של"ג, ימים שבהם נתגלה, בין היתר, כי גם אלף מאמרים לא יכבו אריק שרון אחד. אדרבה, הוא ושכמותו מצאו את הדרך להתחזק משלילת דרכם ועל גבה של עיתונות לוחמת.

כיום כבר ברור לכל, כי אין בכוחם של אמצעי־התיקשורת, ויהיו מאסיביים ככל שיהיו, כדי להזיז את המחשבה המדינית, ולוא במילימטר אחד. בנתונים אלה, משנמחקה הבושה ואבדה רגישותם של אנשי הציבור לאמצעי־התיקשורת, ובמקומן הופיע עור הפיל הפוליטי, לא יועילו גם המושחזים שבין הפובליציסטים. ואומנם, מה לא נכתב בחודש האחרון? נכתב כל מה שמסוגל להיות מודפס: בחריפות, בדרכי נועם, בכעס, בזעם, בציניות, בפאתוס, וכל זאת ללא הועיל. מאמרי השרשרת הללו, דומה כי באו לעולם כדי להיות נדפסים־ונזרקים, נדפסים־ונזרקים.

אפילו סידרת מאמריו הסוקראטיים, מחנכי הנוער, של יזהר סמילנסקי, למדו, אל תחנכו, שנתפרסמו במשך שלושה שבועות רצופים בעיתון דבר, לא יעשו נפשות ולא יחוללו תמורות במציאות האימבצילית השלטת. חיבורים נרגשים אלה, הדנים בהכנת התודעה החברתית של הדור הבא, זה המאכלס כבר היום את גני־הילדים ואת בתי־הספר, אפילו מאמרים אלה, אשר מן הראוי לשוב ולקוראם יום־יום לפני צאת הילדים לבית־הספר, לא יותירו כל רושם בר־קיימא.

גם מאמרו המהמם של אורי אבנרי, הסרטן, שפורסם בשבועון זה לפני שבועיים, לא יחזיק מעמד על קליפת־האבטיח של התודעה הישראלית. מאמר זה, המנתח את המציאות המדינית בצורה חריפה לאין־שיעור, מצרף את נתוני־ההתרחשויות אחד לאחר, ומשרטט תמונת־מצב נכונה, מדוייקת ומזוּעזעת להחריד. (חיבור אשר מן הראוי, לדעתי, לתלותו בחדרו של כל ישראלי במדינה זו), סופו שיידחה בלא שישיג את מטרתו.

אחרי הכל, אין אדם רוכש את עיתונו, בקיוסק השכונתי, על מנת שנפשו תתחלחל ונשמתו הזכה תזדעזע. די לו במנת־בידור יומית המורכבת מעסקים־רכילות־וספורט, שתוזרק אל שעות הפנאי שלו אחרי יום־העבודה. אדרבה, מצידו, מוטב שיוחזרו אמצעי־התיקשורת, בימים נוראים אלה, אל ממדיהם הטבעיים ואל ייעודם המקורי: הבידור, הפיליטון והשעשוע, או יעסקו באפוקליפסה אחרת, משובבת־נפש ומחרידה פחות, דוגמת הלשון והתחת בלשון מאת דן בן־אמוץ (לא שם זין) שפורסם בעיתון חדשות ועוסק הפעם במושג **תחת** על כל שימושיו בלשון העברית.

למען האמת, אמצעי־התיקשורת היחיד אשר עדיין (!) יש בכוחו להשפיע, לזעזע המונים ולהתפרץ באופן דראסטי לכל בית ובית, היא מצלמת־הטלוויזיה, הלוכדת את הרף־העין של הרע, המיפלצתי והאכזר; זו שביכולתה לקלוט את היריה בעת חדירת הקליע ללב או את האלה

בין שמים וארץ

א. הימלרייך: "המראה", האחיות אורנשטיין, 1938, ברקע דרום תל־אביב.

"מצב ותנועה". צילומי הריקוד של א. הימלרייך — 1936־1961. המוסיאון לאמנות ישראלית, רמת־גן

הצילום הוא מלאכה מוזרה, הוא בא לקלוט את החולף, ומה שהוא מביא לעולם — הריהו לעתים הקבוע היחידי.

רקדנים מרחפים בחלל, בנקודה מסויימת מסתיים ריחופם, מי יקלוט אותה אלפית שניה, אותו שיא מאמץ עליון, תמצית שאליה שאף הרקדן.

הימלרייך עשה זאת.

א. הימלרייך (הוא תמיד כותב א. במקום שמו הפרטי שהוא לועזי וצורם, לדעתו) בא לארץ לפני 55 שנה מגרמניה והריהו מגזע ה"יקים" האמיתי. לפרנסתו עסק בצילום תעשייתי (הוא היה הצלם התעשייתי הראשון בארץ) ולהנאתו צילם את הקקטוסים שהוא מגדל בגג שליד דירתו (תמונות שהתפרסמו בזמנו בעיתונות הצילום האנגלי). בשנות ה־30, ה־40 וה־50 הוא צילם את רקדניות־הארץ במחולן, וצילומים אלו נותרו לעתים עדות יחידה להישגיהן. ביניהם היתה גרטרוד קראוס, שכבשה בזמנו את בימות מרכז־אירופה בריקודיה האכספרסיוניסטיים, האחיות אורנשטיין, נעמי אלסקובסקי, פאולה פדני והרקדניות הראשונות של ע'נבל — כל אלו הן כבר אגדות בעולם האמנות הישראלי.

בשנים האחרונות חדל הימלרייך לצלם. הוא חי לבדו בדירתו על גג־בית שברחוב אלנבי. בלילות ריק הרחוב למטה ומן הגג ומעלה — שמים, ובין אלו השניים חי הימלרייך, אוצר נגטיבים ואוצר זכרונות. לפני זמן מה עלתה אל גגו ויויאן סילבר, חוקרת אמנות־הצילום, החלה מפשפשת בתיקיו וגילתה אוצרות מפתיעים. צילומים אלה — בנושא המחול בלבד — מוצגים עכשיו במוסיאון לאמנות ישראלית ברמת־גן, מוסד ראוי לשבח, ומזכירים לצופים פרק חשוב ביצירה האמנותית בארץ. הם מציגים גם את הישגיו של הימלרייך כצלם, את עינו החדה, את אהבתו למחול וכישרונו לתפוס אותה נקודת־שיא, כשהרקדן הופך לרגע לציפור.

שלמה שבא ■

עורך נתן זך

ראיון עם בולט אקודג'בה
סופר, משורר וזמר

מאת ד"ר יולי נודלמן

בולט אקודג'בה נחשב כאחר מהאבות הרוחניים של החברה בברית־המועצות לאחר מילחמת־העולם השניה. הוא החל לכתוב שירים עוד בתקופת סטלין ואף על פי שהם היו שירי־אהבה, שירי־זיכרונות ממילחמת־העולם השניה, על קורבנות־המילחמה, הוא לא התקבל באהבה על־ידי השילטון ונאלץ לשיר ולהופיע לפני קהל כמעט בתנאי־מחתרת. הוא אף זכה להשוואה לבומארשה — בארד (פייטן וזמר) צרפתי בן תקופה אחרת. הוא הלחין את שירי עצמו והופיע עם הגיטרה שלו לפני סטודנטים ופועלים בבתי־חרושת. במשך שנים לא פורסם אף שיר אחד שלו, וגם תקליטיו וקלטות עם שיריו לא הושמעו בתיקשורת הממלכתית. אך שיריו עברו מאיש לאיש בכל רחבי ברית־המועצות, במיוחד במרכזים כמו מוסקווה ולנינגראד. דור שלם, הדור שלי, הושפע רבות משיריו של אקודג'בה. אחרי אקודג'בה בא דור שני ושלישי של בארדים בבריה"מ — ולאדימיר ויסוצקי, יולי קים, יורי ויסבור, ייבגני בצ'ורין, אלכסנדר גליץ', יורי קוחין, ולאדימיר רוזנבאום, בוריס אלמזוב, אלכסנדר גורדניצקי, נובלה מטויבה ואחרים.

הפייטנים המזמרים גרמו לשינוי האווירה בברית־המועצות, תרמו רבות למהפך רוחני ואף הביאו בצורה מסויימת לעליית היהודים מבריה"מ. כן השפיעו על לידת אווירת הגלאסנוסט (ההפשרה) והפרסטרויקה, (שידוד המערכות). בולט אקודג'בה כתב כ־170 שירים, 5 רומאנים היסטוריים, מיספר תסריטים. כיום הוא מקובל בברית־המועצות. שלושה סרטים על־פי תסריטיו מצולמים בימים אלה.

בולט אקודג'בה נולד ב־1924, לאב גרוזיני ולאם ארמנית, לחם כמו כל בני דורו בנאצים. אביו, קומוניסט־אידיאליסטי, נעצר ב־1937 והוצא להורג. שישה מדודיו ומקרובי־מישפחתו נעצרו והוצאו אף הם להורג באותה תקופה, ביניהם הדוד מיכאיל אקודג'בה ששמו נזכר היום בכל סיפרי ההיסטוריה של המהפיכה כמקורב ללנין.

בסוויטה שבקומה ה־17 שבמלון דן פנורמה בתל־אביב ביקרתי את אקודג'בה בערב הראשון לבואו ארצה עם אשתו הבלונדית אולגה. הם הספיקו כבר לבקר בירושלים וחזרו למלון מלאי התלהבות. הוא הגיע ארצה לסידרת־הופעות אשר כל הכרטיסים לה אזלו זמן רב לפני בואו. ההופעות תתקיימנה בתל־אביב, בבאר־שבע, בחיפה ובירושלים, בכל מקום שבו מתגורר „הקהל שלו". אף כי היה מותש ורעב, קיבל אותנו בחמימות רבה והשיב ברצון על שאלותי. ישבנו עד חצות.

חופש יצירה, חופש תנועה

זה ביקורך הראשון בישראל. נסיעתכם הראשונה היתה לירושלים. האם אתה אדם דתי?

— לא, אני אתיאיסט מושבע, למרות שהדתיים בבריה"מ טוענים שהם מגלים את אלוהים בשירי. אך לכל אדם יש האלוהים שלו. גם לי יש אלוהים — חופש־מחשבה, חופש־יצירה, חופש־תנועה. אני חולם על עתיד שבו לא תהיינה עוד כל הגבלות על מעבר בני־אדם ממדינה למדינה. אם יתגשם עתיד כזה, אין לי ספק שחברים שלי, שהם חיים היום במערב, יחזרו לבריה"מ. אני חולם גם על תקופה שבה לא תהיה עוד בעיה של הגירה. כל אדם יוכל לבחור לעצמו את מקום־מגוריו בחופשיות גמורה.

למה בעצם באת לישראל?

— אני כבר מזמן מתעניין בישראל, עוקב אחר הפירסומים עליה. יש לי כאן הרבה חברים וידידים. הייתי רוצה לבוא סתם לביקור, לטייל, לשוחח עם אנשים, לחלום. אך **באתי כדי לשיר, כיוון שזו היתה הדרך היחידה לבוא לכאן.**

האם היה לך קל לבוא? האם קיבלת בקלות אישורים משילטונות ברית־המועצות?

— זמן רב אפילו לא חלמתי שירשו לי לבוא. להפתעתי, הפעם, כשקיבלתי שוב הזמנה להופיע בישראל, התייחסו השילטונות לבקשתי באהדה רבה, אמרו מייד: בבקשה, תבחר רק את הדרך שבה אתה רוצה לבוא — דרך פאריס, דרך לונדון.

האם קיבלת הדרכה מה לומר לעיתונאים ומה לא, ובכלל, האם קיבלת אישור להתראיין?

— לא הייתי צריך לקבל שום אישור. אני כבר מספיק מנוסה בעניינים כאלה בשנה האחרונה, כי

בולט אקודג'בה עם אשתו אולגה

הייתי כבר בארה"ב, במערב־ברלין, בשווייץ ובאיטליה.

אני כבר נחשב כ„איש שלנו", התרגלו אלי. בכלל, מתייחסים אלי כאל משוגע מקומי.

שינויים שיטחיים מאוד

איזה שינויים חלו בברית־המועצות? מה דעתך עליהם? האם הם שינויים עמוקים, רציניים?

— **במערב מגזימים. השינויים עדיין מאוד שיטחיים ולא עמוקים. כותבים יותר מאשר מבצעים.** מעניין מאוד לקרוא עיתונים, אך זה עדיין מופיע יותר בעיתונים מאשר בשטח. השינויים הממשיים שיטחיים מאוד וגם אלה עוד לא היכו שורש. עדיין קיימים קשיים רבים, רבים מאוד. במוסקווה אומרים שקיימות כביכול **שתי מפלגות קומוניסטיות.** אחת מאוד סימפאטית, **המיעוט** של גורבאצ'וב, ואילו השניה פחות סימפאטית, **הרוב של** ליגאצ'וב. בין השתיים קיימת תחרות. אם יצליח המיעוט להוכיח את כוחו בפועל ולשנות את המצב הקריטי בברית־המועצות, הוא יצליח להתגבר על הרוב. אם לא יצליח לשנות דבר, הרוב יגבר על המיעוט. בכלל, החברה בברית־המועצות מתנגדת לשינויים, אינה מוכנה לשינויים, שמרנית מאוד. אף על פי שהרבה מאוד אנשים מבינים שהמצב כפי שהוא אינו יכול להימשך. אסור לנו להשלות את עצמנו ביחס לתוצאה הסופית.

המצב הרבה יותר מסובך ממה שחושבים במערב וממה שנראה במערב. שינויים של ממש יכולים לבוא רק בדרך של מחאה חברתית, אך החברה הסובייטית מתנגדת לשינויים. החברה התרגלה לחיות כפי שהיא חיה. מה זה פרסטרויקה? באים למיפעל ואומרים שהמנהל לא טוב. מפטרים אותו והוא מוחלף על ידי אדם אחר מאותו מיפעל, שהתחנך באותה אסכולה והוא אמור להיות טוב יותר. האם זה הגיוני? הוא לא יהיה טוב יותר.

הצעירים עוד לא...

ומה עם הדור הצעיר?

— **הצעירים עדיין לא אמרו את דברם.** כל השינויים המתחוללים היום, אפילו במישור התרבותי, באים מהמבוגרים ומזקנים כמוני. אי־אפשר להכחיש שיש שינויים באווירה. דבר אחד ברור — לאחרונה התחילה דה־סטאליניזציה אמיתית, פרי התנגדות אותנטית של הרבה אנשים וקבוצות. ביחד עם הדה־סטאליניזציה, עלתה גם הקריאה ליתר כבוד ורגישות לבני האדם, לצלם האדם, דברים שנשכחו בתקופת הקיפאון בת עשרות השנים.

האם עד עכשיו לא היתה דה־סטאליניזציה?

— לא. אך עכשיו, כאמור, נשתנתה האווירה. לדיברי סופר אחד במוסקווה, קיימת **בברית־המועצות של היום אווירה מהסכנית, אך בלי מהסכנים.** את הפרסטרויקה (שידוד המערכות) הנוכחית התחיל מיספר קטן של אנשים. מיעוט. אין מספיק כוח אדם לעסוק בפרסטרויקה. אני מקווה מאוד שיימצאו אנשים המתאימים לתקופת הפרסטרויקה האמיתית.

בכל העולם שולטים כיום האנשים ה„אפורים". אתה אומר שבברית־המועצות קיים מצב זהה?

— בדברי על שילטון ה„אפורים", אני מדבר רק על החברה אותה אני מכיר היטב.

כיצד אתה מתייחס ליצירותיך המוקדמות, כמו למשל „שירת הקומיסרים", שבה אתה משבח ומהלל את הרומאנטיקה של המהפכה?

— שיניתי את דעתי מאז. **היו קומיסרים רבים שהביאו נזק לעם,** אך לא כולם מבינים זאת.

לאחרונה פירסמתי שיר על תקופת סטאלין, בשם „גנרליסימוס גדול". במערכת־הירחון ידידות עמים נתקבלו קריאות טלפוניות רבות המוחות כנגד הפירסום.

האם יש לך עדיין קהל בברית־המועצות? נדמה לי שכל הקהל שלך נמצא בישראל או בארצות הברית?

— יש לי עדיין קהל גדול בברית־המועצות, **אך הבעיה היא שהקהל שלי יוצא לעיתים מברית־המועצות לאחר שמיעת שירי...**

אז קיימת תיקווה שעוד תהיה עליה יהודית גדולה ארצה?

— ייתכן.

פגשתי בקונגרס רפואי במינכן באחד מהמדענים המפורסמים בברית־המועצות אשר אמר לי שכל האינטלקטואלים מתייצבים מאחורי כל ההחלטות של הפוליטבירו, כי זה מבטא את נטייתם. כיצד אתה מתייחס לזה?

— לא חשבתי על הפוליטבירו, אך אני יכול לספר, ואתם בוודאי זוכרים, שיש מינהג לחגוג בהרמת כוסית את כניסתה של השנה האזרחית החדשה. עד עכשיו הרימו תמיד כוסית בברכה ש„השנה הבאה תהיה טובה יותר מהשנה הנוכחית." הרבה אינטלקטואלים בברית־המועצות הרימו השנה כוסית ש„השנה לא תסתיים."

נכון, השנה היתה קשה מאוד, אך לעומת כל השנים שלאחר מילחמת־העולם השניה, זו היתה השנה הראשונה שהפיחה בנו תיקווה. **אני ציפור־דרור שעליה ירו כבר הרבה חיצים, איני פוחד משום דבר חוץ מן הפחד לאבד את התיקווה.**

לפני בואי לפגישה עימך ערכתי סקר בין כ־20 איש שאינם יוצאי ברית־המועצות, ביניהם אנשי־רוח. כולם אמרו שאינם מכירים את שמך. איך אתה מסביר זאת?

כן, לצערי האנושות יצרה שני קטבים, ואלה אינם יודעים זה על קיומו של זה. צריכים לקרב אותם זה לזה. הגירה, שיבה ל„מולדת" — כל אלה הם מושגים הקשורים לא רק למישטר זה או אחר כי אם לטבע האנושי. דיסידנטים רבים שיצאו מברית־המועצות למערב אינם שבעי־רצון כיום מחיי־החברה במערב. וזה טבעי. רק כאשר שני הקטבים יתקרבו, לא יהיה עוד מקום למושגים מיושנים אלה, אז תיעלמנה גם הרבה מאי־ההבנות.

לא דיסידנט

איך קיבלת את הידיעה שהמשורר הגולה יוסף ברוצקי זכה בפרס־נובל לספרות?

— כחגיגה אישית שלי. אך היו רבים סביבי שהתעלפו, היו בהלם.

האם אתה שייך לדיסידנטים? האם כתבת שירי־מחאה? האם אתה משורר־מחאה?

— לא, אני לא מייחס לעצמי תכונות כאלה: כתבתי על דברים ורגשות שהתרחשו והתרגשו בדורי — אנשים צעירים שלחמו בנאצים וניסו אישית להמשיך את המילחמה בה השתתפו.

השילטונות, בכך שמנעו בעדי מלהופיע באופן פומבי, הם עצמם בנו סביבי תדמית של מתנגד לשילטון. אנחנו בכלל מגזימים בכל. הנה, למשל, סביב המשורר הצעיר ממני — ולאדימיר ויסוצקי, שנפטר לא מזמן — עורכים עכשיו בכחנאליה, מפרסמים כל שורה שכתב, אפילו את הדברים הגרועים ביותר. אנחנו תמיד מגזימים, גם בהתנגדות וגם בתמיכה.

איך אתה מתייחס לשיר של ולאדימיר רוזנבאום „צ'ורנה טולפן" – הצבעוני השחור, בו הוא שר על קורבנות אפגאניסטן?

— **אנו יושבים בביצה האפגאנית בדיוק כמו שהאמריקאים ישבו בוויט־נאם (ואולי כמו שאתם ישבתם בלבנון?)**

האם יש לך הרגשה שעוד מעט יחודשו היחסים בין ברית־המועצות לבין ישראל?

— **כן, גם עצם בואי ארצה ועוד באישור שאותו קיבלתי בקלות כה רבה מצביעים** על שינויים רציניים בנושא זה. גם כוונותיהם של אמנים סובייטיים אחרים לבוא למדינת ישראל בתקופה הקרובה מחזקת את הרגשתי. אך אינני פוליטיקאי.

מה תוכניותיך לעתיד?

— אחרי הביקור בישראל אני מתכוון לשבת זמן רב בברית־המועצות, לא לצאת לטיולים ולסיורים בחו"ל ולהמשיך לכתוב ספרים היסטוריים, רומאנים ואולי גם שירים.

ועוד אמר בולט אקודג'בה: „אי אפשר לבנות עתיד על־ידי דיכוי עם אחר. אנחנו בברית־המועצות חייבים להחזיר את קרים לטטרים." ובקשר לאירגון „פעץ" (זכרון) שקם לאחרונה בברית־המועצות, אמר כי זהו אירגון גזעני אנטישמי שהוא בושה לתרבות הרוסית למרות שהאנשים שהקימו אותו רואים עצמם כאנשי תרבות.

(המשך מעמוד 19)

בשנית ניפוץ הגולגולת. כל זאת בלא „עיתונאות מיותרת", בלי פרשנות והסברים. אדרבה, גם עשרה תועמלנים, עשרה שרי־הסברה ועשרה ראשי־ממשלה לא יטשטשו את שהעין רואה. ואומנם הגורמים שהבחינו בכך, מזדרזים עכשיו לאסור על כניסת צלמים אל אזורי־המהומות „על־פי שיקולו של המפקד בשטח". הסופרים, העיתונאים והפובליציסטים יוכלו להמשיך במלאכתם. לא כן המצלמה.

כך או כך, הסינדרום האמיתי של חיינו הפוליטיים הוא, ככל הנראה, אובדן־ההשפעה של אמצעי־התיקשורת. האבסורד הוא בכך, שאותה אנרגיה אינטלקטואלית שמשקיע חבר־הכנסת בבית־הנבחרים, משקיע הפובליציסט במלאכת העיתונאות. אין שוני מהותי במאמץ ההגותי, בחריפות השיכלית ובחדות הראייה בין השניים במיטבם. ואף־על־פי־כן, קיים הבדל מכריע אחד: העיתונאי ממליץ, מייעץ ומוחה, ואילו בכוחו של הח"כ לקבוע ולהחליט.

ואם להוסיף ולראות בהתרחשויות האקטואליות אירועים המסמלים את מצבה העגום של מדינת ישראל, הרי שחג המחזה העברי מתרחש למעשה **לא** בטרקלינים המהודרים של תיאטרון הבימה, לקול החזיז והרעם, אלא בסלאמס, בשווקים ובסימטאות הקסבה אשר ב„שטחים": שם מתרחשת הדראמה האמיתית.

וסרנת ה„הליכה על גחלים" אינה מתקיימת באכסניית־הנוער בעין כרם שבירושלים, אלא במחנות־הפליטים בלאטה ודהיישה: שם נלמדת ההליכה על הגחלים האמיתיות.

שמעון צמרת

אח... איזו מחלה נחמדה!

שבע שנים לא הייתי חולה ולא ידעתי מה אני מפסידה. נכון שפעם או פעמיים במשך שבע השנים הטובות או הרעות הללו היה לי חום והיתה לי אנגינה או נזלת או סתם כאב־בטן, אבל מתוך איזו החלטה (מטומטמת, כנראה) החלטתי שלא להתפנק ולהמשיך בעבודה.

הפעם, מתוך דחף ריגעי של בן־אדם שפוי, החלטתי שאם יש לי חום, ואני מרגישה כמו סמרטוט, אשאר בבית ואראה במה מדובר. מדוע שלא אשכב במיטה יומיים? שלא יעשו לי קפה ויגישו לי למיטה? שלא אמלא את הבטריות שלי במנה של רחמנות וסימפטיה והשתתפות בצער?

היום הראשון במיטה עבר עלי ברגשי־אשמה איומים וכשאני מדברת עם עצמי שיחות ארוכות.

● היית יכולה ללכת לעבודה?

איך יכולתי? יש לי 40 מעלות חום.

● יש לך רק 39.5!

אבל אני מרגישה איום.

● אז תקומי, תתרחצי, ותחליטי שאת בריאה, ותיכף תהיי בריאה.

אין לי כוח.

● תתביישי לך. אשה בגילך, וכבר אין לך כוח.

מרוב עלבון נרדמתי לארבע שעות. ככה סתם, באמצע היום. איזה כיף. אחר־כך התעוררתי ולא היה לי מה לעשות (כן, לא היה לי מה לעשות!) לקחתי ספר וקראתי וקראתי וקראתי, ואני לא יודעת ממה נהניתי יותר — מהספר, או מזה שאני פתאום קוראת ספר באמצע היום, כשכל העולם עובד.

הבעל אמר לילדים שיהיו בשקט כי אמא חולה. הילדים נגשו למיטה שלי ונתנו לי נשיקה מבלי לבקש 10 שקלים. חברים טילפנו ושאלו „איך את מרגישה? אולי את צריכה משהו?"

התחלתי ליהנות מכל העניין והתפללתי לעוד כמה ימים של מחלה, אבל החום הבלתי־מתחשב התחיל לסגת ל־39 ואחר־כך ל־38.5 והייתי ממש בפאניקה. לא להבריא! עוד קצת, בבקשה! החברות שלי, שלא כל־כך האמינו לסיפור מחלתי, התייצבו כדי לראות מה קורה. לא כל יום מזדמן להן לראות אותי חולה.

מהביקורים שלהן נודע לי שמה שהולך היום בעיר זה עוגיות־חמאה. כל אחת שמכבדת את עצמה הביאה לפחות חצי ק"ג. יש עוגיות־חמאה מתוצרת דנמרק בקופסת־פח כחולה.

שני הילדים הספיקו לריב מי יקבל את הקופסה אחרי שייגמרו העוגיות, אבל המלחמה נפסקה כשהגיעה עוד חברה עם קופסה דומה.

על הקופסה הכחולה מתוצרת דנמרק כתוב שהעוגיות כשרות לאוכלי חמאת־עכו"ם, כלומר עובדי כוכבים ומזלות, כלומר אנחנו. בהמשך הגיעו עוד חמישה סוגים שונים של עוגיות וכל חברה המליצה דווקא על הסוג שהיא הביאה.

כך גם הגיעו כמה עשרות קרואסונים, קצת פירות יקרים במיוחד (כשאדם חולה לא חוסכים עליו), כמה עיתונים זרים עם תמונות יפות, ואפילו בקבוק־בושם נפלא אחד. וכל זה בעבור שפעת קצרה וחולפת.

שמעתי רדיו כל היום, וגיליתי שזה מכשיר מעניין במיוחד. אנשים, שצילצלו בענייני־עבודה שמעו שאני חולה, אמרו „אוי סליחה" וניתקו את הקו, ובכלל במשך שלושה ימים אף אחד לא ביקש ולא דרש ממני כלום. רק נתנו כל הזמן. איזה חיים משוגעים!

אבל בן־אדם בעל מערכת־חיסונית כמו שלי, במקום להמשיך וליהנות מהחיים — מבריא.

במשך כל ימי מחלתי לא הלכתי לרופא, וכמובן לא לקחתי שום תרופה. אבל ברגע שהבראתי והבנתי שנגמרו הימים הטובים, טילפנתי לחבר־רופא ובירְרתי מכמה מעלות־חום הבן־אדם נחשב חולה, ומותר לו להיעדר מעב־ודה. החבר־הרופא אמר שכאשר יש חום של 38 מעלות מומלץ להישאר בבית.

כבר היום אני הולכת לקנות לעצמי מודד־חום. כל יום בבוקר אני אמדוד את החום, וברגע שיהיה לי 38 אני מתפרצת במחלה. עכשיו כשאני יודעת על התענוג הזה, אני לא אתן לו להימלט לי מבין ידי.

הנבחרים של ימי־המחלה:

ספרים—

הכלה הניצחית מאת יצחק אוורבוך־אורפז, סיפרי סימן קיראה.

עת הזמיר מאת חיים באר, הוצאת עם עובד.

עוגיות —

עוגיות חמאה, קוקוס וקקאו של דיסני קוקיס תוצרת הארץ. טעים מאוד. עוגיות של חברת מזוז עם אגוזים וצימוקים אגוזימבו וצימוקימבו. משגע. שניהם, אגב, מתוצרת הארץ ומנצחים את דנמרק ושאר אירופה.

רדיו —

יש עניין, תוכניתם של גבי גזית ושלום קיטל.

לראות או לא לראות.

קול המוסיקה.

הכי טוב: חברים דואגים.

אף אחד לא מושלם היום – מלבד הנשים

אולטימה II מאמינה באשה המושלמת. הם שלחו לי מיכתב ובו הסבירו מה היא לפי רעתם האשה המושלמת. בבקשה, הנה הציטוט:

„האשה המושלמת של אולטימה היא זו החובקת עולם בעיסוקיה, בשיטחי־ההתעניינות שלה, בתפיסת־עולמה ובטעמה האסתטי. היא אינטלקטואלית, מתפלספת ולפעמים רומאנטית, ממריאה בחלומותיה לשחקים.

„יחד עם זאת היא איתנה, עומדת עם שתי רגליה על הקרקע ומפגינה כושר מניפולטיבי במשא ומתן עיסקי. היא בקיאה בתחומים רבים, שאפתנית ושוקדת על טיפוח הקאריירה המיקצועית שלה. יחד עם זאת היא טורחת שעות רבות בתיכנון אירוח בעל השראה ותיחכום.*

„עבור אשה זו וצרכיה פיתחה אולטימה II את סידרת תכשירי־האיפור החדשה שלה. גווני האיפור הם בהשפעת גווני שעת בין־הערביים שעל הסיין בפאריס, ואלה העולים מעל גשר ג'ורג' וושינגטון שבניו־יורק.

„השתקפות קרני־השמש במים בערבו של יום, התמזגות אפרוריות העננים של ראשית הסתיו, עלי־השלכת בשלל צבעיהם החמים, בתוספת לפסי הירוק והכחול שבמים, משמשים בעירבוביה במראה־החורף של אולטימה."

אז אם את עונה לדרישות מדוע שלא תיגשי ותיקני לך את ציבעי־האיפור החדשים (אגב, באריזות־יפהפיות), ותראי כמו הגברת המושלמת שבתמונה.

** לא מזכיר לכם את שבתאי קלמנוביץ?*

קוראה יקרה

במיכתבי הקוראים (העולם הזה 13.1.88) גיליתי שהקוראה שוש רבינוב מראשון־לציון מתלוננת שאינני שומרת על עיקביות עיתונאית.

באחד הגליונות האחרונים כתבתי במדור זה שאני מצפצפת על ההכשרים של הרבנות. באותו הגליון ממש, במדור מה הם אומרים, ראיינתי את היועצת המישפטית של נעמת על אי־שיתוף נשים בגוף הבוחר את הרב הראשי לתל־אביב.

„אם את מצפצפת על ההכשר של הרבנות," כותבת שוש רבינוב, „יש להניח שאת מצפצפת על הרבנות בכלל. אז מה איכפת לך מי בוחר אותה?"

מאחר ואני נוהגת לענות על כל מיכתבי הקוראים, ובמיוחד על התלונות, הנה תשובתי:

א. נכון שאני מצפצפת על ההכשר של הרבנות.

ב. נכון שאני מצפצפת על הרבנות (אגב, לדת ולמסורת יש לי כבוד).

ג. נכון שלא איכפת לי מי בוחר ברב הראשי, ואילו היו נותנים לי לבחור הייתי בוחרת בטוביה צפיר או ברבקה'לה מיכאלי.

ד. מאוד איכפת לי שנשים לא יופלו לרעה בגלל היותן נשים.

ה. איכפת לי ששלמה („צ'יץ'") להט (ראש־העיר שלי) הבטיח ולא קיים.

ו. איכפת לי שכל תושבי המדינה יידעו שבתל־אביב נעשתה נבלה.

ז. יכול להיות שאני לא עיקבית כרגע, אבל זה בהחלט יכול להשתנות.

ח. תודה על מיכתבך.

סינדרום בת־היענה הנועזת

אחרי שבע שנות עבודה בעיתונות, קראתי השבוע עיתון כפי שקורא אותו בן־אדם מהישוב. כלומר — מההתחלה ועד הסוף.

עלילות שבתאי קלמנוביץ, משבר עזה ויהו־דה ושומרון, סיפורי פשע, נאומי יצחק רבין, מיכתבי קוראים, הנוסע הסמוי שקפץ לים, הרבה ...ודעות־פירסום, קצת כלכלה (נודע לי מהו שער ...דולר השחור) ואף את מדורי הקניה והמכירה.

למדתי כמה עולות דירות בנות חמישה חדרים ...רמת־אביב ג' ודירות בנות שני חדרים בתוספת ...פסת סגורה בצפון השקט. שמתי לב שיש ...ניות סובארו רבות למכירה, אך רק לנצ'יה ... ושלוש מכוניות מדגם מרצדס (מה זה ...), ושמחפשים דחוף פועל לעבודות תריסים ...יניום.

...הגעתי אל הפרק 'ריפוי והרזיה'. נו, איזו ...לה בשפעת לא תרצה לראות מה מצי־...ענייני ריפוי, שלא לדבר על הרזיה. ...ם איזה פטנט להוריד שני ק"ג.

... בעניין ריפוי והרזיה כמובן, שב־...צוות חדש של יפהפיות, במלך־...פיות סקסיות. „קיבוצניקיות ...ה אותך בביתך," ואילו ... לך עד חצות," במועדון ...ות שמקבלות הזמנות ל־...שעות ביממה.

...טיפול עד שיכרון־חושים, ...ת בעיסוי מגבר נועז. נודע ...ת הן החרשות הלוהטות ...מיניות, וכו'.

...סד. ברור לי, כמו לכל ..., שיש מיסחר בסקס. יש ... ויש אנשים שרוצים ... בינם לבין אושרם.

נו, אז מה בכל זאת מעצבן אותי? — הצביעות כמובן. יש אנשים שחושבים שהמיסחר בסקס הוא מגעיל, לא מוסרי, מלוכלך והם לא רוצים שום קשר לעניין. לעומת זאת, הם בוודאי לא מהססים לגרוף עמלה ממודעות אלה.

אז מפרסמים הכל, רק לא קוראים לילד בשמו.

ל„מישגל" קוראים „פינוק", ל„בעילת קטינה" קוראים „לוליטה צעירה לשעה מטריפה בביתך." ולאורגיה קוראים „ג'ולייטה הלוהטת וסוזי הסוערת חזרו מחו"ל." אז למה באמת לא לקרוא לכל הצעות הזנות, הסקס והפרברטיות „ריפוי והרזיה"?

עניין של הערפה – בשרים מול נקניקים ★ סרט כחול של הקברט ההונגרי

שחורה לזמר לבן

מרגו ג׳וזס בת ה־21, שהיא רקדנית בראזילית מריו דה־ז׳נרו, באה לסידרת הופעות בארץ. היא הפגינה את חיטובי גופה ורקדה לכבודו של אלי לוזון כשהיא חושפת את חזה.

מסיבת יום־ההולדת ה־22 של הזמר הפופולארי **אלי לוזון** היתה שמחה בעיקר למשתתפי הפסטיגל שבאו לחגוג עימו. חבריו האחרים העדיפו ישיבה, אכילה וצפיה **בנתן דטנר ואבי קושניר**, צמד־הבטלנים, שקיפצו בשימחה על רחבת־הריקודים שבמועדון הפלקה. למירב תשומת־הלב זכתה הזמרת **ריבקה זוהר** שחוללה על הרחבה בחברת לוזון ו**גברי מזור**, מנהלה האישי של **ירדנה ארזי**. מזור מנסה לשדך את זוהר ולוזון לדואט מוסיקלי נוסח **בועז שרעבי ושושנה דמארי**. מעצב התילבושות **יובל כספין** עשה כהרגלו כניסה מר־שימה וזינק ישר לרחבה כשהוא גורר עימו כמה מהזמרים שעמדו בסמוך. כדי לרמוז ללוזון שמוסיקה בראזילית היא מאוד עכשווית, הביאו לו שלוש חתיכות בראזיליות, שרקדו בהתלהבות כשהן חושפות את פלג גופן העליון. גם הרבה מתנות הביאו לו לחתן־השימחה, אך הן לא נפתחו במקום.

תמי בן־עמי היתה האטרקציה האמיתית במ־סיבה. היא התכוונה לאכול בש־קט, ללא מטרידים, אך מבוקשה לא ניתן לה. הצלמים הטרידו אותה ללא הרף וביקשו לצלם אותה עם שונים. כשהתבקשה לקום, ולהצטלם בחברת הכריזה שהיא לא זזה ממקומה ומי שרוצה שיגש

צנעני הלא־צנועה

מסיבת הוצאת התקליט של הזמרת **מרגלית צנעני** היתה שקטה וסולידית. במסיבה נכח אחד הבליינים החרשים בחיי החברה התל־אביבית, מזכ״ל־ההסתדרות **ישראל קיסר**, שלאחרונה נראה בהרבה מסיבות. צנעני, שהיתה מאושרת מאוד מנוכחותו של קיסר ושל האחמ״ים האחרים, הצהירה כי כולם באו מאחר והם אוהבים אותה. לעומתם, היו גם כאלה שאליהם היא כלל לא התייחסה, אולי מפני שהיתה כל־כך נרגשת.

חיים מלובן, המפיק של ממני מני, וחברו אהרון גולדפינגר, מפיק התוכנית סיבה למסיבה, סיפרו על קלטת־הוידיאו של להקת הקברט ההונגרי המופיעה בארץ, שנראתה להם בתחילה כסרט כחול מתוצרת הונגריה. הם שיערו שהרבנות לא תאשר לבנות־הלהקה לרקוד כשהן חשופות־חזה כל עוד הן מופיעות בבתי־מלון בעלי־הכשר, עובדה שהתבררה כנכונה כעבור כמה ימים.

רונלי אשת הקסמים, שהתפרסמה כיד־ימינו של איש־הלהטוטים **יוריני**, באה בחברת הספר **מואיש חן** וסיפרה על הקאריירה החדשה שלה כזמרת. **שימי תבורי** בא בליווית אשתו **ג׳ניפר** וישב בחברת ידידו ושותפו, המעבד המוסיקלי **ננסי ברנדס**. השניים עושים חיל בנסיעותיהם לאירופה. היחיד שלא היה מרוצה היה הברדן־חקיין **שמוליק ספן**, שבמהלך הופעתו היה קצר חשמלי במערכת־ההגברה והוא נאלץ לרדת מהבימה.

שימי תבורי הזמר נראה ב... ג׳ניפר המ... בתצלום התחתון) שוחח עם איל...

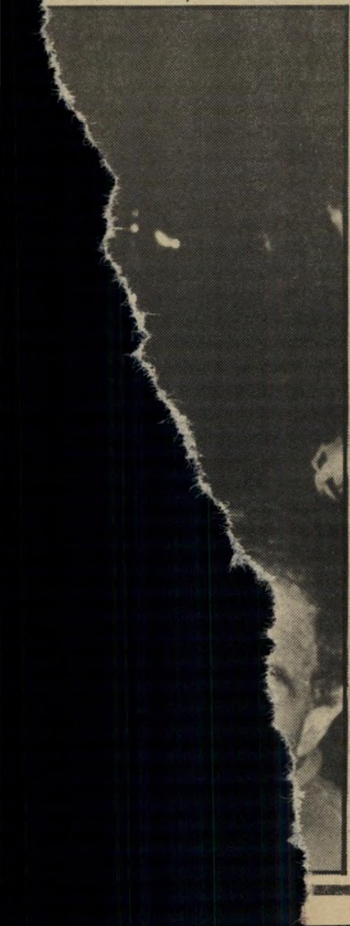

אלי לוזון הזמר מחבק את עירית ענבי שהיתה מנחת הפסטיגל. ענבי, שהיתה ילדת־פלא והופיעה בפסטיבל־הילדים עם אבי טולדנו, התבגרה, אך לא התנתקה ממיסגרת הפסטיבלים.

הסתערות על דוגמנית

פתיחת אולם הקונגרסים והאירועים ויטראז' שבנס־ציונה היתה אירוע מאכזב. במקום נכחו מאות מוזמנים, ביניהם קציני משטרה וצבא והרבה עסקנים וראשי־מועצות מקומיות. ה־תוכנית האמנותית היתה דלה, אך ה־אוכל היה מעולה והחוגגים התרכזו במטעמים שהוגשו להם ביד רחבה. מנחה הערב השמיע מיספר בדיחות תפלות והדבר המעניין היחידי שהפגין היה הקול שלו, שהזכיר את הגשש **שייקה לוי. שמואל שמוטקין** בן ה־34, מנהל המקום, שהוא נכד למישפחת מתיישבים, פגש את סגן־אלוף **יצחק** סמח"ט בגולני, והודיע לו חגיגית שהוא תורם על חשבונו ערב לפצועי גולני.

ענת דולב, שהיתה מנחת התצוגה, עמדה במרכז האולם לפני מסלול הדוגמניות, ונאלצה להתחרות בקולה ברעש הגדול. התצוגה היתה ארוכה ומייגעת והאורחים הרבים הגיבו בא־דישות לדוגמניות ולדוגמנים שחלפו על פניהם. כמה חבל שאולם כה יפה פתח את שעריו בערב כה משעמם.

לאה רזניק (בתצלום בצד שמאל) היא חתיכה חדשה בחיי־הלילה, ששואפת לקאריירה של דוגמנית. כתבת־הספורט בילי רובין (בתצלום עם הכוס) מקדמת אותה בתחום המיקצועי.

תאוות בשרים ונקניקים

עשרות תל־אביבים ירדו לעיר הדרומית כדי לחגוג במלון נפטון האילתי את הנשף של אגודת יד ביד. מה שהתחיל כנשף־התרמה נהפך למסע־תענוגות משגע שאורגן על־ידי **אלית כץ** ו**צפריר גינסברג** מהנהלת המלון. השניים לא שיערו בנפשם כמה ישפיע האירוח על האורחים שהתפלגו אוטומטית לשתי קבוצות. אלה שתאוות־הבשרים בראש מעייניהם ואלה שתאוות־הנקניקים בראש סולם־העדיפויות שלהם. שתי הקבוצות התבדלו אחת מרעותה כשהכל מרכלים על כולם.

בערב ההגרלות זכתה **שלי חושן** יושבת־ראש האגודה בחליפת־סריג שהיתה משאת־נפשה קודם לכן. העיתונאית **ברוריה אבידן** ובעלה עורך־הדין **אברהם בריר** התלבלבו כזוג גימנזיסטים. **רפי נלסון** התמקד באשתו **מריאן** והזים שמועות על התקררות היחסים ביניהם. הדוגמן **שמוליק רזניק** היה נער־התפנוקים של החבורה התל־אביבית והדוגמניות שלומית אמיר ואנבל טמיר לא הפסיקו לפנק אותו.

מיטבו לאחר שרזה ובא בחברת אשתו
לצאת. דויד קריבושה (בעל הזקן
ש (יושב) על הספר החדש שהוציא.

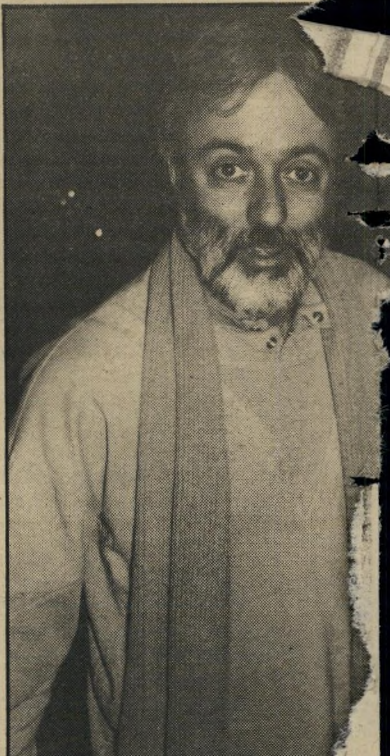

ז'וז'ו דה־מרטה מנהלת מועדון הים־התיכון באילת, נתנה הופעה של שירה וריקודים במסיבה שנער־כה במועדון. למרות גילה המתקדם, היא מרשימה ביותר בחזות צעירה.

דקס דקל מוותיקי המלונאים באילת, ודמות ידועה ביותר בבוהמה המקומית, בא בחברת רעייתו הציירת אביבה. השניים תפסו פינה שקטה באולם־הנשפים כשהם צופים בקהל.

קייט יעקובסון רקדנית אנגליה בהופעה מהממת בערב־הפתיחה של הדיסקוטק החדש שיבא במ־לון המלך שלמה. קייט וחברותיה הותירו את הקהל נדהם ופעור פה.

דניאלה דנצל אלופת־אירופה בבוקס תאילנדי, וכעת דוג־מנית ושחקנית בארץ, רקדה בחברתו של הדוגמן שמוליק רזניק, שהוכיח במהלך הערב מיומנות באמנות־הלחימה.

כתב: זהר אוהליאב, צילם: אבי ולדמן

רוג'ר דירדן, עוסק במיקצוע מיוחד. הוא חוזה מראש מה אתן תלבשו בעוד שלוש שנים, ומנחה את מעצבי־האופנה ותעשיות־הטקסטיל

נביא האופנה

אומרים שכאשר נפל הבית השני ניתנה הנבואה לשוטים. זה אולי נכון בתחום הדת, אך בעולם־האופנה הנבואה חיה, קיימת ונמצאת דווקא בידי קומץ קטן של אופנאים, אשר קובעים מה נלבש בעוד שלוש שנים.

שלא כמו בתנ"ך, נביאי־האופנה אינם חיים בארץ־ישראל, אלא בפאריס, בלונדון ובניו־יורק. בסוף 1987 נחת אחד מהם, רוג'ר דירדן, בארץ ובשיחה בילעדית עם העולם הזה גילה לנו כמה מסודות־האופנה.

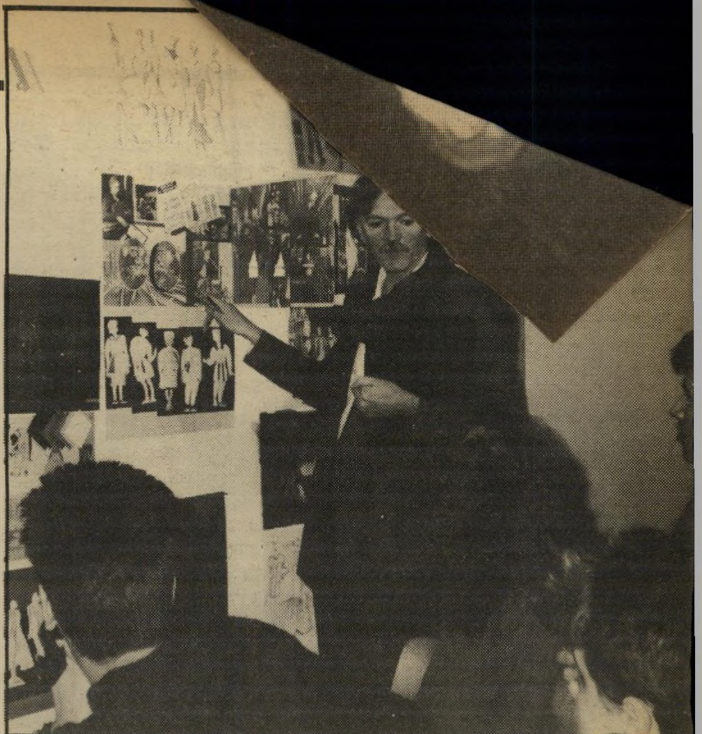

רוג'ר דירדן (בתצלום) מרצה לפני תלמידיו על־מגמות באופנה בעזרת איורים ודיאגרמות המראים את התפתחות האופנה. לפי תפיסתו יש לאופנה כיוון המושפע גם משינויים פוליטיים בעולם. את מרבית האיורים עשו תלמידים שלמדו אצלו בעבר.

מהם מקורות־ההשראה שלכם, ואיך אתם בונים קולקציה לעונה?

מישהו חזר, למשל, מטיול ממצרים, והתרשם מאוד מצבע הנילוס. בשיחה שהתפתחה, הוביל הנילוס אל הפרסקות המצריות. מכיוון שמוטיבים מצריים מסויימים הופיעו לאחרונה באופנה, הוחלט להשתמש רק בצבעים. הצבעים אומנם מזכירים את ציבעי שנות ה־30, אך אני סבור שהם יראו חדשים. כל צבע מקבל שם. גם השמות לקוחים מאותה תקופה. הצבע הורוד, למשל, קיבל את השם „רקדני התה", שבא מסיפור על נשים נשואות שהיו הולכות אחרי הצהריים לבתי־מלון כדי לרקוד עם הג'יגולו שלהן.

מה עוד יכול לספק לכם רעיונות?

סרטים ותערוכות משפיעים גם הם על האופנה. הסרט אני הול, של וודי אלן, הביא לאופנת השכבות באורכים שונים. הסרט של וורנר פאסבינדר קירל, המבוסס על רומאן של ג'אן ג'אנה, שהוא סיפור על מלחים, השפיע על אופנת החורף של 88/87 שבה קיימות גירסות של מיכנסי־מלחים בגירסה רכה

על החבל ג'קט/חצאית קצר בתוספת פרווה על הצווארון והחפתים, צמוד מאוד במותניים. הצללית, שהושפעה מהתקופה הוויקטוריאנית, היא בעלת כתפיים גולשות, רכות. מגפי־קרסול מגומי וגרב עבה בתוספת חפתים – תורמים למראה המעניין.

מי הם נביאי האופנה?

ישנן כמה חברות המתעסקות בתחזיות־אופנה. אנחנו קבוצה המונה 10 אנשים. בינינו נמצאים אנשי־חברה המסתובבים בקרב הקהל הנוצץ ובדיסקוטקים הפופולאריים, שם הם מלקטים פריטים מעניינים, כתבי־אופנה מכובדים שדעתם נחשבת ואנשים המתעסקים באומנות. מעצבי התחזיות, אשר במיסגרת עבודתם מסתובבים בעולם, אוספים ומצלמים כל דבר חדש ומעניין — אביזר, צבע מושך, פריט לבוש, תכשיטים וכדומה.

ולא מחוייטת. לפני כמה שנים ראינו תערוכה של הפסל אוגוסט רודן. התוצאה היתה המראה הרטוב.

האם גם לרחוב יש השפעה?

בוודאי. הצעירים של היום מתלבשים בבגדים שהם קונים בחנויות של יד־שניה, אותם הם משלבים עם פריט אופנתי חדש. הקומבינציה מתורגמת על־ידי מעצבי־התחזיות לפריטים עכשוויים.

מה עוד יכול להשפיע?

מצבים פוליטיים. אנחנו מקבלים מידע על ארצות שבהן מתרחשות

סקסית ג'קט קצר מעל ל־שימלת־מיני סטרפלס צמודה העשוייה מעור. כך עור צריך להיראות – כעור שני.

בלט סוודר קצר בסריגת־שרשרת מעל לסוודר צמוד בסריגת־פסים. חצאית־ פירואט וגרבוני־צמר – באותו צבע.

המפתיעה ג'קט קצר מ־בד־ז'ינס מ־על לסוודר צווארון גולף. מכנסיים מאורכים, גרבי־כותנה ומגפים

האינטלקטואלית
ג'קט בעל גזרה גברית על גוף נשי, מאורך וצמוד במותניים ומתעגל בירכיים, מעל למכנסי ¾ לחורף.

SUAVE מעיל גדול בתוספת פרווה על הצווארון והחפתים, סגירה כפו־לה, המונח מעל למיכנסיים מקוצרים ומגפי קרסול.

שנות ה־70 ג'קט בולרו קצר ורחב מעל לסוודר בעל צווארון גולף, מעל למיכנסי ¾ רחבים. כובע חסידי המוסיף חימום בחורף.

מנזרי ג'קט ארוך בעל עור־פית מתעגלת וצווארון גבוה, מעל לחצאית ארוכה. חשו־בים מגפי־הקרסול וכובע ההגמון.

מהומות, אנחנו מסתכלים על מה שלובשים האנשים ברחוב ובוחרים את הפרטים המעניינים.

מפיות־שולחן יכולות גם הן לתת השראה, לדוגמה, מפיות צרפתיות משובצות בצבעים של כחול/לבן או אדום/לבן שימשו מעצבים בקולקציות שונות.

פגישה של מעצבי התחזיות מת־חילה בשיחה כללית. הם בוחרים צבעים, מחליטים על האווירה, הבד, ומסיימים בצלליות.

האם אתם מחליפים דיעות עם מעצבים ידועים?

בהחלט לא. מעצבים אלה קבועים יותר מידי בקו שלהם, והמטרה שלנו היא להכניס שינוי בכל עונה.

עבור מי מיועדות תחזיות אלו?

עבור המעצבים. ממעצבי העילית ועד למיפעלים, ולתעשיית־הטקסטיל.

מתי אתם מתחילים לעבוד על כל עונה?

שנתיים לפני שהמעצב מתחיל לעבוד על אותה עונה, וכשלוש שנים לפני שהצרכן רואה את הבגדים בחנות.

מה הנטיה היום באופנה?

היום יש נטיה לחזור למראה הנשי. זה יהיה שילוב של המראה העגלגל, הרך, והמחויט של שנות ה־50, האורך של שנות ה־60 והשפעות של המראה ההיפי משנות ה־70.

איך מחליטים על צללית?

אנחנו מנתחים את מה שקרה בעונות האחרונות. ממה העין כבר התעייפה ובמה כדאי להמשיך. אחר־כך, אנחנו לוקחים כל חלק של הבגד ונותנים לו מימד חדש. משנים את אורך החצאית, אורך ורוחב המיכנסיים ובודקים איך שינויים אלה מתייחסים לשינויים של הכתפיים.

ביקשתי מדירדן שיתן לי סקירה של העונות אביב 88, חורף 88/89 ואביב 89.

אביב 88: נמשיך לראות את האורך הקצר אצל הנשים ובמיכנסי הגברים. הכתפיים יתעגלו, השילוב של שנות ה־50, של חולצת־סוודר בתוספת קארדיגן, יחזור, אלא שהפעם תהיה החולצה צמודה, אבל הקארדיגן ישאר קלאסי. החצאית תהיה קצרה ורחבה. הג'קטים יהיו קצרים ויתרחבו כלפי מטה. הנעלים יהיו מגושמות ואליהם יתווספו גרביים גסות שילבשו ברישול, הבדים יהיו מבריקים. הצבעים שיככבו יהיו הצהוב, הכתום והטורקיז בגוונים ניאונים, ויתכן שגם ציבעי הפסטל, אך הם יופיעו בשילובים קלאסיים. ואילו הצבע השחור ירד מבכורתו. יתכן גם שימוש בהדפסים משנות ה־50 של עלים, עציצים וכלי־גינון.

חורף 88/89: בחורף תהיה האווירה קצת שונה. היא תושפע מהאופנה העילית של שנות ה־50, ה־60 וה־70, מהתנועה האמנותית FAUVISM, מהסרט שם הוורד ומברלין של שנות ה־30.

הנקודות החשובות — הצווארון וחפתי־השרוול יהיו מכוסים בפרווה, הצווארון יהיה גבוה, והמחשוף עמוק. המיכנסיים יהיו רכים ורחבים במכפלת, כפי שעיצבה קוקו שאנל בשנות ה־30, או שיהיו מאוד הדוקים. הירכיים והכתפיים מעוגלות, המותניים גבוהות מאוד, או נמוכות. החצאית תהיה רחבה, קצרה או ארו־כה, בהשראה של תחילת המאה. הגרביים יגיעו אל מעל לברך. בשילוב של חפתים, המגפיים יגיעו לגובה הקר־סול, נעלי השרוכים יהיו מרובעות מלפנים. הג'קטים קצרים, או מאוד ארוכים; המעילים ענקיים, או באורך 3/4; יהיה גם שימוש בכובעי חסידים וברטים, תכשיטים גדולים על גבי כפפות, חגורות, במותניים ועל הכת־פיים. הצבע החשוב יהיה החום בגווניו השונים, וכמו כן גם האדום וסגול־השיזף. הבדים יהיו בעלי טקסטורה או בשילוב אריגה אלכסונית.

אביב 89: מראה ההיפי של שנות ה־70 יעוצב מחדש ויותאם לצרכים העכשוויים. יחזרו החרוזים, סנדלי הרצועות, מיטפחות־הראש, והדפסים שונים שישתלבו זה עם זה.

מה הביא אותך לארץ?

הוזמנתי למיכללת שנקר לעבוד עם הסטודנטים. הקשר נוצר דרך אגודת־ידידי־שנקר, שהפגישה אותי עם איילה רז, ראש מגמת עיצוב־האופנה במיכללה, כאשר ביקרה בלונדון באוקטובר. במיסגרת ביקורי פגשתי סטודנטים מכל הכיתות והראתי להם כיצד בונים תמונת־אווירה, ואיך מתרגמים אותה לקולקציה. מה חשוב להדגיש בציור מבחינה של צלליות, העמדת הגוף וטקסטורות של בדים. נתתי להם סקירה על האופנה באירופה היום, ומהן התחזיות לעתיד, ולימדתי אותם כיצד להכין תיק־עבודות.

איך התרשמת משנקר?

מצא חן בעיני שהסטודנטים כאן מאד אינדבידואליסטים. הסטודנט הישראלי הרבה יותר בוגר, חרוץ וישקיע בלימודיו מהסטודנט האנגלי. ישנה קירבה רבה בין המורים לתלמידים. נראה שאיילה רז מקדישה הרבה מרץ לעבודתה. היא פתוחה מאוד לרעיונות חדשים ורגישה לכל פעילות המיכללה.

הייתי רוצה לראות שימוש בנתונים הפיסיים של ישראל, כמו הצבעים, הים, המדבר, אבל יש להיזהר ולא להפכם לאלמנטים פולקלוריסטיים, אלא לתר־גמם לעיצובים מיסחריים, שיוכלו להימכר בשוק הבינלאומי.

מה דעתך על האופנה ברחוב הישראלי?

רואים שתעשיית העור מפותחת כאן מאוד. זה מתבטא ברחוב. הרבה נשים לבושות בביגדי־עור שלא תמיד מתמיאים להן. הן נראות גבריות, קשות ולפעמים אף זולות. להרבה נשים אין תודעה אופנתית, אולי משום שאין הן רואות את עצמן בעין אובייקטיבית. הן לובשות את מה שנראה להן אופנתי, ללא שום קשר אם זה הולם אותן או לא. ראיתי נשים במכנסיים כה הדוקים שכמעט עמדו להתפוצץ. בקרב הצעירות ראיתי יותר אופנה עכשווית. כל אחת מנסה לפתח סיגנון אישי.

רוג'ר דירדן חזר ללונדון. הוא לקח איתו סרטי־צילום רבים ובהם נופים, ציורי גרפיטי שמצא על קירות תל־אביב, ובלונים שאותם צילם על שפת־הים. אולי בעוד מיספר שנים יככבו הבלונים שלנו בקולקציה של מעצב מפורסם.

הוא יודע מה תלבשי בעוד שלוש שנים!

אתה והשקל

מאת יגאל לביב

הפסדים כבדים ב"יונייטד מרצ'אנט"

ענק־הטקסטיל האמריקאי, יונייטד מרצ'אנט, הנשלט על־ידי איש־העסקים הישראלי **עוזי רסקין**, הפסיד בשנת־הכספים האמריקאית, המסתיימת ביוני 1987, 15 מיליון דולר, לעומת 35 בשנה הקודמת. מכירות החברה היו בסך 762 מיליון דולר, לעומת 802 בשנה קודמת. הירידה במכירות באה בגלל מכירות חברות־בת בדרום־אמריקה.

יונייטד מרצ'אנט היא חברה אמריקאית מהגדולות בארצה. לפני כמה שנים השתלטו עליה עוזי רסקין, **מיכאל אלבין** המנוח ו**מנחם עצמון**. אחרי פטירתו של אלבין עבר חלקו לעצמון, וזה מכרו לרסקין תמורת 14 מיליון דולר.

עצמון הוא איש־הכספים במיפלגה הליברלית, והוא עכשיו מועמד לתפקיד גיזבר הסוכנות היהודית. רסקין מחזיק עתה ב־30% ממניות החברה, הרשומה בבורסה.

בדיברי־ההסבר למאזן מצויין כי בניכוי החלק של חברות־הבת הדרום־אמריקאיות הגדילה החברה את מכירותיה באמריקה, וכי המכירות של חברות אלה איפשרו את הקטנת החובות לבנקים, שהם הגורם המכביד על מצב החברה.

צפריר יחליף את רביד

משה צפריר, מנהל בנק הפו־עלים בחיפה מועמד להחליף את **שימעון רביד** כמנהל חברת העוב־דים.

רביד עבר לתפקיד בכיר בקונצרן כור.

מזכיר ההסתדרות **ישראל קיסר** טרם מצא מועמד מתאים לניהול כור במקום **ישעיהו גביש.**

בין השמות הנזכרים באחרונה בולט **אריה שחר**, מנכ"ל מיפעלי ים המלח, ומראשי מיפלגת־העבודה בבאר־שבע. שחר שנחשב כאחד המנ־הלים המצליחים בתחום התעשיה, הפך את מיפעלי ים־המלח מכישלון לסי־פור־הצלחה.

ליאון רקנאטי חזר לישראל

ליאון רקנאטי, מבעלי בנק דיסקונט, חזר לישראל אחרי חצי שנת־לימודים בניו־יורק.

רקנאטי למד את נושא הקומודיטיס (סחר־בסחורות) בחברה הידועה גולדמן־זקס.

בנק דיסקונט האמריקאי, חברה עצמאית שאינה קשורה ישירות בבנק הישראלי, תפרסם בימים הקרובים את מאזנה לשנת 1987. מנכ"ל הבנק, **אהרון כהנא**, אמר שהוא שבע־רצון מתוצאות השנה, שהיתה שנה רגילה, ללא הפתעות. משבר־הבורסה לא השפיע כלל על עיסקי־הבנק. כהנא אמר כי מדיניות הבנק כיום היא לנקוט מדיניות של החלטות מהיום למחר, בגלל אי־הוודאות בשוק־הפיננסים הבינלאומי, והתנודות בשערי־המט־בעות. אין הוא מוכן לבנות תוכנית לטווח־ארוך בשום נושא, ובעיקר לא כאשר ההחלטה תלויה בשערי־המטבע. מדיניות הבנק בשנת 1988 תהיה ללא שינוי, ללא התרחבות או צימצומים.

ציון צפריר, העולם הזה

בנקאי רקנאטי
משבר הבורסה לא השפיע

גניש יגורש מאמריקה

שילטונות־ההגירה האמריקאיים ב־מיאמי הגיעו למסקנה כי **אהרון שלום גניש**, שנמלט ממאסר בישראל, והעוסק בעיסקי־בנייה במיאמי, רימה בעובדות שמסר על עצמו כאשר ביקש וקיבל רישיון־עבודה (גרין־קארד) אמריקאי. בקרוב צפויה החלטה על גירושו.

מכיוון שמדינת־ישראל לא הגישה בקשת־הסגרה לגבי גניש, הרי שיוכל לבחור את היעד שאליו יגורש.

גניש הצליח לקבל גרין־קארד באמצעות קונסול אמריקאי בסיאול, שעימו קשר קשרים כאשר זה עבד בשגרירות ארצות־הברית בישראל. שילטונות־ההגירה העבירו לאף־בי־איי את התיק, כדי שיחליטו אם להעמיד לדין גם את הקונסול, שפעל בניגוד לחוק.

ציון צפריר, העולם הזה

קבלן גניש
התיק הועבר לאף־בי־איי

גניש הוא בעל שטחים נרחבים במיאמי, המשמשים כשוק גדול, ובו רוכנים. באחרונה רכש בית מפואר במיליון וחצי דולר. הוא מתרועע במיאמי עם **שימעון** („מימון") **לוי**, שאף הוא נמלט מישראל, ואשר גם עליו מתנהלת חקירה של רשות־ההגירה במיאמי.

קבוצת לייבוביץ השתלטה על רשת משחטות באמריקה

איש־העסקים **יהושע (שוקי) לייבוביץ**, לשעבר מבעלי מיפעל־השמנים עץ הזית וחברת המקרקעין הל"ב, פעיל מזה שנים באמריקה. הוא הקים קבוצה הקרויה בי־נ־אף, ה־משקיעה בתחומים שונים. בין היתר רכשה כמה מיבנים בפרינסטון ו־סטנפורד.

באחרונה הודיעה הקבוצה כי חתמה על הסכם לרכישת כל המניות של חברת דינר־בל, הרשומה למיסחר־מעבר־לדלפק בבורסה של ניו־יורק. המניות ירכשו במחיר של 17.5 מיליון דולר.

דינר־בל היא בעלת מיפעלי שחיטה ועיבוד־בשר, המספקת את מוצריה ל־20 מדינות באמריקה. מאזנה האחרון מראה על מכירות של 283 מיליון דולר, ורווח נקי של 900 אלף דולר.

מקורות הקרובים לעיסקה ציינו כי בכוונת לייבוביץ להפוך את החברה לפרטית, לממש חלק מרכושה, שערכו עולה בהרבה על הרשום בספרים.

הרווח הגלמי של החברה לשנת 1987 היה חמישה מיליון דולר, כך שלייבוביץ רכש חברה המכניסה בשנה רבע מסכום קנייתה. נוסף לכך רכש יהושע לייבוביץ עם אחיו זלמן מחצית מהרשת הישראלית לחנויות־בשר הכט.

אמפ"ל בוחנת רכישת „משקיעי ישראל"

חברת־ההשקעות האמריקאית אמ־פ"ל בוחנת עתה את רכישת חברת ההשקעות האמריקאית משקיעי יש־ראל.

אמפ"ל נמצאת בשליטת בנק הפו־עלים, ומשקיעי ישראל בשליטת כור. כור מנהלת משא־ומתן עם אנשי־העסקים **עזריאל עינב** ו**יוסף הראל**, המתעניינים בחברה. מוסכם על הכל כי שווי הנכסים של החברה

עוזי קרן

איש־עסקים עינב
משא־ומתן

הוא 39.5 מיליון דולר, ותמורת חלקה של כור, 51%, ישלמו את מלוא שווי הנכסים, היינו כ־20 מיליון דולר.

הבעיה היא דרישת כור לתוספת של שלושה מיליון דולר, תמורת המוניטין של החברה. נראה כי הקונים המיועדים אינם מוכנים לשלם סכום זה.

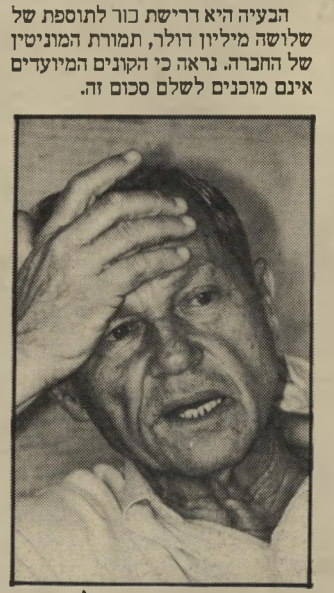

איש־עסקים הראל
שער־מניות נמוך

המכירה לאמפ"ל נועדה להקטין את חובה של כור לבנק הפועלים. הבעיה של אמפ"ל היא ששערי מניותיה הם נמוכים מאוד עתה, מתחת לשני דולר המניה, ואם תרצה לשלם לכור במניות, תצטרך להנפיק כמות גדולה של מניות, דבר שיזעזע את מערך־השליטה בחברה.

קשיים בהמרת המילוות האמריקאיים

נציגי־ישראל באמריקה מתקשים בביצוע החלטת הסנאט לאפשר למדינת־ישראל להמיר את חובה לממשלת ארצות־הברית לחובות ברי־בית נמוכה יותר לבנקים.

מדינת ישראל חייבת כיום שיבעה מיליארד דולר לממשלה האמריקאית, והחוב נושא ריבית שנתית של 12.5%. הריבית הבנקאית כיום נמוכה בהרבה. ידיד־ישראל **זאב וולפסון**, בעל נכסי־מקרקעין רבים, פעיל בתחום החינוך החרדי, ובעל השפעה רבה בסנאט בזכות מימון מערכות־בחירות, הצליח להעביר בסנאט חוק המאפשר לישראל להמיר את החובות לממשלה האמריקאית לחובות לבנקים.

אולם נציגי־האוצר לא היו ערים לתוכן ההחלטה בסנאט, שקבעה כי הממשלה האמריקאית תערוב רק ל־90% מהחובות הישראליים לבנקים. בעוד שעל חובות בערבות הממשלה האמריקאית ניתן להשיג תנאי־ריבית של 7.5% בלבד, הרי הבנקים דורשים ריבית גבוהה על כלל החובות, בגלל טענתם שהערבות שתיתן מדינת־ישראל על 10% מהחובות היא ערבות מסוג שני.

הבנקים האמריקאיים חוששים כיום מפני הלוואות למדינות מסוכנות, בגלל ההפסדים הכבדים שגרמו להם ההלוואות בסך 200 מיליארד דולר למדינות העולם השלישי.

תמרורים

הבורח מכלא־עכו

נחוג ♦ בתל־אביב, יום־הולדתו ה־60 של **פלג תמיר**, מנכ"ל חברת־השיכון הממשלתית שיכון ופיתוח וחבר מרכז תנועת־החרות. תמיר, קרוב־מישפחה של זאב ז'בוטינסקי, הוא אב לארבע בנות שבצעירותו היה איש־האצ"ל, אשר נכלא, על־ידי הבריטים, למשך שנתיים בכלא־עכו, ונמלט ממנו בעת הפריצה הגדולה של האצ"ל והלח"י לכלא זה. בצה"ל עלה תמיר לדרגת אלוף־מישנה בחיל־האוויר ובחייו האזרחיים היה, בזה אחר זה, מנכ"ל התאחדות־התעשיינים, מנכ"ל חברת־

מנכ"ל תמיר
קרוב־מישפחה

ההשקעות של 11 גדולי התעשייה הישראלית, דוות ולאחרונה מנהל הבונדס באירופה.

● ● ●

המפקח על המחירים

נחוג ♦ בניו־יורק, יום־הולדתו ה־75 של **ריצ'ארד מילהאוס ניכסון**, מי שהיה הנשיא ה־37 של ארצות־הברית (בשנים 1969־1974), הנשיא היחיד בהיסטוריה של ארצות־הברית שהתפטר מתפקידו (בעיקבות פרשת־הציתות של ווטרגייט) ואחד משלושת נשיאי ארצות־הברית לשעבר שעודם בחיים (השניים האחרים: ג'ראלד פורד וג'ימי קארטר). ניכסון, יליד קליפור־ניה, מישפטן לפי השכלתו, היה פקיד ממשלתי (במישרד לפיקוח על המחי־רים) וקצין חיל־הים במילחמת־העולם. הוא נכנס לפוליטיקה בגיל צעיר, והיה לחבר־קונגרס בגיל 33 ולסגן־נשיא (של דווייט אייזנהואר) בגיל 39.

● ● ●

הנשיא ממיכרה־הזהב

נפטר ♦ בטאייפאי, בירת טאייוואן, מהתקף־לב, בגיל 77, **צ'אנג צ'ינג קואו**, נשיא מדינת־האי המיזרח־אסיאתית בעשר השנים האחרונות. צ'אנג הוא בנו של נשיא האי הראשון, הגנרליסמו צ'אנג קאיי צ'ק, מי שהיה שליטה של סין היבשתית וברח לטאייוואן השכנה, משהובס ב־1949 על־ידי הקומוניסטים הסיניים. צ'אנג התחנך במוסקווה בשנות ה־20, כאשר שיתף אביו פעולה עם הקומוניסטים, עבד בצעירותו במיכרה־זהב סיבירי, ומשב לארצו מינהו אביו למנהל־המילחמה בשוק־השחור שפשה בסין בשנות מילחמת־העולם.

● ● ●

המורה מן הכפר

נפטרה ♦ בפילדלפיה שבמדינת פנסילבניה האמריקאית, בגיל 114, **פלורנס נאפ**, שנחשבה לאשה הקשישה ביותר בעולם (על־פי תעודת־לידה רשמית) ואחת מ־7000 תושבי ארצות־הברית מעל לגיל מאה. נאפ, מורה כפרית במיקצועה, שעברה לבית־אבות לפני ארבע שנים בלבד, ייחסה את אריכות ימיה לגנים המישפחתיים הטובים: שתיים מאחיותיה נפטרו בגיל מאה ואחות שלישית נפטרה בגיל 107.

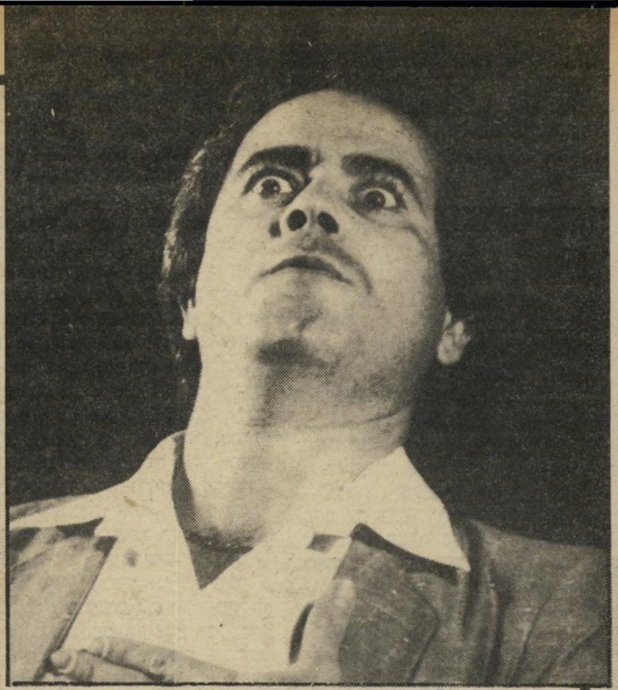

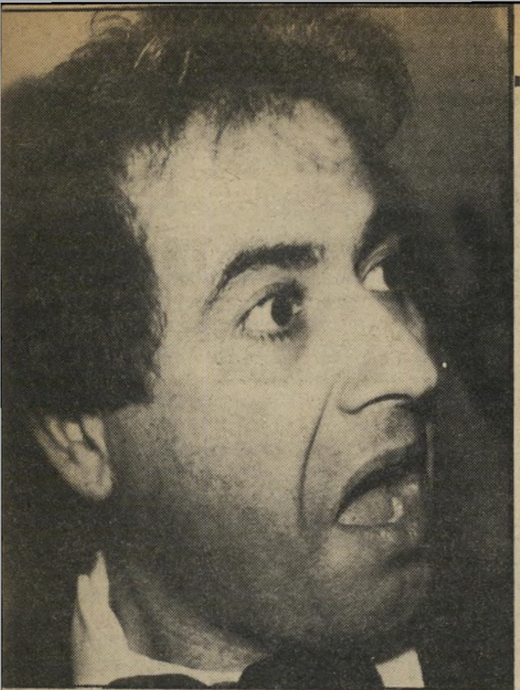

ישראלי מצוי בתחילת ההופעה עולה דן לבימה מהאולם, ומתחיל לצעוק למיקרופון: „מה זה להיות או לא להיות! איזו שאלה טיפשית שזו.״

חרד ירושלמי דן בדמות חרד המתכנן את מילחמת־השבת בירושלים. הוא אומר: „שמעתי שהוציאו אבן מהכותל כדי לפתוח שם כספומט.״

מלצר דן בדמות מלצר ישראלי גס, וולגרי שצועק על הלקוחה, תיירת מנומסת המתחננת לכוס־קפה. אחרי בקשות רבות הוא מביא לה כוס־תה.

״אילו קראו לי... רבינוביץ!״

אבנר דן, בדרן הקוצר הצלחה רבה באולמות מלאים, טוען כי התיקשורת מחרימה אותו. מדוע?

ההופעה החדשה של הבדרן אבנר דן, חפשתי ראש, היא אחת מהופעות־הבידור המצליחות כיום. היא מועלית באולמות גדולים בלבד. הכרטיסים לה אוזלים ימים מראש, ולוח־ההופעות סגור לתקופה הקרובה. למרות זאת לא זכתה ההופעה בכתבות גדולות בעיתונים. גם לטלוויזיה היא לא הוזמנה, ומלבד כמה מילים „שנכתבו רק כדי לצאת ידי חובה,״ לדיברי אבנר דן, „קיימת התעלמות מוחלטת ממני מצד התיקשורת.״

ביום חורפי קר ורטוב במיסעדה הצופה אל הים הסוער והקוצף, שפך אבנר דן את אשר על ליבו: „אני לא מפחד שהדברים שאני הולך להגיד יפגעו בי בעתיד. אני אומר מה שאני חושב. פחד? רק מאלוהים! אני איש־עשייה. 20 שנה אני על הבימה, 20 שנים של עשייה בלתי־פוסקת, ולאורך כל הדרך אני חי בצל התעלמות מוחלטת של המימסד. הוא שותק מול ההצלחה הגדולה שלי.

„אני מודה שאני לא צנוע. אני מכיר הרבה צנועים שיושבים בבית מובטלים, ומחכים שיקראו להם. אני גם לא מתלונן כל היום שאני מקופח ומיסכן. אבל כואב לי שזה המצב.״

הוא משתדל להדגיש שוב ושוב שאינו זקוק לרחמים, שאינו יושב ומבזבז את זמנו בדיבורים. אינו מבכה את

שי כרם,
צילם: ציון צפריר ■

(המשך בעמוד 28)

עם הוווזית דן עם אשתו ה„ווזוזית״, כפי שהוא קורא לה, רחל. דן ממעט לצאת לבילויים, ואחרי ההופעות ממהר לביתו. „אומרים לי שלהיראות במקומות־הבילוי זה טוב ליחסי הציבור. אני לא רוצה כאלה יחסי־ציבור, מה שמדבר אצלי זה מה שאני עושה על הבימה.״

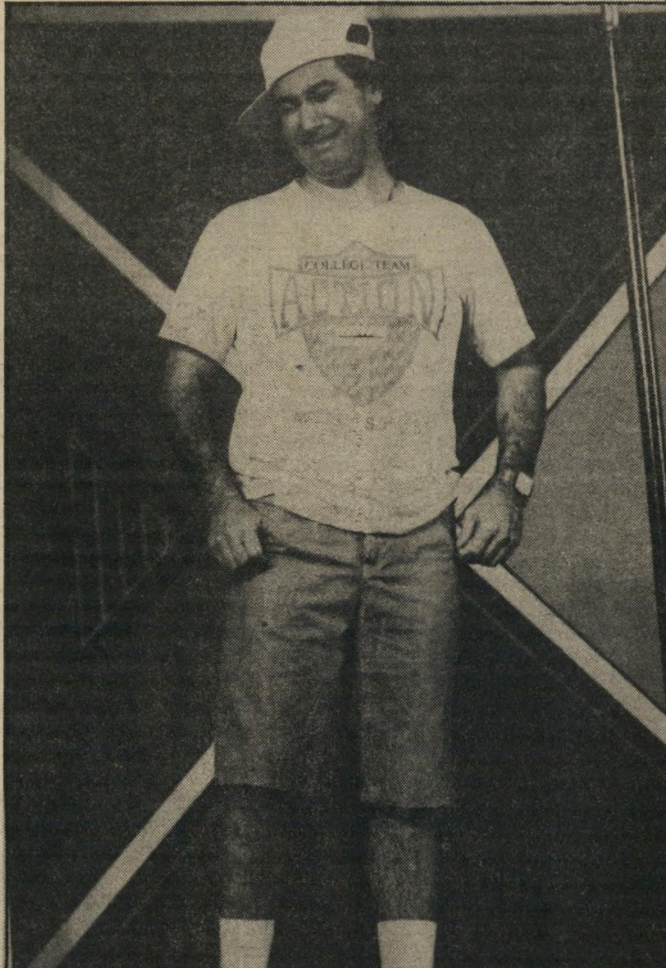

ילד שהלך לאיבוד הסיבה לכך היא מכנסיים חדשים שקנו לו הוריו. הוא לא ידע כיצד מסתדרים עם הרוכסן, וכשהלך לשרותים התעכב מעט בשל כך.

„...אילו קראו לי רבינוביץ'!"

(המשך מעמוד 27)

מצבו. התשובה שלו לקיפוח היא עשייה.

„לפני שההופעה הזו יצאה, ישבתי עם עיתונאים ודיברתי איתם עליה. הם לא פירסמו כלום. עם כתב־בידור של עיתון גדול ישבתי שעתיים, בסוף הוא פירסם כמה שורות, הרי זו בדיחה ממש! אמנים אחרים, שיוצאים עם תוכניות קטנות, ושמצליחים הרבה פחות ממני, זוכים בפיצוץ תיקשורתי. אני מקבל כמה שורות, וזה במיקרה הטוב.

„את ההופעה הזו כתבתי לבד וביימתי לבד. כשאני רואה את הקהל הרב שנוהר להופעות, אני אומר בליבי: לא יעזור לכם, רבותי, אני כישרון! אני אדם מצליח, ואני עובדה קיימת! עברו הימים שיכולתם לכנות אותי תופעה. אני כבר לא תופעה. אני אחד הבדרנים המצליחים בארץ. לא אני אומר את זה, הקופה אומרת את זה! אני ממלא אולמות בלי הפינוק של התיקשורת. השבוע תהיה לי ההופעה החמישית בבית החייל. כולן היו מלאות!"

„לא אסתום את הפה!"

הטענות של אבנר דן זהות לטענות של זמרי הזמר המיזרחי, הלא הם זמרי־הקאסטות. „אפשר לקרוא לי בדרן־קאסטות," מחייך דן, „לי אין חברים וקשרים בקליקה התיקשורתית. ראיתי בממני את טוביה צפיר, זה הרתיח אותי ממש. שבוע לפני ההופעה שלו בטלוויזיה הייתה לו הופעה עם התוכנית החדשה שלו בחולון. במרחק 300 מטר ממנו הופעתי אני באולם אחר.

„האולם שלי היה מפוצץ מאנשים, וטוביה צפיר עמד וחיכה בכיליון־עיניים שיגיעו אנשים להופעה שלו. בסוף הוא הופיע מול חצי אולם. גם כששודרה התוכנית ממני, הייתי בהופעה, ביקשתי מאשתי שתקליט אותה. איזו צביעות שהיתה שם! הרי המאפיה חורגגת ממש! לא רק שעשו פירסומת גלויה להצגה, אלא שמני פאר, החבר הטוב של צפיר, נתן לו לעשות חיקויים כדי שיחשבו שבתוכנית של צפיר יש גם חיקויים. אני בחיים לא זכיתי לכזה פירגון.

„הרי זה היה ברור שברגע שתיגמר השביתה יזמינו לשם את צפיר. בשבוע הבא תהיה כמובן ריבקה מיכאלי. הרי יש סדר בטלוויזיה, ואי־אפשר לשנות אותו. אותם האנשים מופיעים שם כל הזמן.

„בוודאי שגם אני הייתי רוצה להיות ביניהם ולהופיע, אבל לא בצורה כזו שיגידו, ‚טוב, הוא מתלונן, אז ניתן לו את הזמן שלו, שיסתום את הפה'. אני לא אסתום את הפה! דיבורים זה המיקצוע שלי, מזה אני מתפרנס. אבל בסך־הכל לא רק אני מקופח מזה, הטלוויזיה מקופחת לא־פחות ממני, כי כל הקהל שבא להופעות שלי ושקונה את הקאסטות שלי היה מת לראות אותי שם!"

הצניעות רחוקה מאוד מהבדרן הפופולארי, לפחות כמו אהדת־התיקשורת. הוא מדבר כפי שרק אדם מצליח־באמת יכול להרשות לעצמו. „לפני כמה שנים אמרתי שאני הבדרן הכי פופולארי בארץ. שאלו אותי על סמך מה אני אומר כזה דבר. עניתי: הפופולאריות נמדדת בעימות עם הקהל. מי שמופיע 20 פעם בחודש בקופסה המטומטמת הזו, הטלוויזיה, עדיין לא נקרא בעיני מצליח.

„קיים נתק עצום בין התיקשורת לקהל. חוץ מזה, התיקשורת אולי עוזרת לאמנים, אבל לא נותנת להם כישרון. הנה דויד פישר, פיתאום הוא כוכב אדיר, תגלית מהממת וכישרון נדיר. הרי הוא היה כזה בדיוק גם לפני שנה, לפני שגילו אותו! ההבדל הוא שעכשיו גם כותבים עליו."

קונדום פרסי

דן מדבר במרירות, בכאב ובשטף. כשהוא מביט בים הוא אומר: „כישרון לא ניתן לדכא. עובדה, למרות כל מה שאמרתי, אני כל־כך מצליח!"

לא רק ההופעה הזו מצליחה. דן מקבל 3000 דולר להופעת־חלטורה. אמן יקר. הוא הוציא עד היום שמונה קאסטות, כולן נמכרו באלפים.

על הסיבות לקיפוח הוא משתדל לדבר כמה שפחות. אינו רוצה לקרוא לילד בשמו. „האמרגן שלי, דני פלץ, אשכנזי בדם, טוען שזה נובע מקיפוח עדתי." לבסוף גם הבדרן עצמו מודה: „כן, זה קשור במוצא. אולי, אילו היו קוראים לי אבנר רבינוביץ, הכל היה נראה אחרת."

אבנר דן נולד למישפחת דרדון במארוקו, מישפחה המונה 13 ילדים. „כשהייתי בן כמה חודשים עליתי לארץ עם כל המישפחה, זה היה בתקופת קום המדינה. גדלתי במעברה, ועברתי את חבלי־הקליטה הכי קשים שיכולים להיות."

הילדות שלו לא היתה סוגה בשושנים. „בכל זאת אני לא מצטער, זו היתה בשבילי האוניברסיטה הכי־טובה לחיים."

הוא גדל בפרדס־כץ. הבימה היתה ממנו והלאה, לא חשב בכלל להיות ברדן. „במישפחה שלנו יש לכולם חוש־הומור, אבל אני המשוגע היחידי שעומד על בימה. גם על להקה צבאית לא חשבתי. כל האחים שלי הלכו לגולני, וגם אני רציתי להיות קרבי בצבא. כשהשתחררתי וחיפשתי עבודה, הלכתי למועדון־לילה ואמרתי למנהל: ‚אני יודע להצחיק.' המנהל הסכים שאעשה הופעת־ניסיון. באותו הערב כולם שכבו מצחוק על הריצפה." מאז, במשך 20 שנה, מנהל דן קאריירה מוזרה של הצלחה מסחררת אצל הקהל והתעלמות רועמת מצד המימסד.

אחת הטענות המופנות כלפיו היא שהוא משמיע בדיחות גזעניות כלפי עדות. תהילתו של דן נקנתה לו בזכות חיקויי־עדות מדהימים בדיוקם. בהופעותיו אין עדה שאינה זוכה לטיפולו. „אני יכול לעשות רוקטורט מרוב בדיחות על עדות." אין לו קושי לספר בדיחה על כל עדה מתבקשת:

פרסי ניגש לרוקח ומבקש קונדום שחור. שואל הרוקח: „למה?" עונה הפרסי: „אני הולך לנחם אלמנה."

אשכנזי מגיע הביתה אחרי חודש במילואים, נכנס למיטה, עושה מה שעושה, גומר והולך למיטבח, מופתע למצוא שם את אשתו. „מה, את לא במיטה?" והיא עונה: „לא. אני פה כבר שעתיים." הוא: „אז מי זה במיטה?" היא: „אמא שלי." כועס ונרגז הוא רץ לחדר־השינה וצועק: „יא מנוולת! לא יכולת להגיד לי שזו את?" והאמא עונה בנחת: „שלוש שנים אנחנו לא מדברים, למה להתחיל עכשיו?"

מה ההבדל בין גרוזים לסרט־צילום? סרט אפשר לפתח!

וכך הלאה, כל עדות־ישראל, כשהפרינציפ ברור. פרסי קמצן, גרוזי פרימיטיבי, אשת־האשכנזי בוגדת, רומנים גנבים וכו'.

דן מפתיע כשהוא אומר שהעדות

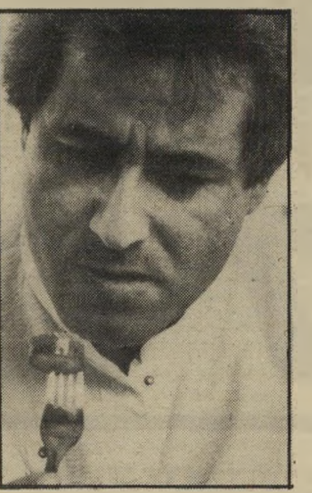

אבי ולדמן, העולם הזה

בדרן דן

„אשכנזי מגיע הביתה..."

המופיעות בבדיחות כלל אינן קבועות. „זה תלוי בסוג הקהל. אני מביט בו ומחליט איזו עדה לשייך לאיזו בדיחה, זה משתנה כל ערב. אם יש עדות הנעלבות? מה פיתאום! מקבלים את זה בהומור. אנשים נעלבים רק כשאני לא מספר עליהם בדיחות. זה חלק מהפולקלור וההווי המיוחד שלנו בארץ, שחיים בה אנשים ממוצאים שונים."

אבנר מוציא מתיקו מיכתב מאוניברסיטת בן־גוריון, ומציג אותו בגאווה בלתי־מוסתרת. „הנה, הזמינו אותי לדיון על ההומור הפולקלוריסטי בארץ. האם אני לוקח על זה כסף? מה פיתאום, זה כבוד גדול בשבילי! אני, אבנר דן, הולך להרצות לפני אקדמאים בתור מומחה לפולקלור. אני שמח שאני יכול לתרום להם."

גינקולוג בקולנוע

דן מעיד על עצמו שהוא מתפרנס „יפה־מאוד" מעיסקי־הבידור. הוא נוסע במכונית חדישה, וגר בדירה מרווחת. להצטלם ליד מכוניתו הוא מסרב. „אני לא שייך לאלה שאוהבים לעשות שוויץ, אני לא אוהב שאנשים מתגאים במה שיש להם. הכסף הוא אמצעי, ולא מטרה. יש אמנים שחיים קשה מבחינה כלכלית? לדעתי מי שלא יכול להתפרנס מהאמנות שלו, שיילך ויחפש מיקצוע אחר!"

מחוץ לבימה, טוען דן, הוא אדם רציני מאוד. „להצחיק זה לא מצחיק. זה דבר רציני וקשה. הבדיחות הן העבודה שלי. בחיים הפרטיים אני לא יושב ומספר בדיחות. תמיד, כשאנשים רואים אותי ברחוב, הם אומרים: ‚אהלן אבנר, תן איזה בדיחה'. בהתחלה זה נורא הרגיז אותי. היום למדתי לחיות עם זה. לפעמים אני גם עונה.

„פעם עמדתי עם אשתי בתור לקולנוע. פיתאום ניגשה אלי אשה ואמרה במין צווי: ‚אבנר, זרוק בדיחה!' אמרתי לה: ‚גברת, אילו היית פוגשת פה את הגינקולוג שלך היית פותחת רגליים ומבקשת ממנו שיבדוק אותך? זו עבודה שלי, ועכשיו אני לא עובד.'

„אנשים חושבים שאני מחלק בדיחות כמו גרעינים. בסך־הכל רק בארץ שלנו יכולים לקרות דברים באלה. אמן במעמדי בחוץ־לארץ נוסע בלימוזינה ומוקף בשומרי־ראש. כאן כל הזמן טפיחות על הכתף."

למרות שהוא מעיד על היותו אדם רציני, הוא לא יכול להתאפק מלדבר במיבטא מצחיק למלצרית, לעשות פרצוף לעובר־אורח שנתקל בו במיקרה, ולאמר במבטא פרסי לשומר במיגרש שבו החנה את מכוניתו: „אל תיתן לאף אחד לעשות סיבוב על המכונית שלי. גם אם יבקשו יפה, אל תיתן. אם ירצו להסתכל, אני מרשה, אבל לא לגעת."

והשומר פוער זוג עיניים נדהמות ומבטיח „בסדר, אני אשמור!"

אבנר: „יש אנשים בלי טיפת חוש־הומור. אני מתפלא עליהם. לא מבין איך אפשר להעביר את החיים בלי לצחוק."

אצלו ההומור הוא צורך וגם תראפיה. „אני נהנה לעמוד על בימה ולעשות טוב לקהל."

למרות הטענות שיש בפיו כלפי התיקשורת, הוא מכריז: „בחיים לא אעזוב את הארץ. בשבילי ישראל היא אמריקה. אני מזלזל באמנים הישראליים הנוסעים לכבוש את אמריקה. מה הם כובשים שם? אולי את הפלאפל, לא יותר.

„קראתי בהעולם הזה את שימי תבורי, שאומר שהוא רוצה להצליח בחוץ־לארץ, כי הארץ קטנה עליו. אלה סתם דברים נפוחים. הארץ לא קטנה על מי שמצליח.

„לבוא ולהגיד שהארץ קטנה? באמת! שיפשפש אצל עצמו מה לא בסדר. כשהוא היה למעלה, הוא לא דיבר ככה!"

הגיחה היחידה של אבנר דן אל מחוץ לבידור הקל היתה כששיחק תפקיד דראמתי בסרט־הטלוויזיה לחם. „אפילו המבקרים הכי קשוחים החמיאו לי, כתבו שהייתי מעולה."

הוא שוב פותח את תיקו, מפשפש בניירותיו ומראה מיכתב שכתב לו בימאי הסרט, רם לוי: „אני מבקש להודות לך על העבודה המסורה גם בשעות הקשות ביותר. התפעלתי מהכישרון שלך ונהניתי משיתוף־הפעולה. עיצבת את הדמות בדיוק כפי שדימיינתי. מלבד זאת, נוכחותך על הסט גרמה לכולנו תענוג עצום."

כך במיכתב. דן מספר שבמגרתו שוכב תסריט שכתב. „אני רוצה לעשות סרט. לא קומדיה. משהו רציני על אדם שמגיע לארץ אחרי שכבר מת, ופוגש את מכריו הישנים. הנושא הזה של מוות וגילגול־נשמות מעניין אותי מאוד."

אחרי ההופעות ממהר דן לחזור לביתו. „יש לי שני ילדים חמודים ואשה יפה, רחל. היא ווזווזית אמיתית."

ודן, כמו אמא פולניה, מוציא תמונות שלה ואומר, הפעם בלי מיבטא: „נכון שהיא יפה?"

„למרות שקשה לי לנהל חיי־מישפחה עם הקאריירה, אני מסתדר. אף פעם לא מבלה במקומות אופנתיים, למרות שהרבה אנשים אומרים לי שבילוי במקומות כאלה יכול לעשות בשבילי יחסי־ציבור מצויינים. לא רוצה כאלה יחסי־ציבור."

להזדיין (בסבלנות)

על הבדיחות שהוא מספר על הבימה הוא אומר: „חלקן מוכרות, ואני משתדל לשנות אותן קצת. חלק אני גם ממציא."

בדיחה־לדוגמה מבית היוצר של אבנר דן: מהי אשה ישראלית? שואלת את בעלה, עונה במקומו ואומרת שהוא שקרן. הישראלית, על פי דבריו, יכולה להשתנות בהתאם למקום ההופעה ואולי אם יופיע לפני נשים, גם האשה תהפוך לגבר.

„בדיחות גסות אני לא מספר אף פעם. אני נותן כבוד לקהל שלי." והמישפט הזה לא מפריע לו לספר כמה דקות אחר־כך בדיחה על זונות, מציצות ואיידס. „זה גס? גס זה דבר יחסי. כשבגין אמר בכנסת לצ'ארלי ביטון ‚תזדיין בסבלנות', ביטון חשב שהוא מקלל אותו בגסות. השאלה היא איך מספרים את הבדיחה."

בניגוד לבדרנים אחרים שתרמו מכישרונם למיפלגות שונות, מצהיר דן: „אני אף פעם לא אופיע לטובת מיפלגה. יש מיפלגה אחת שאני תומך בה: אשתי והילדים. מיפלגה בלתי תלויה.

„היום אני בן־אדם מאושר, עושה מה שאני אוהב, וטוב לי. אין לי פחדים שיום אחד זה ייגמר, שהקהל יפסיק לבוא להופעות, אני מוכן לזה נפשית מהיום שבו עליתי לבימה. אבי ז"ל אמר לי, ומאז זה המוטו שלי: ‚אמן הוא כמו נר. כשהוא דולק, אנשים מתקרבים אליו, כי הוא משרה אור ומחמם. אבל כל נר גם נגמר בסוף.'

„עכשיו אני במיטבי, פועל ועושה. כשאראה שאני מתחיל לרדת בפופולאריות, אעזוב מרצוני."

כשהוא קם ללכת, ניגש אליו בהיסוס בחור צעיר: „אתה אבנר דן? אני רוצה להגיד לך שבזכותך העברתי את הצבא בכיף. ידעתי לחקות אותך נהדר, וכל ערב הייתי עושה את המערכונים שלך, ובתמורה מקבל צ'ופרים."

דן לא יכול להסוות את החיוך המאושר. „זה הכיף הכי גדול שלי. הדברים האלו שווים את הכל."

טריפטי
השכרת רכב
Thrifty Car Rental
(03) 283281~2

לונדון
LUXURY SERVICED APARTMENTS
דירה לשניים במרכז העיר
DUKE
מ־26£ ליום
פרטים והזמנות אצל סוכני הנסיעות

„חוות החיות"
פנסיון לכלבים וחתולים
דב שיפמן
קריית־חרושת
אפשרות להזמנת הופעות
של ג'יני השימפנזה
טלפונים:
04-256680 ;04-255403 ;04-831234

הורוסקופ

מרים בנימיני

מזל החודש: דלי

המזל הטוב של בני דלי ב־1988

השנה האחרונה היתה מוזרה למדי גם לבני מזל דלי. על פי רוב מתמודדים הדליים היטב עם כל מוזרות ואף נהנים ממנה. השיגרה היא האוייב הראשי שלהם. אך כשמסכמים את שנת 1987 מסתבר שלא היתה זו שנה מעניינת במיוחד.

בני מזל דלי חיפשו את השינוי ולא הצליחו למצאו. רק לקראת סוף 1987 התחיל משהו לזוז. השינוי התייחס בעיקר לתחום הקאריירה, אולם חלקם, לפחות, רצו לשנות את חייהם גם בתחומים אחרים.

ילידי ה־27 בינואר עד ה־1 בפברואר עברו שינוי קיצוני, אך גם הם לא מצאו את דרכם. המהירות, שבה יבנו השנה מיסגרת חדשה ושונה מזו המוכרת, תפתיע גם אותם.

ילידי ה־1 עד ה־5 בפברואר עומדים, אף הם, בפני שינויים מהפכניים בחייהם. שאר הדליים לא יהיו מרוצים, אלא אם יעברו לעבודה אחרת, או שיפנו ללימוד שטח חדש. שנת 1988 תהיה לכולם שנה בלתי נוחה, אולם ביחס לאחרים, לא תהיה זו שנה כה גרועה לדליים, ואולי אף להיפך, הם יוכלו להגשים בה חלק נכבד משאיפותיהם.

הכוכבים סטורן ואורנוס, שהם שליטי המזל שלהם, עוברים בחודש הבא למזל גדי, ובכך הם עוברים לבית ה־12, שקשור באויבים ניסתרים, במקומות סגורים, ובצורך להקריב למען הזולת, או למען מטרה כלשהי. עליהם להישמר מלתת אמון־יתר באנשים, זה עלול לפגוע בהם. גם הבריאות תדרוש יותר תשומת־לב והתייחסות.

כניסתו של כוכב יופיטר למזל שור תביא את חלקם לשנות את מקום־המגורים, ולהחליף, להגדיל או להרחיב את דירתם. אחרים יחליטו דווקא להרחיב את מישפחתם. הנשואים שבין הדליים יעשו זאת,

באמצעות תינוק נוסף, ואילו הפנויים עשויים להינשא. תחום המישפחה והמגורים יהיה מאוד פעיל ופורה בשנה זו.

מה מצפה ב־1988?

● עבודה וקאריירה

בתחום זה צפויים שינויים, הם אומנם לא יגיעו בקלות, אך סוף־סוף יוכלו הדליים למצוא מיסגרת שונה ומעניינת יותר. מומלץ כי יעברו את חודש פברואר באותו מקום. רק בסוף החודש הם יבינו מהו הכיוון שאליו עליהם לפנות. באפריל יכנס כוכב מארס למזל דלי וזה יתן להם דחיפה. הם יתמלאו במרץ מחודש, ויחושו שהם מסוגלים להתמודד עם כל דבר, וכאן, למעשה יתבצע השינוי המיוחל.

הם יצטרכו להוכיח עצמאות, כושר־אירגון ויכולת־התמדה. בתחומים אלה אין הם חלשים, כך שהם יוכלו להתמודד בהצלחה עם הדרישות. מי שלא יחליפו מיסגרת יקבלו, לפחות, תפקיד חדש, שיוסיף עניין לחייהם ולעבודתם. העבודה עצמה תהיה קשה והיחסים עם הסביבה לא יהיו פשוטים, אך בכל זאת, הקידום, שצפוי להם בקאריירה, יפצה אותם על המאמץ שהשקיעו.

● חברה

השנתיים האחרונות היו מתסכלות מהבחינה החברתית. אורנוס וסטורן שהו בבית ה־11, שקשור לחברה, לחברים ולשאיפות, וגרמו לכך שהדליים יחפשו להם חברה שונה, או שאף יעדיפו בדידות על פני

השינוי המיוחל בתחום העבודה, יתגשם. בתחום הכספי — שיפור. באהבה, השנה פסק־זמן

החברים והידידים הקודמים. הם ספגו אכזבות רבות מידידים ואף מקרובי־מישפחה, שאליהם התייחסו כאל חברים לכל דבר. כבר עכשיו הם חשים שהחברה והחברים אינם מספקים את צרכיהם והבדידות מפחידה אותם.

הם אומנם אינם ממש לבד, אבל ביחס למה שהיו רגילים הם בהחלט מרגישים בדידות. אך זהו מצב חיובי. הגיע הזמן שישנו את חבריהם, ויבדקו מיהו ידיד אמיתי. עדיף שירחיקו את מי שהנחיל להם אכזבה. בזמן הנותר הם יוכלו ללמוד ולהעשיר את חייהם, ולהוסיף להם תוכן ועניין.

● בריאות

בשנה הקרובה הם יהיו רגישים יותר מתמיד. הם יצטרכו לטפל בבעיות הגב שפוקדות אותם. כדאי שיפנו לרפואה לא־קונבנציונאלית, ויחפשו דרכים חדשות לטפל בבעיה. השנה יש להם סיכוי טוב להצליח ולהקל מאוד על עצמם. הם יעסקו בענייני בריאות ויבלו בבתי־חולים או במוסדות מסוג זה, אם בגלל מצבם הבריאותי שלהם או של בני־מישפחה.

● כספים

בשנים האחרונות לא היה מצבם הכספי נוח. מבחינה זו יהיה להם השנה קל הרבה יותר. הלחץ והדאגה יחלפו, ולא יחסרו להם אפשרויות לשפר את מצבם הכלכלי. בסוף הקיץ והסתיו תהיה להם בעייה מסויימת, אך היא תהיה זמנית בלבד. בהשוואה לאחרים יהיה מצבם של בני המזל טוב, וכהרגלם הם ימשיכו לסייע לאנשים הזקוקים לעזרה. כספים, שהגיעו להם, ועוכבו משום מה, יתקבלו עכשיו ללא קושי. הם יוכלו לרכוש דירה, מכונית או כל אביזר אחר שדרוש להם.

● ומה שבינו לבינה

יופיטר, שיימצא בבית הרביעי של בני דלי, הקשור למישפחה ולבית, יביא חלק מהם למסקנה שעליהם להקים מישפחה, או להתייחס בכובד־ראש למישפחה שכבר הקימו. בשנה הקרובה יתפסו הבית והמישפחה חלק חשוב בחייהם. כוכב ונוס, שיהיה בנסיגה מסוף חודש מאי ועד יולי, ישפיע גם עליהם, וקשרים קיימים יעמדו מחדש למיבחן. חלקם אף יאלצו להתמודד עם ניתוק ופרידה.

הם, אומנם, יוכלו להכיר בני־זוג חדשים, אולם קשה להאמין שיצליחו בקשרים שיתחילו בקיץ. מחודש נובמבר יוכלו לפתוח בקשרים חדשים וטובים. השנה הקרובה לא תביא להם הרפתקות־אהבה קלילות, קצרות ולא מחייבות. להיפך, גם אם יוכלו להמשיך ולהתייחס בחוסר־רצינות לקישרי־אהבה, זה יאבד מטעמו הטוב.

הם יעדיפו להסתפק בקשר אחד, קבוע ורציני, שבו יוכלו להעניק ולקבל מבלי שירגישו לחוצים, חנוקים ומוגבלים. השנה הקרובה תשמש להם פסק־זמן לקראת שנת 1989, שבה לא יהיה להם זמן לנשום ולהעצר בין כל פרשיות־האהבה הרבות שיהיו להם. אך, כאמור, כל זה יקרה רק מ־1989.

חיי החברה הופכים להיות חשובים מתמיד. תהיו מעורבים בפעילות ציבורית, ולא תצליחו להתרחק מחברים ומידידים. הם עשויים להפתיע אתכם בביקורים ובתוכניות משותפות. זה בהחלט מרענן ודרוש לכם. צפוייה עייפות רבה בין ה־21 ל־23 בחודש. יתכן שלא תרגישו בטוב, אך תתאוששו מכך מהר מאוד. ענייני כספים הופכים להיות חשובים בין ה־25 וה־27 בחודש. צפו לסכום־כסף שיגיע ממקור לא צפוי.

* * *

הקאריירה קצת הוזנחה לאחרונה. עכשיו תצטרכו לנצל כל הזדמנות כדי לעשות למען קידומכם. יש לכם אפשרות לשפר את שימכם, ולהשיג לעצמכם קידום. זה דורש את שיפור יחסי־הציבור שלכם. הורים מבוגרים זקוקים לעזרה. כנראה שתצטרכו לשנות תכניות, לבקר אצלם, ואף לסייע להם לעבור את התקופה הקשה. הבריאות עלולה להציק לכם בין ה־23 וה־25 בחודש. בילוי משותף עם בני־הזוג יקרב אתכם מאוד. חוויה רומאנטית צפויה ב־26 או ב־27 בחודש.

* * *

מצב־הרוח משתפר. עכשיו תוכלו לחשוב על חופשה קצרה, ואולי אף על נסיעה לחו"ל. קשרים עם ארצות אחרות יפיחו בכם מרץ מחודש. הצלחה צפוייה לכם בלימודים ובבחינות. זהו חודש של מזל עבורכם. אולי לא הכל טוב וקל, אך ביחס למה שהיה, תוכלו סוף־סוף לנשום לרווחה. סיכסוך על סמכויות ואחריות עלול לפרוץ בעבודה, על רקע של פעילות שנעשתה מאחורי גבכם. אולם אל דאגה, תצאו כשידכם על העליונה.

קשה לכם. הבריאות שלכם ושל הקרובים לכם מדאיגה אתכם מאוד. אך אל תתפסו יאוש. מצפה לכם, אומנם, חודש לא קל, אך כשהוא יחלוף, בסביבות ה־19 לפברואר, יהיה לכם קל יותר. בכספים, עליכם להיות זהירים מתמיד. כספים של המישפחה הנתונים לאחריותכם, מחייבים גישה שונה. שינויים קיצוניים עלולים להתרחש ואתם עלולים להפסיד את כספכם ואת כספי המישפחה. בתחום הרומאנטי צפויות לכם הפתעות נעימות. אלה קשורות לחזרתם של בני־זוג.

* * *

בעיה שהיתה מוסתרת היטב בחודשים האחרונים מתגלה ועולה על־פני השטח. עכשיו תצטרכו להתמודד עם אנשים קרובים ולהסתגל במהירות לתנאים החדשים שיווצרו. הפעם לא תוכלו לבוא בדרישות, וכדאי שתוותרו, ותלכו לקראת מי שבחברתו אתם מעוניינים. בעבודה אתם ממשיכים להתקדם ולעשות חיל. אומנם יש מי שמציב בפניכם קשיים, אך אלה זמניים. ה־25 עד ה־27 בחודש יהיו משמעותיים.

* * *

העבודה והבריאות הם שני הנושאים שיעסיקו אתכם בחודש האסטרולוגי הקרוב. לפתע תוטל עליכם אחריות נוספת, ותחליפו את מי, שמשום מה, אינם יכולים למלא את תפקידם. בנוסף לעבודה תעזרו, כמו תמיד, לבני־מישפחה, שכנים או ידידים הזקוקים לעזרתכם. אתם מזניחים את בריאותכם, והפעם לא תוכלו להתעלם ממה שמציק לכם. עליכם לגשת לטיפול רפואי ולמלא אחרי כל ההוראות. הזנחה עלולה להביא לתוצאות קשות ואף מסוכנות.

הרומאנטיקה תתפוס עכשיו מקום חשוב בחייכם, ומה אהוב עליכם יותר? יתכן שיתעורר צורך דחוף לנתק קשרים שכבר אינם מוסיפים לכם דבר. אי־אפשר להמשיך ביחסים מאכזבים, אך כדאי שתמהרו להחליט, כדי שלא תחמיצו את ההזדמנויות הרבות שיהיו לכם בחודש הקרוב. גם בעבודה אתם מוצאים עניין ופוגשים אנשים חדשים, המרוצים מהרעיונות המקוריים שלכם ומהיצירתיות הרבה שאתם מגלים.

* * *

ענייני מגורים מעסיקים אתכם יותר מתמיד. יתכן שתצטרכו לשנות את מקום־המגורים. תהיה לכם הזדמנות לרכוש דירה חדשה או לעבור למקום נוח יותר. אל תידחו את ההחלטה. זהו הזמן המתאים ביותר לרכישת דירה או להחלפתה. בעבודה אתם עומדים לפני שינוי חיובי. אין ממה לחשוש, אך כדאי מאוד לשים לב לשכר שמתכוונים לשלם לכם. בתחום הרומאנטי — אתם מוקפים בהצעות ובחיזורים. הקשרים הקיימים נמצאים בסכנה בגלל הצלחתם המדהימה.

* * *

נסיעות רבות צפויות לכם עכשיו. כמו כן צפויות לכם פגישות, היכרויות ושיחות עם אנשים שיכולים לעזור לכם בפיתרון בעיות. המצב הכספי ממשיך להדאיג אתכם. אתם נכנסים עכשיו להוצאות חדשות, וכדאי שתמנעו מהלוואות. התחייבויות חדשות תגרומנה לחוסר יכולת לצאת מהתיסבוכת. פגישה רומאנטית מוצלחת צפויה בין ה־23 ל־25 בחודש. בימים אלה אתם גם צפויים לזכות בסכומים קטנים בהגרלות.

ענייני כספים הופכים להיות חשובים מתמיד. אתם עומדים לפני הוצאות גדולות שלא היו מתוכננות מראש. נסיעה קצרה או פגישה מיקרית יביאו למיפנה ולהקלה מהדאגה שהיתה מנת חלקכם בחודש האחרון. לבעיית המגורים, שמציקה לכם מאד ימצא פיתרון בין ה־22 ל־24 בחודש. תצטרכו לפעול במהירות ובתקיפות ולשים לב גם לפרטים הקטנים ביותר. פגישה רומאנטית משמחת בין ה־25 וה־27 בחודש. תכנית משותפת עם בן־הזוג נראית ברת־ביצוע.

* * *

לאלה שנולדו בתחילת המזל יהיה כבר קל יותר. האחרים ממשיכים להרגיש חולשה וחוסר־מרץ. עליכם להקפיד על בריאותכם. בני הזוג אינם מבינים את מצב־הרוח המוזר שבו אתם שרויים. מגיע להם הסבר. בענייני כספים צפויות בשורות משמחות. עכשיו תוכלו לקבל, להרוויח או לזכות בסכום־כסף ולבצע תכנית שנראתה כמעט דימיונית. דיבורים מיותרים עלולים לפגוע בעבודתכם או בכם. הקפידו על מוצא פיכם.

* * *

החודש הקרוב לא יהיה קל. תהיה לכם תחושה חזקה של בדידות, עצב ואכזבה מאנשים קרובים. כדאי שתבדקו את עצמכם. יתכן שפגעתם שלא במתכוון, ויש מי שמצפה מכם להסבר. הבריאות אינה טובה ועלולה אף להתדרדר. כדאי שתיגשו לרופא ותבררו מהי הבעיה ואיך להיפטר ממנה. בשורה משמחת בענייני כספים צפויה בין ה־22 ל־24 בחודש. פגישה חשובה תתקיים השבוע ...ל תדחו אותה. היא יכולה לעזור לכם לקדם א... הפרוייקט שבו אתם שקועים.

■אני משלם מחיר■

(המשך מעמוד 16)

לדבר על זה. כך אמרו לי אנשים שחושבים כמוני, ביניהם גם ח"כים.

● **אבל את אריה נאור זרקו.**

כן, וזה גם טימטום. מה הוא אומר? זה חלק מההיסטריה. הוא היה בעד ועידה בינלאומית. אני לא בעד ועידה בינלאומית, אני בעד משא־ומתן ישיר. אבל הם נגד הפארטנר למשא־ומתן כזה.

■ ■ ■

● **הפלסטינים טוענים שאת פייצל אל־חוסייני, שיושב היום במעצר מינהלי, עצרו בגלל הפגישות איתך.**

יש שמועה כזאת שאני לא יכול לבדוק אותה. דיברו איתי בשב"כ עליו, ואמרתי שהוא נראה לי מתון ברעות שלו. אני לא יכול לאשר למה עצרו אותו. אני יכול לומר שאנחנו עשינו את כל הטעויות האפשריות. לא נתנו למנהיגים הפלסטינים כאן לצמוח. לא אמרתי שהיה צריך להצמיח אותם, אבל אם המנהיגות ישנה, לא צריך להרוס אותה.

אני הייתי מוציא היום את פייצל אל־חוסייני מהכלא ואם הוא עומד מאחורי הדברים שאמר לי הייתי הופך אותו נציג. אז הוא בכלא, ואת מובארכ עוור רוצים לזרוק וכל שאר המנהיגים מפוזרים בכל העולם. בוודאי שזו טעות קשה. את פייצל במיקרה הכרתי, והוא באמת מנהיג, אבל הוא לא איש־אש"ף. פייצל הוא איש מתון, שאומר שהוא מקבל את גבולות־1967, שאומר: „אני מקבל אתכם, קבלו אותי." הוא העלה רעיון שאש"ף יהפוך למשהו כמו ההסתדרות הציונית. ואני חושב שזה רעיון טוב.

● **יש לך יסורי־מצפון על כך שעצרו אותו בגללך?**

לא, זה הסיכון שהוא לקח, אין לי גם נקיפות־מצפון על זה שהיכו את סרי נוסייבה בגלל הפגישות איתי. ולהם אין נקיפות־מצפון על מה שעושים לי. זה המחיר שאנו משלמים. בשביל המדינה הזאת שילמו מחיר יותר גדול מאשר מעצר, מכות, או מה שאני עובר. חברים קרובים שלי מתו במילחמה על ירושלים, במילחמה בלבנון, ומעבר לתעלה.

● **נלחמת בלבנון?**

לא, היתי זקן מדי, אבל הסתובבתי שם כקצין־חינוך בהרצאות. זו היתה המילחמה האחרונה שלי, אני כבר בן 42.

כל אחד משלם את המחיר והמחיר שאני משלם הוא לא כל־כך כבד.

● **אתה מרגיש שאתה קורבן־השלום?**

מה פתאום? לא. אני חושב שמי שלא עושה שום דבר יהיה קורבן. זו לא רק השאלה הדמוגראפית. השאלה היא איך חיים? האם אפשר לחיות עם המראות בטלוויזיה הרבה זמן? ואם זה לא משהו חולף, אם זו תהיה המציאות מעתה ואילך, אנשים יוכלו לחיות עם זה? כמה זמן עוד אפשר לראות את הדברים יום־יום בטלוויזיה?

אני טוען שבעוד כמה שנים אנחנו נתגעגע ל־1988, כי אז נצטרך לדבר עם שתי מעצמות שסיכמו הכל ביניהן, והן יודיעו לנו מה אנחנו צריכים לעשות. אנחנו נצטרך לדבר עם אלה שהיום זורקים אבנים, ואז הם יהיו בני 30. נתגעגע למישהו מתון כמו ערפאת, נתגעגע למצב שיש לנו השפעה על ארצות־הברית. אנחנו נגיע לפיתרון על ארבע, ולא כמו היום, כשאנחנו נמצאים במצב של כוח. ואם זה התסריט, אז לא כדאי היום לסגור עניין?

● **האם אלה דברים שאתה מבין, וחבריך בתנועת־החרות לא מבינים?**

אני פשוט פוחד יותר מהם. למה ששמיר יהיה מודאג? איפה הוא יהיה בעוד 20 שנה? הוא עכשיו המרגיע הלאומי, אומר שהכל בסדר, שהשבאב זורקים אבנים. במו אוזני שמעתי שחברי־כנסת קוראים לשמיר הבלם הלאומי, ואלה היו חברי־כנסת ממחנה שמיר־ארנס.

ג'יני, שימפנזה מאולפת, הספיקה לככב בתפקיד ראשי בתשדיר־שרות. החיים בחיק הטבע עם 13 כלבים, ברווזים ותרנגולות

כולם לא נורמליים!

צ'רלי עם דובי
להוציא לשון לכל אחד

ג'יני, השימפנזה בת ה־4, מכירה הליכות ונימוסים. למשל, היא תדליק סיגריה לדובי בעליה, אך היא סולדת מעישון סיגריות. אין היא פאסיבית. היא יוצאת בגלוי נגד התופעה השלילית של התרבות מיספר תאונות־הדרכים בארץ בתשדיר־שרות מטעם המועצה למניעת תאונות דרכים, שיוקרן בקרוב על מירקע־הטלוויזיה. ג'יני מגלמת בו תפקיד חשוב.

דובי שיפמן (29), מעצב דמותה של ג'יני, שמע על חמש־שש שימפנזות נוספות בבעלות פרטית בישראל. לדבריו, ג'יני היא היחידה בעלת רמת־אילוף כה גבוהה. הוא הספיק להופיע איתה במשך חודש רצוף במועדון־לילה ובכמה קייטנות בצפון. היא מופיעה גם באירועים שונים, כגון באחת מהופעותיו של הזמר אריק סיני.

ג'יני גרה והתחנכה בביתו של דובי בקריית־חרושת, אך הופעותיה התחילו רק לפני חמישה חודשים, באופן מיקרי ביותר. „מכיוון שהיא נהנית מהופעותיה, ולא נגרם לה כל נזק, אני ממשיך להופיע איתה."

נגד אילופה של ג'יני נשמעו טענות קשות מפי המימסד העוסק בבעלי־חיים בישראל, כמו הסאפארי.

ראשית, „יש עובדות מצערות, הקיימות גם במיקרה שלי. השימפנזות הוגלו מביתן ומסביבתן הטיבעית, יבשת אפריקה, בעל־כורחן. אין ספק שנעשה להן עוול. אך ברגע שהן פה, חשוב לסגלן לסביבתן החדשה כדי שיוכלו להמשיך לחיות.

„בסאפארי קיים מערך של שתי גדרות־תיל חשמליות מסביב לחצר־השימפנזות, מסיבות ביטחוניות. במערכת הגדרות הם גורמים לאילופן, אך לא בצורה ישירה כפי שזה קיים אצלי.

„חוץ מזה הן מקבלות מזון רק בתאיהן. כאשר עובדי הסאפארי מעוניינים לרוקן את החצר, או למשוך את השימפנזות אליה, הם ישתמשו במזון כאמצעי. יש סיכוי רב למצוא את החצר ריקה כאשר הרעב מתגבר אצלן."

למרות זאת אין דובי מסתיר את הערצתו לסאפארי בשל התנאים הפיסיים ואיכות־החיים הגבוהה שהוא מעניק לבעלי־החיים.

„הוא לא נורמלי!"

מלבד ג'יני מתגורר עם דובי גם צ'רלי, שימפנזה צעיר בן שנה וחצי, שהוא בשלב מתקדם של אילוף. ברטה הכלבה ו„נור־כבר", כלב מסוג פינצ'ר, מתגוררים גם הם בביתו. בחצר־הבית יש לו עוד 13 כלבים פרטיים וכמה ברווזים.

ה„גווארדיה הגדולה" חיה לה בשלווה ובשקט בחוות־החיות, לא הרחק מקריית־טיבעון. בית דו־קומתי בעל חזית בצבע לבן, ומסביבו חצר גדולה, מוקפת בגדר ביטחונית.

הצבע הירוק שולט בכל פינה בחווה, „החווה של דובי" — שם מוכר לכל תושבי הסביבה. חדר־השינה המרווח נמצא בקומה השניה של הבית, עשוי מעץ ומחולק לשלושה חלקים: תא סגור עבור ג'יני, תא קטן יותר עבור צ'רלי, וחלק־הארי עבור דובי.

מאז היותו ילד, זוכר דובי את עצמו כמתעניין בבעלי־חיים. כילד החזיק בחתולים, בכלבים, בציפורים, בברווזים ואף בנחשים. הוא מכיר בעלי־חיים, מפני שחי עימם וגידל אותם במשך שנים רבות. הוא מעיין בסיפרות מיקצועית, ולא רק על החיות בישראל. הוא גם מקיים קשר הדוק עם וטרינרים ומאלפי־חיות.

בחיוך שופע הוא מבהיר: „אני משתדל ללמד את ג'יני פעולות, שיש לה מוטיבציה לעשותן, כמו נסיעה באופניים או בסקט־בורד (גלגליות), או מזיגת משקה לתוך כוס ושתיית המשקה בכוחות עצמה. אף פעם אחת איני צריך לצעוק עליה, כדי שהיא תיסע באופניים. זה מתכון חשוב להצלחה בחינוכה. אבל יש דברים שהייתי חייב לאלפה לעשותם, למרות שהיא לא אוהבת את זה, כמו עשיית הצרכים בסיר, ולא בכל מקום מזדמן. אסרתי עליה לנשוך, למרות שזה יכול להיות הכיף שלה.

„ג'יני חברותית מאוד, ובדרך־כלל ניתן למצוא אותה מתחבקת ומתנשקת בחברת אנשים, באווירה עליזה.

ג'יני רוכבת על אופניים

ג'יני מוזגת לעצמה חלב חם

.„אני אף פעם לא צריך לצעוק עליה!"

דובי וג'יני
חדר־שינה משותף

„לפעמים אני לוקח את ג'יני איתי כשאני יוצא לבלות. אך באופן קבוע אני מהלך עימה כשהיא קשורה ברצועה, כי קיים תמיד ספק, שמא היא עלולה לתקוף או להתנהג בצורה לא־חברותית. למרות שעד היום היא לא תקפה כלל, ולא היתה שום תלונה עליה."

דובי מכנה את הקפדתו להלך עימה, מחוץ לכתלי הבית, כשהיא קשורה ברצועה כ„אי־אמון מושלם".

ג'יני מסוגלת לאכול בעזרת מזלג, כף וכפית, לדפדף ולעיין בספרים ובעיתונים, לפתוח סוגי לבניות.

ג'יני אוהבת במיוחד את „נר־ככר", הכלב הפרטי של דובי, ובכל מיפגש בין השניים היא מרבה ללטפו, לחבקו ולנשקו. אם דובי ישאל את ג'יני מה דעתה על פלוני, גם מכר קרוב או רחוק, היא מסמנת באצבע המונחת מעל לאוזנה את הסימן שפירושו „הוא משוגע", „הוא לא נורמלי".

ג'יני מדליקה סיגריה לדובי
„לא רוצה לעשן!"

גיטרה ובעלי־חיים

דובי נולד בקרית־ביאליק. בגיל בר־מיצווה עבר עם מישפחתו בת חמש הנפשות לשכונת אחוזה בחיפה.

הוא סיים 12 שנות־לימוד בבית־הספר הריאלי בחיפה, ואף השיג תעודת־בגרות טובה למדי. אחרי שרות צבאי מלא הוא סיים שנה א' בפקולטה למישפטים של אוניברסיטת תל־אביב. את תחום המישפטנות עזב, והתחיל לנהל בחיפה את הדיסקוטק גל חדש, שנסגר בעיקבות תלונות השכנים. זה היה הדיסקוטק הראשון שהכניס לעיר־הכרמל את סיגנון „הגל החדש", והופיעו בו הזמר רמי פורטיס ולהקתו, עופר אקרלינג, להקת הקליק ועוד.

בעיקבות סגירת המועדון החליט על שינוי דראסטי בחייו. הוא עבר להתגורר ביערות הכרמל, כדי „לגור עם הטבע ככל שזה רק אפשרי, לברוח מהעיר, לחיות אחרת. רציתי לחיות בשקט עם גיטרה וכמה בעלי־חיים, ואנו יודעים שבעיר זה די קשה."

במשך ארבעה חודשים חי דובי ביערות־הכרמל עם ברטה, כלב נוסף, כמה ברווזים ותרנגולות, חמור שהוא שמר עליו לבקשת כמה ילדים הגרים בסביבה, ועוד סוס, שגם עליו שמר לפי בקשת אחותו.

לפני שנתיים וחצי קנה שטח־אדמה בקריית־חרושת, וכיום שוכן שם ביתו וחוות־החיות, המשמשת גם כפנסיון לכלבים. בימים אלה הושלמה גם הקמת פנסיון החתולים בחווה, שנועד לקליטתם של 24 חתולים. דובי ממתין להזמנות.

פעם שכנה שם חורבה גדולה, בתוך שדה גדול של קוצים ודרדרים. הוא בחר במקום הזה מפני שהוא מרוחק מהעיר, מכיוון שלא רצה שהפנסיון יהווה מיטרד לשכנים. אמו, יהודית שיפמן, עוזרת לבנה בכל הקשור לניירת,, ולשיחות־טלפון.

בציחקוק המתלווה לחיוך האופייני לו אומר דובי: „הסיבה השכיחה שבגללה אנשים מוסרים לי את כלבם היא חופשה ונסיעה לחו"ל. לעיתים נמנע מהם זמנית לטפל בכלב בגלל מחלה. בעלי הכלבים באים מכל השכבות הכלכליות־חברתיות מאיזור חיפה והצפון. נקרא לזה אינטגרציה חברתית של כלבים. זוגות צעירים, מישפחות או אנשים בודדים מביאים את כלבם.

„בדרך כלל משלמים לי בהמחאות, והן תמיד כובדו במלואן. נראה שהם היו מרוצים מאוד מהטיפול."

עודד רכטמן
צילם: ציון צפריר ■

דובי וכלובי הפנסיון
וגם לחתולים

דובי ואחד הפנסיונרים ליד המיכאלות של הפנסיון (על כתפיו — צ'רלי)
אינטגרציה של כלבים

תשבץ העולם הזה 2629

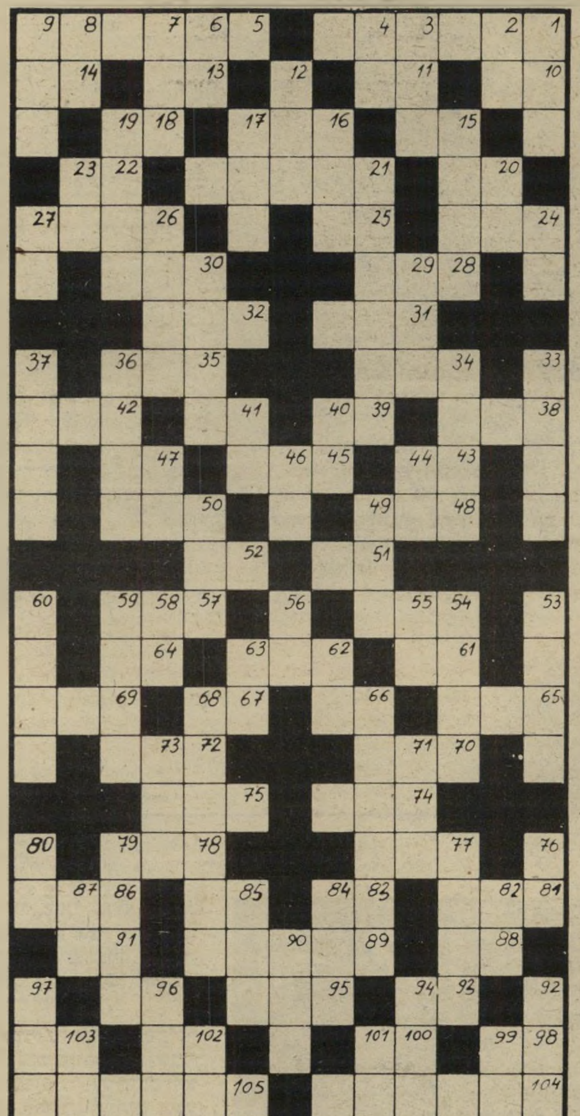

מאוזן:

1. מפתח (6); 5. עולם ומלואו (6); 10. לא חד. מעוגל במקצת (2); 11. אליל בבלי קדום (2); 13. רסיסי לילה (2); 14. קיר (2); 15. מידת יובש מקראית (2); 16. ספר עברי שקיבל פרס ביאליק על הרומן „אהבה זרה" (3); 18. פעוט (2); 20. חיק (2); 21. רחום (3,2); 22. נהר באיטליה (2); 24. יונק מותר באכילה (דברים, יד, ה) (3); 25. ממציא הטלפון (2); 26. סופר אנגלי, אביו של כריסטופר רובין (4); 28. ציפור (3); 30. בינה (3); 31. מאכל מישמש (3); 32. שר החינוך והתרבות שיזם את הרפורמה שאושרה ב־1960 (3); 34. מס (3); 35. צמית (3), 38. הקף, עיגול (3); 39. אצטבה קטנה (2); 41. ממציא חליל הרועים (2); 42. סופר צרפתי, אבי הסיפור המדעי הדימיוני (3); 43. בהמה טיבטית (2); 45. יצא (3); 47. השג ספורטיבי המקנה שתי נקודות (2); 48. ענף רך (3); 50. אכסדרה של עמודים (3); 51. כיסוי עליון (2). 52. מסך (2); 54. תנוך (2); 57. חורשה גדולה (3); 61. צדיקים ניסתרים (2); 62. רון (3); 64. מורה הוראה (2); 65. אחד החושים (3); 66. עיר מצרית קדומה (2); 67. לא מבושל (2); 69. מחלקי היממה (3); 70. התנגדות לשילטון (3); 72. בן־כלאיים של סוסה (3); 74. חרב (3); 75. שחק פחם (3); 77. אבא של עתניאל (3); 78. חלק מפרי־הדר (3); 81. חבר (3); 83. הוגה־דיעות יהודי גרמני, כתב את „רומא וירושלים" (2); 85. אחד השבטים (2); 86. מתק (3); 88. מילת ברירה (2); 89. מלחין גרמני, מגדולי המלחינים (5); 91. ראשי־תיבות (2); 93. דגל (2); 95. חבלה בגוף (3); 96. איבר דיבור (2); 98. מילת־קיום (2); 100. מגדולי המלחינים (2); 102. לא עדין (2); 103. מרגיש (2); 104. שחקן בנבחרת הלאומית בכדורגל (3,3); 105. ספר תאריכים (3,3).

מאונך:

1. קבע את מקום־המצאו של מישהו (3); 2. זיכרון (2); 3. ראיון (3); 4. מילת הכללה (2); 6. יחידה של עוצמת חשמל (2); 7. ירק גינה (3); 8. קידומת הולנדית (2); 9. עזרא... שהצטרף ל„התחיה" (3); 12. השרברב מטפל בו. בסלנג, אם שמים אותו למישהו, זה מאד לא נעים (3); 15. אדם שפרנסתו בטיפול במתים (4); 16. עיר מפורסמת בעולם העתיק (3); 17. היה מצוי זמן מה במקום מסוים (3); 19. חי על חשבון אחרים (4); 20. בן־מישפחה (2); 21. מרינה צפון־אמריקאית (6); 22. יונק גדול (3); 23. נהר אפריקאי (2); 24. רע (2); 26. שחקן מפורסם בכדורגל (4); 27. ראשי־תיבות של נשק מגן (2); 29. מלוטש ומבריק (3); 30. חנך לאחרונה את ביתו ועורר ויכוח ציבורי (4); 33. פחם בוער (4); 34. בגלל (4); 36. שחקן כדורגל תל־אביבי בעל מוניטין (4); 37. מבני יוסף (4); 40. כלי פסולת (2); 41. פרי בוסר (2); 44. סוף (2); 46. מיפלגה קטנה (2); 47. מערכת (2); 49. מועד (3); 50. מספיק (3); 53. דרך, יחס (4); 54. אתונו פתחה את פיה ותדבר (4); 55. מסולם התווים (2); 56. מבני נוח (2); 58. בעלה של תמר (2); 59. ענק (4); 60. האריה של טרזן (4); 62. נוזל (2); 63. שר (2); 66. יכולת אומנות, כישרון עשיה (3,3) 68. אוייב יווני בימי־קדם (6); 71. מחסום (3); 73. משוררת טראגית (3); 76. קלף חזק (2); 77. כלימה (4); 79. מושג מעולם המחשב (4); 80. יכול לאשר את הדברים בבית־מישפט (2); 82. יהיר (2); 84. דרגה צבאית (3); 85. גילוי חיצוני לצער (3); 87. מערי פלישתים (2); 90. פילוסוף גרמני, אבי השיטה הדיאלקטית (3); 92. הדרגה הגבוהה ביותר (3); 94. ענפים צפופים (3); 96. אחד הרגלים (3); 97. מיספר סידרי המישנה (3); 99. חזר (2); 101. כך (2); 102. אחורי הגוף (2); 103. יופי, נועם (2).

יהודית דגן

מיכתבים לרותי

נעמי רון

„רותי בטלפון", כמו תמיד, לקשר מהיר ולהכתבת מיכתבים, לרשותכם ב־221017.

★ ★ ★

לחבק חזק

הוא כמעט בן 26, עוסק בעבודה טכנית, 1.75 מטר, טיפוס ספורטיבי ששומר על כושר בעזרת כדורסל, כדורגל וטניס. גם שח הוא משחק. „בהחלט סימפטי מבחינה חיצונית," הוא אמר לי, „לא טום קרוז, אבל גם לא דובי גל. משהו באמצע."

הוא שונא להסביר בדיחות, ובלי חוש־הומור אין לך מה לעשות איתו. מחפש אותך נחמדה, בת 22 עד 25, עם ראש פתוח להרפתקות. הוא רוכב על אופנוע, וחשוב לו שלא תפחדי לשבת מאחוריו, לחבק חזק, ולנסוע. בעתיד הוא יעבור לקורטינה, אבל בינתיים זה מה שיש. הוא אוהב לקבל מיכתבים, אז כתבי לו. לי הוא נשמע ראש טוב. ת"ד 513, אבן־יהודה 40500. אם לא בא לך לכתוב, הטלפון שלו אצלי.

★ ★ ★

אקדמאי נאה

אקדמאי נאה מאוד, בן 36, גובה 1.75 מטר, גרוש בלי, רוצה אותך נשית, יפה ומעניינת, לקשר רציני. כתבי או שאלי אותי על (7/88).

★ ★ ★

גבר של אשה אחת

„אני בן 32, נראה טוב, גובה 1.80 מטר, רווק," הוא כותב לי. „עוסק בנושאי־כספים, תל־אביבי, רציני, אך גם עם חוש־הומור מפותח. באופיי אני גבר של אשה אחת, שאותה, לצערי, עדיין לא פגשתי.

„היא צריכה להיות די אינטליגנטית כדי לנהל שיחה, בעלת שימחת־חיים, פתוחה באופייה, חייכנית, סולידית, מסוגלת לקשר קרוב. באשר למראה החיצוני — רצוי מאוד שהיא תהיה מושכת, חטובה וגבוהה." הוא ממתין בת"ד 17362, תל־אביב 61171. חוץ מזה, הוא מציין שהוא קורא קבוע של העולם הזה, וזה כבר מוסיף לו כמה נקודות באופן אוטומטי, לא?

★ ★ ★

בלונדית, רומאנטית, מטופחת

הן שלוש חברות, שהחליטו לכתוב אליי. הראשונה היא בלונדית שמעדיפה אותך כהה־שיער. היא רווקה בת 32, גובה 1.68 מטר, חטובה, נאה, רגישה, אחות במיקצועה, אשר נמאס לה מכל מיני סתם, והיא מחפשת חבר־חבר. כתוב לה לת"ד 31 (כן, זו לא טעות) תל־אביב, עבור ש.

השניה היא רומאנטית חסרת תקנה, שמאמינה שדראמות יש גם בחיים. עיסוקה הוא בתחום הדראמה ותרבות־הגוף. היא בת 40, גובה 1.66 מטר, גרושה ואם לבת, לא מן הרזות, עגלגלה, חיננית, סימפאטית וחמה, ילדה בנשמתה, מחפשת חבר לחיים שמאמין שאפשר להשתטות בכל גיל. גם היא בת"ד הנ"ל, 31, ונא להוסיף „עבור א."

השלישית כותבת: „אם אינך פוחד מרווקה בת 45, שסוף־סוף החליטה שהיא רוצה להקים בית, אשמח להכיר אותך." היא נראית צעירה בהרבה מגילה, דקת־גו, 1.60 מטר גובה, נאה מאוד, מטופחת, עסקה במשך שנים בטיפוח חן ויופי, וכיום היא מזכירה בכירה, אוהבת מוסיקה, וחשוב לה שגם אתה תאהב. גם היא בת"ד הנ"ל, ובמיקרה שלה נא להוסיף „עבור ר."

★ ★ ★

אני מתה על בט מידלר. „לפני זמן־מה שקלתי את הציצים שלי," היא מספרת לקהל בהופעותיה, „לא אומר לכם כמה הם שוקלים, אך היה עולה לי קרוב למאה דולר לשלוח אותם לברזיל, במחלקה שלישית."

★ ★ ★

פתיחות גבוהה

„אני אקדמאי, בן 43, עוסק בניהול בחברה גדולה," הוא סיפר לי בטלפון. „שטח־ההתמחות שלי הוא בתחום הפסיכולוגיה התעשייתית. אני 1.69 מטר, שחום, בלי כרס, בלי מישקפיים, בלי קרחת.

„מקווה להכיר עדינה, נשית, רחבת־אופקים, המבקשת לממש דימיון למציאות, אני מאמין בתיקשורת של יחד, וכל אחד לחוד, כלומר — מימוש עצמי גם במיסגרת של זוג. אני נוסע הרבה לחו"ל. אוהב מוסיקה קלאסית. מאמין בפתיחות גבוהה, בהפקת המקסימום מהחיים, בתנאי שלא פוגעים בזולת." הוא מצפה לך בטלפון 737771, אחרי 6 בערב.

★ ★ ★

סליחה, יקירי

נעשה עוול (אני לא אשמה!) לעלם בן 32, שגילו התפרסם כאן, בטעות, כ־23. אז הוא לא, ולכן מיכתבו שוב, בקיצור: רווק, עוסק באלקטרוניקה, גובה 1.75 מטר, נאה, אוהב קריאה, בילויים שקטים ומיסעדות טובות, מעוניין בקשר עם בחורה עד 32, או

קצת יותר." הוא עדיין בת"ד 276, בת־ים. איתך הסליחה, יקירי. מעניין שאפילו לא התלוננת, ורק במיקרה הבחנתי בטעות. היו כמה מיכתבים מעניינים מעלמות צעירות?

פתקים

כמו בשבוע שעבר, גם השבוע אני מנסה להיפטר מערימת הפתקים, המיברקים הקצרים האלה, שהצטברו אצלי.

● הראשון הוא שמואל, בן 28, עובד, כמו שהוא אומר, ב„צוות מוטס באל־על." יש לו שיער שחור, 1.70 מטר גובה, והוא אוהב ספורט, קריאה וטיולים. מחפש אותך חכמה, יפה, בת 21 עד 27, למטרה רצינית. צלצלי לטלפון 052־550097, בשעות הערב.

● הפתק השני שייך לבני, אופטיקאי בן 29, רווק, נראה טוב, גובה 1.80 מטר, שיער חום, מיבנה־גוף בינוני. מעוניין בקשר טוב, רציני וממושך עם בעלת גוף מלא, עד גיל 30. כתבי אל בני חנופה, דרך בן־גוריון 151, רמת־גן.

איתן עמיחי בע"מ
הדברת מזיקים
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.
1987
רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 · טל. 790114-5-6
בשמירה על בריאותך ורכושך

קולנוע

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: החנות מעבר לפינה, ז׳אן דה פלורט, הקיסר האחרון, מלאכים בשמי ברלין, מגדל הדבורים, טאמפופו.
ירושלים: ז׳אן דה פלורט, מלאכים בשמי ברלין.
חיפה: ז׳אן דה פלורט, הקיסר האחרון.

תל־אביב:

**** **החנות מעבר לפינה** (חן 5, תל־אביב, ארצות־הברית) — ארנסט לוביטש חוגג את ניצחונו אחרי יותר מ־35 שנים, ומוכיח שמצחיקון חכם זו משימה אפשרית. ג׳יימס סטיוארט ומארגרט סאליבן.

**** **הקיסר האחרון** (גת, תל־אביב, מוצג גם ברב־גת חיפה, בריטניה) — הקיסר האחרון בסין כראי להיסטוריה ולתהפוכותיה. חוויה אסתטית נדירה דרך מצלמתו של ויטוריו סטורארו. אחד הניצחונות האופראיים הגדולים של הבימאי ברנארדו ברטולוצ׳י.

**** **מלאכים בשמי ברלין** (לב, צרפת־גרמניה, מוצג גם בסמדר, ירושלים) — וים ונדרס חוזר הביתה, לגרמניה, כדי להתבונן בברלין דרך עיניהם של מלאכים. אוטו סאנדר וברונו גאנץ משחקים כמו מלאכים וסולוויג דומרטין מעניקה את האהבה. פיטר פולק משחק מלאך לשעבר שמשחק שחקן המשחק את עצמו, ועל כולם עולה בהישגיו אנרי אלקן הצלם. פיוט בשחור־לבן.

*** **טאמפופו** (לב, תל־אביב, יפאן) — הזלילה הגדולה נוסח יפאן במצחיקון פרוע של יוזו איטאמי. הבימאי שאוהב לבקר את בני־עמו בסאטירות מטורפות. סיפורה של אלמנה המ־שכללת את ידענותה ברזי־המיטבח באמצעות מסע־ריגול גאסטרונומי עתיר־המצאות.

*** **תיקווה ותהילה** (דיזנגוף, תל־אביב,

שחקנית ג׳ון צ׳ן
בסרט „הקיסר האחרון"

מוצג גם באורלי בחיפה, בריטניה) — בימי הבליץ בלונדון היה הבימאי ג׳ון בורמן ילד שנשאר בעורף. את המילחמה הוא זוכר כחופשה ארוכה ועליזה, מעין פסק־זמן המים ונעים בילדותו.

*** **לו היית כאן** (דיזנגוף, תל־אביב, אנגליה) — אמילי לוייד, תגלית בריטית צעירה מלאת חן ומרץ, עוזרת לסופר־בימאי, דיוויד לילנד, להוקיע את הצביעות של החברה הפוריטנית הבריטית בעידן שהצמיח את תאצ׳ר.

שישבת/הקרנות מיוחדות:

*** **פרנסיס** (הקולנוע, בית ציוני־אמריקה, שישי, 14.30) — ג׳סיקה לאנג וסם שפארד הם שמות־הקסם, שבשלהם כדאי לראות את הסיפור על שחקנית שאיבדה את שפיותה.

*** **פראנקנשטיין הצעיר** (הקולנוע, בית ציוני־אמריקה, שבת) — המצחיקן מל ברוקס בסירטו המבריק ביותר על נכדו של פראנקנ־שטיין שמנסה להתחרות בסבו.

עדנה פיינרו

ראש קטן

גן השיש (תכלת, תל־אביב, ארצות־הברית) – **ההתחלה, לפחות, מבטיחה סרט „אחר" על וייט־נאם. במקום שדה־קרב מופיע לפנינו שדה אחר. גם הוא מרופד בגוויות, אבל במקום אדום ורועש הוא לבן ודומם. המתים מכוסים היטב מתחת למצבות לבנות של שיש, מי ימנה מיספרן? כולן שוות ומיושרות. מיסדר צבאי של אבנים ערוך ומוכן לפקודתך, הקברן הלאומי.**

כי זו היא ארלינגטון. התחנה האחרונה של הגיבור האמרי־קאי. בסיסה של היחידה העיליתיסטית של הצבא האמרי־קאי, שייעודה לשמש גם כמישמר־הנשיא. אם כי בשלהי שנות ה־60, כשאיש לא העז להתנבא על נחיצותה של המילחמה ההיא, היו ידיה של יחידה זו מלאות־עבודה בהטמנת החוזרים מוייט־נאם.

פרנסיס פורד קופולה, החדשן, שמעולם לא מתעייף מהמ־צאת כלים חדשים לשפה הקולנועית, בחר לטפל בטראומת־המילחמה הזאת בפירוט הליכי טכס־הקבורה. אלא שבהמשך בורח תסריטו של קופולה מן הסכין החדה.

הסמל קלל (ג׳יימס קאן הנפלא), שכבר היה בתופת, מקלל אותה, אבל מתמרד רק כדי לחזור אליה וללמד טירונים איך להישרד. הוא למד היטב את עקרון ה„אין ברירה" ואינו מרשה להטיל ספק בייעודו של החייל המיקצועי. תפקידו לא כולל מחשבה, אפילו לא כשפרח־הקצונה, בנו של חבר לקר־בות אחרים, יוצא לחזית וחוזר, ככל האחרים, לתחנה האח־רונה בארון־קבורה.

ידידתו, עיתונאית ליברלית (אנג׳ליקה יוסטון, גם היא מעולה), שוללת את המילחמה, אבל מבינה לליבו של החייל המיקצועי, ואילו מפקדו של הסמל, ג׳יימס ארל ג׳ונס, הוא איש־צבא מובהק, שמכסימום המחשבה שהוא מגלה מתבטא בבדיחות מרירות ובמצב תמידי של גילופין.

לגבי איש־צבא אין מילחמה שאינה צודקת. זו מסקנה המז־כירה את שתי אצבעות מצידון – אך מקופולה מצפים ליותר.

אנג׳ליקה יוסטון וג׳יימס קאן: לחייל אסור לחשוב

משורר הדלות

עכבר הבארים (שחף, תל־אביב, ארצות־הברית) – **סרט לא־שיגרתי של במאי לא־שיגרתי. מי שירצה ליהנות ממנו כדאי שיצטייד תחי־לה בנקודת־מבט לא־שיגרתית, שכן בעיות של אלכוהוליזם מצטיירות בדרך־כלל בקולנוע כבעיות טרגיות של אדם שנדון לכלייה פיסית ומוסרית כאחד. במיקרה זה נקודת־המוצא היא הפילוסופיה של משורר־הדלות של העולם המערבי, צ׳ארלס בוקובסקי.**

מי שהתוודע לכתביו של סופר אקסנטרי זה, החי בלוס־אנג׳לס (הזדמנות קולנועית קודמת להתוודע אליו היתה בסיפורו של שיגעון פשוט, **סירטו של מארקו פררי), יודע כי במרכזה של יצירתו עומדת הבחירה המכוונת בעולם־הביבים המערבי כשמנגד ניצבת חברת־השפע המערבית.**

גיבורו של בוקובסקי בסרט זה אינו אלא בן־דמותו. אפילו שמו מצלצל כך – „הנרי צ׳יאנסקי". זהו משורר המתקרב לשנת ה־30 בחייו. על כישרונו ניתן ללמוד מכך שמו"לית צעירה ועתירות־נכסים (אליס קריג) מוכנה להעניק לו בית, אהבה, וכסף טוב עבור כל מילה מפרי עטו. אלא שיותר משהוא מכור לכתיבה הוא מכור לבקבוק ולכיעור, לסחי ולבוץ שהם תנאים הכרחיים לקיומו.

המשורר, בדמותו של השחקן מיקי רורק, שהשמין והתכער עד לבלי הכר לצורך תפקידו זה, אינו מוכן לקבל עליו את עול החברה המתוקנת. הוא מסרב לקום בבוקר, להתרחץ, לצחצח שיניים ולעבוד חמישה ימים בשבוע. הוא צריך לגרד את תחתית החבית החברתית כדי למצוא את השראתו עלי אד־מות. הוא זקוק לזוהמה כדי להזדכך. לצידו ונדה, מפסידנית מיקצועית, שלמרות התמכרותה המוחלטת לשתייה אינה מא־בדת אף לרגע את הקסם שבאישיותה, והיא מגולמת על־ידי פיי דאנווי שהופכת את סיפור האהבה שלה ושל מיקי רורק לאחד המשעשעים והמבריקים שנראו על הבד זה זמן רב.

בארבט שרדר מציג פה תמונה מרתקת של המכורים לכוס.

מיקי רורק ופראנק סטאלונה: בלי לרחוץ שיניים

מושחת מבית טוב

שחיתות בגדול (אסתר, תל־אביב, ארצות־הברית) – **זהו נושא שראוי להתכבד בו – מהן מיג־בלותיה של השחיתות, ומתי היא נהפכת מיטרד לחברה ויש לבער אותה? בהחלט שאלה שאפשר לשאול בכל מקום בעולם, ולא רק בניו־אורלינס, המקום שבו מתרחשת עלילת הסרט.**

העלילה מפגישה בין ביריון חביב, מאלה שהקולנוע האמרי־קאי אוהב להתגנדר בהם, השחקן דניס קוויד, לבין פרקליטה נמרצת, החוקרת אפשרות של שחיתות במישטרה. הביריון הוא מפקח מצליח, בן לשושלת של אנשי־מישטרה, אחד שמכיר את העיר כפי שהוא מכיר את כף ידו, ואף מכופף, בשעת הצורך, את החוק לצרכיו, כאשר התהליכים השיג־רתיים מסובכים וארוכים מדי לטעמו.

העניין מתפוצץ כאשר בחקירה, שבה נוטל חלק גיבורנו ואשר עוסקת במילחמת־כנופיות, מתחיל להתברר כי המיש־טרה עצמה נוטלת חלק בקרבות, לאו דווקא כדי לחסל את הנגע אלא כדי להבטיח לעצמה את חלק הארי של השלל.

על כך אין הגיבור, שמכופף את החוק למען אינטרסים פרטיים קטנים מתוך הרגשה שאין בכך שום רע, מוכן לעבור בשתיקה, גם אם כמה מחבריו הקרובים מעורבים בפרשה. ומן העימותים המבדרים והעוקצניים עם הפרקליטה הוא הופך בן־לילה לבן־בריתה. הוא לא ישקוט ולא ינוח עד אשר יביא את המושחתים למישפט.

הנושא הוא עדין ומביך, אבל הבימאי ג׳ים (עד כלות הנשימה) **מקברייד מתייחס אליו ברוח שובבה. לפחות במח־צית הראשונה של הסרט הוא משתדל להשאר בתוך המוס־כמות של עלילות־מתח הוליוודיות רגילות, ולא לכפות על הצופים עומס־יתר של משמעות. וזו, אכן קיימת, בצד הפעל־תנות של קוויד והלשון החדה של הפרקליטה אלן בארקין, אבל מי שמוטרד, יכול להתעלם. מה עוד שגם למקברייד עצמו אין תשובה ברורה היכן הוא הקו בין שחיתות בקטן ובגדול.**

דניס קוויד אלן בארקין ונד בייטי: מתנות למשטרה

משה איבג'י בקיץ כבר לא יהיה לבד ★ אילנה שושן קפצה לפאריס כדי לפגוש את האקס וישנה בסאלון ★ הטלפון של אילן בן־שחר עובד שעות נוספות

הכל נשאר במישפחה

מזמן־מזמן כבר לא היתה ל**משה איבג'י** אהבה גדולה. בעבר היתה השחקנית היפה **עירית שלג,** ש־ממנה יש לו בת, **דנה,** אליה הוא קשור מאוד. הוא רואה אותה לפחות פעמיים בשבוע. היו עוד כמה רומאנים ואהבות קצרות, כי איבג'י מת על נשים, ונשים מתות עליו, אבל הוא לא כל־כך אוהב לספר לעולם מה קורה בחייו הפרטיים.

עד כמה שהיה ידוע לי, בתקופה האחרונה הוא לבד. אבל בשבוע שעבר קראתי באחד הצהרונים כתבה ענקית עליו, לכבוד התפקיד הראשי שהוא

משה איבג'י
לא יעבור לבד את הקיץ

עומד לעשות בהצגתו החדשה של **חנוך לוין,** נכנע ומנוצח. לא כל־כך התעניינתי בדמות המתוסבכת שאותה הוא יגלם, אלא בהכרזה שלו, שעליה חזר לפחות פעמיים: „בקיץ אני לא אהיה לבד!"

אני לא רוצה לקחת מהקולגה המרחלת שלי את ה„דרינג־דרינג" המפורסם שלה, אבל גם אני עשיתי דרינג־דרינג, ושאלתי אותו עם מי הוא לא יהיה לבד בקיץ. איבג'י המתוק ניסה להתחמק, אבל הנידנודים שלי הרסו אותו, וכדי שאסכים להסתלק מקו־הטלפון שלו הוא הסכים להתחלק איתי בכמה פרטים.

קוראים לה **אורית,** והיא בת 28, עובדת בפירסום ובשיווק, נולדה בארץ, אבל חיה מרבית חייה בלונדון. היא כמעט מישפחה, כי האח שלה, של אורית, נשוי עם אחותו של איבג'י, שגם היא חיה בלונדון.

לפני חמש שנים ביקר איבג'י את האחות, הכיר את אורית, משהו התחיל ללבלב ביניהם, אבל קפא בקור האנגלי, עם חזרתו לארץ. העניין הפשיר וחזר ללבלב כאשר אורית ביקרה כאן, לא מזמן, ושהתה בארץ במשך ארבעה חודשים. בקרוב היא תגיע שנית, ואז, ככל הנראה, איבג'י באמת לא יעבור את הקיץ לבד.

אהבה בספורט

הנה זוג יפה. במיוחד היא. הוא נתפס באמצע האוכל, אבל אני נשבעת שכאשר פיו אינו מלא, הוא נראה יותר טוב.

זהו שדר־הספורט **שאול אייז־נברג** (40), גרוש מזה שנה. גם היא באותו מיקצוע — **ברכה** („בילי") **רובין,** עיתונאית־ספורט באחד הצה־רונים, גבוהה, חטובה, חתיכה, בת 21. מדור־המסיבות של העולם הזה דיווח בשבוע שעבר על מסיבת יום־ההולדת שהיא אירגנה לכבודו. המדור קרא לה שם „חברתו של", אבל הסיפור שלהם אינו פשוט כל־כך.

סיפרו לי שראו אותה נועצת בו עיניים אוהבות, ולכן רציתי לדעת פרטים על הרומאן, ואם לא מפריע לו שהיא יכולה להיות בתו. אז ארון אייזנברג הזדרז להבהיר לי שני פרטים: קודם כל, לא מדובר ברומאן, אלא בידידות טובה, ושנית, היא לא הידידה הכי צעירה שיש לו.

איציק בירן

שאול אייזנברג וברכה רובין
חשוב שיהיו יפות, טובות וחכמות — הגיל לא חשוב

בשנה שהוא לבד הוא הספיק די הרבה, ועם בנות כל הגילים. גילן לא חשוב, כל זמן שהן יפות, טובות וחכמות. „גם אשתי היתה כזאת," הוא סיפר לי.

בדרך־כלל, כשמתגרשים, הילדים נשארים עם אמא. אצל שאול הסיפור שונה. הוא אומר שאם־ילדיו, הנושאת את השם המקורי **בת־שוע,** היא אשה עסוקה מאוד, עובדת מהבוקר עד הלילה במכון־הקוסמטיקה שלה. כך שהבן (12) והבת (9) נשארו איתו. הוא רצה בכך, ואומר שזה הכיף הכי גדול, להיות איתם.

גם הוא מאוד עסוק, בשעות היום כותב ומשדר על ספורט, ובלילה מנהל את הפאב שלו, אבל הוא מצליח לתפקד נהדר כאבא וכאמא, ולא מזניח את מה שהכי חשוב בחיים — אחרי הילדים: אהבה ורומאנטיקה.

נוק"אאוט

לאיתן מסורי יש רומאן חדש. הוא מכיר אותה שלושה שבועות בסך־הכל, אבל יש לו הרגשה שזה הולך להיות סיפור רציני, עם חופה וטבעת וכל השאר.

ואיפה הוא פגש את אהבת חייו? ברחוב. מי שהאנטנות שלו פתוחות לקליטת שידורים 24 שעות ביממה אינו מפספס שום דבר.

הזמר השחרחר וגבה־הקומה הלך לו ברחוב המלך ג'ורג', לעבר מכוניתו, שחנתה לא־רחוק, ופיתאום ראה בתוך בוטיק צעירה תמירה, חטובה, מטופחת, גוונים בלונדיים בשיערה הארוך, כמו שהוא אוהב.

זה היה סמוך ל־7 בערב, שעת־רימדומים רומאנטית. היא עשתה סידורים אחרונים לסגירת הבוטיק. הוא עמד לו שם, נועץ מבטים. היא הסתכלה בחזרה. בעל־חנות סמוכה, שקלט את חילופי־המבטים הללו, נכנס לפעולה.

„את מכירה את איתן מסורי?" הוא שאל את שכנתו.

„כן, בטח," היא ענתה.

אז ההיכרות הרשמית כבר נעשתה, ומשם זרמו להם העניינים בקצב מהיר. איתן, שהרומאן המפורסם האחרון שלו היה עם הדוגמנית **אנבל טמיר,** ואחרי זה היה לו עוד סיפור די רציני עם צעירונת לפני־גיל־צבא, שרצתה להיות זמרת, אומר ש„הדברים ההול־כים מהר הם הכי יפים והכי אמיתיים".

לדבר היפה והאמיתי הזה קוראים **נתי** (שם־חיבה לענת) **שגב,** והיא בת 24, גרושה־בלי, בדיוק כמו מסורי. שניהם היו נשואים בעבר שנה אחת, ומתכננים עכשיו את הסיבוב השני.

נתי היא בעלת הבוטיק בשם נוק אאוט, ויש לה שותף, שהוא לא בדיוק אלמוני בטורי־הרכילות. זהו **יגאל רוזנברג,** שיצא בעבר עם המון יפהפיות, והיה נשוי בעבר ל**מירי בן־דויד,** שהיתה פעם נערת ישראל. מירי היא בת־דודה של נתי, אבל העובדה שהקשר המישפחתי נותק אינה מפריעה לשותפות העיסקית עם האקס של בת־הדודה.

מסורי אומר שהוא כבר בן 38, וממש בא לו להתחתן, להיות אבא, להיכנס למיסגרת שכמעט כולם רוצים לברוח ממנה. הוא כבר פגש את הוריה, וכבר עזר לה להעביר את חפציה לדירתו היפה, שקנה לא מזמן, בבניין־דירות אלגנטי, עם שומר־סף צמוד, בפינת דרך־חיפה־פינקס.

ומי אתם חושבים יוזמן להיות אורח־הכבוד בחתונה? נכון! בעל החנות שערך ביניהם את ההיכרות. כי אם לא הוא, מסורי — המגדיר את עצמו כבחור ביישן — היה נועץ מבטים עד כמה שהנימוס מרשה, נאנח לעצמו וממשיך בדרכו.

איציק בירן

נתי שגב ואיתן מסורי
שניהם מתכננים את הסיבוב השני

אנחות בטלפון

לא רק **לאדם, ליגאל בשן** ול**שלמה ארצי** יש מעריצות. גם **לאילן בן־שחר.** הוא אומנם לא זמר, אבל גם הוא מדבר לתוך מיקרופון ומשמיע מוסיקה. במיקרה שלו, הוא לא שר ולא מנגן, הוא תקליטן. בין הטובים והמפורסמים והיקרים שיש בארץ, עם המון פעלולים ופצצות עשן ומה־לא.

הוא רווק, בן 32, טיפוס שקט, צנוע, ילד טוב כזה, חתיך שתמיד לבוש טיפ־טופ, עם חיוך חמוד וגומה בסנטר. יש לו בבית ערימות של מיכתבי מעריצות, והוא משתדל לענות לכולן, בנימוס, במיכתב משוכפל, עם התמונה שלו. כי הוא הרי בחור טוב, שלא רוצה לפגוע באף אחת.

הצרה הגדולה היא הטלפונים. יש לו

אילן בן־שחר
„אני טובה במיטה!"

איזה 100 הטרדות ביום, ואני לא מגזימה, כי בשעה שהתארחתי בדירתו בצפון תל־אביב, הטלפון לא הפסיק מלטרטר.

מה הן רוצות, בעצם? לפגוש אותי, הוא אומר. זה ממש טירוף, במשך היום, ובשעות הקטנות של הלילה, והבחור אובד־עצות. יש נחמדות, שנעים לדבר איתן, אבל יש איומות כאלה, המודיעות לו: „אני טובה במיטה!" או „כשתראה אותי, לא תרצה לעזוב אותי!" ואחר־כך באים תיאורים כחולים של מה היא תעשה לו, כשהם מלווים באנחות.

אז כדי לצאת מהטירוף הזה, החליט אילן, בשלב די מוקדם של הקאריירה שלו, שהוא לא נפגש עם בחורות שאותן אינו מכיר. אבל לא תמיד קל לעמוד בהחלטה כזאת.

„יש נחמדות, שמדברות יפה," הוא מספר. „יש חיילות, יש סטודנטיות. הבעיה היא שכאשר הן אומרות ,אני אוהבת אותך,' אתה לא יכול לדעת אם זה באמת, או סתם מעריצה. לפעמים אני מפסיד את אלה שאיתן היה יכול להתפתח רומאן.

„היתה אחת שצילצלה הרבה פעמים, נשמעה בסדר, אבל לא הסכמתי להיפגש איתה. אחרי כמה חודשים, בהופעה, ניגשה אליי יפהפיה אחת, ביקשה שאנגן איזה שיר, וסיפרה לי שזו היא שצילצלה. הייתי המום. היא אמרה ,בוא תכיר את החבר שלי'. הרגשתי שכאן ממש הפסדתי.

„לפני שנתיים היתה אחת שהצליחה לפתות אותי להיפגש איתה. טוב, אני רק בנאדם. היא היתה בת 18, יפה וחמודה. יצא רומאן יפה, שנמשך שנה."

מכל הופעה הוא יוצא עם כמה פתקים בכיס, שעליהן רשמו בחורות את מיספר־הטלפון שלהן. אף פעם אינו מתקשר. לא זו הדרך. תדברו יפה, תתעקשו, תתמידו, תהיו מתוקות ועדינות. הרי, כמו שהוא אומר, הוא רק בנאדם.

מלכת־היופי ישנה בסאלון

הסיפור הזה הוא בלי דרינג־דרינג. לא דיברתי עם גיבורתו, **אילנה שושן,** שאינה נמצאת כרגע בארץ. היא בארצות־הברית, ואני שומעת שגם שם הולך לה נפלא. הייתי מתפלאה אם זה לא היה ככה, כי אילנה היא, לדעתי, המלכה הכי יפה שהיתה לנו אי־פעם.

הכל יודעים על הגבר האחרון בחייה, רופא השיניים היהודי־צרפתי **פטריק באואר,** בן 31, נאה ועשיר. במשך חצי שנה בערך הם חיו ביחד בדירתו היפה ברובע ה־16, הרובע הכי יוקרתי של פאריס.

בראיון איתה, שהתפרסם באחרונה, היא מספרת שהוא הגבר של חייה, שהכל בסדר ביניהם, שהם שומרים על קשר. „פטריק הוא הגבר החשוב לי ביותר היום, אבל אני רוצה לעלות

אילנה שושן
הם לא היו לבד

בדרגה ולהצליח גם באמריקה, והוא מבין את הצורך שלי לפרוץ הלאה," היא אומרת.

זו הגירסה הרישמית. אבל שמועות, שהגיעו אליי מפאריס, מציירות תמונה שונה. לפיהן, פטריק כבר לא היה נלהב במיוחד מהקשר, וביקש לסיים אותו. ואז קמה אילנה וטסה אל מעבר לאוקיינוס, ובכל הקשור לקאריירה, זה היה צעד נבון מצידה.

על־פי השמועות, בדרכה לארץ, לפני כמה שבועות, עשתה שושן חניה בפאריס, רק כדי לפגוש את פטריק. היא באמת פגשה אותו, אבל הם לא היו לבד. זו היתה ארוחת־ערב חגיגית, אצל ידידים. בסוף הערב ביקשה אילנה את פטריק שייקח אותה הביתה. הוא סירב. הוא עזב, היא נשארה, וחברים לקחו אותה לבית־מלון. מאוחר יותר באותו הערב, סמוך לחצות הלילה — כך לפי הסיפור שהגיע אליי מפאריס — דפקה אילנה על דלת דירתו של פטריק, אמרה שהיא רוצה לישון אצלו. הוא אמר לה „בסדר, את יכולה לישון בסאלון." וכך היה.

נעמי רון

במדינה

(המשך מעמוד 10)

מאושרת ומרגיש שבבית לא חסר דבר. עד שפתאום, בלילה אחד, העירה אותו אמו ואמרה לו שצריך לעזוב את הבית. המישפחה עזבה בלילה, ובבוקר מצא את עצמו בלבנון, במחנה־פליטים, במציאות חדשה, שבה נאלצו לעמוד בתור כדי לקבל מזון מסוכנות־הסעד של האו״ם. לימים חזרה המישפחה לשטח ישראל — אך לא לכפר מולדתם, כי הכפר, על בתיו, נהרס ונמחק.

„אני זוכר,״ אמר שילוח לידידיו, „איך באו להודיע לנו בכורדיסתאן שאנחנו עולים לישראל. אמרו לנו אז שלא נקח כלום, כי בישראל מונח הכל על הגדר. אתה רוצה אוכל? לוקח, רוצה בגדים? לוקח. מה שאתה רוצה יש על הגדר.

„אבא שלי רצה לקחת קצת תכשיטים וזהב כדי שתהיה נדוניה לבנות, אבל חזרו ואמרו לו שלא יקח כלום, ששם יש הכל.״

בית בבית־קברות. שילוח נולד בעיר־מחוז קטנה בצפון פרס, שהיתה ידועה בשטיחים המשובחים שלה, אך מישפחתו לא לקחה איתה אף שטיח אחד.

אחרי הכנות מועטות הובלו יהודי אותה העיירה לטהראן, בדרכם לישראל. שם שוכנו בבית־הקברות היהודי של עיר־הבירה.

ההמתנה התארכה, ופעילי העלייה סיפקו לעולים הפוטנציאליים חומרי־בניין, כדי שיוכלו לבנות בבית־הקברות בתים ארעיים.

„זו היתה חרוות־היצירה,״ נזכר שילוח. „בנינו בית לתפארת, וכך גרנו במשך תישעה חודשים בבית־הקברות. אחר־כך, כשהגיע זמננו לעלות לישראל, אבא שלי מכר את הבית למישפחה אחרת שהמתינה לעלייה.״

אבא אמר: „טעיתי!״ החרווה נמשכה עד שהגיעה המישפחה לישראל ב־1950. שם, במחנה־האוהלים העצום שבו שוכנו ביחד עם אלפי עולים אחרים, נגמר החלום והתנפץ אל מול המציאות המרה.

„פיתאום היינו צריכים לעמוד בתור כדי לקבל מזון,״ סיפר, „ואבא שלי, שבכל בוקר בתפילה ביקש מאלוהים שלא יתן לו לפשוט יד, היה צריך לעמוד בהשפלה הזו ולקבל מזון. זה היה נורא. ואז, בפעם היחידה בחייו, הוא התייחס לעלייה ארצה ואמר: ׳טעיתי!׳ ומאז לא דיבר עוד על הנושא.״

כך מרגיש שילוח הזדהות כמעט מלאה עם הפליט הפלסטיני.

שילוח הוא שחקן פופולארי ביותר. אין הוא יכול ללכת בשקט ברחוב, משום שעל כל צעד ושעל עוצרים אותו אוהדים ומעריצים. לפני חודשים אחדים החליט להעלות הצגת־יחיד, ובה לספר בעברית חלק מן הסיפורים והשירים הפלסטיניים.

זו היתה עבודה של חודשים רבים, שבהם אסף חומר. כל מה שיצא בהוצאות מוכרות היה גיבורים בשמש של ע׳סאן כנפאני, איש החזית העממית שנהרג בפיגוע בביירות, שיצא בהוצאת מיפרש, וקובץ סיפורים פלסטיניים, שיצא בהוצאת עקד.

אצל סמיח אל־קאסם קיבל שילוח חומר נוסף וגם הרבה התלהבות ועידוד. המשוררים והסופרים שמחו והתרגשו מן העובדה שחומר שלהם יקבל הכרה בין היהודים בישראל.

אחרי שסיים את בחירת החומר ועריכתו, התחיל לעבוד ביחד עם הבימאי משה קליף והמוסיקאי תיאסיר אליאס משפרעם, המלווה את הטכסט בנגינה בעוד ובכינור, והוא גם זה שהלחין ועיבד את המוסיקה.

כשההצגה היתה מוכנה רצה שילוח לחפש מפיק כדי שידאג להפצת ההצגה ולמימונה. הוא פנה בתחילה לאגודה להבנה בין־דתית, שלח לה את החומר הכתוב של ההצגה, אך לא קיבל תשובה ממשית גם אחרי חודשים רבים.

אחר־כך פנה לקרן נאומן, מטעם המיפלגה הליברלית הגרמנית, התומכת בפרוייקטים למען הדמוקרטיה. קרן זו משלמת את משכורותיהם של השחקנים הערביים בתיאטרון חיפה. ראשי הקרן, שקיבלו את החומר, טענו שהוא אינו מתאים לתקנון שלהם, כי הם תומכים רק בפרוייקטים להבנת הדמוקרטיה.

רצה חומר מצחיק. משם הלך שילוח לתיאטרון נווה־צדק וביקש להופיע במיסגרתו. ראשי התיאטרון הודיעו לו שהם החליטו להפסיק את הפעילות הפוליטית ולהתרכז בתיאטרון לגיטימי בלבד.

תשובה שלילית קיבל שילוח גם מציון ניסים, מנהל צוותא. זה הסביר לשילוח שצוותא אינה מפיקה, ואמר שהוא ישמח לעזור, אם שילוח יביא את המימון בעצמו.

בצוותא הציעו לו להעלות קטע מההצגה במיסגרת יום־תיאטרון שערכו ב־29 בספטמבר לקניינים שונים. שילוח הציג חצי שעה מההצגה, אך איש מהקניינים לא העז לרכוש אותה, למרות שהסיפורים בה אינם סיפורי־מחאה, אלא סיפורים אישיים אנושיים.

שילוח ניסה לפנות למפיק פרטי, אך זה טען שהיה מעדיף סיפורי־פולקלור על אמנות, שהוא מעוניין בהצגה מצחיקה ומשעשעת, ולא רצינית וקשה.

הוא שלח את החומר של ההצגה למטה חגיגות ה־40, שם קראו אותו בעיון והסבירו לו שההצגה אינה מתאימה לשום מיסגרת, וכי הם מתעסקים רק בתיאטראות ממוסדים ומוכרים.

אז הגיע לעדה בדנחום, המנהלת האמנותית של תיאטרון בית־לסין. היא התלהבה מהחומר ולקחה את ההצגה תחת חסות בית־לסין.

„אני רוצה,״ אמר שילוח, „להציג בעיירות־פיתוח, בשכונות, בבתי־ספר. זה ערב־תיאטרון לכל דבר. זה לא עוד מחזה על מחאה וקיפוח, אבל כל דבר שיש לו נגיעה לסיפור הפלסטיני הופך למשהו יוצא־דופן.״

כאשר נשאל אם הצגה זו עלולה לפגוע בקאריירה ובפופולאריות שלו, אמר שילוח: „ממרומי 46 שנותי, הקאריירה שלי כשחקן לא כל־כך חשובה בעיני. אמן העומד מאחורי הדברים לא לוקח בחשבון שיקול טיפשי כמו אם זה פוגע בקאריירה שלו או לא.

„אני חושב שדווקא מפני שאני פופולרי בחברה המיזרחית, השוכנת ברובה בגטאות של עיירות־הפיתוח והשכונות, אני יכול להתקבל טוב בהצגה זו. אני בא אליהם מתוך אהבה, ולכן לא מעליב אותם. החומר שאני מציג נוגע גם להם. אני מאיר גם את מצבם. גם הם פליטים, כמו מחמוד דרוויש וכמו יוסף שילוח.״

העד של המדינה

אבי ולדמן, העולם הזה

נאשם חיים ואשתו
פריצה ו„טיפול" במיסמכים

בעת הגשת כתב־האישום נגד עורך־הדין רונלד חיים, התברר כי עד־המדינה המעיד נגדו, וכנראה נגד יתר המעורבים בפרשיית־השחיתות בבתי־המישפט באיזור תל־אביב והמרכז, יהיה אדם בשם יהודה פרנקל, מאבער, שהיה שותפו של עורך־הדין חיים לכל הפשעים המיוחסים לו.

פירטי־האישום המיוחסים לעורך־הדין חיים כפי שהם מופיעים בכתב־האישום שהגישה נגדו התובעת הלנה ביילין, הם חמורים, מוזרים, ונוגעים כמעט בכל שיטחי המערכת המישפטית.

פרט־אישום אחד מתייחס לפריצה למישרד לרישום־מקרקעין, או בשמו העממי — הטאבו. פרט־אישום אחר עוסק בגניבת תיקים ממישרדו של עורך־דין, כדי לשבש הליכים בתיק הוצאה־לפועל. ופרט־אישום אחר עוסק בשוחד בענייני בית־המישפט לתעבורה.

בכל אחת מפרשיות אלה היה יהודה פרנקל, שנגדו לא הוגש כלל כתב־אישום, המבצע העיקרי של העבירות. קשה להניח כי הפרקליטות היתה מוכנה לוותר על הגשת אישומים נגד פרנקל, שפרץ, איים על עדים בעוזי־צעצוע ושיחד פקידים, רק כדי להעמיד לדין דג־רקק כעורך־הדין חיים.

אולם מה שלא צויין בכתב־האישום הוא כי עורך־הדין חיים הורשע לבסוף באותו מישפט, וכי רנדל לא חזר בו מכל עדותו, אלא מפרט אחד בלבד.

בפרשייה אחרת היה עורך־הדין חיים אמור לרשום הערת־אזהרה מסויימת במישרד־הטאבו בנתניה.

הוא דיווח ללקוחו כי ביצע את הרישום, אך למעשה, על פי כתב־האישום, לא עשה זאת. כאשר התלונן נגדו הלקוח במישטרה, נתן 4000 דולר לפרנקל כדי שישחד את מנהל לישכת רישום־המקרקעין בנתניה כדי שזה ימסור לו את מפתח המישרד, והוא יוכל לפרוץ למישרד ולעשות בתיק את השינויים הדרושים. על פי כתב־האישום, רימה פרנקל גם את שותפו, עורך־הדין חיים, ולא שיחד איש. הוא נטל את כספי־השוחד לכיסו ופרץ למישרדי הטאבו ללא עזרת איש מהפקידים שם, וביצע את מה שהתבקש.

במיקרה אחר ייצג עורך־הדין חיים לקוח בשם אכטנברג, שנגדו עמד פסק־דין כספי שהוגש לביצוע במישרדי ההוצאה־לפועל. התובע בתיק יוצג על־ידי עורך־הדין מנחם יוריסטה, מרחוב איבן־גבירול בתל־אביב. כדי למנוע

השמועות העקשניות על מעורבותם של שופטים בפרשת־שוחד, הן נכונות. לפני חודשיים פנו העיתונאים לשופט אריה אבן־ארי, כדי שיסיר את איסור־הפירסום מעל הפרשה. הם טענו כי במשך השנה לא נעשה מאומה, לא הוגש כתב־אישום נגד איש ואף לא נגד פרנקל עצמו. השופט לא הסיר את איסור־הפירסום, אך רמז כי יעשה זאת בקרוב.

למחרת עצרה המישטרה את מזכיר בית־המישפט לתעבורה בתל־אביב אברהם פלאי, ולאחר יום נוסף גם את יחיאל בדעמי, המזכיר הראשי של בית־מישפט השלום בתל־אביב ומעצרם נשמר בסוד.

כעבור חודש פנו שוב העיתונאים לשופט אבן־ארי והוא נעתר לבקשתם והסיר חלקית את צו איסור־הפירסום שהיה על הפרשה. המישטרה המשיכה במעצריה ועצרה גם את עורך־הדין חיים ועורך־דין דן גולן, העוסק בעיקר בענייני תעבורה. שמם של עצירים נוספים טרם הותר לפירסום.

מה שברור הוא כי פרנקל לא נעצר שוב, לא הוגש נגדו כתב־אישום והוא היה חופשי משך כל השנה שקדמה למעצרים. כעת הוא מופיע כעד

לפי כתב האישום פרץ אמנם פרנקל בדצמבר 1985 למצודה, נטל את המיסמכים ומסרם לעורך־הדין חיים, שחיכה לו במכוניתו. אחרי שעתיים הוחזרו המיסמכים למקומם על־ידי פרנקל, שפרץ שוב למישרד באותה הדרך שבה נכנס קודם. הפריצה היתה כל־כך מוצלחת עד שאיש לא הבחין בכך, המישטרה לא קיבלה תלונה על פריצה למצודת זאב ועל „טיפול" במיסמכים שם.

איומים בעצעוע של „עוזי", שוחד שלא שולם, פריצה ל„מצודת־זאב" ולטאבו — עלילותיהם של המאכער ועורך־הדין

צעצוע ושיחד פקידים, רק כדי להעמיד לדין דג־רקק כעורך־הדין חיים.

על כן, מתקבל על הדעת, כי פרנקל הוא שיהיה העד המרכזי בפרשיית־השחיתות בבתי־המישפט, שעליה מתלחשים כבר יותר מחודש. רק בשבוע שעבר הותר לפירסום כי המזכיר הראשי של בית־מישפט השלום בתל־אביב, יחיאל בדעמי, ומזכיר בית־המישפט לתעבורה בתל־אביב, אברהם פלאי, נעצרו וכתב־האישום נגדם יוגש בסוף השבוע.

4000 דולר

ההיכרות בין עורך־הדין חיים והמאכער פרנקל החלה, כנראה, ב־1984. באותה שנה הואשם עורך־הדין על־ידי לקוח שלו, אדם בשם רנדל, כי עשה טיפול כוזב וזייף מיסמכים בתיק של מינהל מקרקעי־ישראל. המישפט נערך בתל־אביב לפני שופט־השלום ראובן זיו.

רנדל אמור היה להיות עד־תביעה נגד עורך־הדין חיים. כאשר היה רנדל בדרכו להעיד בבית־המישפט, עקב אחריו פרנקל במכונית שכורה, שאותה שכר עורך־הדין חיים, ואיים עליו בעוזי־צעצוע. מטרת האיום, על פי כתב־האישום, היתה לגרום לכך שהעד יפחד ויחזור בו מעדותו נגד עורך־הדין.

לפי כתב־האישום אומנם חזר בו המתלונן מעדותו, והוכרז כעד־עוין.

את ההוצאה־לפועל, ביקש עורך־הדין חיים מפרנקל שיפרוץ למישרדו של יוריסטה וישמיד את התיק. פרנקל עשה כבקשתו, ושיפר אותה על־ידי־כך שגנב עוד 40 תיקים, כדי לטשטש את העיקבות. גניבת התיק לא חיסלה את התוב, עורך־הדין יוריסטה שיחזר את תיקיו על־פי הרישומים בהוצאה־לפועל, והמשיך בפעולתו נגד אכטנברג.

המיקרה הרביעי קשור לפרשת חברת המהיר, שמנהלה, אהרון רוזנבאום, נעצר לפני שנה בקשר למתן שוחד. מישפחתו של רוזנבאום פנתה לפרנקל, וביקשה ממנו לעזור לה לפעול לשיחרורו. הוא הפנה את המישפחה לעורך־הדין חיים.

שני השותפים קשרו, על פי כתב־האישום, קשר להונות את מישפחת רוזנבאום, וטענו כי ישחדו קצין־מישטרה כדי לשחרר את העציר. הם לקחו מבני־המישפחה סכום של 1200 דולר, והתחלקו בכסף.

בעקבות פרשת חברת המהיר נעצר גם פרנקל. מעצרו הוארך במשך 60 יום, והוטל איסור־פירסום על שמו ועל הפרשה. פרנקל פנה לבית־המישפט העליון וביקש הסרת איסור־הפירסום על שמו. אז החליטה המישטרה לשחררו בערובה, והאיסור על פירסום שמו נשאר בעינו.

שני עיתונאים חרוצים, מרסל זוהר ויחזקאל אדירם מידיעות אחרונות, לא ירדו מהפרשה. הם היו סקרנים מאוד לגלות מה באמת קרה בפרשה, ואם המפתח נגד עורך־הדין חיים, בכתב־האישום הראשון שהוגש בפרשה.

פריצה למצודת זאב

הפרשיה של חברת המהיר היתה כנראה האחרונה בסידרת שיתוף־הפעולה בין עורך־הדין והמאכער. אולם בכתב־האישום מפורטות עוד שתי עבירות משנת 1985.

על פי כתב־האישום נתן עורך־הדין חיים לפרנקל סכום של 1000 דולר כדי לשחד פקיד בית־מישפט לתעבורה, כדי לבטל פסילת רישיון נהיגה של גברת בשם דליה בן־דוי, בתו של קבלן מרמת־גן, שהיה לקוח של עורך־הדין חיים. כתב־האישום אינו מפרט אם אומנם ניתן הסכום כשוחד, ואם כן — למי ניתן. מאחר שעכשיו כבר ידוע כי מזכיר בית־המישפט לתעבורה בתל־אביב נעצר באחרונה, אפשר לשער כי הוא מעורב בעניין.

הפרשיה האחרונה אינה קשורה לבתי־מישפט אלא לתנועת־החרות. פרנקל ועורך־הדין חיים, שניהם חברי תנועת־החרות, התערבו בעניין תלונה שהגיש אהרון בורשטיין, איש חרות מרעננה, למישטרה. בורשטיין התלונן על זיופים שעשה פלג אחד במיפלגה. עורך־הדין חיים קשר עם פרנקל לפרוץ למצודת זאב, להוציא משם מיסמכים, לעשות בהם שינויים ולהחזירם למקום.

במיסמכים שם.

עורך־הדין חיים הוא גבר ממוצע קומה ונאה־למראה. הוא בן למישפחה עיראקית מכובדת. אביו היה מנהל סניף אל־על בבירה אירופית, ואחיו, גם הוא עורך־דין. חיים נשוי עם אשה צעירה ונאה, שחיבקה אותו בחום בצאתו מאולם־המישפט. הוא טען בבית־המישפט כי הוא סובל מלחץ־דם גבוה ואינו מקבל תנאים הולמים במעצר.

סניגורו של חיים, עורך־הדין הורתיק יהודה עצמון, ביקש את דחיית הדיון במעצר עד תום־ההליכים לשבוע הבא, כדי שיוכל ללמוד את התיק.

כאשר יגיע מועד הדיון בתיק עצמו, ועד־המדינה יהודה פרנקל יעלה לדוכן העדים, מחכה לו מיפגש קשה מאוד עם הסניגור החריף. עצמון ידוע כבקיא בחקירה נגדית של עדים, והוא ינסה בוודאי לשבור את פרנקל על דוכן העדים. מאחר שכבר בכתב־האישום מסופר שפרנקל שיקר אף לשותפו, עורך־הדין חיים, ונטל ממנו כסף לשוחד שלא נתן כלל, הרי שתהיה זו קרקע פוריה לחקירה נגדית.

אבל יתכן כי הסניגור לא יתאזר בסבלנות עד המישפט עצמו, אלא יעלה את פרשת עד־המדינה כבר בדיון על המעצר עד תום ההליכים, וינסה להשחיר את עד־המדינה ולגלות את עברו הפלילי, אם יש לו כזה.

כדאי לזכור את שמו של יהודה פרנקל, הוא יככב הרבה בבתי־המישפט בעתיד הקרוב.

אילנה אלון ■

מונולוג של יאיר רבינוביץ, נציב מס־ההכנסה

נכנסתי לתפקיד נציב מס־הכנסה באוגוסט 1985 — לפני יותר משנתיים. לא היה לי שום רקע של עבודה בשרות הציבורי. מעולם לא עבדתי שם, אין לי רקע פוליטי, והורי בכלל סוחרים. זה פשוט נחת בהפתעה.

היה לי מישרד של רואי־חשבון. יום אחד נכנסתי למישרד וקבלתי שיחת־טלפון מידיד, שיש לו קשרים. הוא שאל אותי: „אתה יושב? — אתה הנציב הבא!" אינסטינקטיבית, עניתי לו: „אני לא הנציב הבא!" הוא המשיך: „יש לך יומיים לחשוב, לפני שאתה

הרגשתי שאני מתחיל לגרור את החיים, נכנס לשיגרה. הדברים — העבודה, הבית — התחילו לשעמם ולעייף. והנה הזדמנות כזאת נקרתה בדרכי!

ניצלתי אותה, ואני נהנה מכל רגע.

● „אני שומר את דיעותי לעצמי!"

הכניסה למערכת הפוליטית, היתה מעניינת בצורה בלתי־רגילה לגבי אדם כמוני, שהדלתות היו סגורות לפניו. לחדור למערכת, להיכנס לכנסת, למשרדי־הממשלה — זה סיקרן אותי

חשבון נפש עם דפנה ברק

פיתתה אותי לסיים את תפקידי לפני הבחירות הקרובות.

מהיכן גישושו אצלי? היו גישושים יותר מאשר מכיוון אחד.

לטווח רחוק יותר? זה לא שזה לא מפתה אותי, אבל ללכת במסלול הארוך של התמודדות בסניפים של כל מיפלגה שהיא — זה לא נראה לי. לפחות לא בגילגול הנוכחי.

ואם אוצנח מלמעלה? אני עוד לא יודע, אבל אני לא פוסל זאת על הסף. בהחלט איני פוסל זאת על הסף.

איזה תכונות דרושות לאיש־ציבור?

אני מדבר לפני קהל יותר טוב מאשר קודם לכן. למדתי שלא להתרגש ממצלמות. קיבלתי הרבה יותר ביטחון עצמי.

בסיגנון הלבוש לא חל אצלי שום שינוי: גם קודם־לכן לבשתי בחורף חליפות ועניבות, ואילו בקיץ חולצות בעלות שרוולים קצרים.

חברויות? יש הרבה היכרויות חדשות. נראה, כשאסיים את תפקידי, כמה מהם יהפכו לחברי. בעצם אני כבר יודע את התשובה...

תיקשורת? אני דווקא נהנה מזה,

„אחרי שעזבתי את הבית והתחלתי בקאריירה חדשה — אני מרגיש כמו חדש!"

משיב. למה לך לפסול זאת מייד על הסף?"

לפני־כן לא היו שום גישושים אצלי. את יצחק מודעי, שר־האוצר דאז, פגשתי בראשונה כשהודיע לי על המינוי.

האם אני פאטאליסט? אני מאמין שאדם הולך לו בדרך, ומנצל את ההזדמנויות הנקרות בדרכו. במידה זאת, אני פאטאליסט.

באותו הזמן שבו קיבלתי על עצמי את התפקיד, הוגדרה מערכת־המיסוי כמאורת נחשים, וסיכויי להצליח היו נמוכים ביותר. זה נפל לי בגיל 40 בערך — באמצע החיים. אדם בחלומו לא יכול לבקש מעבר לזה — פיתאום לשנות כיוון!

זה בא בדיוק ברגע המתאים.

מאוד. עדיין זה מסקרן אותי.

אכזבות? ודאי. הרי בסופו של דבר פגשתי אנשים חדשים, שהיו מוכרים לי מהמירקע, מהעיתונות. יש אנשים שחשבתי אותם לקטנים, וגיליתי שהם גדולים, ואחרים שחשבתי שהם גדולים, והם קטנים.

לעומת זאת, הופתעתי מאוד לטובה מכך שמערכת מס־הכנסה נקייה מלחצים ומהתערבויות פוליטיות. אומרים שפעם זה היה אחרת, אבל שני השרים ששירתתי תחתם — יצחק מודעי ומשה ניסים — לא נותנים יד לשום צורה של לחץ. מראש הם מונעים זאת.

איך אני יודע זאת? לפי הפניות הזהירות של אנשי־ציבור, המגיעים אלי. הם פותחים: „ראה, אני לא מתערב, לא פונה, אבל רק תבדוק, אני

רק רוצה לדעת..." אני לא מכיר מערכות אחרות, אבל אצלי אין כל נסיונות למינויים פוליטיים.

יש לי דיעות פוליטיות. אני שומר אותן לעצמי. מעולם לא הייתי חבר־מיפלגה. לא, זה לא נבע מראייה לטווח־ארוך. יש לי דיעות די מגובשות, אבל לא מצאתי אף מיפלגה אחת שאיתה אני יכול להזדהות ב־100%. עכשיו, אחרי שאני מכיר את המערכת הפוליטית מקרוב? אני באותה הדיעה... לא מפתה אותי עדיין לחצות את הקווים.

הצעות פוליטיות? כשנכנסתי לתפקיד, הודעתי מראש שאפרוש באפריל 1989. הבחירות הקרובות הן בנובמבר השנה, כך ש...

שום הצעה שקיבלתי עד עכשיו לא

„נקודות רגישות"

לאורך שיחתנו, ביקש ממני יאיר רבינוביץ להיזהר שלא למעוד ב„נקודות רגישות".

ביקשתי לפגוש את נציב מס־ההכנסה לרגל סיום שנת־המס הקודמת.

ציפיתי למצוא ילד־שמנת מרובע, שאינו זז מילימטר מהנורמות המקובלות. מצאתי גבר צעיר הנמצא בפרשת־דרכים בחייו המיקצועיים והפרטיים.

בניגוד למצופה מבן־מישפחה יהודית טובה, ממוצא פולני, שבר רבינוביץ באחרונה את כל המיסגרות האפשריות: הוא עזב מישרד פרטי משגשג לטובת משכורת ממשלתית זעומה. הוא מדבר בגילוי־לב על ההנאות שהוא מפיק מהתעזה הזאת — זרקורים, היכרויות חדשות, כניסה למיסדרונות הפוליטיים, גילויים חדשים באישיותו, כגון כושר־ביטוי.

במקביל להעזה בחייו המיקצועיים, הוא שבר מיסגרת רבת־שנים בחייו הפרטיים. לפני חצי שנה הוא קם ועזב את הבית. קודם־לכן ניהל רומאן בן שלוש שנים עם רואת־חשבון בשם רוויטל אבירם.

רבינוביץ דיבר בקושי רב על „נקודות רגישות" אלה, אם כי אינו מסתיר את הגאווה שהוא חש על ההעזה שגילה. „כשסיפרתי לאשתי, אחרי זמן כל־כך רב, הרגשתי הקלה כזאת..." אמר.

שוחחנו על הקושי שבניהול שתי מערכות־יחסים במקביל, על הצורך להסתיר, לשקר.

רבינוביץ סיפר שילדיו עברו זאת בצורה קשה, וביקש ממני להיזהר, על־כן, בכתיבה.

על בת־זוגו הנוכחית דיבר בגאווה: „היא דוקטורנטית!" כשהחמאתי לו על היותה חיננית, הוא הזדקף וחייך חיוך־ניצחון, כילד שהוכיח לעצמו מה הוא יכול לעשות בלי האמא שלו.

רוויטל הרתה כשרבינוביץ עוד גר בחיק מישפחתו הקודמת. „היכרתי מייד בילד, באורח רישמי, ללא כל בעיות. עזבתי את הבית, וכיום אנחנו גרים ביחד. זה דווקא נחמד לגדל שוב תינוק. אין לי שום בעיות עם זה."

רבינוביץ שילם הרבה, גם בכסף, („יותר מארנסט יפת...") כדי לבנות חיים חדשים. הוא נזהר מאוד מלפרט סכומים. הוא כבר, „אחרי", והמהפך כולו נעשה על פי החלטתו, למרות שהוא באור הזרקורים.

את הראיון חתם במילים: „אני מרגיש טוב, נינוח, כמו חדש..."

כסאות אדומים

„החדר שלי הוא המישרד הממשלתי היחיד שיש בו כיסאות אדומים ושולחן שחור ולבן. כשנכנסתי לתפקיד, החלטתי לשנות את הריהוט הסטנדרטי של המשרדים. פרשתי שטיחים מקיר־אל־קיר. החדר שלי, במישרד־האוצר, לא היה מבייש שום מישרד גדול של רואי־חשבון, ואלה ידועים באלגנטיות שלהם. ממישרדי־הממשלה האחרים עולים אלי לרגל כדי לראות את המישרד."

רבינוביץ במישרדו

כיסאות אדומים, שולחן לבן־שחור

כדי להצליח, עליו להיות דוגרי, ישר והגון. כל הרמאויות הקטנות חוזרות אליך כבומראנג.

אני נשמע כואב? אני לא זוכר שנכוויתי. עד כמה שאני יודע, לא הצליחו לרמות אותי. לפחות לא עד היום. אני מרגיש זאת, כי אני נוכח לדעת שזה עובד. כל ההתחייכויות והדיפלומטיה, האינטריגות, בסוף זה חוזר. בטווח הארוך אתה מפסיד.

● „קיבלתי הרבה יותר ביטחון עצמי!"

גם לפני שהתמניתי כנציב מס־הכנסה, הזמינו אותי לאירועים שונים. השינוי העיקרי הוא שפתאום מצפים גם שאגיד משהו בכל אירוע...

חלו בי גם שינויים לטובה מאז שנעשיתי איש־ציבור: אני יודע שכיום

ומתמודד איתה בהנאה. טיפחתי יחסים של די־אמון עם העיתונאים. איני משקר אותם. כן, אני קורא כל שורה על עצמי.

● „אמא פולניה זה מושג!"

אמא פולניה זה מושג!

יש בינינו קשר מאוד חזק. מדי שבת, אחרי־הצהריים, אנחנו נפגשים, כל המישפחה — הילדים, הנכדים. זהו מוסד המתקיים שנים. למעט מי שנמצא בחו"ל, כולם באים.

זוהי אמא דומיננטית. אני מניח שאיפהשהו היא גם גאה בתפקידי כיום.

גוזרת קטעי־עיתונים עלי? לא. בעצם, למיטב ידיעתי...

בבית שבו גדלתי העריכו כסף. כסף נחשב הרבה יותר מאשר פקידות

ממשלתית. במישפחתי לא היו מעולם פקידים ממשלתיים.

זה היה בית פולני אופייני. הורי גידלו רופאים או מהנדסים פוטנציאליים. בסופו של דבר, אחי הפך פרופסור לחקלאות, אחותי — פסיכולוגית, ואילו אני — רואה־חשבון.

אני הייתי הסנדביץ'. גרנו באיזור שנחשב אז לצפון תל־אביב — רחוב החשמונאים. לא נמניתי עם התלמידים שקיבלו „טוב מאוד" בהתנהגות.

מגיל צעיר הייתי קשור בצופים, עד שיצאו לגרעין. זאת היתה החברה שלי. חלק מחבריי, עד עצם היום הזה, הם מתקופת הצופים.

בצבא עברתי קורס קציני־חי"ר, והגעתי לדרגת סרן במיל'.

מייד אחרי השיחרור הלכתי ללמוד ראיית־חשבון בשלוחה התל־אביבית של האוניברסיטה־העברית.

מדוע דווקא ראיית־חשבון? לקחתי את החוברת של האוניברסיטה, והתחלתי למחוק כל מה שלא נראה לי. נשאר רק ראיית־חשבון. פשוט לא היה לי מושג מה זה.

● „אני אוהב הרפתקנות..."

לולא הייתי הופך רואה־חשבון, אולי היה לי מתאים ללמוד מישפטים או כלכלה. לא משהו רחוק מזה: אני לא מצייר ציורים, לא כותב שירים למגירה...

האם אני טיפוס מרובע? נו, מה־זה „מרובע"? אני חושב שלא.

כשאני עושה משהו, אני הולך איתו עד הסוף. ומדובר גם על מהפכים מאוד לא־מרובעים.

לא מדובר כאן רק על עיקביות, אלא גם על הליכה לקראת המטרה, עד הסוף.

החיים הביאו אותי למסלול כזה שקשה לי לחרוג ממנו: בעבודה אני מאולץ לתאריכים, למקומות, אבל כשאני נוסע לחופשה לחו"ל — אני נמשך למקומות כאלה שאסור להגיע אליהם.

למשל: אם יאמרו לי — „אל תיכנס לרחוב זה וזה בניו־יורק!" או, „אל תלך לשווקים האלה בתאילנד!" — דווקא לשם ארוץ. אני אוהב הרפתקנות, מתח, סיכון.

אדם מרובע לא היה זורק מישרד פרטי, מבוסס, והולך להיות נציב מס־הכנסה. המישפחה שלי, כולה, התנגדה. אמא שלי מתפללת בכל יום שזה ייגמר.

מדוע? כי מפעם־לפעם כותבים שהתמודדנו עם הבסטות, העולם־התחתון — זה לא בריא לילד מבית פולני טוב...

שני הילדים שלי (בני 16 ו־17) התנגדו בזמנו מאוד לשינוי הזה. אשתי־לשעבר התנגדה. בכל זאת, קמתי ושיניתי!

כל חיי השתנו בחודשים האחרונים — גם הקאריירה וגם החיים הפרטיים.

ציון צפריר, העולם הזה

נציב רבינוביץ
„אני לא מרובע!"

אני בשלב כזה בחיים, שאני מבצע החלטות לא־צפויות. אני מרגיש עם זה מצויין.

אני מרגיש בהמון כוח. זאת מין תחושה שיצאתי, בכוחות עצמי, מגרירת־החיים לשלב של התחלת חיים חדשים. תמיד הכרתי את עצמי, אבל כיום אני יודע שאני מסוגל לקבל החלטות — כל החלטה שהיא, גם אם היא כואבת.

כיום אני יודע שלא ניתן ללחוץ עלי. כאשר אני מגיע למסקנה שאני צודק — שום־דבר לא יזיז אותי מדרכי. עובדה, נהגתי כך באחרונה, וכל אחד יכול לתאר לעצמו במה זה היה כרוך.

הגעתי לתקופה הטובה ביותר בחיי. אני כל־כך נהנה עכשיו! אני קם בבוקר, שמח, לעבודה. העבודה כל־כך ממלאת אותי. החיים הפרטיים ממלאים אותי. אני כל־כך שמח שהצלחתי להוציא את עצמי מהשיגרה!

● „אחרי תפקיד זה אני יכול רק לרדת!"

גם אם יבקשו ממני להמשיך בתפקידי אחרי התאריך שקבעתי לעצמי, אין שום צ'אנס שבעולם. זאת תקופה טובה לפרוש. זה יהיה כמה חודשים אחרי הבחירות. לשר־האוצר החדש יהיה די זמן כדי למנות נציב.

אין לי גם אפשרות פיננסית להמשיך. אני אוכל את חסכונותי. זוהי ירידה בכמה אחוזים טובים מרמת־ההכנסה שהיתה לי קודם לכן.

מה משכורתי? יש לי תנאים של סגן־שר.

אני לא מבקש שירחמו עלי: אני לא עושה טובה לאף־אחד, ואף־אחד לא עשה לי טובה. אני נהנה מכל שניה. לולא כן, הייתי קם ועוזב.

מה שחבל הוא שבתנאים כאלה, יותר מדי אנשים טובים לא יכולים להרשות לעצמם להישאר במערכת. זה נורא חבל.

אילו היו מעלים את משכורתי? גם אז לא הייתי נשאר מעבר לתאריך שקבעתי לי.

אדם, באופן טבעי, מתעייף. אני עובד לפעמים 18 שעות ביממה.

שחיקה? כרגע עוד לא. אני עוד נהנה. אי־השחיקה נובע מכך שאני יודע שיש לי תאריך־סיום.

מדוע בחרתי דווקא קדנציה של ארבע שנים? כי זה התאים לאפשרויות הכלכליות שלי. חוץ מזה, זהו משך הקדנציה של הרמטכ"ל!

טעות היא לחשוב שתפקיד של נציב מס־הכנסה הוא תפקיד מרובע. כל יום הוא יום חדש. אני עושה, מדי יום, דברים חדשים, מתמודד עם חשיבה חדשה. אם זה מצטייר כ„מרובע" — אז...

עובדי אגף מס־הכנסה עובדים סביב השעון 365 ימים: שבתות, חגים וכמובן ימי־חול. אני הוא שהגביר את העבודה בשעות בלתי־שיגרתיות. אני מתעורר מוקדם בבוקר, בסביבות השעה 6, ועובד עד מאוחר בלילה. אני מנהל גם ישיבות לתוך הלילה — אנחנו נסגרים באיזשהו מקום ועובדים סביב השעון. זאת לא עבודה של פקיד במישרד־הדואר.

אחרי פרישתי? עוד אין לי מושג מה אעשה. ברור שלא ניתן להחזיר את הגלגל אחורה.

אני מקבל המון הצעות. אני לא תמים. ברור לי שחלקן נועדו ליצור עימי מערכת־יחסים כיום, ולכן אני עונה לכולם אותה התשובה: „חיזרו אלי באפריל 1989!"

איזה הצעות קיבלתי? הצעות פוליטיות, ניהוליות, כלכליות.

משהו שהדהים אותי? נו באמת, אחרי מה שעשיתי בחיי באחרונה, כבר שום־דבר לא יכול להדהים אותי...

אחרי התפקיד הנוכחי — תפקיד עם עוצמה שכזאת, עם יכולת־השפעה שכזאת — לא קיים תפקיד שיכול להתחרות בו. כל מה שיכול לבוא אחר־כך, מבחינת חיים מיקצועיים, יהיה בבחינת ירידה.

שר־אוצר? זהו תפקיד פוליטי. כיום זה לא בר־ביצוע.

● „רומאנטיקן? תלוי..."

האם אני רומאנטיקן? תלוי במה מדובר.

רגשן? כלפי ילדים! זה חזק מאוד אצלי.

נשים? את צריכה לשאול נשים. אני יוצר קשר טוב עם שני המינים. אני לא יודע אם אני נחשב כ„מצליח" עם נשים, אבל אני מרגיש איתן לא רע.

● „זה בא בטבעיות"

סלף־מייד־מאן? להורי לא היה שום־דבר לאמר, שום קשרים, בשטח שבו אני פועל. אבל אני בא מבית הישגי, שאפתני.

מעולם לא הייתי צריך להתמרפק. הדברים הגיעו בטבעיות.

בקלות? כל ביצוע של תפקיד עלה לי במאמצים, בשעות רבות, בקשיים — שום־דבר לא בא לי בקלות.

● „טיפוס נורא סגור..."

אני דווקא טיפוס נורא סגור. אני שומע טוב. רק בתנאים מסויימים אני נפתח כמו עכשיו.

אבל יש לי אנשים קרובים. יש לי עם מי לחלק חוויות. אני לא מרגיש לחוץ, לא מתפוצץ לחלק עם מישהו ואין.

כלפי הסביבה — אני סגור. מאז שהתמניתי לנציב, אני יותר זהיר וסגור, כדי שהדברים לא יקבלו משמעות שלא התכוונתי אליה.

מיגרעת? אני דוגרי, יותר מדי דוגרי. אני פועל בדיוק כפי שאני מבין, וכך אני גם מדבר. אני לא יודע בדיוק אם זוהי מיגרעת. זוהי הדרך הטובה ביותר.

כשאומרים דברים רעים בפנים, זה פחות גרוע מאשר אילו זה נאמר מאחורי הגב. גם עם הפוליטיקאים, שאצלם הדוגריות אינה תמיד מקובלת, פיתחתי יחסי־אמון מוחלטים: טוב — טוב, רע — רע.

● „להצטייר כנציב שייעל..."

הייתי רוצה להצטייר בראיון הזה כנציב שייעל את המערכת, שהפך אותה לפחות מפחידה לגבי הציבור. נציב שהפך את המערכת מפחידה רק לגבי אנשים לא־הגונים. כפי שהדמות שלי תצטייר, זה אולי ישפיע על הדימוי של המערכת.

חשוב לי שיידעו שקיימת כיום הרמוניה בנציבות־המס: אנשים מפרגנים זה לזה.

ההנהלה היום צעירה יותר. הגיל הממוצע שם הוא 40. כן, הגיל שלי.

כדורגלנים וזונות

המושג „מס־הכנסה" טומן בחובו גם אלמנט משעשע, כל עוד זה קורה לשכן. ביקשתי את רבינוביץ, עם סיום שנת־המס הקודמת, להעלות כמה קוריוזים מהמערכת המאיימת שהוא עומד בראשה:

● **שכר של כוכבי־כדורגל:** „פעמים רבות אנחנו קוראים בעיתונות על סכומי־ענק שמקבל כוכב זה או אחר. מובן מאליו שאנחנו בודקים זאת. בשטח אנחנו מגלים לרוב שלא דובים ולא יער: הסכומים קטנים מאלה שפורסמו, והפירסומים נועדו, כנראה, להעלות את שמו ומחירו של הכוכב."

● **חיסולי חשבונות:** „אנחנו יודעים שמנסים לחסל חשבונות דרכנו. לכן אנחנו נזהרים ובודקים היטב. באחד הימים הגיעה אלי איזו זקנה, והתנחלה לי במישרד. ניסו להפנות אותה למישהו אחר — היא סירבה, רצתה רק את הנציב! אך ורק את הנציב: בסוף היום לא היתה ברירה. לאשה זקנה כזאת לא מביאים אנשי־ביטחון. הכניסו אותה אלי, ומה הסתבר? היא הביאה לי רשימה של כל תושבי השכונה — כולם גנבים ורמאים! הקשבתי לה במשך כמה דקות, אמרתי לה תודה, והרשימה המפורטת הזאת עברה מייד לפח."

● **המיסכנים:** „אנשים שנתפסו, על חם, בעבירות־מס, מפסיקים להיות גיבורים גדולים. באותו הרגע הם מפסיקים להשוויץ, והופכים מייד לאלמנות, יתומים, נזכרים באח שלהם שהוא גיבור־ישראל..."

● **זנות:** „אנחנו לא מתעסקים עם זה. יש פסק־דין משנות ה־50 על הנושא הזה, שקבע חד־משמעית שזה חייב במס. מדוע איננו מתעסקים בכך? מפני שיש לנו כמות מוגבלת בכוח־אדם, וזה לא בעדיפות ראשונה. בסך־הכל עובדים 3500 אנשים במס־הכנסה. וזהו."

● **חוויות אישיות:** „מעולם לא השתתפתי בפשיטה. אני לא חושב שזה מתפקידי. אני מבקר בשטח, לראות איך העניינים עובדים, אבל בפשיטות ב־5 בבוקר — אז כולם ישנים, וניתן למצוא אותם — זה לא!"

במדינה

מישפט השכן של השופטת

הנאשם עבר הרבה פעמים ליד דלת ביתה של השופטת. מה התוצאה?

אילנה אלון ■

„אני מבקש לאמר משהו לשופטת, אבל ששני השופטים האחרים לא ישמעו!" אמר יהושע פז, הנאשם יחד עם אחרים ברצח חברו־לתא בכלא, דרור כהן.

השופטת העירה לו כי אין אפשרות לשוחח אתה ללא נוכחות שני השופטים האחרים, ואז ביקש להזכיר לה את פגישתם הקודמת.

„גבירתי כבר שפטה אותי פעם, ב־1970," אמר לה.

השופטת חיטטה בזיכרונה ואמרה כי אינה זוכרת את המיקרה. „אבל גבירתי גם ביקרה אותי אחר־כך בכלא, ועשתה פעולות לשיקומי!" אמר האסיר.

„בין השורות אני שומעת בקשת־פסילה?" שאלה השופטת, „כל מה שאני זוכרת זה שפעם היית לפניי, ופגשתי בך גם בכלא. האם רצוי לספר לנו היסטוריה?"

ציון צפריר, העולם הזה

שופטת ולנשטיין
— „למרות שאני חף מפשע."

עוזי קרן

נאשם חקק
— לא עשיתי לך כלום!"

הנאשם הסביר את בקשתו: „אחרי שאסביר את עצמי, ההחלטה תהיה בידך, כי אחרת ייצא מישחק של חתול ועכבר. אולי תלכי דווקא לטובתי? אני רוצה מישפט הוגן!"

כאשר ראה פז כי השופטת נוטה להמשיך בדיון, אמר: „יש המשך לסיפור, ואם אספר זאת תאמרי בעצמך שאינך יכולה להמשיך במישפט. הייתי ליד ביתך הרבה פעמים. נאשמתי יחד עם גזי חקק, וגזי היה שכן של גבירתי. והייתי מבקר אותו, ועברתי הרבה ליד דלתך. ואת שפטת אותי חף־מפשע, ולמרות שעברתי ליד דלתך כמעט בכל יום, לא עשיתי כלום."

השופטת שולמית ולנשטיין חייכה ואמרה: „זה שעמדת ליד דלת ביתי אינו מהווה עילה לפסילה. זה נכון שגזי חקק היה שכן שלי, אבל זה לא נוגע לעניין." השופטת החליטה שלא לפסול את עצמה, והמישפט נמשך.

נעמי אדווה מספרת על 75 הימים שבילתה בכלא „נווה־תירצה":

גניבות, סמים ואיידס

גל־הגניבות שפקד את הכלא היה בלתי־נסבל. בגדים וסדינים נעלמו מחבל־הכביסה. ארונות, שנשארו בלתי־נעולים, רוקנו, ובחדר־האוכל נעלמו הבננות.

בחדר־האוכל ישנו מקרר גדול, שבו מאחסנות האסירות את דיברי־החלב הנקנים בקנטינה, פעמיים בשבוע.

דיברי־החלב ארוזים בשקיות־ניילון, ועל גבי השקית רשום שם האסירה. בדרך־כלל נגנבים פריט או שניים מתוך השקית. לי נעלמה החמאה באופן קבוע. לאחרות נעלם פריגורט או גבינה, ולהדסה מונסה נגנבה כל השקית.

בדרך־כלל עוברים על העניין בשתיקה, היות ואין כל אפשרות לעקוב אחרי הגנבות. אלה בדרך כלל גנבות מנוסות, המנצלות רגעים שבהם איש אינו נמצא בחדר־האוכל.

בכבוד רב

הדסה מונסה לא רצתה לוותר בשום אופן, וכאשר גילתה כי השקית נעלמה, תלתה שלט־ענק בחדר־האוכל, בזה הנוסח: „גנב נכבד! אנא החזר את הפריטים שהעלמת לאלתר, ולא — יאונה לך. בכבוד רב, הדסה מונסה." שאלתי את הדסה כעבור ימים אחרים אם המודעה עזרה, והיא אמרה כי כל הדברים הוחזרו. אסירות אחרות סיפרו כי לא הוחזר דבר.

לגנבות היתה שיטה לשנות את צורת הבגדים הגנובים: חולצה בעלת שרוולים ארוכים הפכה לגופיה, מיכנסיים ארוכים הפכו לשורטס, חולצות בעלות־צווארון הפכו לחולצות בעלות־מחשוף, והיות והאסירות נוהגות ללבוש את רוב הבגדים בצידם ההפוך, קשה היה לזהות פריט זה או אחר. בכל פעם שראיתי אסירה מסתובבת בחדר־האוכל בשעת־הארוחה ובוחנת כל אסירה מקרוב, הבנתי ששוב נגנב איזה חלק־לבוש, שאותו היא מנסה לזהות. לי נגנבו שתי חולצות. ביקשתי מהנהלת־הכלא רשות להכניס לכלא שתי חולצות אחרות, אך רשות זו לא ניתנה, היות — כך הסבירו לי — שהכניסו לי כל מה שכלול ברשימה, ועלי יהיה להסתדר עם מה שיש לי.

היה לי קר. זה היה בסוף חודש נובמבר, ואביבה גרנות השאילה לי חולצת־טרנינג עבה, שאותה החזרתי לה ביום שיחרורי. היא גם נתנה לי זוג גרביי־צמר ארוכים במתנה, ואותן אני שומרת למזכרת.

עניין הגניבות ידוע להנהלת־הכלא, אך משום־מה אין כל התערבות מצידה בנושא זה. כאשר אסירה פונה לסוהרת ומתלוננת על גניבה, עונה הסוהרת: „תסתדרי בעצמך, יש לי דברים אחרים לעשות."

כתוצאה מהגישה הזאת קורה שאסירות, בדרך־כלל חדשות, שאינן מודעות לסכנת־הגניבות, מסתובבות בימי־הקור כשהן לבושות בחולצה קיצית ובסנדלים, ואין למי לפנות.

הטרנינגים של הנכה

מצב זה נמשך עד שביום אחד נשלחו למכבסה שני טרנינגים כחולים, שהיו שייכים לאסירה נכה על כסא־גלגלים.

האסירה, שהיו אלה פרטי־הלבוש היחידים שלה, שכבה במיטה כשהיא לבושה בפיג'מה, מחכה לטרנינגים שיוחזרו מהמכבסה כעבור כמה שעות. הטרנינגים לא הוחזרו, משום־מה.

האסירה המשותקת פנתה אל הסוהרות, שכדרכן לא רצו להתערב. היא פנתה גם לאסירות אחרות, בבקשת־עזרה.

האסירות פתחו בחיפושים אחר שני הטרנינגים הכחולים. אסירות נוספות מהאגף השני נרתמו למשימה, ועברו מחדר לחדר כשהן שואלות וחוקרות. העניין הפך לתעלומה.

בסופו של דבר התגלו שני הטרנינגים בחדרה של גנבת בעלת־תושיה. אותה גנבת התנדבה באותו בוקר לעבוד במכבסה, ושם טבלה את שני הטרנינגים בחומר מלבין, והפכה אותם לצחים כשלג. שני הטרנינגים שנמסרו למכבסה כשצבעם כחול־כהה הוחזרו למשותקת, כשהם לבנים לגמרי.

למחרת היום קרה עוד דבר מוזר: ריטה דה־סקלו, שנהגה להרכיב עדשות־מגע אופטיות בצבע כחול־סגול, השרתה את העדשות בצלוחית מיוחדת בארון שבתאה. בשעות הצהריים, כשחזרה מעבודתה בתדיראן, גילתה כי עדשה אחת נגנבה.

ריטה תלתה מודעה בחדר־האוכל. היא ביקשה להחזיר את העדשה. בינתיים התהלכה ריטה בכלא כשעין אחת כחולה ואחת חומה, ובכל פעם הסתכלה באסירה חשודה זו או אחרת מקרוב, כדי לגלות את העדשה האבודה בעינה של מישהי.

באותו שבוע כונסנו כל האסירות בחדר־האוכל של האגף לאסיפה עם המנהלת, חיה שוהם.

נושא־השיחה היה הגניבות.

אלימות! בכלא!

חיה שוהם הופיעה, שלא כדרכה, במדי השב"ס, והיתה מאוד דרמאתית.

היא אמרה: „קראתי לכן הנה, היות והגיעו לאוזניי שמועות על דברים חמורים ביותר, ואני שואלת את עצמי: לאן הגענו? לגנוב בננות? ודבר עוד יותר חמור, שעליו לא אעבור בשתיקה: נודע לי כי יש כאן אלימות!

„אני מסוגלת לסלוח ולהבין, אבל אלימות? כאן אצלנו בכלא? זה לא יקרה!

„כשאני שומעת שאסירה נתנה סטירה לאסירה אחרת, זה חמור ביותר. ואתן יודעות שאותה אסירה נמצאת בהפרדה, ויעבור זמן רב עד שתוחזר לאגף, אם בכלל."

לרגע היתה לי הרגשה שאני נמצאת בגן־ילדים או במוסד חינוכי אחר, מקום שבו האלימות נחשבת כהתנהגות יוצאת־דופן ולא־מקובלת, ולא בבית־סוהר לנשים, שם יושבות נשים שהשחיתו פנים, דקרו או רצחו.

המנהלת שאלה אם יש לנו, האסירות, טענות כלשהן.

מישהי קמה ודיברה על גניבות הבגדים, וחיה שוהם ענתה שעלינו להתמודד עם בעיות אלו בעצמנו. הערתי שגניבה נחשבת כעבירה פלילית, ואפשר לפנות גם למשטרה או להביא חוקר, והמנהלת ענתה שאם נביא לה גנב, היא תמסור אותו למשטרה.

דובר גם על הגניבות מהמקרר, ואז אמרה שוהם כי אם גניבות אלה יימשכו, היא פשוט תבטל את הקניות בקנטינה ואז ייפסקו מאליהן כל הבעיות האלה.

האסירות די נבהלו, ובאו בהצעה לגנבות האנונימיות שאם מישהי זקוקה למשהו, עליה רק לבקש ולא לגנוב, וכל אסירה תהיה מוכנה לתרום משהו לנזקקות.

הישיבה הסתיימה, והגניבות נמשכו למחרת.

הפרד ומשול

המדיניות ב„נווה־תירצה", כך הבנתי, היא להעביר אסירות מחדר אחד למישנהו. הסיבה אינה מובנת לי, אך אסירת־עולם, שאיתה התיידרתי, הסבירה לי כי הנהלת־הכלא אינה רואה בעין יפה כשאסירות מתלכדות יותר מדי, וכי השיטה היא „הפרד ומשול". לכן לא התפלאתי כאשר כעבור כמה שבועות הועברתי לחדר מס' 2. שוב נדרשתי לטלטל את כל החפצים, לסדר את הארון ולהעביר את המיזרון.

מנהלת־הכלא שוהם (באמצע*)

„אבל אלימות? כאן אצלנו בכלא?"

* מימין: סגנית־המנהלת מלכה אולמרט. משמאל: הנציב־לשעבר רפי סוויסה.

הכל פינקו את האסירה בעלת נוגדני האיידס ואת תינוקה, טיפלו בה ונגעו בה. היתה לכך סיבה טובה

בחדר מס' 2 פגשתי את תמר, שאיתה הייתי במיון; את רות, עקרת־בית שדקרה את בעלה בסכין־מיטבח; נרית, שהיתה פקידת־בנק שהורשעה בהונאה וזיוף־צ'קים; סילביה, שהואשמה בייבוא הירואין; ולילי, שעסקה בסמים ובגניבות.

שמחתי לפגוש את לילי, שאותה היכרתי מאז היותה ילדה. הייתי מיודדת עם הוריה, שהיו שכנים שלי בבת־גלים.

לילי, אשה נאה מאוד, עברה הרפתקות רבות ועסקה בהברחת־סמים מהולנד לגרמניה. לפני שנים היא היתה אחת מחברי רשת־הסמים הישראלית, שאליה שייכו את כושי רימון. בעיקבות הקשרים עם רשת זו ישבה בבית־הסוהר בגרמניה במשך חצי שנה.

מאז התחתנה פעמיים והתאלמנה, ובעיקבות קשריה בעולם־הסמים התגלגלה לנווה־תירצה.

לילי עבדה במעון־הסוהרות, שם הגישה אוכל, ושם גם שמעה רכילויות למיניהן, שאותן סיפרה לי מדי ערב בשובה מהעבודה.

החיות של פזית

באחת השבתות קראה לי לצאת לגדר המפרידה בין האגפים. יצאנו ביחד ולילי קראה לאסירה, שישבה בחצר. כשהגיעה לגדר הציגה אותה בשם פזית. זיהיתי את פזית בראון, שהרגה את בעלה דויד באריאל.

פזית נראתה חיוורת ומנותקת מהמציאות, ולילי סיפרה לי כי נסעה עימה יום קודם לכן לבית־המישפט. פזית אמרה לה שהיא צריכה לפגוש עוד מעט את בעלה, דויד. לילי אמרה שפזית ממאנת להאמין כי בעלה מת, והיא מדברת עליו כאילו עדיין היו ביחד.

בעמדי שם ליד הגדר, כשפזית עורמת מולי, נזכרתי בכתבות שקראתי בעיתונים לפני כמה שבועות, ובהן היה מסופר כי הרגה את בעלה על רקע מריבות שהיו ביניהם בקשר לבעלי־החיים שגידל דויד בבית, ושעל טיפולם הוציא כסף רב, דבר שלא נראה לפזית.

שאלתי את פזית מה עלה בגורלן של אותן חיות אומללות עכשיו, כשבעלה איננו והיא נמצאת בכלא. הצעתי לשלוח מישהו ממכרי כדי שיטפל בחיות.

פזית, שהיתה מבולבלת, סיפרה לי כי הכלבה עדיין קשורה בחבל למלונה, והכלב סובל. היא דיברה גם על יתר בעלי־החיים, אבל לא הבנתי מדבריה מה עלה בגורלם.

שאלתי אותה אם נכון שירתה בבעלה בגלל אהבתו לבעלי־החיים, ותשובתה מאוד הפתיעה אותי. היא סיפרה לי שבעלה בעצם התעלל בכלבה ובעטה בה, וגם את השפן כמעט הרג כשהיכה אותו באחת הפעמים, והיא לא יכלה לסבול זאת.

בכל מיקרה הודתה לי על התעניינותי בבעלי־החיים ואמרה שלבעייה זו יימצא פתרון בקרוב, כאשר תשוחרר מהכלא בערבות.

לא עלה בדעתי אף לרגע שקיימת אפשרות שפזית תשוחרר בערבות. אולם אחרי ימים אחדים פשטה בכלא השמועה שהיא אכן שוחררה. הייתי אז בעבודה בתדיראן, והאסירות היו נסערות מאוד בעיקבות שיחרורה. כולן החליטו פה אחד שזהו מיקרה חריג מאוד. אחת האסירות, שנשלחה לכלא עד תום ההליכים בגלל תקיפה, אמרה לי: „בטח, אילו הפזית הזו היתה גרה בשכונת־התיקווה ורוצחת את בעלה ככה עם אקדח — לא נעים להגיד רוצחת, אבל אחרי הכל היא רפקה לו כדור ישר בראש — בטח שלא היו משחררים אותה בערבות עם כל מיני דאווין פסיכולוגי. זהו, בקיצור — אין צדק לעניים. הכל מסחרה!"

נוגדני האיידס

כעבור כמה ימים באה אלי לילי שוב בהתרגשות: „נעמי, בואי אכיר לך את הבחורה עם הנוגדנים. היא חברה שלי עוד מחיפה, והיא רוצה להכיר אותך."

אמרתי ללילי ששמעתי יום לפני־כן ברדיו שאותה בחורה, בעלת נוגדני־האיידס, לא התייצבה למאסר, ולילי הסבירה לי כי זהו תרגיל־הטעייה, שהמישטרה עשתה כדי שלא יידעו שהיא בבית־הסוהר, ולא יהיה בלגאן.

כשהגענו לגדר, ישבה שם פייגה (בשם פייגה אני מכנה את בעלת־הנוגדנים לפי בקשתה, היות ועל שמה חל איסור־פירסום).

היא חיבקה בזרועותיה את בתה התינוקת. גם לתינוקת נוגדני־איידס, והיא שוחררה מבית־החולים כדי שאמה תוכל לטפל בה.

אחרי שיחת־היכרות קצרה אמרה לי

פייגה כי שמעה עלי, והיא יודעת שאני „מחפשת את האמת", והיא רוצה לספר לי את הסיפור האמיתי שלה, אחרי שליכלכו עליה בעיתונים במשך תקופה. היא סיפרה גם שהנהלת־הכלא רצתה להדביק לה עיתונאי, והיא אינה מעוניינת.

הדבר שהדהים אותי היה יחס האסירות אל פייגה. היו שישבו לידה,

הטרנינגים נגנבו מהנכה הרתוקה לכיסא־גלגלים, המזון נגנב מהדסה מונסה, הכביסה נגנבה מן החבל

אחת חיבקה אותה, השניה שיחקה עם התינוקת, ובמשך כל השיחה שהיתה לי איתה, שבה עלה בעיקר נושא האיידס, התייחסו למחלה כמו לשפעת. האסירות לא היו בפאניקה, וזה נראה לי די מוזר, היות ורק ביום שלפני־כן קמה היסטריה איומה בכלא כשנודע שפייגה הגיעה.

סוהרות חששו להיכנס לתא שלה. אסירות סירבו לאכול בחדר־האוכל, ומי שקיבלה טיפול במירפאה לא רצתה לשתות מים מהכוסות במירפאה. כשנודע שבגדי־התינוקת נשלחו למכבסה, סירבו אסירות אחרות למסור כביסה, מפחד ההידבקות במחלה.

במירפאה הסבירו לכל מי שהגיעה לשם ודיברה על נושא האיידס כי לא נשקפת שום סכנה ממשית, וכי מדובר רק בנוגרנים.

לידה על המדרגות

פייגה היתה לבושה בחולצת־טריקו דקה ובמיכנסי־ג'ינס, למרות הקור ששרר בחוץ. היא רזה מאוד, ושוקלת כ־35 ק"ג. שערותיה צבועות באדום לוהט, היא מדברת בעצבנות ולא תמיד הבנתי מה אמרה, היות ורוב שיניה חסרות, והיא קופצת מנושא לנושא.

שאלתי אותה אם אינה חוששת מהמחלה, והיא הסבירה לי ש„יש אלוהים בשמיים", ורוב הסיפורים הם בעצם עלילה שהעיתונאים המציאו. בחיפה, כך סיפרה, הגיע המצב לידי כך שהיא התכוונה להתנפל על עיתונאי מסויים במזרק שבו היא מזריקה לעצמה סמים, ולתקוע את המזרק לאותו עיתונאי בפנים, כדי שיפסיק לכתוב עליה.

כשנרגעה מעט ישבה על הדשא מעבר לגדר, באגף שבו היתה, ואני ישבתי על הספסל ממול. ביקשתי שתספר את סיפורה מההתחלה.

פייגה סיפרה: „אני מזריקה סמים מזה 19 שנים. יש לי ארבעה ילדים. לא כולם אצלי. ועכשיו הילדים סובלים מהפירסומים על האיידס הזה.

„הבן שלי בא מבית־הספר ואומר לי: ‚אמא, מה אני סטיב אוסטין, שבאים צלמים לבית־ספר לצלם אותי?'

„אז הנבלות האלה, הצלמים, הגיעו עד בית־הספר להפחיד את הילד, וכתבו שהשארתי את התינוקת בבית־החולים וברחתי. כל זה לא נכון, אני לא הוצאתי אותה מבית־החולים מפני שהיא קיבלה טיפולים, והם הבטיחו לי דירה, ואני ידעתי שאם אוציא אותה אז אני אראה קרחת, ולא דירה.

„בינתיים גילו אצל התינוקת את הנוגדנים, והמישטרה התחילה להפיץ שאני זונה, ומדביקה אנשים באיידס, וגם סיפרו שילדתי את התינוקת בבית־שימוש, וזה גם לא נכון.

„האמת היא שהיו לי כאבים, והלכתי לבית־החולים ביום השישי, והם שלחו אותי הביתה ואמרו לי לחזור ביום־הראשון. בבית היו לי כאבים והזרקתי קוק. למחרת קמתי מסטולה, וירדתי במדרגות, ומרוב סוטול התיישבתי על המדרגות ולא הרגשתי שאני יולדת.

„כנראה היה שם הרבה דם, והשכנים הזמינו אמבולנס. אני כבר לא זוכרת מהקטע הזה כלום. אבל אני יודעת שבאמבולנס עבר איזה שכן, שידע עלי כל מיני דברים, והוא, החרא הזה, טילפן לרדיו לטלפון האדום. כל זה בשביל להרוויח 25 שקלים! הוא סיפר להם שם סיפורי־איידס, ואז פיתאום הביאו תיגבורת, וכל האחים באמבולנס לבשו כפפות־גומי, וכשהביאו אותי לבית־החולים שמו אותי ואת התינוקת בבידוד, ועשו המון בדיקות.

ציון צפריר, העולם הזה

אסירה פזית בראון

„אין צדק לעניים. הכל מסחרה!"

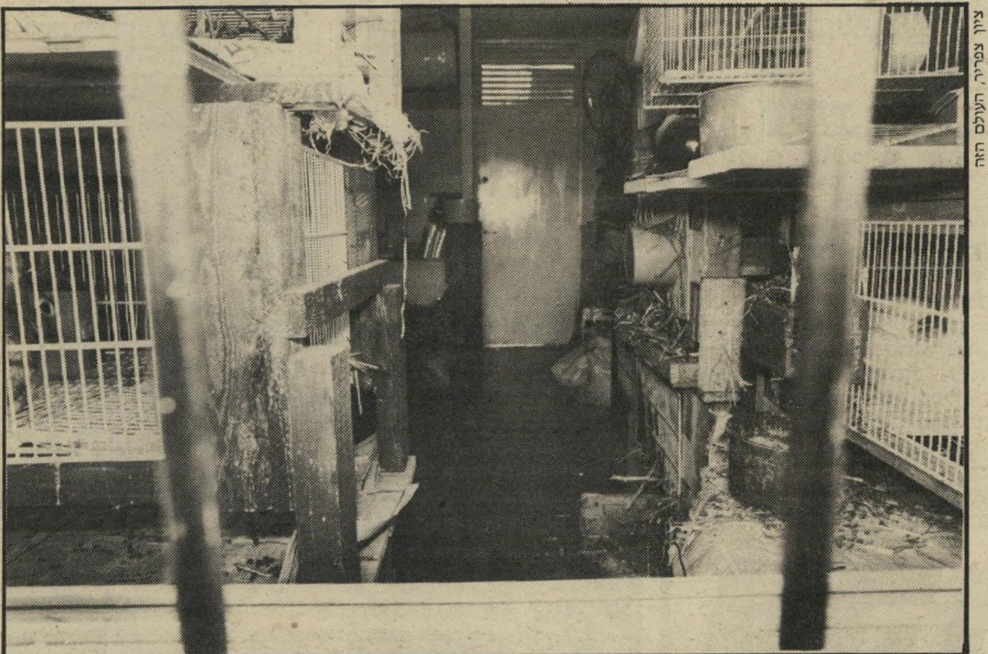

ציון צפריר, העולם הזה

חדר־החיות של מישפחת בראון ביום־הרצח

„הוא התעלל בכלבה ובעט בה!"

עוזי קרן

אסירה הדסה מונסה

„גנב נכבד, אנא החזר את הפריטים!"

„הפרופסור הסביר לי שלי ולתינוקת יש נוגרנים, ובעיתונים כתבו שיש לי איידס.

„בינתיים החלטתי לעבור גמילה מסמים, ובאמת התחלתי וקיבלתי תרופות, ופה, בבית־הסוהר, לא נותנים לי מה שאני צריכה, כי אני מקבלת היפודרום, ואני גם עצבנית.

„חוץ מזה יש לי בעל שרואג לי. הוא ערבי, אדם נהדר, ואנחנו מקיימים יחסי־מין באופן חופשי, ובעלי לא פוחד. הוא אוהב אותי ומטפל בי, ושולח לי מיכתבים ובא לבקר. אני עברתי מספיק סבל בחיים. חייתי עם עבריין ידוע, שעשה שודים קלאסה. נתתי לו את הנשמה, והשארתי לו את הכל, הבית, הריהוט, החסכונות, ונשארתי ככה בלי כלום. אז עכשיו מגיע לי קצת שקט ואני רוצה שיעזבו אותי!

„גם פה בכלא מציקים לי. הבחורות נדבקות אלי, ‚תביאי ותתני'!"

אחת האסירות שעמדה לידינו התערבה בשיחה ואמרה לפייגה: „אפשר לחשוב מה שאת כבר נותנת!"

„יש לי איידס!"

פייגה פרצה בצעקות: „אני לא חייבת לך כלום, ולא הבטחתי לך כלום! בניירת, כשנסענו, אמרת לי: נהיה חברות עד הסוף, תמיד ביחד, למה מה? את אחותי או משהו כזה? מה פיתאום שאתן לך כל הזמן?"

לילי הסבירה לי שמדובר בסמים, שפייגה החדירה לכלא וחילקה לנרקומניות ביד רחבה. הסוהרות אינן מחפשות אצלה, כנראה חוששות להתקרב אליה, ולכן מקיפות אותה כל הנרקומניות באגף שבו היא נמצאת במשך כל היום, והיא מחלקת להם גם כדורים, שאותם היא מקבלת מהמירפאה.

זו הסיבה לכך שפייגה היא כה אהודה בקרב הנרקומניות. ולכן הן גם מציעות לה עזרה וטיפול בתינוקת, בכל שעות היום.

פייגה נשפטה לשלושה חודשי־מאסר, והיא מתכוונת לחזור לחיפה ולשבת תקופה בבית, עד שתבריא. היא מקווה שעיתונאים לא יטרידו אותה עוד, ויתנו לה לחיות בשקט.

המתנחלת מאריאל, אשר ירתה כדור בראש בעלה, השאירה את הכלב כשהוא קשור בחבל. אבל אין מה לדאוג: כמו שהבטיחה, היא שוחררה בערבות

בינתיים יש לה טענות לשילטונות־הכלא, שאינם מספקים לה די תרופות, שבלעדיהן אינה יכולה להתקיים. ראיתי את פייגה עוד כמה פעמים, ושוחחתי איתה. בפעם האחרונה שראיתיה היתה בעיצומו של ויכוח עם אסירה אחרת. ושמעתי את פייגה צועקת: „מה את ר[illegible]ה ממני? תלכי ממני! יש לי איידס! אני לא רוצה להביא לך כלום!"

והש[illegible] ענתה: „בחייך, פייגה, עזבי אותך מ[illegible]יידס ומהשטויות, תביאי לי רק כדור א[illegible]זר!"

(המשך מעמוד 7)

למרות שריכז את מלוא עוצמתו של צה"ל בשטחים הכבושים, ובכל פינת־רחוב עומדת עתה כיתה של חיילי צה"ל, חי"ר ותותחנים, סדיר ומילואים, גיבעתי וצנחנים, כפי שנראה בבירור בתמונות הטלוויזיה?

■ ■ ■

רבין ממשיך לחפש את ה"פארטנר" הפלסטיני. פארטנר שהוא "לא מבחוץ, לא אש"ף," שאינו תומך בהפגנות האלימות, וכו' וכו'.

לשם מה, בעצם?

לשם חיפוש פיתרון מדיני, כמובן. כדי לעשות שלום.

איזה מין שלום?

על כך השיב רבין עצמו בנוסחה ברורה לגמרי: "פשרה טריטוריאלית מערבית לירדן, במיסגרת הסכם־שלום עם ירדן, הנוטלת על עצמה את האחריות לפיתרון הבעייה הפלסטינית כיחידה מדינית ריבונית אחת, אשר בירתה בעמאן."

כן, זה נאמר באותו השידור עצמו.

משמע: רבין מחפש "פארטנר" פלסטיני, בדמות מנהיגות מקומית, כדי לספח לישראל חלק מן הגדה ("פשרה טריטוריאלית") ולמסור את השאר לממלכת־ירדן, בתנאי שלא תקום מדינה פלסטינית, ושלא ישונה הסטאטוס קוו בירושלים (אחרת, לשם מה הדגש על עמאן?).

אם כן, לשם מה פארטנר פלסטיני? מדוע לא לעשות את הפיתרון עם המלך חוסיין?

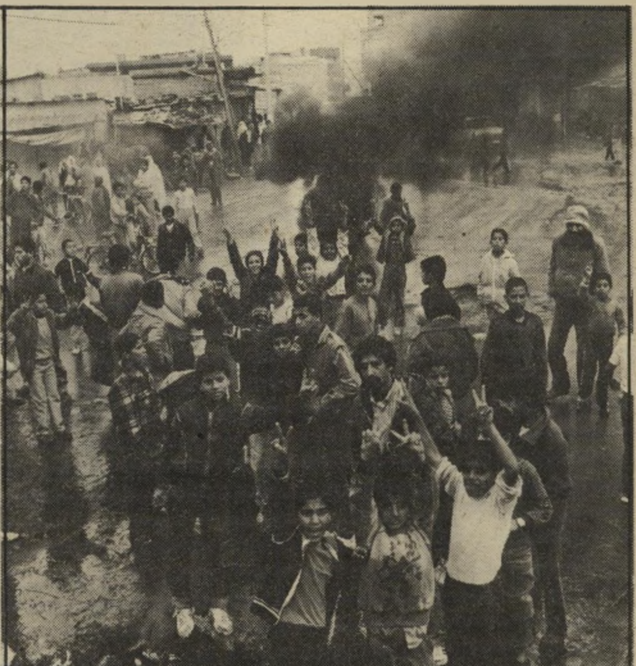

מסגינים בעזה
אש"ף? מה פיתאום?

כאן יש בעייה. באותו הערב עצמו הודיעה הטלוויזיה הישראלית כי לידי מוסדות־ביון ישראליים הגיע נוסח ה־החלטות הסודיות של הפיסגה הער־בית, שנערכה זה עתה בעמאן. בהחל־טות אלה ויתר חוסיין במפורש וסופית על כל נכונות לנהל משא־ומתן נפרד עם ישראל. נקבע שוב נחרצות כי יש להקים מדינה פלסטינית, ושאש"ף הוא הנציג הבילעדי של העם הפלסטיני.

בלשונו של רבין: חוסיין אינו מתכוון "להזיז את התחת".

משמע: ירדן אינה מוכנה לנהל משא־ומתן על החזרת הגדה לידיה. רבין מחפש "פארטנר" פלסטיני בגדה כדי לחסל את הישות הפלסטינית ו־להחזיר את הגדה לירדן, שאינה רוצה בה.

איזה מוח אנאליטי מבריק!

■ ■ ■

רבכן, זוהי המחשבה האנאלי־טית של רבין:

המשימה מס' 1 היא לחסל את ההת־קוממות. אבל אי־אפשר לחסל אותה בלי משא־ומתן מדיני. אי־אפשר לנהל משא־ומתן מדיני בלי פארטנר. ופאר־טנר אין כשנמשכת ההתקוממות.

מילכוד 24.

אבל לא צריכים להתייאש. צריכים לשים קץ "לאשלייה שבזכנג וגמרנו נגמור את אש"ף במילחמה אחת."

אש"ף? איזה אש"ף? הרי אש"ף הוא בכלל בחוץ! הוא רק רוכב על הגל. הוא לא יזם שום דבר.

והנה פתאום אי־אפשר לגמור את אש"ף במילחמה אחת, וצריכים עוד כמה וכמה מילחמות כדי לגמור את אש"ף, אותו אש"ף הקיים בקושי, ושאין לו השפעה.

■ ■ ■

מה קרה למוח האנאליטי המפור־סם? איך מסוגל רבין לגבב תוך חצי־שעה אוסף כזה של סתירות בול־טות, עד כי מחשבה אינה מצטרפת למחשבה, ומישפט אינו מצטרף למיש־פט?

זה מכבר ידענו כי יש לרבין מעין "מחסום נפשי" בכל הנוגע לבעייה ה־פלסטינית. הוא היה מסוגל לנתח מצב באופן מבריק (באמת), עד שהגיע לעניין הפלסטיני ולאש"ף. אז נשברה האנאליזה, שבתה המחשבה והוא היה מסוגל לאמור דברים שההיגיון מהם והלאה, בלשון המעטה.

כך זה היה אצלו תמיד. גם בהיותו ראש־הממשלה. עוד לפני כן. איש טוב, בעל כושר־ניתוח טוב, עד שהגיע לב־עייה הפלסטינית.

אך הנה נתקל רבין במציאות, שאי־אפשר עוד להתחמק ממנה. מציאות פלסטינית.

ולא זה בלבד, אלא שהוא עצמו נר־שא באחריות הבלעדית לנעשה, בתפ־קידו כשר־הביטחון, שהוא גם שליט השטחים הכבושים.

מול מציאות זו הוא עומד חסר־אונים, חסר־עצה. המציאות סותרת לחלוטין את דרך־המחשבה שלו. אין הוא יכול להתגבר על המחסום הפסיכו־לוגי החוסם את מחשבתו. אבל אין הוא מסוגל גם לשנות את המציאות.

בפסיכולוגיה יש לזה מונח: "דיסו־נאנס קוגניטיבי". אי־התאמה בין התפ־יסה ובין המציאות. זה יכול להביא לתוצאות חמורות מאוד לגבי הפרט הסובל מכך.

המוח האנאליטי שובת. המציאות אינה מתפרקת. המוח עלול להתפרק.

זוהי טראגדיה. הטראגדיה של רבין. היא עלולה לגרום לטראגדיה למדינה כולה.

זה לא היה שוד. הדיבור על "רקע לאומני" הוא קישקוש. יוסי שילם בחייו עבור נטייתו ההומו־סכסואלית. זהו מיקרה אופייני מאוד

המניע: אהבת גברים

"הייתי צריכה לרוץ מדלת לדלת, כדי למצוא שוטר שיה־יה מוכן לקבל את הבקשה שלי לחקור על היעדרותו של יוסי! הייתי צריכה לשקר ולהגיד שהבן שלי בן־18, כדי שיתייחסו אלי! אם אני לא הייתי נמ־צאת בתחנת־המישטרה וקושרת להם את כל החוטים, עד היום הם לא היו מוצאים את הבן שלי!" זועמת מזל בן־גיגי, אמו של יוסי בן־גגל, שגופתו נמצ־אה ביום השבת מוטלת לצד הכביש ירושלים־תל־אביב, בקילומטר ה־27.

עד עתה עצורים בידי המישטרה חמישה צעירים ערביים ויהודיה אחת בת־18, כחשודים במעורבות ברצח.

אף שהמיקרה שוחזר על ידי אחד העצורים, חוסיין אבו־זדואן מג'באליה, אין בידי המישטרה מידע של ממש על המניע לרצח. חרושת ההשערות כו־ללת רצח "על רקע לאומני", רצח על רקע הומו־סכסואלי ורצח על רקע פלי־לי. הפצת ההשערות רק מלהיטה את הרוחות ומפנה את תשומת־הלב לרקע הלאומני — שאין בו שום ממש.

מריבה בין נאהבים

ביום הרביעי בלילה עצרה ה־מישטרה באופן שיגרתי מכונית סוזוקי, שבה היו חאלד סמנסה (24) מכפר קטאנה שליד רמאללה, חוסיין אבו־זדואן (20) מג'באליה, וקטין בן 17, אף הוא מג'באליה.

בבדיקת־הרשיונות התברר שהרכב שייך ליוסי בן־גגל.

בחיפוש שנעשה ברכב נמצאה כמות קטנה של חשיש. השלושה נעצרו לחקירה. באותו הלילה שהו השלושה בדירתו של בן־גגל. שניים מהם הם הומו־סכסואלים שעבדו בזנות, ונהגו לקיים עם בן־גגל יחסי־מין לעיתים קרובות. לפי החשד, אחרי קיום המגע באותו לילה, הם כרכו חוט סביב צווארו והרגוהו בחניקה.

בתחילה לא ידעה המישטרה כלל שהשלושה מעורבים גם ברצח. מזל בן־גיגי, אמו של בן־גגל, הגיעה למישטרה ביום החמישי כדי להודיע שבנה נעדר. בתחילה לא התייחסה המישטרה לבק־שתה ברצינות. רק כשנציג מישטרת מסובים הגיע למרחב־הירקון, והזכיר את השם בן־גגל בטווח־השמיעה של האם בקשר לגניבת הרכב, נוצר הקשר בין מיקרה־ההעדרות לבין גניבת־הר־כב.

אחרי חקירה הודו השלושה שרצחו את בן־גגל. חקירתם הובילה את המיש־טרה לדירה באור־יהודה, שבה התגורר אחד העצורים, חאלד סמנסה, בחברתם של עומאר שווירה וחברתו היהודייה, בת ה־18, תושבת חולון שגרה עימו זה שלושה חודשים, אחרי שהכירו זה את זה ברחוב דיזנגוף ואף חשבו להינשא. מאז שהיתה בחברתו, ניתקה את הקשר עם מישפחתה. נוסף על השניים נעצר גם סמי אבו אלדיאן (18), תושב ג'באליה.

יוסי בן־גגל (מימין) ליד מצבת אלי כהן
חזרה לבן־שמן

שכנה באור־יהודה, שהיתה מיודדת עם עומאר וחברתו, מספרת שבליל־הרצח שהו השניים בדירתה עד חצות. מכיוון שהמזון שלהם היה מוחזק במקרר שבביתה, הם נכנסו בשעה 1.30 אחר־חצות כדי להכין לעצמם ארוחה. זו השעה שבה נעצרו שלושת האחרים במכונית הסוזוקי של בן־גגל. לטענת המישטרה תיכננו כל השישה ביחד את הרצח של בן־גגל בדירה שברחוב קפלן באור־יהודה.

שכנתו של עומאר טוענת שהוא היה רחוק מפוליטיקה. "כל פעם שראינו ביחד חדשות בטלוויזיה, הוא היה אומר שכבר נמאס לו, שלא מעניין אותו."

מכל מה שידוע עד עתה, אין שום בסיס להנחה שהיה זה רצח על רקע לאומני. הדבר אינו סביר לחלוטין.

שניים מבין השלושה שנעצרו נוהגים ברכב קיימו יחסי־מין עם בן־גגל. סביר שהרצח בוצע בגלל מריבה שפרצה ביניהם על רקע זה.

אמא מזל בן־גיגי
„הוא מילא תפקיד של בעל..."

בשנים האחרונות היו בתל־אביב כמה מיקרי־רצח על רקע יחסים הומו־סכסואלים. הדבר הוא תופעה עולמית מוכרת.

מסביר הפסיכולוג הד"ר דויד רודי: „הרצח אחרי קיום מגע מיני קשור להרגשה של אשמה עמוקה. לעיתים קרובות קורה שהומו־סכסואלים נכנ־סים לזעם אחרי קיום המגע.

„הומו־סכסואליות אינה נתפסת כמ־חלה או כסטייה אצל ערבים. מתקבל על הדעת שהם התמלאו זעם על השימוש שנעשה בהם. יתכן שהם חשבו שניצל אותם, ולכן רצו לנקום בו."

במישטרה טענו תחילה שלושת הע־צורים שהרצח בוצע למטרת שוד. אך בביתו של בן־גל לא נמצא שום רכוש יקר־ערך. השניים, שהיו קשורים בקש־רים אינטימיים עימו, הכירו היטב את

מית. לעיתים היה יורד ל„גן החשמל", שבקירבת מקום, כדי למצוא לו שותף לקיום יחסי־מין.

לא היה לו חבר קבוע. ב„גן החשמל" מסתובבים גם הומו־סכסואלים ער־ביים, העובדים בזנות. יוסי נזקק לשרו־תיהם לעיתים קרובות. אמו ידעה אף היא על העדפתו המינית של בנה.

הוא נולד בצרפת. אמו היא דור שי־שי בארץ. בעיקבות האהבה היא הגיעה לצרפת, ילדה את בנה, וחזרה לארץ כעבור זמן קצר, ללא בעלה, שסירב לעלות ארצה. „חינכתי אותו כל הזמן לבד. נלחמתי כל הזמן בשיניים כדי לגדל אותו ללא כל עזרה," אומרת האם. בגלל הקשיים הכלכליים נשלח יוסי ללמוד בכפר־הנוער בן־שמן.

כבר מילדות היה קשור לבעלי־חיים, במיוחד לכלבים וחתולים. את

אף היא שהיה ידוע שהוא הומו־סכסו־אל: „בדירה שלו היתה פעילות רבה. הרבה טיפוסים מוזרים היו באים לבי־תו. היה לי ברור שהם הומו־סכסואלים. לעיתים נשמעו קולות־מריבה וצעקות בנוסח ,יא שרמוטה, יא זונה!'

„יוסי היה הומו מהסוג של החלכאים והנדכאים. לעיתים נהג לרדת ולרחוץ את מכוניתו כשהוא לבוש בפיג'מה. הוא היה בחור נחמד. כשהייתי נתקעת ללא מפתח לדירתי, ידעתי שאני יכו־לה להיכנס אליו ולהשתמש בטלפון שבביתו."

מוכר־העיתונים שברחוב בא לנחם את אמו, להביע את הזדעזעותו מהר־צח. נדמה, כפי שאומרת אמו: „עכשיו יש הרבה אנשים שמרגישים זאת על מצפונם, אנשים שבחיים לא יוכלו עוד לחיות בשלום עם עצמם."

תמונות־ילדות של יוסי בבן־שמן
לא היו בבית כיריים ומקרר

הדירה וידעו את תכולתה. על־כן אין יסוד לטענה זו.

טענת המישטרה שהרצח תוכנן מבעוד מועד, אף היא משוללת כל יסוד. אילו היה הרצח מתוכנן, כלום היו נוהגים אחר־כך בריכבו של הנרצח? כלום היו לוקחים על עצמם את הסיכון שמא יעצרו על־ידי המישטרה בעוון גניבת רכב?

אין ספק שהרצח היה על רקע הומו־סכסואלי, ובעיקבות מריבה שפרצה ביניהם.

ברור שהרצח לא היה מתוכנן. אילו היה מתוכנן, היו בוודאי דואגים להס־תרת גופת־הנרצח בדרך מתוחכמת יותר. היו דואגים גם להעלמת ראיות,

הבר־מיצווה שלו דאגה מזל לחוג ברוב הדר ופאר, כדי שלא ירגיש שונה מכו־לם. „אז זה לא היה כל־כך מקובל שיש הורים גרושים. כדי שלא ירגיש יוצא־דופן ויחוש בריגשי־נחיתות שלחתי אותו ללמוד בבן־שמן. הסברתי לו של־אמא אין בבית כיריים, אין מקרר, וה־תנאים קשים, לכן מוטב היה שילמד בפנימייה."

באורח טראגי, נמצאה גם גופתו לא הרחק מבן־שמן.

כפי שאמו מגדירה אותו, „הוא היה ילד־טוב־ירושלים." בצבא נהג להתק־שר עימה מבלי שיקרא בשמה או יזהה אותה כאמו. הקשר ההדוק עימה גרם לו מבוכה לעיתים קרובות.

האם טוענת שבן־גל עמד להינשא. היא נעלבת מן הגירסה כאילו נרצח בנה על רקע הומו־סכסואלי, ודבקה ב־להט בגירסה שזה פיגוע לאומני. כהו־כחה היא שולפת את התוכנית של בנה להינשא.

על־כך אומר הד"ר רודי: „האמא ל־מעשה התחתנה עם בנה. הבן מילא את מקומו של הבעל, למעט יחסי־מין. במ־צב כזה ההתפתחות הטיבעית של הילד

היא לכיוון ההומו־סכסואליות. דבר החתונה הקרבה יתכן ונאמר רק כדי לרצות את אמו, כדי שתחדל מדאגתה היתרה."

אומרת מזל: „ידעתי תמיד לאן יוסי

הולך, ידעתי איפה הוא נמצא בכל שעה." אך היא לא ידעה בדיוק מי הם באי־ביתו של בנה, מי הם מאהביו שה־ביאו לבסוף למותו. רצח נוסף בשרש־רת הרציחות על רקע הומו־סכסואלי.

אילו זה היה רצח מתוכנן לשם שוד — האם היו הרוצחים נוסעים אחר־כך במכוניתו של הנרצח חזרה לתל־אביב?

והיו נעלמים מאיזור־הרצח ולא שבים אליו. משום־כך יש להניח כי הרצח בוצע מתוך להט־יצרים, כפי שיכול לקרות בין אוהבים.

מעצרם של שלושת האחרים, שהת־גוררו באור־יהודה, אף הוא תמוה. בין השלושה יש בחורה יהודית אחת. מה המניע שלה לרצח? מה בינה לבין בן־גל? לא כלום.

הומו־סכסואל מוצהר

יוסי בן־גל (34) לא הסתיר את היו־תו הומו־סכסואל. הדבר היה ידוע לחבריו־לעבודה במרכזייה הבינלאו־

אחרי שהשתחרר מהצבא יצא לטיול בעולם. חלומו היה להיות רופא־וט־רינר. אחרי ששב ארצה התחיל לעבוד במרכזייה הבינלאומית. תחילה כטלפן, ואחר־כך כאחראי על התאים שבהם יושבים הטלפנים.

מספרת אחת שעבדה במחיצתו: „הוא היה מאוד ותיק בעבודה. הוא היה אדם חביב, נחמד, אבל נראה מאוד בודד. היה ידוע לכולם שהוא הומו־סכסואל, והיו לו בעבודה כמה חברים הומו־סכסואליים גם־כן. בהתנהגותו באחרונה לא נראה שהיה מתוח או מוטרד ממשהו."

צעירה הגרה בדירה סמוכה מספרת

פינוי גופתו של יוסי ממקום הימצאה
אשמה עמוקה אחרי קיום מגע הומוסקסואלי

רחל מרחלת על כל העולם

עיסקי־הלב של לב

לפעמים יש לי ההרגשה **שמירה לב** היא דמות מימי־התנ"ך. כל החיים שלי אני זוכרת את השם הזה, וכל כמה חודשים, כשאני סוף־סוף פותחת עיתון, אני רואה את השם שלה.

למי שיש להם זיכרון קצר, כדאי להזכיר שמירה לב היתה חברתו הקבועה מאוד של **הבאבא ברוך** מנתיבות, ואחרי רומאן בן כמה שנים היא תבעה אותו על משהו, והוא תבע אותה על משהו, והרומאן נגמר בין כתלי בית־המישפט.

אחר־כך היה לה רומאן ממושך, מלא פרידות ומלא דיווחים, עם איש־הביטוח **דני מעוז**. בסוף הם נפרדו והיא לקחה את בנה, **אסף**, ונסעה איתו לעולם הגדול, כדי לראות איך נראים הגברים מתוצרת־חוץ.

נסעה, נסעה עד שהגיעה ללוס־אנג'לס, ושם פגשה את **מייק אמרבי**.אומנם תוצרת־חוץ, אבל בכל זאת מכוחותינו, כלומר מדת משה ואהרון, וישראלי וכו'.

נו, אז מייד נדלקה האהבה, ואחרי שבועיים בלוס־אנג'לס, ששם היא לא מפורסמת, טסה מירה לב ארצה כדי לספר לכל חבריה, חברותיה ומוקירי־זיכרה כמה שהלך לה בחיים ואיזה מיליונר נהדר היא מצאה, ואיך הוא קנה לה מה שקנה לה, וכמה הוא אוהב אותה.

להוכחת אהבתו היא שלחה לו מיברק בהול ודחוף, שבו הודיעה לו על קשיי־נזילות שבהם נתקלה בארץ־ישראל. תוך יומיים הגיעה תשובתו של המיליונר אמרבי, בצירוף צ'ק קטן וחמוד על סך 100 אלף דולרים.

אחרי שכולם קינאו במירה לב על הקלף שהלך לה, ועל המיליונר המאוהב בה, ועל החיים הנהדרים שהוא יתן לה בלוס־אנג'לס, התחילה מירה לפזר ידיעות שהיא לא בטוחה שהיא חוזרת ללוס־אנג'לס ולמיליונר, כי בנה לא כל־כך רוצה לעזוב שוב את הארץ.

כל החברים והחברות שלה אמרו לה שהיא ממש לא נורמלית, ונורא כדאי לה לנסוע. בקטע הזה אני הפסקתי לעקוב אחרי האקסודוס הפרטי של הגב' לב, והתחלתי לקרוא את **הרולד רובינס**.

ומה אני שומעת עכשיו? שלא לוס־אנג'לס ולא מיליונר ולא בטיח. חזרה לדני מעוז כמו טאטאל'ה.

אז אם בעוד שבועיים תשמעו שהם נפרדו, אל תתפלאו ואל תתרגשו.

ככה הם אוהבים את זה. שיהיה אקשן.

דני מעוז ומירה לב, בבר־מיצווה של בנה, אסף

לא לוס־אנג'לס, לא מיליונר ולא בטיח

מקום סודי ביותר

איזה עם הם הנשים — **באמת שיגעון.** פסיכיות עם קבלות, אחת־אחת. כל קישקוש שמוכרים להן הן קונות, ומרגישות שהנה הפעם יש להן ביד סוד־החיים.

על העניין הזה עובדות, למשל, כל חברות־הקוסמטיקה. בכל שישה חודשים הם ממציאות איזה חומר בעל שם מסובך, ומבטיחות שהחומר הזה, במריחה קלה על הפרצוף, יעשה מהן **בריז'יט ברדו** כשהיתה צעירה, או מינימום **מרגו המינגווי.**

אבל לא רק בקוסמטיקה הן מתעניינות. גם בדברים אחרים. כמו מין, למשל. הן קראו בעיתונות הזרה על שני סקסולוגים אמריקאיים ששמם מסטרס וג'ונסון, שגילו את מקומו של גן־עדן, כלומר מקום אחד בתוך גוף האשה שקוראים לו נקודת־ג'י ושכל נגיעה קטנה בו מביאה את האשה לשחקים.

נו, אז אשה אחת קראה את המאמר של שני הסקסולוגים ומייד סיפרה לשתי חברות שלה, שסיפרו לארבע חברות שלהן, שסיפרו לשבע חברות שלהן, וכך תוך 24 שעות כל העולם המערבי, היודע קרוא וכתוב, חיפש את נקודת־ג'י.

חיפשו, חיפשו ולא מצאו. מייד זימנו ישיבה, בהשתתפות כמה נשים חכמות במיוחד, וחשבו מה לעשות. חשבו, חשבו ולבסוף החליטו. היחידים היכולים לדעת את המקום המדוייק של נקודת־האושר הם הגינקולוגים.

איך שנפלה ההחלטה, נעשו הגינקולוגים הגברים הכי מבוקשים בעולם. חסל סדר טייסים, אנשי־עסקים, אמנים ושאר מבוקשים. הגברות רוצות רק בגינקולוגים.

גם **סיגלית גל,** היחצנית לשעבר של המועדון, שמעה על העניין, ומייד היא פגשה את הד"ר **יוסי שביט,** גינקולוג. אהבה קצרה, וכבר הכריזו על נישואיהם הקרובים.

ו**תמי בן־עמי** עדיין עם הגינקולוג שלה, הד"ר **קובי זר.** יכול להיות שכאשר הוא יגלה לה את המקום, היא תתחתן איתו.

ו**ספי דבני,** הדוגמנית היפה הנשואה עדיין לטייס **דודי פרידמן,** עוזבה אותו לטובת איזה גינקולוג, שיעלה אותה השמימה בדרכים לא קונבנציונליות.

ואתן, חברות?

ספי דבני

בדרכים לא קונבנציונליות

היא עדינה, אבל יש לה בן־דוד

דוגמנית אחת לשעבר ואשת־חברה בהווה גרה בדירה נחמדה מאוד. אבל יום אחד היא נישאה ועברה לגור עם בעלה. מייד פירסמה מודעה בעיתון והשכירה את הדירה. דאגה, כמובן, להחתים את **הדייר** על כל מיני התחייבויות, כמו שעושים כולם.

אחרי כמה חודשים הבינה הדוגמנית־לשעבר שהדייר שלה לא מאה אחוז בסדר. הוא עשה חשבונות־טלפון ענקיים, ואחר־כך לא שילם אותם, וניתקו לו את הטלפון. אחר־כך הוא גם לא עמד בדיוק בזמני־התשלומים לשכר־הדירה.

הדוגמנית דיברה איתו והזהירה אותו, אבל שום דבר לא עזר. אז היא ביקשה ממנו לפנות את הדירה, אבל הוא ציפצף עליה ציפצוף ארוך, ואמר לה אף מילה גסה.

למחרת הלכה הדוגמנית לשעבר לעורך־הדין שלה, ובירורה איתו כיצד אפשר לסלק את הגבלה מהדירה. עורך־הדין הסביר לה שטחנות־הצדק טוחנות לאט מאוד, והעניין יכול לקחת שנה וחצי אם לא יותר, ועד אז הדייר יכול להרוס לה את הדירה כדי להתנקם בה.

חזרה הדוגמנית הביתה, לקחה לידה את פינקס־הטלפונים שלה והתחילה לעבור על רשימת החברים שלה. חשבה שאולי היא תקבל רעיון מי יכול לעזור לה. בעמוד אחד היא ראתה את שמו של בן־הדוד שלה, שהוא שוטר ביחידה המרכזית. חשבה שזה בדיוק מה שהיא צריכה. טילפנה וביקשה אותו. אמרו לה שהוא בישיבה אבל יחזיר לה טלפון. אחרי שעה הוא טילפן, שמע את כל הסיפור ואמר לה בצרפתית „עלה ראסי, בובה."

עוד באותו הערב דפקו על דלתו של הדייר המנוול חמישה גברים מגודלים וחמורי־סבר. מי שם, שאל הדייר. המדור המרכזי, ענתה לו מקהלת־הגברים. נכנסו הביתה, עשו חיפוש קצר, ומצאו קצת חשיש. אמרו לו „מותק, או תיק במישטרה על החזקת־סמים או שמחר בבוקר אתה עף מהדירה הזאת!"

למחרת בבוקר הוא לא היה בדירה.

מחלקת פרו־ורבו

„אם בארזים נפלה שלהבת!" מילמלתי לעצמי כששמעתי את הסיפור הבא.

הארזים, במיקרה דנן, הם אחד מראשי תנועת בני־עקיבא. לשלהבת נגיע מייד.

ובכן, **שמוליק ביבר** הוא פעיל ותיק בת־נועה הדתית, הוא גם כיהן בתפקידים חשובים רבים ביניהם ראש מחלקת־ההדרכה.

בתור שכזה, בין שאר פעילויותיו, הוא הסתו־בב בסניפים, הירצה ולימד על אחד מהעקרונות החשובים בתנועה: הצניעות.

„אסור לרקוד ריקודים מעורבים!" הטיף שמוליק, „אסור לגעת בבנות! השרוולים צריכים להגיע עד המרפק, שלא יביאו, חס ושלום, לגירוי היצרים!"

וכך הירצה, לימד, השמיע, וחניכי־התנועה הקשיבו, למדו ואהבו מאוד את הרועה הרוחני שלהם.

לפני חמישה חודשים הודיע ראש מחלקת־ההדרכה שהוא עומד להתחתן. סירק את בלוריתו הארוכה, לבש ביגד־חג ועמד תחת החופה עם בחירת־ליבו. החניכים הרבים היו מאושרים, עמדו לידו תחת החופה ושמעו בהתרגשות כיצד מכריז הרב על נישואי החתן עם הבתולה המהוללה.

חלפו־עברו להם חמישה חודשים, ועתה אנחנו מגיעים לשלהבת.

לשמוליק נולד במזל טוב ובסימן טוב בן־זכר. החניכים עדיין המומים, אבל ראשי התנועה כבר הצליחו להתגבר על ההלם. הם הודיעו לשמוליק שאין לו עוד מה לחפש בתנועה.

עכשיו יש לשמוליק אשה וילד, אבל אין לו עבודה. חשבתי אולי להציע לבני־עקיבאים לתת לו תפקיד של ראש מחלקת פרו־ורבו.

אין מחלקה כזו? שיקימו.

יש!

בקיץ שעבר ירדה **גילה לוי** לחניון ביתה, לקחת את המכונית שלה.

ממש באותן דקות ירד **אפי ארזי** לחניון ביתו, לקחת את המכונית שלו.

החניון שלה והחניון שלו הם אותו החניון. שם הם נפגשו.

שבועיים אחרי זה אני בישרתי לכם שיש רומאן בין השניים, וחודש אחרי זה גם בישרתי לכם שארזי ולוי נסעו לחופשה משותפת ביוון, כשאליהם מצטרפים אמא של אפי ואחיו.

מייד כשיצא גליון העולם הזה ובו הסיפור שלי, טילפנו אלי כמה אנשים שגם הם גרים במיגדלים, ואמרו לי שאני סתם מקשקשת ואין ביניהם שום רומאן אלא סתם ידידות.

אבל אותי לא עשו באצבע, ואני הרחתי כאן לא רק רומאן אלא אפילו חתונה. וכהרגלי, מה שאני חושבת אני גם אומרת וכותבת. נו, אל תשאלו מה עשו לי כשכתבתי שגילה ואפי יתחתנו בקרוב!

ועכשיו הם בעצמם כבר הודיעו לכל חבריהם שהחתונה ממש או־טו־טו.

אז אני רוצה לדעת: מי צדק? אה?

גילה לוי

פגישה בחניון

ברווז הזהב. מסעדה סינית ליד הכפר הירוק, לפני שדרת הברושים
ואחרי עצי הבננה (בתחנת הדלק טופז),
דרך הרצליה רמת השרון. טלי 03-491-873

ברווז הזהב
כתם של געגועים

כדאי להזמין שולחן מראש.

א׳ בשבט תשמ״ח, 20.1.1988 מיספר 2629 המחיר 4.50 שקל חדש (כולל מע״מ) שנה 52

העולם הזה

שוב רצח הומוסקסואלי בתל־אביב

שוד? קינאה? מריבת־אוהבים?

קורבן
יוסי בן־גל

מדוע

[redacted]

הוא נרצח?

[redacted]